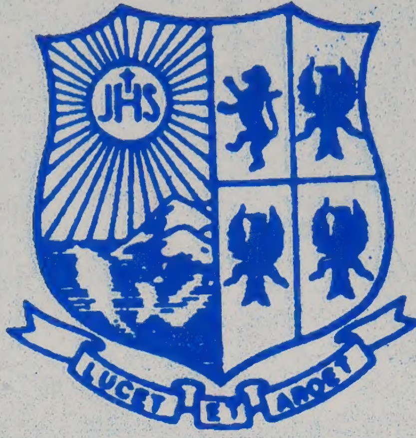


ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ

Amar Konkani **61** अमर कोंकणी

ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ,
ಸಾಂ. ಲುಯಿಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ್, ಮಂಗ್ಳುರ್

Institute of Konkani, St Aloysius College, Mangalore

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ अमर कोंकणी



AMAR KONKANI

June 2014 / 61

ರೆಕ್ಟರ್: ಬಾಪ್ ಡೆನ್ಜಿಲ್ ಲೋಬೊ ಜೆ.ಸ.

रेक्टर: बाप डेन्जील लोबो जे. स.

ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ್/ನಿರ್ದೇಶಕ್: ಬಾಪ್ ಸ್ವೀಬರ್ಟ್ ಡಿ'ಸಿಲ್ವಾ, ಜೆ.ಸ.

प्रांशुपाल/निर्देशक: बाप स्वीबर्ट डि'सिल्वा, जे.स.

ಸಂಪಾದಕ್/ಪ್ರಶಾಸಕ್: ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ.ಎಫ್.ಡಿಸೊಜಾ

संपादक/प्रशासक: एडवीन जे.एफ.डिसोजा

ಖಾಸ್ಕಿ ಸೆಲ್ಲ್ ಫೋನ್: 09845083148 ನಿವಾಸ್: 0824-2432413

खास्की सेल्ल फोन: ०९८४५०८३१४८ निवास: ०८२४-२४३२४१३

ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಚೆಂ ಫೋನ್: 0824-2449700/1 Extn: 112

संस्थ्याचें फोन: ०८२४-२४४९७००/१ Extn: ११२

eMail- konkaniinstitute@gmail.com

ಪ್ರಗಟ್ಣಾರ್:

ಸಾಂ.ಲುವಿಸ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ, ಸಾಂ.ಲುವಿಸ್ ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ್

ಮಂಗ್ಳುರ್ – 575 003

प्रगटनार

सां. लुवीस कोंकणी संस्थो, सां.लुवीस महाविद्यालय

मंगळूर – ५७५ ००३

Printed at

Assisi Press, Jail Road, Mangalore 575 003

ಮಾಂಡಾವಳ್

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ–61

ಸಂಪಾದಕೀಯ್

ನಮಸ್ಕಾರ್.

ಹ್ಯಾ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ತುಮಿ ಕಾಂಯ್ ತರಿ ವಿಭಿನ್ನತಾ ದೆಕ್ತೆಲ್ಯಾತ್.

ಹೆಂ ಶಣ್ಮಾಸಿಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ/ಯಾ ಜಾತೆಚ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಸಂಸೊಧಾಂಚಿ ದಿಸ್ಪಟಿ ಕಶಿ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ತುಮಿ ಜಾಣಾಂತ್.

ತರಿ ಹಾಲಿಂಚೆ ಅಂಕೆ ಕಾಡ್ಟಾನಾ ಆಮ್ಕಾ ಗಮ್ಲಾಂ ಕಿ ಸಂಸೊಧಿಕ್ ಬರ್ಪಾಂ ವಿರಳ್ ಜಾಲ್ಯಾಂತ್ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಗಮನಾರ್ಹ್ ಸಂಸೊಧಿಕ್ ಬರ್ಪಾಂ ಮೆಳುಂಕ್ ತ್ರಾಸ್ ಜಾತಾತ್. ತ್ಯಾ ದೆಕುನ್ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡಿ ಘುಂವ್ಡಿ ಆಮಿ ಮಾರ್ಲ್ಯಾ.

ಹ್ಯಾ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ಆಸ್ಚಿಂ ತೀನ್ ವಿಭಿನ್ನ್ ಲೇಖನಾಂ ಹರ್ ಲಕ್ಷಣಾಂನೀ ಕೊಂಕಣಿಂಚ್ ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಬರವ್ಪ್ಯಾಂನಿಂಚ್ ಉಬ್ಜಾಯಿಲ್ಲಿಂ. ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ಲಿಖಿತಾಂನಿ ಆಪುಟ್ಟ್ ಸಂಸೊಧಿಕ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ನಾ; ಹ್ಯಾ ಲಿಖಿತಾಂಚೆ ಕರ್ತ್ ತಾತಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಳಾಂಚ್ಯಾ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಕ್ ಘಡಿತಾಂಚಿ ಮಾಹೆತ್ ಆಸ್ಲ್ಲೆಚ್ ಮ್ಹಣ್ ಕಳೊನ್ ಯೆತಾ.

ತರ್, ಹಾಂವ್ ವಿಚಾರ್ತಾಂ ಜಾಂಟ್ಯಾ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂ ಲಾಗಿಂ – ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿಚೆರ್ ಅಸಲಿಂ ಲಿಖಿತಾಂ ಆಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಶಣ್ಮಾಸಿಕಾಚ್ಯಾ ಧ್ಯೇಯಾಕ್ ಕಾಂಯ್ ಉಣೆಂಪಣ್ ಜಾಯ್ತ್?

ಆಮ್ಕಾಂ ದಯಾ ಕರುನ್ ಕಳಯಾತ್.

ಧನ್ಯವಾದ್ ಆನಿ ಬರೆಂ ಮಾಗುನ್

ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ.ಎಫ್.ಡಿಸೊಜಾ

ಸಂಪಾದಕ್/ಕಾರ್ಯಾಕಾರಿ ನಿರ್ದೇಶಕ್

ಭಾಸೆಚೊ ಉದ್ಭವ್ ಆನಿ ತಾಂಕ್

ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ.ಎಫ್. ಡಿ'ಸೋಜಾ

ಪ್ರಸ್ತಾವನ್: ವಿವಿಧ್ ಸಂಶೋಧಾನತ್ಮಕ್ ಗ್ರಂಥಾಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರುನ್, ಸಬಾರ್ ಚಾರಿತ್ರಿಕ್ ಭಾಸ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಘೆವ್ನ್ ಆನಿ ಥೊಡ್ಯಾ ಮಾಪಾನ್ ಸ್ವತಾಚೊ ಅನ್ಭೋಗ್ ವಾಪರುನ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಹಿ ಲೇಖನಾವಳ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಲೇಖಕಾಂಕ್ ಆನಿ ತುಲನಾತ್ಮಕ್ ರಿತಿರ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ ವಾಚ್ಚೆ ಉಬ್ಾರ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಥಮ್ ತೀಬ್ (Target) ಜಾವ್ನ್ ಘೆತಾ.

ಮ್ಹಣ್ತಚ್, ಹ್ಯಾ ಲೇಖನಾವಳ್ ಫಕತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಆಪ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತ್ ಕರುನ್ ಘೆನಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಭಾಸ್ ತಿ ಭಾಸ್. ಜಾಂವ್ ಕೊಂಕಣಿ ವ ಹೆರ್. ಖಂಚಾಯಿ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಅಧ್ಯಯನಾಂತ್ ವಿದ್ಯಾ ಮುಳಾಚೆ ಅಂಕ್ಡೆ-ಸಾಂಕ್ಡೆ ಎಕ್‌ಚ್. ವ್ಯಾಕರಣ್, ಅಕ್ಷರ್ ಮೆಳಾವಣ್, ವಾಕ್ಯಾಂಚಿ ರಚ್ಣುಕ್, ಧ್ವನಿಮಾ ಶಾಸ್ತ್ರ್, ಹ್ಯೊ ತಾಂತ್ರಿಕ್ ಸಂಗ್ತಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಗದ್ಯ್, ಪದ್ಯ್, ನಾಟಕ್, ಕವಿತಾಯಿ ಶಿಕೊಂಕ್ ಆಸಾ. ಕೊಮಕ್ಣಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಡಿಗ್ರಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಂ ಉದ್ಗಾರ್‌ಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ - ಕೊಂಕಣಿ ಆಮ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿಂ ವಿಂಚ್ಲೆ ಪುಣ್ ಹಾಂತ್ಲೆಂ ಶಿಕಪ್ ಕಾಂಯ್ ಸುಲಭಾಯೆಚೆಂ ನ್ಹಯ್., ಕನ್ನಡಾಂತ್ ಆನಿ ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಸರ್ವ್ ಹಾಂತುಯಿ ಆಸಾ!

ಭಾಸ್, ಸಂಪರ್ಕಾಚೊ ಎಕ್ ಮಾಧ್ಯಮ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಸಂಪರ್ಕಾಚೆಂ ಎಕ್ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಹಾತೆರ್‌ಯಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ. ಮ್ಹಣ್ಜೆ, ಖಂಚಾಯಿ ಎಕ್ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಖಂಚೆಯಿ ಭಾಸ್ ಉಲಂವ್ಚೊ ಮನಿಸ್ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಮ್ಹಣಾಸೊ ನಾ- ಆಮ್ಚೆ ಬಾಸೆಕ್ ಹೆಂ ಎಕ್ ಸನ್ನಿವೇಶ್ ವಿವರಾಂವ್ಚಿ ತಾಂಕ್ ನಾ. ದೆಕಿಕ್ ಆದಿ ಮಾನವಾನ್ ವಿಮಾನ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್‌ಚ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ. ತರಿ ಆನಿ ಜರಿತರಿ ಖಂಚಾಯಿ ಎಕಾ ಗ್ರಹಾ ಥಾವ್ನ್ ಉಬ್ಚೆಂ ಎಕ್ ಯಂತ್ರ್ ಭುಮಿಕ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ಆನಿ ಆದಿಮಾನವಾನ್ ತೆಂ ಪಳೆಯಿಲ್ಲೆಂ, ತೊ ಆಪ್ಲೆಚ್ ಭಾಸೆಂತ್ ತ್ಯಾ ಯಂತ್ರಾಕ್ ಎಕ್ ನಾಂವ್ ದಿತೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ.

ಅಶೆಂ ಥಿರಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾ ಖಿಣಾಂತ್ ಖಂಚೆಯಿ ಭಾಸ್ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ತರಿ ಸ್ಥಗಿತ್ ನ್ಹಯ್. ತಿ ವಾಡೊನ್‌ಂಚ್ ಆಸಾ. ತಾಂತುಂ ಸಬ್ದ್ ಮೆಳ್ನಿ ಭೊರ್ನಿ ಜಾವ್ನ್‌ಂಚ್ ಆಸಾತ್. ತಶೆಂ ಜಾವ್ನ್ ಭಾಸೆಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಎಕ್ ಥಾಂಬ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೊ ಘಡಿಚಾರ್ (One continuous process). ಆನಿ ಹ್ಯಾಚ್ ಕಾರಣಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಭಾಸೆಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾತಾ. (ಹಾಂಗಾಸರ್ ಅಧ್ಯಯನ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಫಕತ್ ವಾಚುಂಕ್-ಬರಂವ್ಕ್ ಶಿಕ್ಚೆಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್.) ಫಲಾಣೆ ಎಕ್ ಭಾಸ್ ಆಜ್ ಅಶಿ ಆಸಾ ತರ್ ಶೆಂಬರ್ ದೊನ್ಶಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ ತಿ ಕಶಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಶಿಕ್ತಾಂವ್ ತರ್ ಆನಿ ಶೆಂಬರ್ ದೊನ್ಶಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಹೆಂಚ್ ಸವಾಲ್ ಘೆವ್ನ್ ತಾಂಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಚಲಯ್ತೆಲೆ.

ಭಾಸೆಚೊ ಉದ್ಭವ್ – ಥೊಡಿಂ ಸಿದ್ಧಾಂತಾಂ:

ಎಕ್ ದಾಕ್ಲೊ ಫೆವ್ನ್ ಹ್ಯಾ ಅಧ್ಯಯನಾಚಿ ಸುರ್ವಾತ್ ಆಮಿ ಕರ್‍ಯಾಂ. ಚೇಂತ್, ತುಂ ಎಕಾ ದರ್ಯಾ ತಡಿರ್ ಉಮೊ ಆಸಾಯ್ ಆನಿ ಎಕ್ ಜೀವಿ ಚರಾತ್ ತುಜ್ಯಾ ಪಾಂಯಾಲಾಗಿಂ ಯೆತಾ. ಜರಿತರಿ ತುಂವೆಂ ತಿಕಾ ಎಕ್ ನಾಂವ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಆಸಾ ತುಂ ಮ್ಹಣ್ತಲೊಯ್, "ತಿ ಎಕ್ ಕುರ್ಲಿ" ಪುಣ್ ತುಂವೆಂ ತವಳ್ ವರೇಗ್ ತಸಲಿ ಜೀವಿ ಪಳೆವ್ಂಕ್ಚ್ ನಾ ತರ್? ಕಿತೆಂ ಕರ್ತೊಯ್? ಕಾಂಯ್ ಭಿಂಯಾನ್ ಧಾಂವ್ತೊಯ್ ಪುಣ್ ಹೆರಾಂಕ್ ತುಂವೆಂ ಪಳೆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಜೀವಿಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಕಶೆಂ ಪುಣಿ ದಿತೊಯ್ ಆನಿ ಕ್ರಮೇಣ್ ತ್ಯಾ ಎಕಾ ಜೀವಿಕ್ ನಾಂವ್ ದಿತೊಯ್.

ಫಾ। ಮಾಫೆಯಿಚ್ಯಾ ಶಬ್ದಾರ್ಥ್ ಕೋಶಾಂತ್ CRAB ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಬ್ದಾಚೊ ಅರ್ಥ್ "ಕುರ್ಲಿ" ಮ್ಹಣ್ ದಿಲಾ. ತಿತ್ಲೆಂಚ್, ಚಡಿತ್ ಕಾಂಯ್ ನಾ. ತಾಚಿ ಗರ್ಜ್‌ಯಿ ಮಾಫೆಯಿಕ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕುರ್ಲಿ ಕಿತೆಂ ತಿ ಕೊಂಕಣಿ ಉಲಂವ್ಚೆ ಸರ್ವ್‌ಯಿ ಜಾಣಾಂತ್.

ಪುಣ್ CRAB ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಆಮಿ ಖಂಚಾಯಿ ಸಬ್ದ್ ಕೋಶಾಂತ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ – ಹ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚೆಂ ಮೂಳ್ O.E. ಮ್ಹಣ್ಜೆ Old English (ಸುರ್ವಿಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಸ್) ಥಾವ್ನ್, ತಾಚ್ಯಾಕಿ ಫುಡೆಂ KREBS ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಜರ್ಮನ್ ಸಬ್ದಾ ಥಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲಾ. ಹ್ಯಾ ಕುರ್ಲೆಚಿ ಉದ್ಭವ್‌ಕತಾ ಅಶಿ ಮೆಳ್ತಾ – Any of the Brachyura or short tailed decapod crustaceans. ಆಮ್ಚೆ ಭಾಸೆಂತ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ತರ್ ಬ್ರಾಚಿಯುರಾ ಜಾತಿಚ್ಯಾ ಉದ್ಕಾ ಜಿವಿಂಪಯ್ಕಿ, ಕರ್ಲ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ, ಧಾ ಪಾಂಯಾಚಿ ಎಕ್ ಜೀವಿ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ಜಾತಾ.

ಹೆಂ ಫುಸ್ಪಡಿತ್ ವಿತರಣ್, ಕುರ್ಲಿ ಪಯಿಲ್ಲೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಪಳೆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ಬಾರೀಕ್ ದಿಶ್ಟಿಂತ್ ನಿವಳ್ಳ್ಯಾರ್ ಆಮ್ಕಾಂ ದಿಸ್ತಾ – ಧಾ ಪಾಂಯ್ ಆನಿ ಎಕ್ ಕರ್ಲ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ಉದ್ಕಾ ಜೀವಿ. ಹಿ ತಾಚಿ ಪ್ರಥಮ್ ದೆಕ್ಣಿ (Dominant Impression). ತಾಚ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ದೆಕ್ಣಿಚೆರ್ ಕಿತ್ಲೊ ಸಂಸೊದ್ ಚಲ್ಲೊ ಆನಿ ವಿವಿಧ್ ಭಾಸಾನಿಂ ಖಂಚ್ಯಾ ಎಕಾ ಹಂತಾರ್ ಹ್ಯಾ ಧಾ ಪಾಂಯಾಂಚ್ಯಾ ಆನಿ ಕರ್ಲ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಜಿವಿಕ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಭಾಸಾಂತ್ಲೆಂ ನಾಂವ್ ಥಿರ್ಲೆಂ – ಹಿಂ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ ತ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚಿ ಉದ್ಭವೀಕ್ ಹಂತಾಂ ಆನಿ ಭಾಸೆಚಿ ತಾಂಕ್.

ಗ್ರೀಕ್ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಪ್ಲೇಟೊ ಹಾಣೆ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಆಸಾ – ಜೀವಿಂಕ್ ಆನಿ ವಸ್ತುಂಕ್ ದಿಲ್ಲಿಂ ತಿಂ ನಾಂವಾಂ ನೈಸರ್ಗಿಕ್ ನೇಮಾಂ ಪ್ರಕಾರ್‌ಚ್ ತಾಂಕಾಂ ಲಾಗು ಜಾತಾತ್. ತ್ಯೊ ಜೀವಿ ಆನಿ ವಸ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ್ ರಿತಿನ್‌ಂಚ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ತಾಂಚ್ಯಾ ನಾಂವಾಂಚೆ ಹಕ್ಕ್‌ದಾರ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್. ಪುಣ್, ಹೆಂ ಲೇಕ್ ತಯಾರ್ ಕರ್ತಾನಾ ಮ್ಹಾಕಾ CRAB ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಕ್ (ಕುರ್ಲಿ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಅರ್ಥ್ ಸೊಡ್ನ್) ಲಾಗಿಂ ಲಾಗಿಂ ಪಂದ್ರಾ ಹೆರ್ ಅರ್ಥ್ ಮೆಳ್ಳೆ. ಹೆಂ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಆನಿ ಕಶೆಂ ಅಶೆಂ? ಅಸಲ್ಯಾ ಸಬ್ದಾರ್ಥ್ ವಾಡಾವಳಿಕ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಭಾಸೆಚಿ ತಾಂಕ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಅಶೆಂ, ಖಂಚಾಯಿ ಎಕಾ ಖಿಣಾಂತ್ ಖಂಚೆಯಿ

ಭಾಸ್ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ತರಿ ಸ್ಥಗಿತ್ ನ್ಹಯ್. ತಿ ವಾಡೊನ್‌ಂಚ್ ಆಸಾ ಆನಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆಂ ಜೀವನ್‌ಪಥ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬದ್ಲಾತಾಂ ಬದ್ಲಾತಾಂ ಭಾಸ್ ಅಪಾಪಿಂಚ್ ಆಪ್ಲಿ ತಾಂಕ್ ವಾಡಯ್ತಾ ಆನಿ ಸರ್ವ್ ವಾಡಾವಳಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಗೊಪಾಂತ್ ಘೆತಾ.

ಮನಿಸ್ ಉಲಂವ್ಕ್ ಕಸೊ ಶಿಕ್ಲೊ?

ಹೆಂ ಏಕ್ ಸಾಧೆಂ-ಸುಧೆಂ ಸವಾಲ್ ಕಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ ನ್ಹಯ್? ಪುಣ್ ನಕ್ಕಿ ಜಾಪ್ ಆಜೂನ್ ಮೆಳೊಂಕ್ ನಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅಜಾಪ್ ಜಾಯ್ತ್. ಚರಿತ್ರೆಚ್ಯಾ ಪಾನಾಂಕ್ ಸವ್ಕಾಸ್ ಪರ್ತುನ್ ಪಾಟಿಂ ಪಾಟಿಂ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಕಾಂಯ್ ಜಾಪ್ ಮೆಳಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಚರಿತ್ರ್-ಭಾಸ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿನಿಂ (Historic Linguists) ಕೆಲ್ಲೆಂ ಪ್ರಯತ್ನ್ಂಯಿ ಥೊಡ್ಯಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಾಚೆರ್ (theories) ರಾವ್ಲಾಂ ಶಿವಾಯ್ ಪಾವ್ಲಾಂ ಕಾಡುಂಕ್ ಸಕೊಂಕ್ ನಾ. ಚಡ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸ ಸಾತ್ ಹಜಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಆದ್ಲೆಂ ಬರಪ್ ಜೆಂ ಚಿತ್ರಾಂ ಆನಿ ಕರ್ಪ್ವಡಾಂ (ಕಾಂತಯಿಲ್ಲೆಂ) ರುಪಾರ್ ಆಸ್ಚೆಂ ತೆಂ ಘಾಲ್ಯಾ್ಚ್ಯಾ ಕಿತ್ಲೆಶಾಗಿ ಮಿಲಿಯಾ ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ ಮನಿಸ್ ಉಲಂವ್ಕ್ ಶಿಕ್‌ಲ್ಲೊ. ಪುಣ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ "ಬರ್ಪಾ" ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆಂ ಉಲವ್ಪ್ ಕೆದಾಳಾ ಸುರು ಜಾಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಖಚಿತ್ ಜಾಣಾಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ಅಸಾಧ್ಯ್ ಜಾಲಾಂ. ದೆಕುನ್ ಚರಿತ್ರ್ - ಭಾಸ್‌ಶಾಸ್ತ್ರಿನಿಂ ಥೊಡಿಂ ಸಿದ್ದಾಂತಾಂ ತಯಾರ್ ಕೆಲಿಂ ಪುಣ್ ಏಕಾಮೆಕಾಚಿಂ ಸಿದ್ಧಾಂತಾಂ ಮಾನುನ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ತೆ ತಯಾರ್ ನಾಂತ್. ಕಾರಣ್, ಹರ್ಯೆಕಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಾಕ್ ಪೆನಾರ್‍ಯಾಕ್ (ಚಾಲ್ಣೆಕ್) ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಪರಿಂ ಬುರಾಕ್ ಆಸಾತ್. ಹಾಂತುಂ ಉದಾಕ್ ರಾವನಾ. ಏಕ್ ಥೆಂಬೊ ರಾವ್ಲ್ಯಾರ್ ಶೆಂಬೊರ್ ಥೆಂಬೆ ಗಳೊನ್ ವೆತಾತ್.

ಸಿದ್ಧಾಂತಾಂಚಿ ಏಕ್ ಝುಳಕ್

(1) ದೈವಿಕ್ ದೆಣಿಂ-ಉತ್ಪತ್ತಿ ಗ್ರಂಥ್ ಅವಸ್ವರ್ 11:1-9 ಹಾಂತುಂ ಬಾಬೆಲ್ ಬುರುಜಾಚಿ ಕಥಾ ಹ್ಯಾ ಪರಿಂ ಆಸಾ: ಸುರ್ವೆರ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾರ್ ಏಕ್‌ಚ್ ಭಾಸ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ಆನಿ ಸರ್ವ್ ಮನಿಸ್ ತಿಚ್ ಏಕ್ ಭಾಸ್ ವಾಪರ್ತಾಲೆ. ಕ್ರಮೇಣ್ ಉದೆಂತಿ ದಿಶೆನ್ ತೆ ಭೊಂವ್ಪೊನ್ ಆಸ್ತಾನಾ ಬಾಬಿಲೊನಿಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಏಕಾ ತಪ್ಪಟಾಯೆಕ್ ತೆ ಪಾವ್ಲೆ ಆನಿ ಥಂಯ್ಸರ್ ಥಾಂಬ್ಲೆ. ತೆ ತವಳ್ ಮ್ಹಣಾಲೆ. "ಆಮಿ ಇಟೆ ತಯಾರ್ ಕರ್‍ಯಾಂ ಆನಿ ಸಿಜವ್ನ್ ಘಟ್ ಕರ್‍ಯಾಂ." ತಾಂಚೆಲಾಗಿಂ ಬಾಂದ್ಪಾಕ್ ಇಟೆ ಆನಿ ತೆಂ ಉಬಾರೊಂಕ್ ತಾರ್ (ಡಾಂಬರ್, ಬಿರೆವ್) ತಯಾರ್ ಜಾತಚ್ ತೆ ಮ್ಹಣಾಲೆ "ಆತಾಂ ಆಮಿ ಏಕ್ ನಗರಿ ಬಾಂದ್ಯಾಂ ಆನಿ ತಾಂತುಂ ಏಕ್ ಊಂಚ್ ಬುರುಜ್ ಉಬಾರ್‍ಯಾಂ. ತವಳ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಏಕ್ ನಾಂವ್ ಯೆತೆಲೆಂ ಆನಿ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾರ್ ಆಮಿ ಶಿಂಪಡ್ಚೆನಾಂವ್."

ತೆದ್ನಾಂ ದೇವ್ ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ಆಯ್ಲೊ ಆನಿ ತಾಂಣಿ ಬಾಂದ್ಲೆಲಿ ನಗರಿ ಆನಿ ಬುರುಜ್ ತಾಣೆ ಪಳೆಯ್ಲೆಂ ತೊ ಮ್ಹಣಾಲೊ. "ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಏಕ್ ಕುಳ್ ಆನಿ ಏಕ್‌ಚ್ ಭಾಸ್ ತೆ ಉಲಯ್ತಾತ್. ಹೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಪ್ರಾರಂಭ್ ತಾಣೆಂ ಕರುಂಕ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಕರ್ತುಬಾಂಚೊ, ವೆಗಿಂಚ್, ತಾಂಕಾಂ ಖುಶಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಕರುಂಕ್ ತೆ ಸಕ್ತೆಲೆ. ಹಾಂಚ್ಯಾ ಭಾಸೆಂತ್ ಕಲ್ಸಪ್ ಹಾಡ್ಯಾಂ ಆನಿ ತಾಣಿ ಏಕಾಮೆಕಾ ಸಮ್ಜಾನಾಶೆಂ

ಕರ್ಯಾಂ. ಅಶೆಂ ದೆವಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾರ್ ಶಿಂಪ್ಡಾಯ್ಲೆ ಆನಿ ತಿ ನಗರಿ ಪರ್ತ್ಯಾನ್ ಬಾಂದುಂಕ್ ತೆ ಸಕ್ಲೆನಾಂತ್. ಹ್ಯಾ ನಗರಿಕ್ ಬಾಬಿಲೊನ್ (ಹೆಬ್ರೆವಾಂಚೆ ಭಾಸೆಂತ್ "ಕಲ್ಸಪ್ ಜಾಲ್ಲಿ") ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ನಾಂವ್ ಪಡ್ಲೆಂ.

ಅಶೆಂ ಸಂಸಾರಾಕ್ ವಿವಿಧ್ ಭಾಸೊ ಉಬ್ಜಾಲ್ಯೊ ಪುಣ್ ಭುಮಿ ವೈಂಕುಂಠಾಂತ್ ಆದಾಂವ್ ಬಾಪಾಕ್ ದೆವಾನ್ ಎಕ್ಚ್ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಭಾಸ್ ದಿಲ್ಲಿ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ ಆಜ್ ಮಾನುನ್ ಘೆತೆಲೆ ಭೋವ್ ಥೊಡೆ.

(2) ಭಂವ್ತಿಚ್ಯಾ ನೈಸರ್ಗಿಕತೆಂತ್ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಮೆಳ್ಚ್ಯಾ ಆವಾಜಾಂಚೆ ಅನುಕರಣ್ ಯಾ Onomatopoeia - ನೈಸರ್ಗಿಕತೆಚ್ಯಾ ವರ್ತ್ವಣೆಂತ್ ಸಬಾರ್ ಥರಾಂಚೆ ಆವಾಜ್ ಮಿಸ್ಳೊನ್ ಆಸಾತ್. ಹ್ಯಾ ಪಯ್ಕಿಂ ಸುಕ್ಣ್ಯಾಂ ಸಾವ್ಜಾಂಚೊ, ಮನ್ಜಾತಿಂಚೊ, ವಾರ್ಯಾಚೊ, ಉದ್ಕಾಚೊ, ಪಾನಾಂ ಫಾಂಟ್ಯಾಂಚೊ ಇತ್ಯಾದಿ. ಹ್ಯಾ ಅವಾಜಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಸಬಾರ್, ಉತ್ರಾಂ ಜಾವ್ನ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಭಾಸಾನಿಂ ಮಿಸ್ಳಲ್ಯಾಂತ್.

(3) ಉದ್ಗಾರ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ – ಅತೀವ್ ದೂಕ್, ಸಂತೊಸ್, ನಿರಾಸ್ ಆನಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ್ ಭೊಗ್ತಾನಾ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಆಪಾಪಿಂಚ್ ಸೊಡ್ಚೆ ಉದ್ಗಾರ್ ಕ್ರಮೇಣ್ ಉತ್ರಾಂ ಜಾವ್ನ್ ಭಾಸೆಂತ್ ಸೆರ್ವಾಲೆ. ಹಾಕಾ exclamation Theory ಮ್ಹಣ್ತಾತ್.

(4) 'ಹೈಯಾ– ಹೊ' ಸಿದ್ಧಾಂತ್–ಕಠಿಣ್ ಭೊರಾಚೆಂ ಯಾ ಬೆಸೊರಾಚೆಂ ಕಾಮ್ ಯೆಕ್ಲೊಚ್ ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾನ್ ಕರ್ತಾನಾ ಮನಿಸ್ ಕಸಲೊ ಪುಣಿ ಆವಾಜ್ ಕರ್ತಾ. ಹೆ ಆವಾಜ್‌ಯಿ ಉತ್ರಾಂ ಜಾವ್ನ್ ಭಾಸೆಂತ್ ಘುಸ್ಲ್ಯಾತ್. ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ ಹಾಕಾ Yo-he-ho theory ಮ್ಹಣ್ತಾತ್ ಪುಣ್ ಆಮಿ ಹಾಕಾ "ಹೈಯಾ– ಹೊ' ಸಿದ್ಧಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪುರೊ.

(5) ಅಳುಕ್–ಪಿಳುಕ್ ಯಾ Emotional ಸಿದ್ಧಾಂತ್ – ಹೊ ಯಾ ಮೊಗಾನ್ ತೊವ್ಲ್ಲೆ ತವಳ್ ಆತಾಂಯಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಕಸಲೆಂಯಿ ಗೀತ್, ಕಸಲೊಯಿ ಎಕ್ ಸುರ್ (Tune ಯಾ Humming) ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ತಾ. ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ ಹಾಕಾ WOO-WOO Theory ಮ್ಹಣ್ತಾತ್, ಆಮಿ ಅಳುಕ್–ಪಿಳುಕ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ಯಾಂ.

(6) ತೊಂಡ್ಚಿ ಸಂಕೇತಾಂ ಸಿದ್ಧಾಂತಾ (Oral gesture theory)- ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಜೊಹಾನ್ನೆಸ್ಸೆನ್ ಆನಿ ಸರ್ ರಿಚರ್ಡ್ ಪ್ಯಾಜೆಟ್ ಹಾಣಿ ಜಾಯ್ರ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಹೊ ಸಿದ್ಧಾಂತ್ ಅಸೊ ಆಸಾ. ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ತೊಂಡ್ಚಿ ಸಂಕೇತಾಂ ಥಾವ್ನ್ (ಮ್ಹಣ್ಜೆ, ಆವಾಜಾಂ ಥಾವ್ನ್) ಜೆಂ ಕುಡಿಚ್ಯಾ ಮೋಡಿಂಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್, ಭಾಸ್ ಉಬ್ಜಾಲಿ.

ಮಟ್ಯಾನ್–

ಆದಿ ಮಾನವಾನ್ ಉಬ್ಜಯಿಲ್ಲೆ ಆವಾಜ್ ಎಕ್ ಭಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಬದ್ಲಾಜೆ ತರ್ ತೆ ಆಪ್ ಖುಶೆನ್ ಉಟ್ಲ್ಲೆ ಆವಾಜ್ ಜಾವ್ನಾಸೊನ್, ಎಕ್ ವಿಚಾರ್ ಯಾ

ಘಡಿತಾಚೆಂ ಮಣಿಯಾರ್ಪಣ್ ಕರ್ಚೆ ತಸಲೆ (Representing) ಪುಣ್ ಫಕತ್ ಎಕಾ ಆವಾಜಾ ಥಂಯ್ ಕಸಲೊಚ್ ಶೀದಾ ಸಂಬಂಧ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆ ಜಾವ್ನಾಸಾಜೆ.

In brief: Original human speech, in order to qualify as a language had to be a voluntary sound representing an idea or event and not directly relating to the vocal sound which was produced.

ಹೊ ಕಿತ್ಲೊ ಘುಸ್ಪಡಿತ್ ದಿಸ್ತಾಗಿ ತಿತ್ಲೊಚ್ ಸಾಧೊ ಸಿದ್ಧಾಂತ್. ವಿವರಾ ಖಾತಿರ್ ದಾಕ್ಲೊ ಜಾವ್ನ್ ಆಮಿ ಹ್ಯಾ ಲೇಕಾಚ್ಯಾ ಸುರ್ವೆರ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ 'ಕುರ್ಲಿ' ಘೆವ್ಯಾಂ. ಹೊ ಸಬ್ದ್ ಪಯಿಲ್ಲೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾಕ್ ಫಕತ್ ಎಕ್ ಆವಾಜ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಯ್ಕಾತಾ. ಹೊ ಆವಾಜ್ ಧ್ವನಿಮಾಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಕಾರ್ ವಿಸ್ಕಳಾಯ್ಲ್ಯಾರ್

ಕ್‌ಉ+ರಅ+ಲ್‌ಇ

ಕು+ರ್+ಲಿ

ಅಸೊ ಜಾತಾ. ಆತಾಂಯಿ ಹೊ ಫಕತ್ ಎಕ್ ಆವಾಜ್. ಹೊ ಪಯಿಲ್ಲೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಆಯ್ಕೊಂಚೊ ಮನಿಸ್, ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರಿತ್ ತರ್ ಹೊ ಆವಾಜ್ ಕರುಂಕ್ ಸಕ್ತಾ ಪುಣ್ ತಾಕಾ ಕಿತೆಂಚ್ ಅರ್ಥ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಮ್ಹಣ್ತಾಚ್ 'ಕು–ರ್–ಲಿ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಆವಾಜಾಕ್ ಆನಿ 'ಕುರ್ಲಿ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಜೀವಿಕ್ ಕಸಲೊಚ್ ಸಂಬಂಧ್ ನಾ. ಮತ್ಲಬ್, ಎಕಾ ವಿಚಾರಾಚೆಂ, ಘಡಿತಾಚೆಂ, ವಸ್ತುಚೆಂ, ಜೀವಿಚೆಂ (ಹಾಂಗಾಸರ್ ಕುರ್ಲಿ) ಮಣಿಯಾರ್ಪಣ್ ಎಕಾ ಆವಾಜಾನ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ತೊ ಆವಾಜ್, ಭಾಸೆಂತ್ಲೆಂ ಎಕ್ ಉತಾರ್ ಜಾಯ್ನಾ.

ದೆಕುನ್ ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಶಿಕ್ಪಾಂತ್ "ಆಂಬೊ" ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಆವಾಜ್ ಫಲಾಣ್ಯಾ ಫಳಾಚೆಂ ಮಣಿಯಾರ್ಪಣ್ ಘೆತಾ ಮ್ಹಣ್ ಚಿತ್ರಾಂ ಮುಕಾಂತ್ರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಂಕ್ ದಾಕಯ್ತಾತ್. ತಶೆಂಚ್ 'ಮಾಜರ್' ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಮಾಜರಾಚೆಂ ಚಿತ್ರ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಭಾಸೆಚಿ ತಾಂಕ್ ಕಶಿ ವಾಡ್ತಾ?

ಭಾಸೆಚಿ ತಾಂಕ್ ತಿಚ್ಯಾ ವಾಡಾವಳಿರ್ ಹೊಂದೊನ್ ಆಸಾ. ಮ್ಹಣ್ಜೆ, ತಾಂಕ್ ಆನಿ ವಾಡಾವಳ್ ದೊನ್ ಸಪೇಕ್ಷ್ (Relative) ಸಂಗ್ತಿ. ಭಾಸೆಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಬರ್‍ಪಾಂತ್ ನ್ಹಯ್ ಉಲವ್ಪಾಂತ್ ಆಸಾ. ಕಾಯಾಮ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚಿ ವಾಡಾವಳ್ ಎಕಾ ಭಾಸೆಚಿ ತಾಂಕ್ ವಾಡಯ್ತಾ. ಉಲವ್ಪ್ ಕಿತ್ಲೆಂ ಉಣೆಂ ಜಾಲೆಂ ತಿತ್ಲ್ಯಾಚ್ ಮಾಪಾನ್ ಭಾಸೆಚಿ ತಾಂಕ್ ಮಾಜ್ವಾತಾ, ಕುಸ್ಕಾತಾ.

ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಉಲವ್ಪಿ ಆಪ್ಲಿ ಫಲಾಣಿ ಎಕ್ ಭಾಸ್ ಉಲಯ್ನಾ, ಹೆರ್ ಭಾಸಾನಿಂಚ್ ಆಪ್ಲೆ ಭಾಸೆಕ್ ಕಸಲೆಯಿ ನವೆ ಸಬ್ದ್ ಉತ್ರಾಂ ಮೆಳಂವ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ತಾಕಾ ದಿಸಾನಾ. ದಾಖ್ಲ್ಯಾಕ್ ಮಾಂಯ್ ಭಾಸ್ ಫಲಾಣಿ ತರಿ ವಿವಿಧ್ ಕಾರಣಾಂಕ್

ಲಾಗೊನ್ ಸಬಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಪರ್ಯಾಂತ್ ತಿಚೊ ವಾಪರ್ ಕರಿನಾತ್ಲೊ ಮನಿಸ್ ಮ್ಹಣ್ತಾಕಿ – ಹಾಂವ್ ಮ್ಹಜಿ ಭಾಸ್ ವಿಸರ್ಲ್ಲಾಂ, ಮ್ಹಜಿ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಾಕಾ ವೊಡ್ತಾ. ಖರೆಂ ಜಾವ್ನ್ ಘಡ್ಲಾಂ ಕಿತೆಂಗಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಭಾಸೆಚ್ಯಾ ವಾಡಾವಳಿಚ್ಯಾ ಗಣನಾಂತ್ ತೊ ಪಾಟಿಂ ಪಡ್ಲಾ. ತಾಕಾ ಭಾಸ್ ವಿಸರ್ಲ್ಯಾ ಮ್ಹಣ್ ನ್ಹಯ್, ಪುಣ್ ತಿ ವಾಪರುಂಕ್ ಘಾವೊತಿಂ ಉತ್ರಾಂ ತಾಕಾ ಕಳಿತ್‌ನಾಂತ್ ದೆಕುನ್ ತೊ ಗಾಗೆತಾ. ಪರಿಗತ್ ಆಸಿಚ್ ಮುಂದರ್ಲ್ಲಿ ತರ್ ತಿ ಭಾಸ್ ಮೊರ್ತಾ.

ಹಿ ಪರಿಗತ್ ಉಳ್ಟಿ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಬಾಸೆಚಿ ತಾಂಕ್ ವಾಡ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ರಾಜಾಂವ್ ಸಾಧೆಂ. ಹರ್ಯೆಕಾ ಭಾಸೆಂತ್ ಥೊಡೆ ಮುಳಾವೆ ಸಬ್ದ್ ಆಸುಂಕ್‌ಚ್ ಜಾಯ್. ಪುತ್, ಧುವ್, ದಾದ್ಲೊ, ಬಾಯ್ಲ್ ಅಸಲೆ ಸಬ್ದ್ (ಉತ್ರಾಂ) ತ್ಯಾ ಭಾಸೆಚೆ ಜೀವಾಳ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್. ಪುಣ್ ಹ್ಯಾಚ್ ಸಬ್ದಾಂಚೆರ್ ಭಾಸ್ ವಾಡಾನಾ. ಹೆಂ ಕಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಪಳೆವ್ಯಾಂ.

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಎಕ್ ಇಂಡೊ – ಆರ್ಯಾಳ್ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್ ಯೆದೊಳ್‌ಚ್ ರುಜು ಜಾಲಾಂ.

ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾ ವಯ್ಲ್ಯಾ ಭಾಸೊ, ವಯ್ರ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಮುಳಾವ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂಚೆರ್ ಹೊಂದೊನ್ ಹ್ಯಾ ಪರಿಂ ವರ್ಗಾವಣ್ ಕರ್ಯೆತ್ – ಆರ್ಯನ್ ವ ಇಂಡೊ ಯುರೋಪಿಯನ್, ಸೆಮೆತಿಕ್, ಹೆಮೆತಿಕ್ (ನೊಹಾಚ್ಯಾ ಪುತಾಚಿ ಹೆಮ್–ಹಾಚಿ ಕುಳಿ–ಬಡ್ಗಾ ಉದೆಂತಿ ಆಫ್ರಿಕಾ) ಸಿತಿಯನ್ (ಕಾಳ್ಯಾ ದರ್ಯಾಚ್ಯಾ ಬಡ್ಗಾ ಉದೆಂತಿಕ್ ಆಸ್ಚೊ ಪುರಾತನ್ ಪ್ರದೇಶ್), ಮಲೆಯಾ–ಪೊಲಿನೇಶಿಯನ್.

ಆರ್ಯಾಳ್ ಭಾಸೊ ಪರ್ತ್ಯಾನ್ ಗೊಥಿಕ್, ಸೆರ್ವಿಕ್, ಲ್ಯಾಟಿನ್, ಗ್ರೀಕ್, ಸ್ಲಾಲೊವೇನಿಯನ್, ಪರ್ಶಿಯನ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಹ್ಯಾ ಭಾಸಾನಿಂ ವರ್ಗಾಯಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಘುಡೆಂ – ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸಾತ್ಯಾ ಪಂದಾಕ್ ಪರಿಶುದ್ಧ್ Classic ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಆನಿ ಪಾಲಿ; ಬಡ್ಗಾ ಉದೆಂತಿಂತ್ ಬೆಂಗಾಳಿ, ಹಿಂದಿ ಆನಿ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ; ಬಡ್ಗಾ ಅಸ್ತಮ್ತಿಂತ್ ಸಿಂಧಿ ಆನಿ ಪಂಜಾಬಿ; ತೆನ್ಕಾ ಅಸ್ತಮ್ತಿತ್ ಗುಜ್ರಾತಿ, ಮರಾಠಿ, ಖುಚಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಜೆರೊಮ್ ಎ. ಸಲ್ದಾಂಜಾನ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಸಂಸೊದಾ ಪ್ರಕಾರ್ (ಆನಿ ಹೆರ್ ಸಬಾರಾಂಚ್ಯಾ ಸಂಸೊದಾಂ ಪ್ರಕಾರ್) ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಖಂಡಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ದ್ರಾವಿಡ್ ಮುಳಾಚಿ ನ್ಹಯ್. ಸಲ್ದಾಂಜಾನ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ತಕ್ಟ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ಎಕ್ ನಾಟ್ (Example) ಹಾಂಗಾಸರ್ ದಿಲಾಂ:

ಮಾಂಯ್ (ಕೊಂಕಣಿ), ಮಾಯ್ (ಮರಾಠಿ), ಮಾತ್ರ (ಸಂಸ್ಕೃತ್), mater (ಲಾತಿನ್), Mother (ಇಂಗ್ಲಿಶ್), ತಾಯಿ (ಕಾನಡಿ) ಹಾಂಗಾಸರ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾಕಿ ಕಾನಡಿ ಭಾಸ್ ಆರ್ಯಾಳ್ ಕುಟ್ಮಾಂತ್ಲಿ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ನ್ಹಯ್. ತರಿ, ಇತ್ಲ್ಯಾ ಭಾಸಾಂಚ್ಯಾ ಪರಿಸರಾಂತ್ ಘುಲೊನ್ ಆನಿ ವಾಡೊನ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸೆಂತ್ ಅನ್ಯ್ ಭಾಸೆಚೆ ಸಬ್ದ್ ಮಿಸ್ಳೊನ್ ಆಸ್ಚೆ ಪುಣ್ ಸಹಜ್. ಹ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಂಚಿ

ಒಳಕ್ ಧರ್ಚಿ ಭಾಸಾ ತಜ್ಞಾಂಚಿ ಹುನ್ನರ್ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಂಕ್ ಶುದ್ಧ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಬ್ದ್ ತಲಾಸ್ ಕರ್ಚಿ ಕಸ್ರತ್ ಕಾಂಯ್ ಉಣ್ಯಾ ತ್ರಾಸಾಂಚಿ ನ್ಹಯ್.

ವಯ್ಲ್ಯಾ ವಿಶಯಾಂಚೆರ್ ಚಿಂತಪ್ ಆಟಂವ್ಚ್ಯಾ ಘುಡೆಂ ತಾಂತ್ರಿಕ್ ರಿತಿರ್ ಭಾಸ್ ಆನಿ ತಿಚಿ ತಾಂಕ್ ಕಶಿ ವಾಡ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಪಳೆವ್ಯಾಂ. (ಹಿಂ ನಿಯಮಾಂ ಸರ್ವ್ ಭಾಶೆಕ್ ಲಾಗು ಜಾತಾತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹಾಂಕಾಂ ತಾಂತ್ರಿಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಮ್ಹಳಾಂ).

(1) **ರೂಪ್ ಶಾಸ್ತ್ರ (Morphology):** ಹಾಂತುಂ ತೀನ್ ಕುಸಾಂ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆಂ–

(a) ವಿಸ್ಕಳಾಂವ್ಚಿ ಶಾತಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ದೋನ್ ಧಾತು (ಮುಳಾಂ) ಸಾಂಗಾತಾ ಯೆಂವ್ಚಿಂ, ಘಡ್ಸುಂಚಿ ಆನಿ ಅಶೆಂ ಜಾತಾನಾ ತಾಂಚೊ ಸರ್ ಗಳೊನ್ ವೆಚೊ. ದೆಕಿಕ್, ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ಲೆಂ ಮೂಳ್ 'ಆಸ್' ಘೆವ್ನ್ ಆಸ್+ಆಂ (ಆಸಾಂ), ಆಸ್+ಆಯ್ (ಆಸಾಯ್), ಆಸ್+ಆ (ಆಸಾ) ಇತ್ಯಾದಿ ಸಬ್ದ್ ಉಬ್ಜತಾತ್.

(b) ದುಸ್ರೆಂ ಕುಸ್ ಅಶೆಂ – ದೋನ್ ಧಾತು ಸಾಂಗಾತಾ ಯೆತಾನಾ ಎಕ್ ಚಡ್ ಉಣೆ ಆಸಾ ತಶೆಂಚ್ ಉರ್ತಾ ಆನಿ ದುಸ್ರೆಂ ಆಪ್ಲೊ ಸರ್ (Identity) ಗಳೊವ್ನ್ ಘೆತಾ.

(c) ತಿಸ್ರೆಂ ಕುಸ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಎಕಾಕ್ಶರ್ ಮೆಳಾವಣೆಚ್ಯೊ ಭಾಸೊ. ಹಾಂತುಂ ಮುಳಾಂ (ಧಾತು) ಆಸಾ ತಶಿಂಚ್ ಉರ್ತಾತ್ ಆನಿ ಉತ್ರಾಂ ಎಕಾಕ್ಶರಾಚಿಂ ಜಾವ್ನಾಸ್ತಾತ್. ದೆಕಿಕ್, ಚೀನಿ ಭಾಸ್ ಹಾಂತುಂ ಫಕತ್ 1500 ಸಬ್ದ್ ಆಸಾತ್. ಪುಣ್ ಭಾಸೆಚ್ಯಾ ವಾಡಾವಳಿಕ್ ಆನಿ ತಾಂಕಿಕ್ ಹ್ಯಾ ವರ್ಗಿಂ ಕಸಲೆಂಯಿ ಆಯ್ಬ್ ಯೇಂವ್ಕ್ ನಾ.

(2.) ದುಸ್ರೆಂ ತಾಂತ್ರಿಕ್ ನಿಯಮ್ – ಭಾಸೆಂತ್ಲೆಂ ಬದ್ಲಾಪ್. ಹಾಂತುಂ ಆಸ್ಚಿಂ ಕುಸಾಂ–

(a) ಆವಾಜಾಂಚ್ಯಾ ಮಾಂಡಾವಳಿಚಿ ಪಾಡ್‌ಪಡ್ಣಿ (Phonetic Decay)

(b) ಅಕ್ಶರಾಂ ಮಟ್ವಿಂ ಕರ್ಚಿಂ/ ಉಚಾರ್ ಜಿರಂವ್ಚೆ.

(c) ಉತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಭಿತರ್ಲ್ಯಾ ತೀರ್ಲಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಬದ್ಲುನ್ ಫಲಾಣ್ಯಾ ಭಾಸೆಚೊ ಅರ್ಥ್ ಪೊಸ್ಕೊ ಕರುನ್ ಘೆಂವ್ಚೊ.

(d) ಉತ್ರಾಂಚೆಂ ಲುಕ್ಸಾಣ್

(e) ಉತ್ರಾಂಚೆ ಕುಡ್ಸೊಣ್

ವಯ್ಲ್ಯಾ ಪಾಂಚ್ ಕುಸಾಂಕ್ ಕಾಂಯ್ ತರಿ ದಾಕ್ಲೆ ದಿಂವ್ಚೆ ತರ್ ಕೊಂಕಣಿ 'ಘೊಡೊ' ಮರಾಠಿ 'ಘೋಡಾ'.

ಸಂಸ್ಕೃತ್ 'ಪ್ರಥ್ವಿ = ವಿಸ್ತಾರ್; ಕೊಂಕಣಿ 'ಪ್ರಥ್ವಿ = ಭೂಮಿ.

ಸಂಸ್ಕೃತ್ 'ತಾಪ್ = ಗರ್ಮಿ; ಕೊಂಕಣಿ 'ತಾಪ್'= ಪಿಡಾ (Fever) ಉತ್ರಾಂಚೆಂ ಲುಕ್ಸಾಣ್ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ ತರ್ – ಕೊಂಕಣಿಂತ್ 'ಗುರು' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಶುದ್ದ್ ಉತ್ರಾಕ್ ಪಾದ್ರಿ, ಸಾಸೆರ್ದೊತ್, ವಿಗಾರ್, ಕಾಜಿತೊರ್ ಅಸಲೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ (ಯಾ ಹೆರ್ ಯೆರೋಪಿ ಭಾಸೆಂಚ್ಯಾ ಮುಳಾಂಚೆ) ಸಬ್ದ್ ವಾಪಾರ್ಚೆ.

ಮುಳಾಂ ಘಡ್ಸುನ್ ಕೆಲ್ಲೆ ಸಬ್ದ್ (ಉತ್ರಾಂ) – ಸರ್ವ್+ಪದ್ವೆದಾರ್, ಬರೆಂ+ಪಣ್. ತಶೆಂಚ್ ಆವಾಜಾಂಚೆಂ ನಕಲ್ ಕರುನ್ ಆಸಾ ಕೆಲ್ಲೆ ಸಬ್ದ್ – ಬರ್ಬರ್ (ತೊ ಕಿತೆಂಗಿ ಬರ್ಬರ್ತಾಲೊ), ವಾಗಾನ್ ಘುರ್ ಘುರ್ ಕೆಲೆಂ (ವಾಗಾನ್ ಘುರ್ಗಿಲೆಂ), ತೇಲ್ ಸಳಾಸಳಾ ಆವಾಜ್ ಕರುನ್ ಸಳ್‌ಸಳ್ತಾಲೆಂ.

ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣಾಚೊ ಗ್ರಂಥ್‌ಕಾರ್ ದೆ. ಫಿಲಿಪ್ ನಜ್ರೆತ್ ಆವಾಜಾಚೆಂ ನಕ್ಕಲ್ ಕರುನ್ ಸಬ್ದ್ ಉಬ್ಜಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ (coining a word) ಎಕ್ ಸುಂದರ್ ದಾಕ್ಲೊ ದಿತಾ –

ಟಾಯ್ಪ್‌ರಾಯ್ಟರ್ = ಬಡವ್ನ್ ಬರಂವ್ಚೆಂ ಯಂತ್ರ್ = ಬಡ್ಬರ್

ಟಾಯ್ಪಿಸ್ಟ್ = ಬಡವ್ನ್ ಬರಂವ್ಚೊ ಮನಿಸ್ = ಬಡ್ಬರ್ಪಿ/ಣ್.

ಅರಬಿ ಆನಿ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಸೆಚೆ ಸಬಾರ್ ಸಬ್ದ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಘುಸ್ಲ್ಯಾತ್: ದುರ್ಬಿಣ್, ಸರ್ಕಾರ್ (ಪರ್ಶಿಯನ್), ಹುಕುಮ್, ಲಾಯೆಕ್ (ಅರಬಿಕ್).

ತಶೆಂಚ್ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಭಾಸೆ ಥಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ ಕುಸಾಂ ಮೆಳವ್ನ್ ಹಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಆಯ್ಲ್ಯಾಂತ್.

ಗುನ್ಹೆ+ಗಾರ್= ಗುನ್ಯಾಂವ್ಗಾರ್,

ಸುಬೇ+ದಾರ್ = ಸುಬೆದಾರ್,

ಉಮೆದ್+ವಾರ್= ಉಮೆದ್ವಾರ್

ಹಿಂದೂ+ಸ್ಥಾನ್=ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ್.

ಎದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಲಿಕ್‌ಲ್ಲೆಂ ಸರ್ವ್ ತಾಂತ್ರಿಕ್ ಜಾಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಸರ್ವ್ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ವಾಚ್ಪಿ ಲೆಕ್ತಿತ್. ಎಕಾ ದಿಶ್ಟಿನ್ ಹೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ಪುಣ್ ಶಿಕಪ್ ಬರಪ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನಿಂ ಆನಿ ನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನಿಯಿ ತಾತಾಂಚ್ಯಾ ಪರಿಸರಾಂತ್ ಚಾಲು ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಆನ್ಯ್ ಭಾಸೆಂತ್ಲೆ ಸಬ್ದ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಮಿಸ್ಳಾಯಿಲ್ಲಿ ಗಮನಾಹ್ರ್. ದೆಕಿಕ್: ಬೊಂಬಯಾಂತ್ ವಸ್ತಿ ಕರುನ್ ಆಸ್ಚೆ ಕೊಂಕಣಿ ರಾಂದ್ವಯೆಕ್ ಸಬ್ಜಿ, ತರ್ಕಾರಿ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್ ಆನಿ ಉಂಡ್ಯಾಕ್ ಪಾಂವ್ (ಗುರುನಾಥ್ ಕೆಳೇಕರಾನ್ ಹೊ ಸಬ್ದ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್‌ಯಿ ಮಾಂದ್ಲಾ). ಲೊಣಿಯಾಕ್ ಮಸ್ಕೊ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್.

ತಸೆಂಚ್, ಮಾಲ್ಘಡ್ಯಾನಿಂ "ಪೊರ್ಜ್ಯೊ ಪೋರ್ ಮ್ಹಾಕಾ ಶಿಕಂವ್ಕ್ ಭಯ್ರ್ ಸರ್ಲ್ಲಾ!" ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ದುರ್ಸವ್ಣೆಂ ವಾಪರ್ಚೆಂ ಕಾಂಯ್ ಅಪ್ರೂಬ್ ನ್ಹಯ್. ಹ್ಯಾ ಗಾಂತ್ಲ್ಯಾತ್ಲೊ 'ಪೋರ್' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ಮರಾಠಿ ಭಾಸೆಂತ್ಲೊ. ಅರ್ಥ್ ಲ್ಹಾನ್ ಭುರ್ಗೊ ಯಾ ಚಲೊ.

ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್, ಮಧ್ಯಪ್ರಾಚ್ಯಾಂತ್ (ಗಲ್ಫಾಂತ್) ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನಿಂ ಥೊಡೆ ಅರೆಬಿಕ್ ಸಬ್ದ್, ಜೆ ಸರ್ವಾಂಕ್ ಲಾಗು ಜಾತಾತ್ ಆನಿ ಅರ್ಥ್ ಜಾತಾತ್, ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಹಾಡ್ಲ್ಯಾತ್. ದೆಕಿಕ್ 'ವಾಸ್ತಾ' (ಶಿಫಾರಸ್ influence), ಹಕಾಮಾ (ರೆಸಿಡೆನ್ಸ್ ಪರ್ಮಿಟ್), ಹವಿಯಾ (Identity Card) ಸಾಫರ್ (ಪಯ್ಣ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ಜಾತಾ ತರಿ ಹೊ ಸಬ್ದ್ Deportation ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಅರ್ಥಾರ್ ಭಾರತೀಯ್ ಲೋಕ್ ವಾಪರ್ತಾ;) ಆನಿ ಥೊಡ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಂಕ್ ಭಾರತೀಯ್ ರೂಪ್ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ಉದ್ದೇಶಾನ್ 'ಜಿ' ಆನಿ 'ಚಿ' ಕುಸಾಂ ಲಾವ್ನ್, ಖಾರಾಬ್ಜಿ (ಇಲೆಕ್ಟ್ರಿಶಿಯನ್), ಪಂಕ್ಚರ್ಜಿ (ಟಯರಾಂಚೆ ಪಂಕ್ಚರ್ ಸಮಾ ಕರ್ಚೊ) ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅರೆಬಿಕಾಚೆರ್ ಆಸ್ತಾನಾ, ಅರ್ಬ್ಯಾನಿಂ 'ಎಯ್‌ಬ್' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ಸಬಾರ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ವಾಪರ್ಚೊ ಹಾಂವೆಂ ಆಯ್ಕಾಲೊ. ತಾಂಚೊ ಉಚ್ಚಾರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯಾ 'ಆಯ್ಬ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಕ್ ತಾಳ್ ಪಡ್ತಾಲೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹಾಂವೆಂ ತ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ವಿಚಾರ್ಲೊ. ಲಜ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಅರ್ಥ್ ದಿಂವ್ಚೊ ಹೊ ಸಬ್ದ್ ಚಡಾವತ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂನಿ ಪೊಕ್ರಿಪಣಾಂ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಅರ್ಬಿ ವಾಪರ್ತಾತ್. Shame on you ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಅರ್ಥಾನ್ ಜಾವ್ಯೆತ್. ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ 'ತಿಬ್ಲೊ;, 'ಉಣೆಪಣ್', 'ಅವ್ಗುಣ್', ಇತ್ಯಾದಿಂಕ್ ಲಾಗ್ತಾ ಆನಿ ಹೊ ಅರ್ಥ್ ಕಾಂಯ್ ಅರಬಿಕ್ ವಾಪರಾಚ್ಯಾ ಅರ್ಥಾ ಥಾವ್ನ್ ಪಯ್ಸ್ ನಾ. ಮ್ಹಣ್ತಾಚ್, ಖಂಚಾಯಿ ಏಕಾ ಭಾಸೆಚ್ಯಾ ತಾಂಕಿವಂತ್ ಅನಿ ವಾಡಾವಳಿಂತ್ ಖಂಚೊ ಅನ್ಯ್ ಸಬ್ದ್ ಖಂಚಾ ವೆಳಾರ್ ಘುಸ್ತಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಕಷ್ಟ್.

ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮಾಲ್ಘಡ್ಯಾನಿಂ ವಾಪರ್‌ಲ್ಲೆ ಥೊಡೆ ಸಬ್ದ್ ಆತಾಂ ಆಯ್ಕೊಂಕ್‌ಚ್ ಮೆಳಾನಾಂತ್. ದೆಕಿಕ್ ಮ್ಹಜೊ ಆಜೊ ಆನಿ ಆಜಿ ಥೊಡೆ ಸಬ್ದ್ ವಾಪರ್ತಾಲಿಂ ತೆ ಆತಾಂ ಆಯ್ಕೊಂಕ್‌ಚ್ ಮೆಳಾನಾಂತ್. 'ಸಾಂಪ್ಳೊ' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ಮ್ಹಜಿ ಆಜಿ ವಾಪರ್ತಾಲಿ, ಹೆಂ ಏಕ್ ಸಾಧನ್ ಮ್ಹಣ್ಚೆಂ, ಮೊಡ್ಲಾಚೊ ತುದಿಯಾಳೊ ಭಾಗ್ ಸುಮಾರ್ ಚಾರ್ ಘುಟಿ ಕಾತ್ರುನ್ ತಾಚೆರ್ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಚುಡೆತಿ ಎಕ್ಟಾಂವ್ನ್ ಕಟ್ ಘಾಲ್ನ್ ಏಕಾ ಸಾರೊಣೆಪರಿಂ ಆಸಾ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಏಕ್ ಸಾಧನ್. ಹಾಚೊ ವಾಪರ್-ಮುಸಾಂಕ್ ಧಾಂವ್ಡಾಂವ್ಕ್, ಕೊಂಬಿಯೆಚ್ಯಾ ಪಿಲಾಂಕ್ ಆರಾಂವ್ಕ್, ಸಾಳಿಯಾಂಚಿ ಜಾಳಾಂ ಕಾಡುಂಕ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ 'ಸಾಂಪ್ಳ್ಯಾನ್ ಚಾರ್ ದಿತಾಂ ಪಳೆ) ಮ್ಹಣ್ ತಿಣೆ ಭೆಶ್ಟಾಂವ್ಚೆಂಯಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಆತಾಂ ಹ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚೊ ವಾಪರ್ ಖಂಯ್ಸರ್‌ಯಿ ಜಾಲ್ಲೊ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಮೆಳಾನಾ.

ತುಳು ಭಾಸಾಂಚೆರ್ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತಾನಾ ಮ್ಹಜೆ

ಆಜಿಯೆನ್ ವಾಪಾರ್ಚ್ಯೊ 'ಕೊರಪುಲು' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ತುಳು ಉಲಂವ್ಚ್ಯಾ ಹರಿಜನ್ ಆನಿ ಆದಿವಾಸಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಕಳಿತ್ ಜಾಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚೊ ಖರೊ ಅರ್ಥ್ ಹೊಕಾಲ್/ಪತಿಣ್. ಪುಣ್ ಮ್ಹಜಿ ಆಜಿ ಸೊಬಿತ್ ಆಂಗ್ಲೆ-ಪಾಂಗ್ಲೆಂ ಘಾಲ್ಲ್ಯಾ ಲ್ವಾನ್ ಚೆಡ್ವಾಕ್ ಅಶೆಂ ಅಪಯ್ತಾಲಿ. "ಕಶೆಂ ಆಸಾ ಮ್ಹಜೆಂ ಕೊರಪುಲು" ಅಶೆಂ ತಸೆಂಚ್ ರಂಗ್‌ರಂಗಾಳ್ ಆಟ್‌ನೇಟ್ ಕರುನ್ ಶೇಲೆ ಕರ್ತೆಲ್ಯಾ ಚಲಿಯೆಕ್, "ಹಾಂ ಆಯ್ಲೆಂ ಆಟಿ ಕಡ್ಯಾಂಚೆಂ" ಮ್ಹಣ್ತಾಲಿ. ಹೊ ಸಬ್ದ್ ನಲ್ಕ್ಯಾನಿಂ ಉಲಂವ್ಚ್ಯಾ ತುಳ್ವೆ ಥಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲಾ. ಅಟಿಕಲಂಜಾ, ತಾಂಚಿ ಎಕ್ ಆಟ್‌ನೇಟಾಂಚಿ ಆನಿ ರಂಗ್‌ರಂಗಾಳ್ ವಸ್ತ್ರಾಂ ನೆಸ್ಚಿ ದೇವಿ. ತಶೆಂಚ್ ಘರಾ ಭಿತರ್ ಕಾಕುಸ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ತೆಂಪಾರ್, ರಾತಿಚೆಂ ಕುಡಿಚಿ ಗರ್ಜ್ ತಿರ್ಸುಂಕ್ ವಾಪರ್ಚೆಂ 'ತಸ್ತ್' = ಬೇಸಿನ್ (Basin) ಜಾಲಾ.

ಕಿತೆಂಯಿ ತರೀ ಹೆಂ ಲೇಕ್ ಸಂಪವ್ಚ್ಯಾ ಫುಡೆಂ ರುಡೊಲ್ಫ್ ದಾಲ್ಗಾದೊಚಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಹಾಂವೆಂ ವಾಪರಿಜೆಚ್. "It is the idiomatic phraselogy of the tongue in which its chief beauty and riches consist". ಅರ್ಥಾತ್, ಖಂಚಾಯಿ ಭಾಸೆಚಿ ತಾಂಕ್ ಆನಿ ಸೊಭಾಯ್ ತಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಮುಖಾವರಾಂಚೆರ್ ಹೊಂದೊನ್ ಆಸಾ. ದೆಕಿಕ್, ದೊ। ಜೋಸ್ ಪಿರೇರಾನ್, ದಾಲ್ಗಾದೊಚ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಾಂತ್ಲಿ ಎಕ್ ವಿಂಚವ್ಣ್ ಕೆಲ್ಯಾ. 'ಕಾಳಿಜ್' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ನಾಮ್‌ಪದಾಕ್ ವಿವಿಧ್ ಕ್ರಿಯಾಪದಾಂ ಲಾವ್ನ್ ದಾಲ್ಗಾದೊನ್ ಆಸಾ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಮುಖಾವರಾಂ.... ಕಾಳಿಜ್ ಲಾಸುಂಕ್, ಕಾಳಿಜ್ ಹುಲ್ಪೊಂಕ್, ಕಾಳಿಜ್ ಕಾಂತಂವ್ಕ್, ಕಾಳಿಜ್ ಖೊಸಾಳುಂಕ್, ಕಾಳಿಜ್ ಬಸುಂವ್ಕ್, ಕಾಳಿಜ್ ಫುಟೊಂಕ್,.... ಹಾಂಕಾಂ ಅಂತ್ಯ್‌ಚ್ ನಾ.

ಭಾಶ್ ನಾ ತರ್, ದೇಶ್ ನಾ

ಖಂಚಿಯಿ ಭಾಸ್ ಎಕ್ ಪ್ರಬಲ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ಮಾಧ್ಯಮ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಜಾಣಾಂವ್. ಭಾಸೆಚೊ ಉದ್ಬವ್, ವಾಡಾವಳ್ ಆನಿ ತಾಂಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ವಶೀಲಾಯೆನ್ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ವಿವರಣಾಂತ್ ಪಳೆಲಾಂ.

ಆತಾಂ ಸಂಪರ್ಕ್ (Communication) ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ? ಆನಿ ಕಶೆಂ? ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿ ಪಳೆವ್ಯಾಂ. ಮನಿಸ್ ವಿವಿಧ್ ರಿತಿನಿಂ ಹೆರಾಂಲಾಗಿಂ ಸಂಪರ್ಕ್ ಕರ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಪಯ್ಕಿ ಕುಡಿಚೆ ಹಾವ್-ಭಾವ್ ಸಂಕೇತಾಂ, ಉಲಯಿಲ್ಲಿಂ ಆನಿ ಬರಯಿಲ್ಲಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್. ಖಂಚಿಯಿ ರೀತ್ ವಿಂಚ್ಲ್ಯಾರ್‌ಯಿ ಸಂಪರ್ಕಾಚಿ ಘಡಾವಳ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ರುಪ್ಕಾರಾ (sketch) ಪ್ರಕಾರ್‌ಚ್ ಆಸ್ತಾ-

ಪ್ರಚೋಚನ್ (Stimulus)

ಸಂಪರ್ಕಿ Encoder → ರೀತ್ ವಿಂಚ್ತಾ Selects Signals → ಸಂದೇಶ್ ಧಾಡ್ತಾ conveys message → ಎಕಾ ಮಾಧ್ಯಮಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ Along A Channel → ಸಂಪರ್ಕ್ಯಾಕ್ ಸಂದೇಶ್ ಮೆಳ್ತಾ To Decoder → ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಂ ಉಟ್ತಾ Who Responds.

ಹೊ ರುಪ್ಕಾರ್ ವಿವರಾಂವ್ಚೊ ತರ್. ಖಂಚಾಯಿ ರಿತಿಚ್ಯಾ ಸಂಪರ್ಕಾಕ್ ಪ್ರಚೋದನ್ ಆಸಾಜೆಚ್. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಹೆಂಚ್ ಲೇಕ್ ಘೆವ್ಯಾಂ. ಅಸಲೆಂ ಎಕ್ ಲೇಕ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಬರಯ್ಜೆಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಉರ್ಬಾ (ಪ್ರಚೋದನ್) ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಹಾಂವೆಂ (ಸಂಪರ್ಕಿನ್) ಬರ್ಪಾಚಿ ರೀತ್ ವಿಂಚ್ಲಿ, ಲೇಕ್ ಲಿಖ್ಲೊ (ಸಂದೇಶ್ ಧಾಡ್ಲೊ), ಭಾಸ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮಾಧ್ಯಮಾ ಮುಖಾಂತ್ರ ಹೊ ಸಂದೇಶ್ ತುಮ್ಕಾಂ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ (ಸಂಪರ್ಕ್ಯಾಂಕ್) ಪಾವ್ಲೊ ಆನಿ ತುಮಿ ವಾಚುನ್ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ದಾಕಯ್ಲೆಂ. ಸಂಪರ್ಕಾಚೊ ಹೊ ರುಪ್ಕಾರ್ ಸರ್ವ್ಾಯಿ ರಿತಿಚ್ಯಾ ಸಂಪರ್ಕ್ ಸಾಧನಾಂಕ್ ಬರಾಬರ್ ಲಾಗು ಜಾತಾ.

ಮನಿಸ್ ಆಪ್ಲೆ ಶಾತಿಯೆವರ್ವಿಂ ಫಕತ್ ಉತ್ರಾಂ-ಲೆತ್ರಾಂನಿ ಮಾತ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ಕರಿನಾ. ಸಂಪರ್ಕಾಚೊ ಹೆರ್ ರಿತಿಯಿ ತಾಣೆ ಆಪ್ಣಯ್ಲ್ಯಾತ್. ಹ್ಯಾ ರಿತಿಂಕ್ ನಿರ್ಬಾಶಿತ್ (Non-Lingual) ರಿತಿ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ತ್ಯೊ ಕಸಲ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಾಯೆನ್ ಪಳೆವ್ಯಾಂ.

a) ವೇಳ್-ಕಾಳ್-ಕೊಣಾಯ್ಕಿ ಭೆಟೊಂಕ್, ಕಸಲ್ಯಾಯಿ ಕಾರ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್-ಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ತಡವ್ ಕರ್ಚೊ, ಆಮ್ಕಾಂ ಭೆಟೊಂಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್-ಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ರಾಕಂವ್ಚೊ ಇತ್ಯಾದಿ ನಿರ್ಬಾಶಿತ್ ರಿತಿರ್ ಆಮಿ ಬೆಳಾತುರಾಯ್ ದಾಕಯ್ತಾಂವ್. ಹ್ಯಾ ಸಂಪರ್ಕ್ ರಿತಿಂತ್ ಉತ್ರಾಂ-ಪತ್ರಾಂಚೆಂ ಸವಾಲ್ಚ್. ನಾ

b) ಪಯ್ಸಾ-ಪಯ್ಸ್-ಕೊಣಾಯಿ ಥಾವ್ನ್ ಪಯ್ಸ್ ರಾಂವ್ಚೆಂ, ಮುಕಾರ್ ಮೆಳಾತ್ ತರ್ ದೆಗೆನ್ ಸರ್ಚೆಂ ಅಸಲಿಂ ಸರ್ವ್ ಕರ್ತುಬಾಂ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಥಂಯ್ ನಾಪಸಂದಾಯ್ ದಾಕಯ್ತಾತ್. ಹೆಂ ಎಕ್ ಮೌನ್ ರಿತಿಚೆಂ ಸಂಪರ್ಕ್ ಸಾಧನ್.

c) ಸ್ಪರ್ಶ್-ಎಕ್ ಖಡ್ಪ್ ಹಾತ್ ಮೆಳಾವ್ನಿ, ಮೊಗಾಚಿ ವೇಂಗ್ ಆನಿ ಚುಂಬನ್, ಎಕ್ ಅವಯ್ನ್ ಬಾಳ್ಯಾಕ್ ದಿಂವ್ಚೊ ವೆಡ್ಲೊಳ್ ಆನಿ ಅಸಲಿಂ ಹೆರ್ ಕರ್ತುಬಾಂ ಮೌನ್ ರಿತಿರ್ ಮೋಗ್ ಆನಿ ಮಯ್ಪಾಸ್ ಜಾಯ್ರ ಕರ್ತಾತ್.

a) ಮುಖಮಳಾ ವಯ್ಲೆಂ ಭಾವನ್: ಹ್ಯಾ ಸಂಪರ್ಕ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಕ್ ದೆಕಿ ಹಜಾರಾನಿಂ ದಿವ್ಯೆತ್. ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಆನಿ ಸದಾಂಚೆ ಜಿಣಿಯೆಚೊ ಅರ್ಧಾಂಶ್ ಮುಖಾಮಳಾವಯ್ಲ್ಯಾ ಹಾವ್ ಭಾವಾಂಚೆರ್ಚ್ ಹೊಂದೊನ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚೂಕ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ನಾ.

e) ಹಾತ್‌ಭಾಸ್ - ಹಾಕಾಯಿ ಧಾರಾಳ್ ದಾಖ್ಲೆ ದಿವ್ಯೆತ್. ಥೊಡ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಂ ಮಧೆಂ ಸಾಂದ್ಯಾಂಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಸಮ್ಜೊಂಚಿ ಹಾತ್ ಭಾಸ್ ಆಸಾ. ಫ್ರೀ ಮೇಜನ್ಸ್ ಪಂಗ್ಡಾಚೆ ಎಕಾ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ರಿತಿರ್ ಹಾತ್ ಮೆಳವ್ನ್ ಎಕಾಮೆಕಾ ಒಳ್ಕಾತಾತ್. ಹೆಂ ಸಂಕೇತ್ ನೆಣಾಸ್‌ಲ್ಲೊ ಫಾವೊ ತೆಂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ದಾಕಯ್ನಾ ಆನಿ ತೊ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಂತ್ಲೊ ನ್ಹಯ್ ಮ್ಹಣ್ ದುಸ್ರ್ಯಾಕ್ ಕಳಿತ್ ಜಾತಾ. ಫುಡೆಂ ಸರ್ಚ್ಯಾ ಆದಿಂ-

ವಯ್ಲ್ಯೊ ಥೊಡ್ಯೊ ನಿರ್ಭಾಶಿತ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ರಿತಿ ಮನ್ಶಾತಿಂ ಮಧೆಂಯಿ ನಾಂತ್‌ಗಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸವಾಲ್ ಉಟಾತ್ ಆಸಾತ್. ಪ್ಹಯ್ ಪುಣ್ ತ್ಯಾ ರಿತಿಂಕ್ ಎಕ್ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣೊಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ Language is a set of vocal sounds and their written symbols. It is a learned, arbitary system of meaningful symbola, symbols with which people who share a common culture can communicate with each other.

ಅರ್ಥಾತ್: ಭಾಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ವಿವಿಧ್ ತಾಳ್ಯಾವಾಜಾಂಚೊ ಪುಂಜೊ ಆನಿ ತಾಂಕಾಂ ಲಗ್ತಿ ಜಾಲ್ಲಿಂ ಬರ್ಪಿನಿಶಿಂ ಸಂಕೇತಾಂ. ಹಿಂ ಸಂಕೇತಾಂ ಜಾಣ್ವೆಕ್ ತರಿ ವಿಸ್ಕಳಾಂವ್ಕ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ತಸಲಿ (ತಾಂಚಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಫಕತ್ ಎಕಾ ಅರ್ಥಾಕ್ ಸೀಮಿತ್ ನ್ಹಯ್) ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಸಂಕೇತಾವರ್ವಿಂ ಎಕಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆ ಮನಿಸ್ ಎಕಾಮೆಕಾ ಥಂಯ್ ಸಂಪರ್ಕ್ ಕರುಂಕ್ ಸಕ್ತಾತ್. ಭಾಸ್, ಪಿಳ್ಗೆ ಥಾವ್ನ್ ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ತೊಂಡ್ಪಾಶಿಂ ಯಾ ಬರ್ಪಾನಿಶಿಂ ದೆಂವೊನ್ ಯೆತಾ ಆನಿ ಖಂಚಾಯಿ ಎಕಾ ನಿರ್ದಿಶ್ಟ್ ಖಿಣಾಂತ್ ಉಲವ್ಪ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮಟ್ಟಾಕ್ ತಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ.

ಯೆದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವಾಚ್ಪಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ಲೆಕಾಚಿ ತೆಂಕ್ಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ಕುಶಿನ್‌ಂಚ್ ಮಾಲ್ವಲ್ಯಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ತುಮ್ಕಾಂ ಗಮ್ಲಾಂ ಆಸ್ತೆಲೆಂ. ಬರೆಂಚ್ ಪುಣ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆರ್ ಉಡ್ಕಿ ಮಾರ್‍ಚ್ಯಾ ಫುಡೆಂ ಎಕಾ ಸವಾಲಾಚಿ ಜಾಪ್ ಆಮಿ ವಿರ್ಗಳಾಯ್ಜೆಚ್.

ವಿದ್ಯಾಸಾಲಾಂಕ್ ವಚುಂಕ್‌ಚ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆ, ಬರ್ಪಾಂ ಅಕ್ಷರಾಂಚಿ ಸಾಯ್‌ಲಾಯ್ ಕಳಿತ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆ ಸಬಾರ್, ಪರ್ಕಿ ಭಾಸೊ ತಿತ್ಲ್ಯಾ ಸುಢಾಳಾಯೆನ್ ಉಲಯ್ತಾತ್‌ಗಿ ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ವಿಸ್ಮಿತ್ ಜಾತಾ. ಹೆಂ ಕಶೆಂ? ಹಾಂಚೊ ಹುನ್ನರ್ ಕಸಲೊ?

ಖಂಚಿಯಿ ಭಾಸ್ ಉಲಂವ್ಕ್ ಶಿಕಾಜೆ ತರ್ ತ್ಯಾ ಭಾಸೆಂತ್ಲೆ ಗಾಳಿ–ಶಿರಾಪ್ ಪಯ್ಲೆ ಶಿಕಾಜೆ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಸಾಂಗ್ಣಿ ಆಸಾ. ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ ಗೊರ್‍ಯಾ ಸಾಯ್ಬಾಂಚ್ಯಾ ಬೊಂಗ್ಲ್ಯಾನಿಂ ಆನಿ ಆಡ್ಬಾಗ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕಾತೊಲಿಕಾಂಚ್ಯಾ 'ವಿಲ್ಲಾನಿಂ' ಕಾಮ್ ಕರ್‍ಚೆ/ ಕರ್‍ಚಿಂ ಬಟ್ಲರ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಉಲಯ್ತಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಘೊಕಾಣಾಂ ಕರ್‍ಚಿಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂ. ದೆಕಿಕ್ ಅಲ್ವರಿಸಾಚ್ಯಾ 'ಆಂಜೆಲ್' ಕಾದಂಬರಿಂತ್ ಎಕ್ಲ್ಯಾನ್ 'ಕಮ್‌ಇನ್, ಕಮ್‌ಇನ್' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ತೆಂ ದುಸ್ರ್ಯಾಕ್ 'ಕಾಂಪಿಣ್, ಕಾಂಪಿಣ್' ಮ್ಹಣ್ ಆಯ್ಕೊಂಚೆಂ ಹಾಸ್ಯ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಸನ್ನಿವೇಶ್ ಆಸಾ. ಶ್ರೀಮತಿ ಯುಲಾಲಿಯಾ ಆಲ್ವರಿಸ್ ಹಿಚ್ಯಾ 'ಆಕಯ್ಲೆಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯೊ' ಹ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಾಂತ್‌ಯಿ ಅಸಲೆಂ ಎಕ್ ಸನ್ನಿವೇಶ್ ಆಸಾ. ತರೀ ಸತ್ ತೆಂ ಸತ್‌ಚ್. ಹೆ ಬಟ್ಲರ್–ಗಿಟ್ಲರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾಕಿ ಬರೆಂ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಉಲಯ್ತಾತ್ ಹೆಂ ಕಶೆಂ?

ಮ್ಹಜ್ಯಾಚ್ ಖಾಸ್ಗಿ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ಲೆಂ ಎಕ್ ದೃಶ್ಟಾಂತ್ ಹಾಂವ್ ದಿತಾಂ – 1974 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಹಾಂವ್ ಕುವೇಯ್ಟ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಮ್ಹಾಕಾ ಅರಬಿಕ್ ಸೊಡ್ಯಾಂ, ಹಿಂದಿ ಸಯ್ತ್ ಸಾರ್ಕಿ ಯೆನಾತ್ಲಿ. ಸುರ್ವೆಚ್ಯಾ ದಿಸಾನಿಂ ಮ್ಹಾಕಾ CONCO ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಎಕಾ ಕಂಪೆನಿಂತ್ ನವ್ಕರಿ ಲಾಬ್ಲಿ. ಕಂಪೆನಿಚ್ಯಾ ಬಸ್ಸಾಚೆರ್ ಎಕಾ ಸಕಾಳಿಂ ಡ್ಯುಟೆಕ್ ವೆತಾನಾ ಆಮಿ ಎಕ್ ವಾಹನ್ ಅವ್ಘಡ್ ದೆಖ್ಲೆಂ. ಹೆಂ ಕಾಂಯ್ ಕುವೇಯ್ಟಾಂತ್

ನವೆಸಾಂವ್ ನ್ಹಯ್. ಹೆಂ ಪಳೆತಚ್ ಬಸ್ಸಾಂತ್ಲೆ ಚಡಾವತ್ ಕಾಮೆಲಿ (ಲೆಬಾನಾನಿಂ) ತಾಂಚೆ ಮಧೆಗಾತ್ ಉಲಯ್ತಾಲೆ ಆನಿ ಹಾಂವೆಂ ಆಯ್ಕಾಲೆಂ "ಖುಲ್ಲು ಸಯ್ಯಾರಾ, ಖುಲ್ಲು ಸಯ್ಯಾರಾ" ಹಾಂವ್ ಚಿಂತಾಂ, ಹೆ ಕಿತೆಂ ಉಲಯ್ತಾತ್?' 'ಖುಲ್ಲು' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ಮ್ಹಾಕಾ ತುಳ್ವೆಂತ್ಲೊ ದಿಸ್ಲೊ. 'ಖುಲ್ಲು' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತುಳ್ವೆಂತ್ 'ಬೊಸ್' ಮ್ಹಣ್. ಅರೆ, ಹೆ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಉಲಯ್ತಾತ್ ಅಶೆಂ? ಉಪ್ರಾಂತ್, ಆಫೀಸಾಂತ್ ಹಾಂವೆಂ ವಿಚಾರ್ಲೆಂ. ಹೆಂ 'ಖುಲ್ಲು ಸಯ್ಯಾರಾ' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ? ಜಾಪಿಂತ್ ಹಾಂವ್ ದೋನ್ ಉತ್ರಾಂ ಶಿಕ್ಲೊಂ. ಖುಲ್ಲು = ಸಗ್ಳೆಂಚ್ ಆನಿ ಸಯ್ಯಾರಾ = ಕಾರ್. ಮ್ಹಣ್ಜೆ= ಸಗ್ಳೆಂ ಕಾರ್ (ಚೆಂಬ್ಲಾ) ಆತಾಂ ಹಾಂವ್ ಅರಬಿಕಾಂತ್ ಹೆ ದೋನ್‌ಯಿ ಸಬ್ದ್ ಲಿಖುಂಕ್ ನೆಣಾಂ, ವಾಚುಂಕ್‌ಯಿ ನೆಣಾಂ. ತರಿ, ಎಕಾ ಪರ್ಕಿ ಭಾಸೆಚೆ ದೋನ್ ಸಬ್ದ್ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಗಿನ್ಯಾನಾಂತ್ ಆಯ್ಲೆ, ಅರ್ಥ್ ಜಾಲೆ ಆನಿ ಥಿರ್ಲೆ. ಹ್ಯಾಚ್ ರಿತಿರ್ ಪರ್ಕಿ ಬಾಸೆಚ್ಯಾ ಪರಿಸರಾಂತ್ ಘುಸ್‌ಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಪಾಪಿಂಚ್ ತಿ ಭಾಸ್ ಶಿಕ್ತಾ.

ಆತಾಂ ಆಮಿ 'ಬಟ್ಲರ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್‌ಚ್' ಘೆವ್ಯಾಂ.

ಎಕ್ ತಾಂಬ್ಲೆರ್ ಜಾಂತುಂ ಆರ್ಧ್ಯಾಸ್ ಪಾನಕ್ ಆಸಾ. ಪಳೆತೆಲ್ಯಾನಿಂ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್? ಹಾಂತುಂ ಅರ್ಧ್ಯಾಸ್ ಪಾನಕ್ ಆಸಾ ಯಾ ಹೊ ತಾಂಬ್ಲೆರ್ ಅರ್ಧ್ಯಾಸ್ ಖಾಲಿ ಆಸಾ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ದೋನ್ ವಿಭಿನ್ನ್ ಪುಣ್ ಎಕಾಲಿಕ್ ಸನ್ನಿವೆಶಾಂ ಆಸಾತ್. ಪಯ್ಲೆಂ, ತಾಂಬ್ಲೆರ್ ಅರ್ಧೊ ಭರ್ಲಾ ಆನಿ ದುಸ್ರೆಂ ತಾಂಬ್ಲೆರ್ ಅರ್ಧೊ ಖಾಲಿ ಆಸಾ. ಮ್ಹಣ್ತಚ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಮದಾಮೆನ್, 'ಮ್ಹಾಕಾ ಅರ್ಧೊ ತಾಂಬ್ಲೆರ್ ಶರ್ಬತ್ ಹಾಡ್ ಮ್ಹಣ್ಚೆಂ ಆನಿ ಅರ್ಧೊ ತಾಂಬ್ಲೆರ್ ಖಾಲಿ ಅಸುಂದಿ' ಮ್ಹಣ್ಚೆಂ ಎಕ್‌ಚ್. ಪುಣ್ ಹಿ ಹುಕುಮ್ ಆಯ್ಕೊಂಚಿಂ ಮಾತ್ರ್ ದೋನ್ ಸಬ್ದ್ ಜಿಕುನ್ ಧರ್ತಾ= Half full ಆನಿ Half empty. ಅಶೆಂ ಜಾವ್ನ್ ಬಟ್ಲರ್ ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ "ಐ ಗೊ ಬಾಜಾರ್, ಬ್ರಿಂಗ್ ಪಾಂಪ್ಲೆಟ್ ಎಂಡ್ ಬಿಗ್ ಬಿಗ್ ತಾರ್ಲೆ" ಹಾಂತುಂ ಕಾಂಯ್ ಚೂಕ್ ನಾ. ಹಾಂತುಂ ಸಂಪರ್ಕ್ ಮಾಧ್ಯಮ್ ಸಕ್ರೀಯ್ ಪಾತ್ರ್ ಘೆತಾ ಪುಣ್ ಭಾಸೆಚ್ಯಾ (syntax) ನಿಯಮಾ ಪ್ರಕಾರ್ ನ್ಹಯ್.

****

ಭಾಸೆಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಭಾಸ್ ಲಾಗ್ತಾ ವ್ಹಯ್?

ಕಮಲಾಕರ್ ದತ್ತಾರಾಮ್ ಮ್ಹಾಳ್ಶಿ

(ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್
ಪ್ರ: ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶಾ ಮಂಡಳ್ ಗೋವಾ, 2003)

'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಉತ್ರಾಚಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಭೊವ್ ವಿಶಾಳ್ ಸ್ವರೂಪಾಚಿ ಆಸಾ. ಜಾಲ್ಯಾರ್‌ಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂತ್ "ಸಂಸ್ಕಾರ್' ಆಸ್ಪಾವ್ತಾ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಳೇ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತೊ ಫಕತ್ ಕುಡಿಚೆರ್ ಜಾಂವ್ ನಿಸರ್ಗಾಚೆರ್ ಜಾಂವ್ ಮನ್ಶಾಚೆರ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಸಂಸ್ಕಾರ್ ನ್ಹಯ್ ತರ್ ಮನ್-ಬುದ್ಧಿಚೆರ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಸಂಸ್ಕಾರ್ ಆಸ್ತಾ. ದೆಖುನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂತ್ ಹೆ ದೋನೂಯ್ ತರಾಂಚೆ ಬದಲ್ ವಾ ಸಂಸ್ಕಾರ್ ಆಸ್ಪಾವ್ತಾತ್ ಆನಿ ಜೆನ್ನಾ ಮನಿಸ್ ಪ್ರಾಣಿ ಭಾಯ್ಲೆಂ ವಿಶ್ವ್ ಆನಿ ಭಿತರ್ಲೆಂ ವಿಶ್ವ್ ಹ್ಯಾ ದೋನೂಯ್ ಗಜಾಲಿಂಚೆರ್ ಜಯ್ತ್ ಜೊಡ್ಪಾ ಆನಿ ಆಪ್ಲಿ ತೆಚ್‌ಪರಿ ಹೆರಾಂಚಿ ಜೇಣ್ ಗಿರೆಸ್ತ್ ಕರ್‍ಪಾಚೊ ಯತ್ನ್ ಕರ್ತಾ, ತೆನ್ನಾಚ್ ತೊ ಖರ್ಯಾ ಅರ್ಥಾನ್ ಜೇಣ್ ಜಗ್ತಾ ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣೂಂಯೆತಾ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೀ ದೋನ್ ಆಂಗಾಂನಿ ಚಲ್ತಾ. ಅಧಿಭೌತಿಕ್ ಆನಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ್ ಹಿಂ ತಿಂ ದೋನ್ ಆಂಗಾಂ. ಮನ್ಶಾಚೆ ಸುಖಿ ಜಿಣೇ ಖಾತಿರ್ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಗಜಾಲಿಂಚಿ ವಾ, ವಸ್ತು ಪದಾರ್ಥಾಂಚಿ ಸಮೃದ್ಧತಾಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಅಧಿಭೌತಿಕ್ ಆಂಗಾಂತ್ ಆಸ್ಪಾವ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಧರ್ಮ್, ನೀತಿ, ಕಾಯ್ದೊ, ವಿದ್ಯಾ, ಲಲಿತ್‌ಕಲಾ, ವಾಗ್ಮಯ್, ಸಭ್ಯತಾ ಆನಿ ಶಿಶ್ಟಾಚಾರ್ ಬೀ ಗಜಾಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಅಧ್ಯಾತಿಕ್ ಆಂಗಾಂತ್ ಆಸ್ಪಾವ್ತಾತ್ (ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕೋಶ್, ಖಂಡ್ 9, ಸಂಪಾದಕ್ ಪಂ. ಮಹಾದೇವ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಜೋಶಿಚ್ಯಾ ಆದಾರಾನ್)

ಆಯ್ಚೊ ಹ್ಯಾ ವಿಶಯಾಚೊ ಆವಾಂತ್ 'ವಾಗ್ಮಯ್' ಆನಿ ತಾಂತೊಂತ್ಲೆ ತಾಂತೂಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷ್ ಇತ್ಲೆ ಪುರ್ತೊಚ್ ಮರ್ಯಾದಿತ್ ಆಸಾ ಆನಿ ಭಾಶೆಚೊ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕಡೆನ್ ವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಭಾಶೆಕಡೆನ್ ಕಿತೆಂ ಸಂಬಂಧ್ ಆಸಾ ಹೆಂ ಪಳೊವ್ಪಾಚೊ ಹೇತು ಬಾಳ್ಗೂನ್ ತ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಕಾಂಯ್ ದೇಖಿ ವಾ ಪುರಾವೆ ಸೊದ್ಪಾಚೊ ಯತ್ನ್ ಹಾಂವೆಂ ಕೆಲಾ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಏಕ್ ವಿಕಾಸ್‌ಕ್ರಮ್ ಆನಿ ತೀ ಬದಲತ್ ಆಸ್ತಾ. ಬದಲಪ್ ಹೊ ತಿಚೊ ಏಕ್ ವಿಶೇಶ್ ಆನಿ ತೋ ಬದಲ್ ಮನಿಸ್ ಘಡೊವ್ನ್ ಹಾಡ್ಟಾ ಹೇಂವ್ಪೂಯ್ ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ಖರೆಂ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮದ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಸಮಾಜಾ ಮಧ್ಲ್ಯಾ ಗುಣಾಂಕ್ (ವಾ ವೇಶಾಂಕೂಯ್) ಲಾಗೂನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಶಿ ಬದಲ್ತಾ ತಶಿಚ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂ ಕಡೆನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಸಂಬಂದಾಕ್ ಲಾಗೂನ್‌ಯ್ ತೀ ಬದಲ್ತಾ. ಹಾಕಾ ಇತಿಹಾಸ್ ಸಾಕ್ಷ್ ಆಸಾ. ದ್ರವಿಡ್ ಆರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಸಂಗಮಾನ್ ಘಡಿಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೀ ಏಕ್ ತಾಚಿ ಬರಿ ದೇಖ್. ಅರ್ಥಾಂತ್ ಮನಿಸ್ ಪರ್ಯಾಯಾನ್ ಸಮಾಜ್ ಜೆನ್ನಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬದ್ಲಾಯ್ತಾ ಅಶೆಂ ಆಮಿ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್ ತೆನ್ನಾ ತೀ ಏಕಾ

ದಿಸಾನ್ ವಾ ಎಕಾ ಮ್ಹಯ್ನ್ಯಾನ್ ವಾ ಎಕಾ ವರ್ಸಾನ್ ಬದಲ್ನಾ, ತೀ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಚಾಲೂಚ್ ಆಸ್ತಾ ಆನಿ ತಾಕಾ ಮನ್ಶ್ಯಾನಿಂಚ್ ರಚಿಲ್ಲೆಂ ವಾಙ್ಮಯ್ ಪರ್ಯಾಯಾನ್ ಭಾಸ್ ಬಾಕಿಚ್ಯಾ ಘಟಕಾಯಿತ್ಲಿಚ್ ಕಾರಣ್ ಥರ್ತಾ.

ಕೊಂಕಣಿಚೆಂಚ್ ಉದಾಹರಣ್ ಘೆವ್ಪಾಚೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೊ ಏಕ್ ಅವಿಭಾಜ್ಯ್ ಘಟಕ್ ಜಾವ್ನೂಯ್ ಜೆನ್ನಾ ಆಮಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್ ತೆನ್ನಾ ಥಂಯ್ ವಾತಾರ್, ಜೆವಣ್‌ಖಾಣ್ ಭೆಸ್, ಪರ್ಬೊ-ಉತ್ಸವ್ ಆದಿಂ ಗಜಾಲಿಂ ಯಿತ್ಲಿಚ್ ಭಾಸ್ ಹಿ ಗಜಾಲ್ ಮ್ಹತ್ವಾಚಿ ಥರ್ತಾ. ಕೊಂಕಣಿಚೆ ಮ್ಹಾಲ್ಗಡೆ ಭಾಸ್-ಸಂಶೋಧಕ್ ಆನಿ ಶಬ್ದ್ ಕೋಶ್‌ಕಾರ್ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದ್ ರಘುನಾಥ್ ದೇಸಾಯ್ ಹಾಂಣಿ 'ಕೊಂಕಣಿ ಶಬ್ದಕೋಶ್'ಚ್ಯಾ ಚವ್ಥ್ಯಾ ಭಾಗಾಂತ್ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯಾ 'ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೊ ಉಗಮ್' ಮದ್ಲೆ ಕಾಂಯ್ ಪರಿಚ್ಛೇದ್ ದೆಖಿಖಾತಿರ್ ದೀವ್ನ್ ಸಾಂಗ್ಪಾಚೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್-

1. ಕೊಣಾಯ್ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಏಕ್ ಭಾಸ್ ಲೊಕಾಂಚ್ಯಾ ವಾಪಾರಾಂತ್ ಆಸ್ತಾ ತ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಂಚಿ ಧುರಿ ಯೆತಾ. ಹೆ ನವೆ ಲೋಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಪರಾಕ್ರಮಾನ್ ತೋ ಪ್ರದೇಶ್ ಜಿಖ್ತಾತ್. ಯೆತಾಸ್ತಾನಾ ತೇ ಆಪ್ಲಿ ಭಾಸ್ ಹಾಡ್ಟಾತ್. ತೀ ಭಾಸ್ ಆನಿ ತ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ಲಿ ಮುಳ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಹಾಂಚಿ ಮೆಳಾಮೇಳ್ ಜಾತಾ. ದೋನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೊ ಮಿಸಳ್ಟಾತ್ ಆನಿ ಏಕ್ ವೆಗ್ಳಿ ಆಸ್ಮಿತಾಯ್ ಉಪ್ರಾಸ್ತಾ.

4. ಆಭೀರಿ ಲೋಕ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಶತಕಾ ಥಾವ್ನ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಪಾತಳೂಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೆ. ತೇ ಉತ್ತರ್ ಭಾರತಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಪುರ್ವೆಕ್ ಬಂಗಾಳಾ ಮೆರೇನ್, ಮಧ್ಯ ಭಾರತಾಂತ್, ಗುಜರಾತೆಂತ್ ಆನಿ ದಕ್ಷಿಣೆಕ್ ಗೋದಾವರಿ ನ್ಹಂಯ್ ಮೆರೇನ್ ಪಾತಳ್ಳೆ. ಸಮುದ್ರಾಚ್ಯಾ ಪಚ್ಛಿಮ್ ಕಿನಾರ್ಯಾನ್ ಗುಜರಾಥೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ತೇ ಕೊಂಕಣಾಂತ್ ಅಪರಾಂತಾಂತ್ ಪಾತಳ್ಳೆ ಅಶೆಂ ಇತಿಹಾಸ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಹೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಕ್ ತೀನ್-ಚಾರ್ಶಿಂ ವರ್ಸಾಂ ಲಾಗ್ಲಿಂ ಅಸುಂಯೆ.

9. ಲ್ಹಾನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಆಮಿ ಬರೊಂವ್ಕ್ ವಾಚುಂಕ್ ಶಿಕಯ್ತಾನಾ ಪಯ್ಲೊ ಫಡೊ ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ ಹೊ ಶಿಕಯ್ತಾಲೆ. ದುಸ್ರೊ ಫಡೊ ಓಂ ನಮ: ಸಿದ್ಧಂ ಘಾಲ್ತಾಲೆ. ಹೊ ಸಿದ್ಧ-ಆಮ್ನ್ಯಾ ಶಿಕ್ಷಣಾಂತ್ ಜೈನಾಂನಿ ಹಾಡ್ಲಾ.

12. ಕೊಂಕಣ್ ಹೆಂ ಉತರ್ ಮ್ಹಾಕಾ ಚತುರ್ಭುಜ್ ಸ್ವಯಂಭೂಚ್ಯಾ ಪವುಮ ಚರಿಯು ಹ್ಯಾ ಅಪಭ್ರಂಶ್ ರಾಮಾಯಣಾಂತ್ ಮೆಳ್ಳೆಂ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾಂತ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಧಾವ್ಯಾ ಶತಕಾಂತ್ ಶೆಜಾರ್ಚ್ಯೊ ಆಧುನಿಕ್ ಭಾಸೊ ಜಲ್ಮಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯೊ ಕಾಯ್ ಕಳನಾ.

13. ತೆರಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ದೇವಗಿರಿಚ್ಯಾ ಯಾದವಾಂಕ್ ಮಾರೂನ್ ಖಿಲ್ಜಿಚ್ಯಾ ಮಲಿಕ್ ಕಫುರಚ್ಯಾ ಸೈನ್ಯಾನ್ ಕೊಂಕಣ್ ಜಿಖ್ಲೆಂ. ಪಂದ್ರಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾ ಮೆರೇನ್ ಬಹಮನಿ ಆನಿ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಮುಸಲ್ಮಾನಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಾಚೆರ್ ಶೇಕ್

ಚಲಯ್ಲೊ. ಮದಿಂ ವಿಜಯನಗರ್‌ಚ್ಯಾ ಸಾಮ್ರಾಟಾಂನಿಯ್ ಕಾಂಯ್ ವರ್ಸಾಂ ಕೊಂಕಣಾಚೆರ್ ಸತ್ತಾ ಚಲಯ್ಲಿ ಆನಿ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶತಕಾಂತ್ ಪುರ್ತುಗೆಜ್ ಲೊಕಾಂನಿ ಗೊಂಯ್ ಜಿಖ್ಲೆಂ. ತರೀಯ್ ತಂವಸರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಶುದ್ಧ್ ಉರ್‍ಲಿ. ಪುರ್ತುಗೆಜ್ ಧರ್ಮ್‌ಪ್ರಸಾರಕಾಂನಿ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮಾಚೊ ಪ್ರಚಾರ್ ಕರ್‍ಚೆಖಾತಿರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಶಿಕೂನ್ ಘೆತ್ಲಿ.

ಶ್ರೀಪಾದ್‌ಬಾಬ್ ದೇಸಾಯಾಂನಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆ ಸಂಬಂದಾನ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಖೊಲಾಯೆನ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ಲೆಬಗರ್ ತಾಂಚೊ ವಿಚಾರ್ ಮನ್ ಬುದ್ಧಿಮೆರೇನ್ ಪಾವಪ್ ಕುಸ್ತಾರ್. ಜಾಲ್ಯಾರೂಯ್ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಲಾಗ್ಗಿಲ್ಲೊ ಸಂಬಂಧ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ವಯ್ಲ್ಯಾ ಅಭ್ಯಾಸ್‌ಪೂರ್ಣ್ ವಿಧಾನಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಸ್ಪಶ್ಟ್ ಜಾತಾ.

ನಾಮ್ನೆಚೆ ಭಾಶಾಶಾಸ್ತ್ರಿ ಡಾ.ಜುಜೆ ಪಿರೇರ್ ಹಾಂಚೊ ಹ್ಯಾ ಮಳಾವೆಲೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ತರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚ್ಯಾ ಸಂಬಂದಾಚೆರ್ ಸ್ಪಶ್ಟ್ ಉಜ್ವಾಡ್ ಘಾಲ್ಪಿ, ವಿಚಾರಾಂಕ್ ಚಾಲನಾ ದಿಪ್ಪಿ ಅಸೊ. ದೆಖೀಕ್, ತಾಂಚೆ ಹ್ಯಾ ಸಂಬಂಧಾಂತ್ಲೆ ವಿಚಾರ್ ಪಳೆಯಾತ್–

...ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀ ಪ್ರಾಕೃತಾ ವರವ್ನ, ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಮುಳಾವೆಲಿ, ಕೊಂಕಣಿ ನಿಪಜ್ಲಿ. ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಭಾಸ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಚ್ಯಾ ಜಲ್ಮಾ ಘುಡೆಂ 14 ವ್ಯಾ ಶತಕಾಂತು ಚಲ್ತಾಲಿ ಆನಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀ ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ದೆಚ್ಯಾ ಪೈಲಾ ಶತಕಾಂತು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿಚೆಂ ಲೆಂಕುರುಂ ಕೊಂಕಣಿ ಸುಮಾರ್ ಧಾವ್ಯಾ ಶತಕಾಂತು ನಿಪಜ್ಲೆಂ ಐಸೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀ ಮ್ಹಳ್ಯಾರಿ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಹಿಂದುಸ್ತಾನ್‌ಚಿ ಸಂಗೀತಾಂಚಿ ಭಾಸ್. ಸಂಸ್ಕೃತ್ ನಾಟಕ್‌ಕಾರಾಂನಿ ಬರೈಲಲ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂನಿ ಸಾಧೊ ಲೋಕು ಜೋ ಆಸಾ ತೊ ಶೌರಸೇನಿಂತು ಆನಿ ಹೆರಾಂ ಪ್ರಾಕೃತ್ ಭಾಸಾಂನಿ ಉಲಯಿ ಪುಣ್ ಗಾಣಿಂ ಮಾತ್ರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿಂತುಂ ಗಾಯಿ. ಕಾಲಿದಾಸಾಕ್ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀ ಗಾಣಿಂ ರಚೂಂಕ್ ಭೊವ್ ರುಚ್ತಾಲೆಂ. ಕಾಲಿದಾಸ್ ಆಪಣ್ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಕವಿ, ಪುಣ್ ನಿಜ್ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿ ಉಲೊಪ್ಪಿ ಲೋಕ್–ಕವಿ ಆನಿ ಗ್ರಾಮ್ಯ–ಕವಿ ಆಸ್ತಾಲೆ, ಜೆ ಧಾಕುಲಿಂ ಕಾವ್ಯಾಂ ಬರಯಿ.

ಹಾಂತುಲಿಂ ಥೊಡಿಂ ಕಾವ್ಯಾ ಏಕಾ ಸಾತವಾಹನ ವಂಶಾಚ್ಯಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿನ್ ಜಾಚೆಂ ನಾಂವ್ 'ಹಾಲ' ಮ್ಹೊಣು ದಿತಾತಿ– ಎಕ್ತಾಂಯ್ ಕರೂನು ಏಕು ಕಾವ್ಯ ಸಂಗ್ರಹು ಘಡಿಲೊ, ಆನಿ ತಾಕಾ 'ಗಾಹಾ ಸತ್ತಸಯೀ' ('ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಗಾಥಾಂಚಿ ಸಪ್ತಶತಿ ವಾ ಸಾತ್ಶಿಂ ಗಿತಾಂ) ಮ್ಹೊಣು ನಾಂವ್ ದವರಿಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಾಂತುಲಿಂ ಥೊಡಿಂ ಕಾವ್ಯಾಂ ಜೀ ಆಸತಿ, ತೀಂ ಭಾಸೆನ್ ಕೊಂಕಣಿಚೆ ಲಾಗಿಂ ಪಾವ್ತಾತಿ. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥ್–

ಪೋಟ್ಟಂ ಭರಂತಿ ಸವುಣಾ ವಿ (ಅಪಿ) ಮಾವುಲ ಅಪ್ಪಣೊ ಅಣುವ್ವಿಗಾ. (ಪೋಟ್‌ಭರ್ತಾತಿ ಸವ್ಣಿ ಪಾಸುನು ಮಾಯಾನೊ! ಆಪಣ್ ವಿಘ್ನ್ ನಾಸ್ತಾನಾ (3:85)

... 12ವ್ಯಾ ಶತಕಾ ಆರಂಭಾಕ್ ಶ್ರವಣ ಬೆಳ್ಗೊಳ್ ಗಾಂವಾಂತು ಬಾಹುಬಲಿ ಮೂರ್ತಿಚ್ಯಾ ಪಾಯಾಂತಳಾ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಶಿಲಾಲೇಖಾಂತು (1116-1117) ಹಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಕಾತರಿಲ್ಯಾಂತಿ-

ಶ್ರೀ ಗಂಗರಾಜೇ ಕರವಿಯಲೆಂ (ಶ್ರೀ ಗಂಗರಾಜಾನ್ ಕರಯ್ಲೆಂ). ಹಾಂಗಾ ದೊನೀಯ್ ಭಾಸಾಂಚೆ ಭೈಣಿ ಪ್ರಯೋಜಕ್‌ಧಾತು ಮೆಳ್ತಾತಿ, ಮರಾಠಿಚೊ 'ವಿ' ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿಚೊ 'ಯ'

...ಶೆವ್ಟಿ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಆಪುಲ್ಯಾ ನಿಜ್ ನಾಂವಾನ್ ವಳ್ಖಿಲಿ ಏಕ್ ಮರಾಠಿ ಕವಿನ್, ನಾಮದೇವ್ ಮ್ಹಳ್ಳಲ್ಯಾನ್ (ಜಾಚಿ ಜಿಣಿ ಸುಮಾರ್ 1270 ವರ್ಸಾ ಆರಂಭೂನ್ ಸುಮಾರ್ 1340 ವರ್ಸಾ ಸಂಪ್ಲಿ). ಇತುಲೆಂಚಿ ನ್ಹೊಯ್, ಬಗರ್ ನಾಮ್‌ದೇವಾನ್ ಏಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕ್-ಕಾವ್ಯ್ ನೋಂದು ಕರುನು ದವರಿಲೆಂ ಆನಿ ತೆಂ ಎಕೆ ಗೋಪಿಕೆಚ್ಯಾ ತೊಂಡಾಂತು ಘಾಲೆಂ (ಅಂಕ್ 2).....

(ಗೋವಾ ಕೊಂಕಣಿ ಆಕಾದಮಿನ್ 1996 ವರ್ಸಾ ಉಜ್ವಾಡಾ ಹಾಡಿಲ್ಲ್ಯಾ ಡಾ. ಜುಜೆ ಪಿರೇರ್ ಹಾಂಚ್ಯಾ 'ಕೊಂಕಣಿ ಮಂದಾಕಿನಿ' ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ಲೆ ಲೇಖಕಾಚೆಚ್ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್)

ಡಾ. ಜುಜೆ ಪಿರೇರ್ ಹಾಂಣಿ 'ಕೊಂಕಣಿ ಮಂದಾಕಿನಿ' ತ್ ಆಸ್ಪಾವಿಲ್ಲೆಂ ತೆಂ 'ಗವಳಿಣಿಂಗೆಲೆಂ ಮಾಗ್ಣೆಂ' ಅಶೆಂ ಆಸಾ... ನಾಮ್‌ದೇವಾಲೊ ಮರಾಠಿ ಪ್ರವೇಶು-

ಗೌಳಣಿ ಠಕವಿಲ್ಯಾ
ಏಕ್ ಏಕ್ ಸಂಗ್ತಿನೆ ಮರಾಠಿ ಕಾನಾಡಿಯಾ
ಏಕ್ ಮುಸಲ್ಮಾನಿ
ಕೊಂಕಣಿ
ಗುಜರಾಥಿ ಅಶಾ ಪಾಂಚಿ ಜಣಿ ಗೌಳಣಿ ಟಕವಿಲ್ಯಾ॥
ಪಾವ್ ಗಾ ದಾತಾರಾ।
ಪಾವ್ ಗಾ ದಾತಾರಾ।
ತುಂ ನಂದಾಚೊ ಝಿಲೊ ।
ಮಾಕಾಂ ಫಡ್ಕೊ ದೀ।
ಮಿ ಹಿಂವಾನ್ ಮೆಲೊಂ।
ಘೇ ಮಾಝೊ ಕೊಯ್ತೊ।
ದೆವಾ ಪಾಯಾಂ ಪಡ್ಲೊಂ॥

ತೊಮಾಸ್ ಸ್ಟೀವನ್ಸ್ ಕೊಂಕಣಿ ಕೇಂದ್ರಾನ್ 1990 ವರ್ಸಾ ಉಜ್ವಾಡಾ ಹಾಡಿಲ್ಲ್ಯಾ 'ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಮಹಾಭಾರತ್: ಆದಿ ಪರ್ವ (ಸಂಪಾದಕ್: ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯಕ್ ಜೆ.ಸ) ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಂತ್ ಡಾ.ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯಕ್ ಆದಿ ಪರ್ವಾಚೆ ಭಾಶೆಚೆರ್ ವಿಚಾರ್ ಮಾಂಡ್ಟಾನಾಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಇತ್ತಿಹಾಸ್ ಸಾಂಗ್ತಾತ್.

...ಆದಿ ಪರ್ವಾಚಿ ಭಾಸ್ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಪರ್ವಾಚ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಸಾಂಗ್ಪಿ ಮನಿಸ್ ಶಿಕ್ಪಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಚಿ ಭಾಸ್ ಸಾದಿ, ಚಾಲ್ತಿ ಆನಿ ಆಕರ್ಷಕ್. ಹ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ಏಕೂಯ್ ಪುರ್ತುಗೇಜ್ ಉತರ್ ಮೆಳ್ನಾ. ಹ್ಯೋ ಕಾಣಿಯೊ ಬರಯ್ತಾನಾ ಕೊಂಕಣಿಚೆರ್ ಪುರ್ತುಗೇಜ್ ಭಾಶೆಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಪಡೊಂಕ್ ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ ಹೆಂ ಸತ್ ಉಕ್ತೆಂ ದಿಸ್ತಾ.

...ಮಜಕುರಾಂತ್ ಕಾಂಯ್ ಕಾನಡಿ ಉತ್ರಾಂ ಮೇಳ್ ಕಾನಾಡಿ ಉತ್ರಾಂ ಮೆಳ್ತಾತ್. ದೆಕಿಕ್: ಬರ್ಯೆ ಆಡಾದೆಡ್‌ಚೆ (ಹೇ ವಾಟೆನ್ ತೇ ವಾಟೆನ್), ಮಂಚಕು (ಖಾಟ್), ತಡೊ (ಉಶೀರ್) ಕಾನಡಿ ಉತ್ರಾಂ ಕದಂಬ ರಾಜಾಂಚೆ ರಾಜ್ವಟ್ಕೆ ವೆಳಾರ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆಯ್ಲಿಂ ಆನಿ ತಿಂ ಕೊಂಕಣಿನ್ ಆಪ್ಣಾಯ್ಲಿಂ. ಫಾರ್ಶಿ–ಅರಬಿ ಭಾಸಾಂಚಿಂ ಜಾಯ್ತಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಆದಿಪರ್ವಾಂತ್ ಪಳೊಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾತ್. ದೆಕಿಕ್ ಹುಜಿರ್ (ಸಮೊರ್), ಕಾಗತ್, ಹುರ್ಮತಿ (ಸ್ಥಾನ್), ಕಬುಲ್, ಫಜೆತಿ, ಕೋವಾಲ್, ಗುನ್ಯಾಂವು ಮನ್ಸುಬಿ, ರಜಾ (ಸುಟಿ). ಗೊಂಯ್ ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ರಾಯಾಂಚೆ ಸತ್ತೇಖಾಲಾ ಆಸ್ತಾನಾ ಹಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಆಯಿಲ್ಲಿಂ ಜಾಯ್ತ್. ಆದಿ ಪರ್ವಾಂತ್ ಕಾಂಯ್‌ಕಡೆ ಮರಾಠಿ ವ್ಯಾಕರಣಾಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಆಸಾ. ಪೊರ್ನೆ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ 'ಮಾಳ್' 'ವಾಟ್' ಹ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ್ ಉತ್ರಾಂಚೆ ಭೌವಚನ್ 'ಮಾಳೊ' 'ವಾಟೋ' ಜಾತಾ. ಪುಣ್ ಆದಿ ಪರ್ವಾಂತ್ ಕಾಂಯ್‌ಕಡೆ ಭೌವಚನ್ 'ಮಾಳಾ' 'ವಾಟಾ' ಪಳೊಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಪೊರ್ನೆ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ 'ಚಿತ್ರ್‌ಸಾಳಾ' 'ಸಭಾ' ಹ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ್ ಉತ್ರಾಂಚೆಂ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ರೂಪ್ (Oblique form) 'ಚಿತ್ರ್‌ಸಾಳೆ', 'ಸಭೆ' ಜಾತಾ. ಪುಣ್ ಆದಿ ಪರ್ವಾಂತ್ ಕಾಂಯ್‌ಕಡೆನ್ ತಾಂಚಿಂ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ರುಪಾಂ 'ಚಿತ್ರ್‌ಸಾಳಾ' 'ಸಭಾ'–ಅಶೆಂ ಮೆಳ್ತಾತ್. ಮರಾಠಿ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವಾಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಅಶೆಂ ಜಾಲಾಂ. ಪುರ್ತುಗೇಜ್ ಗೊಂಯಾಂ ಯೆವ್ಚೆ ಪಯ್ಲಿಂ ಮರಾಠಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ರೂಪಾನ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲಿ ಆನಿ ತಿಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಕರಣಾಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಕೊಂಕಣಿಚೆರ್ ಪಡ್‌ಲ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಆದಿ ಪರ್ವ ಏಕ್ ಪುರಾವೊ. (ಆದಿ ಪರ್ವಾಚಿ ಭಾಸ್ ಮಾಥಾಳ್ಯಾ ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ಮಜಕುರಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್).

ಹೊ ಡಾ. ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯಕ್ ಹಾಂಚೊ ವಿಚಾರ್ ಜರೂರ್ ಚರ್ಚಾ ಕರಪಾಸಾರ್ಕೊಚ್ ಆಸಾ. ಜಾಲ್ಯಾರೂಯ್ ಕೊಂಕಣಿ ಮಹಾಭಾರತಾಚ್ಯಾ ರಚನಾಕಾಳಾರ್ ಕಸಲೆ ಶೈಲಿಚಿ ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕ್ ಉಲಯ್ತಾಲೆ ಹಾಚಿ ಪತ್ ವಾಚಕಾಂ ಮುಖಾರ್ ದವರ್ಲ್ಯಾರ್ ಪೊರ್ನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಆಯ್ಜೂಯ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಭೊವ್ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ಸಾಶ್ಟಿಂತ್ ಆನಿ ಕೇರಳ್ ವಾಠಾರಾಂತ್ ಕಶಿ ಚಲಂತ್ ಆಸಾ, ಹೆಂ ಸಮ್ಜುಪಾಕ್ ಬರೆಂ ಜಾತಲೆಂ. ದೆಖೂನ್ ಹೊ ಏಕ್ ನಮುನೊ–

ಅಸ್ತನಾಪುರ್ ನಾಂವ್ ನಗರ್ ತೆಥಿಂ ಸಂತಾನ್ ಚಕ್ರವತಿ ರಾವ್ ರಾಜೇ ಕರಿ. ತ್ಯಾ ರಾಯಾಚ್ಯೆ ಸ್ತ್ರೇಕ್ ನಾಂವ್ ಗಂಗಾ, ತೀ ಸ್ತ್ರೀ ರಾಯಾನ್ ಮೆಳ್ಳೈತಾನಾಂ ದೊಗಾಂಕ್ಯೆ ಬೋಲು ಸುಕೃತ್ ಹೊವುನು ತೀ ರಾಯಾಚಿ ಸ್ತ್ರೀ ಜಾಲಿ. "ಜೆ ವೆಳೇ ಹಾಂವ್ ಮಾಗಾನ್ ತೆಂ ತುವೆಂ ರಾಯಾ ಮಾಕಾ ದಿವುಂಚೆಂ", ಐಸೆಂ ಮ್ಹಣೊವ್ನ್

ಬೋಲು ಭಾಸ್ ರಾಯಾನ್ ದಿಲಿ ಘುಡಾಂ ತೀ ಗರ್ಬೆಸ್ತಿ ಜಾಲಿ. ನವ್ ಮಾಸ್ ಭರ್ಲೆ. ಉಪ್ರಾಂತೆಂ ಪ್ರಸುತ್ ಜಾಲಿ. ಪುತ್ರು ಜಾಲೊ.

ಹೆ ವಾಚ್ತನಾತ್ ವಾ ಆಯ್ಕನಾಚ್ ಕೇರಳಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಗೊಡ್ಡೆ ರಾಮಾಯಣಾಚೊ ಸೂರ್ ಭಾಸ್ ಶೈಲಿಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂತ್ ಕಾನಾಂತ್ ರುಂವ್‌ರುಂವ್ತಾ. ಮೂಳ್ ಮಲಯಾಳಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲೆಂ ಹೆಂ 'ಗೊಡ್ಡೆ ರಾಮಾಯಣ' ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಕೆ.ರಾವ್ ಹಾಂಣಿ ದೇವ್‌ನಾಗರಿಂತ್ ಲಿಪ್ಯಂತರ್ ಕರೂನ್ ಸಂಪಾದಿತ್ ಕೆಲಾಂ ಆನಿ 1989 ವರ್ಸಾ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶಾ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟಾನ್ ತೆಂ ಉಜ್ವಾಡಾ ಹಾಡ್ಲಾಂ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಗಿರ್ ತೆಂ ಲಿಖಿತ್ ರೂಪಾಂತ್ಲೆಂ ಜಾಂವ್ ವಾ ಮೌಖಿಕ್ ರೂಪಾಂತ್ಲೆಂ (ಲೋಕ್‌ವೇದ್) ಜಾಂವ್ ತಾಚೊ ಸಂಬಂದ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಡೆನ್ ಆಸ್ತಾಚ್ ಆಸ್ತಾ. ದೆಖಿಕ್, ಲೋಕ್‌ವೇದಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಾಂಯ್ ಗಿತಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಹ್ಯೊ ಕಾಂಯ್ ವಳಿ ಪಳಯಾತ್–

ಆಂಬ್ಯಾ ತುಜೊ ತಾಳೊ, ತಾಳೊ ಮೊಡೊನಿ ರಥ್ ಘಡಿಯಾಲೊ
ಜಲ್ಮ್ಯಾ ನೀ ದೇವ್ ಆಮಿ ರತ್ ನೀ ಘಡಿಯಾಲೊ
....
ಝುಮ್ ಝುಮ್ ಝುಮಾಡೊ ದಾರಿಕ್ ಆಸಾ ಏಕ್ ಆಂಬಾಡೊ
ಸೊಯ್ ಬಾಯೇ, ಸೋಯ್, ತಾಂಬ್ಡೆ ನಾಲ್ಲಾ, ತಾಂಬ್ಡೆ ನಾಲ್ಲಾ ಸೋಯ್
....
ಕಾಂಗೊಣ್ಯೆ ರಾಂದಿಲೆ ಗೇ ಬಾಯೇ ಕಾಂಗೊಣ್ಯೆ ರಾಂದಿಲೆ
ಕಾಂಗೊಣ್ಯೆ ವಾಡಿಲೆ ಗೇ ಬಾಯೇ ಕಾಂಗೊಣ್ಯೆ ವಾಡಿಲೆ
....
ಝುಂಡೂವಾಲಾ ವಾಲಾ ರೇ ಝುಂಡೂವಾಲಾ ವಾಲಾ
ಶೆಂವ್ತೆಚ್ಯಾ ಫುಲಾ ರೇ ಶೆಂವ್ತಚ್ಯಾ ಫುಲಾ.

ವೆಳಿಪ್–ಗಾಂವ್ಕಾರಾಂಚ್ಯಾ ಘುಗ್ಡಿ–ಧಾಲೊಚ್ಯಾ ಗಾಣ್ಯಾಂತಲ್ಯೊ ಪತಿಖಾತಿರ್ ದಿಲ್ಲ್ಯೊ ಹ್ಯೊ ಕಾಂಯ್ ವಳಿ ವಾಚ್ಲೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆಂಬ್ಯಾಚೊ ತಾಳೊ, ಜಲ್ಮಿ ದೇವ್, ತಾಚೆಖಾತಿರ್ ರಥ್, ಆಂಬಾಡೊ ಆನಿ ಆಶೀಚ್ ಗಾಂವಾಂತ್ ಜಾಪ್ಪಿ ಫಳ್‌ಫಳಾವಳ್, ನಾಲ್ಲ್ (ಚಡ್ ಕರೂನ್ ತಾಂಬ್ಡೊ ನಾಲ್ಲ್), ವರ್‌ವಗೊಟೊ, ಶೆಂವ್ತೆಚಿಂ ಧರೂನ್ ಹೆರ್ ಫುಲಾಂ ಆದಿ ಸೃಮಿಕ್ ವಸ್ತು ಪದಾರ್ಥಾಚೆಂ ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ಜಿವಿತಾಂತ್ಲೆಂ ಮ್ಹತ್ವ್ ಲಕ್ಷಾಂತ್ ಯೆತಾ ಆನಿ ಮ್ಹತ್ವಾಚೆ ನ್ಹಯ್ ಫಕತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ಜಿವಿತಾಚೊ ಸೃಮಾಕಡ್ಲೊ ಘಟ್‌ಮೂಟ್ ಸಂಬಂದ್ ಲಕ್ಷಾಂತ್ ಯೆತಾ, ಕಾಳ್ಜಾಕ್ ಭಾವ್ತಾ!

ಬಾಯ್ಲಾಂಚ್ಯಾಚ್ ಲೋಕ್‌ಗಿತಾಂಚಿ ವಾ ನಾಚ್‌ಗಿತಾಂಚಿ ದೇಖ್ ದಿತಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್ 'ದೆಖ್ಣಿ' ನಾಚಾಚಿ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ಗಿತಾಚಿ ದಿಂವ್‌ಯೆತಾ. ಅಸ್ಸಲ್ ಹಿಂದೂ ಪದ್ಧತಿನ್ ನ್ಹೆಸಿಲ್ಲ್ಯೊ ಹ್ಯೊ ಸವಾಯ್‌ಶಿಣಿ ಬಾಯ್ಲೊ ಜೆನ್ನಾ 'ಚೊಲ್ತಾಂಯ್ ಚೊಲ್ತಾಂಯ್ ಜಾಲಿ ಮ್ಹಾಕಾ ರಾತಿ' ಹೆಂ ಗೀತ್ ಕಥೋಲಿಕಾಂಚ್ಯಾ ಉಚ್ಚಾರಾಂನಿ ಮ್ಹಣತ್ 'ದಾಮುಲ್ಯಾ' ಮಾಟ್ವಾಂತ್ ನಾಚ್ತಾತ್, ತೆನ್ನಾ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯೆ ಏಕ್‌ಚಾರಾಚೆ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿ ಘಟ್‌ಮೂಟ್ ಪರಂಪರಾ ನದ್ರೆಂತ್ ಭರ್‍ತಾ. ಹಾತೂಂತ್ಲೊ ಘುಮಟ್ ಆನಿ ಗಿಟಾರಾಚ್ಯಾ ವಾದ್ಯಾಂಚೊ ಸಂಗಮ್ ಹೊ ಎಕ್‌ಚಾರ್ ಚಡ್ ಘಟ್ ಕರ್‍ತಾ.

ತಶೆಂ ಪಳೊವ್ಪಾಕ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಕಿತ್ಲ್ಯೊ ವ್ಹಡ್ಲ್ಯೊ ಜಾತ್ರಾ ಆನಿ ಫೆಸ್ತಾಂ ಜಾಲಿಂ ತರೀ 'ಲಗ್ನಾಂತ್ ಬಾಯ್ಲೊ ಮಸ್ತ್, ತಶೆ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾಂತ್ ದಾದ್ಲೆ ಮಸ್ತ್' ಇಂತ್ರುಜ್ (ಕಾರ್ನಿವಾಲ್ ನ್ಹಯ್) ಮ್ಹಜೆ ನದ್ರೆನ್ ಹಾಂಗಾಚ್ಯಾ ಕಥೊಲಿಕ್ ಭಾವಾಂಚೊ ವ್ಹಡ್ಲೊ, ದಬಾಜಿಕ್ ಉತ್ಸವ್. ತೇ ಭಾಯ್ರ್ ತೋ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂಚೊ ಏಕ್‌ಚಾರೂಯ್ ದಾಖಯ್ತಾ ಕಾರಣ್ ಹಾಂಗಾ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾವರಿಚ್ ಘುಮಟ್ ಆಸ್ತಾ ಆನಿ 'ಆಬೊಲೆಂ ಫುಲ್ಲಾಂ ಬಾಂಯ್‌ಕೊಡೆ, ಸುಂದರೆಂ ನ್ಹಾವ್ತಾ ನ್ಹೊಂಯ್‌ಕೊಡೆ' ಸಾರ್ಕೆಂ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾಂತ್ಲೆಂಚ್ ಗಾಣೆಂ ಥೊಡ್ಯಾಶಾ ವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಉಚ್ಚಾರಾಂನಿ ಆಸ್ತಾ. ಇಂತ್ರುಜಾಂತ್ಲೆಂ ವೆಗ್ಳೆಂಪಣ್ ವಾ ವಿಶೇಶ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಫೆಳ್ (ಖೆಳ್).ತಾತೂಂತ್ ನಾಟ್ಯ್ ಆಸ್ತಾ. ಗಿತಾಂ ಆಸ್ತಾತ್ ಆನಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸಂದರ್ಭ್ ಘೆವ್ನ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಟೀಕಾ ಲೆಗಿತ್ ಆಸ್ತಾ.

ಶಿಗ್ಮ್ಯಾಂತ್ಲಿಂ ಗಿತಾಂ ತರ್ ತೆ ನದ್ರೆನ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ಪಾ ಸಾರ್ಕಿಂ. ದೆಖಿಕ್ –

ವೆಂತ್‌ಭರ್ ಬಾಮಣಾ ಹಾತ್‌ಭರ್ ಶೆಂಡಿ

ತೆಚ್‌ಪರಿ,

ಸೋನಾರ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಆಪ್ಪಾ
ದೊಗಾಂಯ್ಚಿ ಸಂಗತ್ ನಾಕಾ ರೇ ಬಾಪ್ಪಾ

ಅರ್ಥಾಂತ್ ತ್ಯಾ ತೆಂಪಾರ್ ಭೌಸಾಕ್ ತಥಾಕಥಿತ್ ಉಚ್ಚವರ್ಣೀಯಾಂ ಕಡ್ಲ್ಯಾನ್ ಜೆ ತರೆಚಿ ವಾಗಣೂಕ್ ಮೆಳ್ಳಿ, ತಾಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಮ್ಹೂಣ್ ಲೋಕ್ ಸಂಗೀತಾಂತ್ ತೋ ಖರ್ ಆವಾಜ್ ಟಿಕಾತ್ಮಕ್ ಸ್ವರೂಪಾಂತ್ ತರೀಯ್ ಕಲಾತ್ಮಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲೊ.

ಗೊಂಯ್ಚ್ಯೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರ್ರ್‍ಚ್ಚೆಚ್ ಪಡ್ಟೊಲೊ. ವಾಂಗ್ಡಾಚ್ ತ್ಯಾ ತೆಂಪಾರ್ ಲೋಕ್‌ಜೀಣ್ ಕಶಿ ಆಶಿಲ್ಲಿ ಹೆಂ ಸಾಂಗ್ಪಿ ಗಿತಾಂಯ್ ನದ್ರೆ ಸಕಯ್ಲ್ ಘಾಲ್ಚಿಂ ಪಡ್ಟಲಿಂ. ದೆಖೀಕ್ –

ಸಾಂಡ್ (ಥಂಡ್) ಸಾವಳ್ ಮಾಡಾಚಿ
ನಿತಳ್ ಪಾಣಿ ಝುರಿಚೆಂ
....
ಖೈರಿಚೊ ಖುಟೊ ರೆ ಕುಂಬ್ಯಾಚೆಂ ದಾಯೆಂ
ಯೋ ಗಾ ಸೊಯ್ರ್ಯಾ ಬೈಲ್ ಬಾಂದ್‌ಯಾ

ಹ್ಯೊ ಫಕತ್ ದೋನ್ ದೆಖಿ. ಮಾತ್ರ್ ತಾತೂಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ತೆನ್ನಾಚ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಚಿ ಜೀಣ್ ಲಕ್ಷಾಂತ್ ಯೆತಾ. ಘಡ್‌ಯೆ ಹೆ ಲೋಕ್ ಶಿಕಿಲ್ಲೆ ನಾಸತ್, ಜಾಲ್ಯಾರೂಯ್ ತೆ ಸುಸಂಕೃತ್ ಆಶಿಲ್ಲೆ. ಗಿನ್ಯಾನಾನ್ ಗಿರೆಸ್ತ್ ಆಶಿಲ್ಲೆ, ಹೆಂ ದಾಖೊವ್ಪಿ ತೊಣ್‌ಯಾ ಮೆಳಾಚ್ಯಾ ಗಿತಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಹ್ಯೋ ಕಾಂಯ್ ದೆಖಿ ಪಳಯಾತ್

ಚಾನ್ಯೆ ಪೊರಾ ತುಕಾ ತೀನ್ ಪಾಟ್
ರಾವಣಾನ್ ಸಿತೇ ವ್ಹೆಲ್ಯಾ ದಾಕಯ್ ವಾಟ್

ತೇಚ್‌ಪರಿ,

ಪರಶುರಾಮಾ ಧಣಸು ಸಿತೇ ಸಾಪಡ್ಲ್ಯಾ
ಉಚಾಟ್ ಧಣಸು ರಾಮಾಲೊ

ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ಮೆಳಾಚಿ ಚೌರಂಗ್ ವಾ ಜೊತ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತರ್ ರಾಮಾಯಣ್ - ಮಹಾಭಾರತಾಚೆಂ ಮಿನಿ ರೂಪ್ -ದೆಖಿಕ್

ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಗರಿಂ ದಶರಥ್ ರಾಜಾ ಬಾ
ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಗರಿಂ ದಶರಥ್ ರಾಜಾ

ತೇಚ್‌ಪರಿ,

ಪಂಢರಿವಯ್ಲ್ಯಾ ತ್ಯಾ ವಾಟೆರ್ ತಾಕಾ ಬಾಜಾರ್
ಪಂಡರಿ ವಯ್ತಾ ತೀ ವಾಟ್ ಬಾಂಧ್ಲಿ ಗಂವಡ್ಯಾಂನಿ
ವಿಠೋಬಾ ಚಲ್ತಾ ಪಾವುಣ್ಯಾಂನಿ

ಗಿತಾಂ ಮಾಗಿರ್ ತೀಂ ತೋಣ್ಯಾ ಮೆಳಾಚಿಂ ಜಾಂವ್, ಚೌರಂಗಿ ಜಾಂವ್, ತಾಲ್ಗಡಿಚಿಂ ಜಾಂವ್ ವಾ ಗೋಫಾಚಿಂ ಜಾಂವ್ ಜಾಯ್ತೆ ಫಾವ್ಟ್ ಭಾಶಾಭೇದ್ ಪಯ್ಸ್ ಕರೂನ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಏಕ್ ಖಾಶೆಲೆಂ ರೂಪ್ ಘೆವ್ನ್ ಯೆತಾತ್.

ದೆಖಿಕ್, ತಾಲ್ಗಡೆಚೆಂ ಹೆಂ ಏಕ್ ಗೀತ್-

ರಾಮ್ ಲಕ್ಷುಮಣ್ ಭರತ್ ಸೆತ್ರುಗ್ನ್ ಅಯೋಧ್ಯೆಚಾ ರಾಯಾರೆಯಾ
ಕೌಸುಲೀ ಮಾತಾ ದಶರಥ್ ಪಿತಾ
ಕೌಸುಲೀ ಮಾತಾ ದಶರಥ್ ಪಿತಾ
ಭಕ್ತ್ ತ್ಯಾಚಾ ಮಾರುತೀ ಹೋ
ಭಕ್ತ್ ತ್ಯಾಚಾ ಮಾರುತೀ ಹೋ

ತೇಚ್‌ಪರಿ, ತೋಣ್ಯಾಂ ಮೆಳಾ ಪಯ್ಲಿಂಚೆ ಚೌರಂಗಿಚ್ಯಾ ಗಿತಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಹ್ಯೊ ಕಾಂಯ್ ವಳಿ-

ಧುಲ್ಲ್ ಕಾಂಡ್ಟಾ ಸಿತೇ ಧಣಸು ಗಾವ್ಲಾ
ತೋ ಧೊಣಸು ಘೆವ್ನ್ ಸೀತಾ ಘರಿಂ ಚಾಲ್ಲಿ
ತುಳ್‌ಶಿಚ್ಯಾ ಪಿಂಡೇವರಿ ಧಣಸು ತೆಕಿಲಾ
ಯಾ ರೇ ಧಣಸಾಚೆಂ ಬಾಪ್ಪಾ ಸೈಂವರ್ ಮಾಂಡೂಂಯಾ ರೇ

....

ಭಾಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಭಾಶಾಂಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಆಪ್ಲೆಪಣಾಚೆ, ಯೆವ್ಕಾರಾಚೆ ಭಾವನೆನ್ ಪಚೊವ್ನ್ ಘೆವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿಪಣ್ ಸಾಸ್ಣಾಚೆಂ ರಾಖಿಪಾಚಿ ಕರಾಮತ್

ಗೊಂಯ್ಚೆ ಅಸ್ಮಿತಾಯೆನ್ ವೆಳೋವೇಳ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಚೆಂ ಅಶಾ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ದೆಖಿವರ್ವಿಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಜಾಣವ್ತಾ. ಮಾಗಿರ್ ತೀ ಭಾಸ್ ಜಾಂವ್ ಮರಾಠಿ, ಜಾಂವ್ ಕಾನಾಡಿ, ಜಾಂವ್ ಅರಬಿ, ಪಾರ್ಶಿ, ಜಾಂವ್ ಪುರ್ತುಗೆಜ್.

ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೊ ಏಕ್ ವಿಶೇಶ್ ಸಟ್ಟ್ ಕರೂನ್ ಸಾಂಗ್ಪಾಕ್ ಜಾತಾ ತೊ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ಖರೆಂ ತರ್ ಅಸ್ಮಿತಾಯೆಚೆಂ ನಿಜ್ ಭಾರತೀಯತ್ವ್. ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆನ್ ಬಾಯ್ಲ್ ಮನ್ಶೆಕ್ ದಿಲ್ಲಿ ಭೌಮಾನಾಚಿ ಸುವಾತ್ ಸಾಂಗ್ತಾನಾ ಜಾಯ್ತೆ ಫಾವ್ಟ್ 'ಯತ್ರ ನಾರ್ಯಸ್ತು ಪೂಜ್ಯಂತೇ' ಬೀ ಸಾರ್ಕೆಂ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಸುಭಾಷಿತ್ ಮ್ಹಣೂನ್ ಆಮ್ಚೆ ಮದ್ಲೆ ಕಾಂಯ್‌ಜಾಣ್ ವಿದ್ವತ್ತೆಚೆಂ ಜೆಂ ಪ್ರದರ್ಶನ್ ಕರ್ತಾತ್, ತೀ ಭಾರತೀಯ್ ನಾರಿಚಿ ಮ್ಹಾನ್ ಸುವಾತ್ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಂತ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಆರತ್ ಸೊಪ್ಯಾ ತಿತ್ಲ್ಯಾಚ್ ಬಾಯ್ಲ್ ಮನ್ಶೆಕ್ ಸೊಬ್‌ಸಾರ್ಕ್ಯಾ ಅಳಂಕಾರಿಕ್ ಉತ್ರಾಂನಿ ಸಾಂಗ್ತಾ.

....

(ಅಸೆ) ನವ್ ನಾಯೆಚೆ ಹೊನ್ ನಾರಿನ್ ಆಂಗೊಳ್ ಕೆಲಾ

ಪಿತಾಂಬರ್ ಸಾವಳ್ಯಾಚಿ ಕಾಸ್ ನೆಶೀಲಾ

(ಅಸೆ) ಬಾವನ್ ಬಿರಂಡ್ಯಾಂಚಿಂ ಚೊಳಿ ಆಂಗಾ ಘಾತೀಲಾ

ನವ್ ರೇ ಲಕ್ಷಾಂಚೊ ಹಾರ್ ಗಳ್ಯಾ ಘಾತೀಲಾ

ಹಾತಾಚೆ ವಜ್ರಚುಡೆ ಹಾತಾ ಘಾತೀಲಾ

ನಾಕಾಚೆ ವಜ್ರಫೂಲ್ ನಾಕಾ ಘಾತೀಲಾ

ಕಾನಾಚಿಂ ವಜ್ರಫೂಲಾಂ ಕಾನಾಂ ಘಾತಿಲಾ

ಕಪಾಲೀಚೆಂ ಶಸ್ತ್ರ ಫೂಲ್ ಕಪಾಲಿಂ ಲಾವೀಲಾ

....

ಆಂಗ್ಣಾಂತ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಖೆಳ್ಯಾಂಕ್ ಆರತ್ ದಾಖೊವ್ಪಾಕ್ ಫೆವ್ಮ್ ಯೆವ್ಪಿ ನಾರಿಚೆಂ ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ರಚನಾಕಾರಾಂನಿ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಹೆಂ ತಪಶೀಲ್‌ವಾರ್ ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ಸುರ್‌ಬುಸ್ ವರ್ಣನ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಜಶೆಂ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಭಾರತೀಯ್ ನಾರಿಚೆಂ ಏಕ್ ಅಸ್ಸಲ್ ರೂಪ್, ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾರತೀಯ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂಯ್ ಏಕ್ ಅಸ್ಪಲ್ ರೂಪ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅತಿತಾಯ್ ಜಾಪ್ಚಿ ನ್ಹಯ್.

ಅಶೆಂಚ್ ಮ್ಹಾನ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆ ಗವಾಯೆಚೆಂ ಏಕ್ ಬೆಸ್ ಬರೆಂ ರೂಪ್ ಪಳೊವ್ಪಾಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ ತೆಂ ಗೊಂಯಾಂತಲ್ಯಾ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ಮೆಳಾಚ್ಯಾ "ಝೂಡೊ' ಹ್ಯಾ ಭೈರವೀ ಸ್ವರೂಪ್ ಸಮಾಪ್ತಿ ಗೀತಾಂತ್.

ದೆಖಿಕ್,

....

ಆಮ್ಚೊ ವಿಷ್ಣು ಆಯ್ಲೊ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಆಯ್ಲೊ
ಧ್ಯಾನಿ ಸಮಜ್ಲೊ ಮನೀ ಸಮಜ್ಲೊ
ಖ್ಯೆರಿಚೆ ಬೀ ಮ್ಹಣೂನ್ ತ್ಯಾಚೆ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕೇಲಿ
ವಿಷ್ಣುನ್ ಘೆತ್ಲೆಂ ಖೊರೆಂ ಕುದಳ್
ಗುರೂನ್ ಘೆತ್ಲಿ ಖ್ಯೆರಿಚೆ ಬೀ
ಚಾಲೂನ್ ಗೆಲೇ ರೇ ತೇ ವುರ್ವಳಿಚ್ಯಾ ವನಾಮದಿಂ
ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಗುರೂನ್ ಮಾರಿಲಿ ಕುದಳ್ ಕಾಡಿಲೊ ಧೆಪಾ
ತಾತೂಂತ್ ನಾಟ್ಲಿ ಖ್ಯೆರಿಚೆ ಬೀ
ಆಳೆಂ ಧರ್ಲೆಂ ಧರ್ತರೆಚೆಂ
ಝೂಕಣ ಝೂಕ್ಲೆಂ ಕಡ್ಡಾಚೆಂ
ಶಿಪಣ್ ಶಿಪ್ಲೆಂ ಮೇಘಾಚೆಂ
ಕೋಮ್ ರಚ್ಲೊ ರೇ ತಾಕಾ ಕುಕೂಡ್ಸಾ
ಏಕ್ ಪಾನ್ ಜಾಲೆಂ ಸಾನ್ ಸುರ್ಯಾಬಾಳ್ ಜಲ್ಮಲೊ
....
ಪಾಂಚ್ ಪಾನ್ ಜಾಲೇ ಪಾಂಚ್ ಪಾಂಡವ್ ಜಲ್ಮಲೆ
ಎಕ್ವೀಸ್ ಪಾನ್ ಜಾಲೇ ಗುರೂ ಸುವರ್ಣ್ ಜಾಲೋ.

ಹೇ ನದ್ರೆನ್ ಲೋಕ್‌ಸಂಗೀತಾಚ್ಯಾ ಹೊವ್‌ಯೊ, ಲಗ್ನ್‌ಗಿತಾಂ, ದಾತ್ಯಾವೆಲಿಂ ಗಿತಾಂ, ಶೆತಾಂತ್ಲಿಂ ನಾಟೀ ವೆಳಾವಯ್ಲಿಂ ಗಿತಾಂ, ಚೌರಂಗ್, ಜೋತ್, ಗುಡುಲಾಗಿತಾಂ, ರಾಮಾಯಣ್, ಮ್ಹಾಭಾರತ್ ತೆಚ್‌ಪರಿ ಗಾವನ್‌ಕಾಣಿ, ಝೂಡೊ, ಶಿಲೊಪ್, ವೇರ್ಸ್, ಕಾಂತಾರಾಂ ಆದಿ ಕಿತ್ಲ್ಯಾಶಾಚ್ ಆಂಗಾಂಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕೆಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಗೊಂಯ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮ್ಜುಪಾಕ್ ಚಡ್ ಬರಿ ಮಜತ್ ಜಾಂವ್‌ಯೆತಾ. ರೊಮಾಟಾಂತ್ಲಿಂ ಗಿತಾಂ, ಸುಂವಾರಿ–ಚಂದ್ರಾವಳಿಚಿಂ ಗಿತಾಂ, ಘೋಸಾಯಾಂಚೆಂ ಗಾಯನ್, ಪವಾಡೆ, ಲಾವಣ್ಯೊ ಆದಿ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಲೋಕ್ ಸಂಗೀತಾಚೊಯ್ ವಿಚಾರ್ ಹೆ ನದ್ರೆನ್ 'ಜಾವ್ಪಾಕ್' ಜಾಯ್.

ಸಗ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಖಬರ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಘೊಡೆಮೊಡ್ಣಿ, ಮಾಂಡೊ, ದೆಖ್ಣಿ, ನಾಚ್, ಗೋಫ್, ತಾಲ್ಗಡಿ, ಧನಗರ್‌ನಾಚ್. ಮುಸಳಾಂ ಖೆಳ್, ತೋಣ್‌ಯಾಂ ಮೇಳ್, ಜಾಗರ್, ಸಮಯಾಂ/ ದಿವ್ಲ್ಯಾಂ ನಾಚ್, ಘುಗ್ಡಿ–ಧಾಲೋ, ವೀರಭದ್ರ್, ಕುಣಬಿ ನಾಚ್ ಆದಿ ಲೋಕ್‌ನಾಚಾಂಚ್ಯಾ ಅಭ್ಯಾಸಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ತರ್ ಗೊಂಯ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಚಡ್ ಬರಿ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜಾಂವ್‌ಯೆತಾ. ದೆಖಿಕ್ ಗೋಫ್, ತಾಲ್ಗಡಿ ತೋಣ್‌ಯಾಂ ಮೇಳ್, ಶಿಗ್ಮೊ ಹೆ ಪಿಕಾವಳಿಕಡೆನ್ ಸಂಬಂದ್ ಆಶಿಲ್ಲೆ, ಬರೆ ಪಿಕಾವಳಿಚೆ ಖೊಶಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಜಲ್ಮಲ್ಲೆ ದಾದ್ಲ್ಯಾಂಚೆ ಸಾಂಘಿಕ್ ನಾಚ್. ಅರ್ಥಾತ್ ಹಾತೂಂತ್ ಉಮೆದಿ ವಾಂಗ್ಡಾಚ್ ಗಾವ್ನ್ ನಾಚೂನ್ ದೇವ್‌ದೇವತಾಂಕ್ ಭಜಪ್, ಪೂಜಪ್ ಯೆತಾ

ಆನಿ ಸಾಂಘಿಕ್ ಪದನ್ಯಾಸಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಧನಗರ್/ ಗವಳ್ಯಾಂಚೆಂ ಜಿವಿತ್ ಸಮ್ಜತಾ. ಖರೆಂ ತರ್ ಗೊಂಯಾಂ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಚಡ್ ಕರೂನ್ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಆದಿ ವಾಠಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಯೇವ್ನ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಸ್ಥಾಯಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಪುರಾಯೆನ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ, ಮಾತ್ತ್ ಕಾಠಿಯಾವಾಡಿ ಭೆಸಾವರ್ವಿಂ ಬೀರ್ ದೇವಾಚ್ಯಾ ಭಕ್ತಿಗಿತಾಂ ವರ್ವಿಂ ಆನಿ ರಾಧಾ–ಕೃಷ್ಣಾಚ್ಯಾ ಪ್ರೇಮ್‌ಗಿತಾಂ ವರ್ವಿಂ– ಮೂಳ್ ಪರಂಪರಾ ಸಾಂಬಾಳುನ್ ದವರ್ತನಾಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ, ಧನಗರ್/ ಗವಳ್ಯಾಂಚೊ ಧನಗರ್ ನಾಚ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೊ ಏಕ್ ವಿಶೇಶ್. ಮುಸಳ್ ನಾಚ್ ಲೆಗೀತ್ ಏಕ್ ಖೆರೀತ್ ವಿಶೇಶ್. ಚೌದಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಚೋಳ್ ರಾಜಾಂಚೆರ್ ಜೈತ್ ಮೆಳಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ವಿಜಯನಗರ್ಚ್ಯಾ ರಾಜಾಚಿಂ, ಹರಿಹರಾಚಿಂ ಗಿತಾಂ ಹ್ಯಾ ಮುಸಳ್ ನಾಚಾಂತ್ ಗಾಯ್ತಾತ್ ಆನಿ ವಿಶೇಶ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ನಾಚ್ಪಿ ಕಥೊಲಿಕ್ ಭಾವ್ ಜಾವ್ನೂಯ್ ತಾಂಚೊ ಭೆಸ್ ಮಾತ್ರ್ ಹಿಂದುಂಚ್ಯಾ ಭೆಸಾವರಿ. ಚಾಂದರ್‌ಚೆ ಗಾಂವ್ಕಾರ್ ತೇ ಆನಿ ಹೋ ನಾಚ್ ಜಾತಾ ತೋವೂಯ್ ಫಾಲ್ಗುನಾಚೆ ಪುನ್ವೆ ರಾತಿಂ. ಹಿಂದೂ ಆನಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿನಾಂಚ್ಯಾ ಏಕಚಾರಾಚೆಂ ಇತ್ಲೆಂ ಘುಟ್‌ಮೂಟ್ ನಾತ್ಯಾಚೆಂ ಆನಿ ಕಲಾತ್ಮಕ್ ರಿತಿಚೆಂ ಬೆಸ್ಸಬರೆಂ ದರ್ಶನ್ ಗೊಂಯ್ ಸೊಡೂನ್ ದುಸ್ರೆ ಖಂಯ್ಚೆ ಸುವಾತೆರ್ ಘಡೂಂಯೆತಾ? ಮಾತ್ರ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಮುಸಳ್ ನಾಚಾವರಿಚ್ ದೆಖ್ಣಿ ನಾಚಾಂತ್ ಹೆಂ ಇಪ್ರೀತ್ ಘಡಿಲ್ಲೆಂ ಪಳೊಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಠೆಕ್ಯಾಚೆರ್ ಭಾರತೀಯ್ ನೃತ್ಯಾಚೊ ಆವಿಷ್ಕಾರ್ ತೆಚ್‌ಪರಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಂಗೀತಾಚೆರ್ ಭಾರತೀಯ್ ಗಿತಾಚೆಂ ನೃತ್ಯ್ ನಾಟ್ಯಾವರಿ ಗಿಟಾರಾಚ್ಯಾ ಆನಿ ಘುಮಟಾಚ್ಯಾ ಸಾಥಿಚೆರ್ ಸಾದರೀಕರಣ್ ಫಕತ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ದೆಖ್ಣಿ ನಾಚಾಂತೂಚ್ ಪಳೊವ್ಪಾಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ... ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚ್ಯಾ ಸಂಗೀತಾಚೊ ಆನಿ ಠೆಕ್ಯಾಚೊ ಬಾಜ್ ಆಪ್ಣಾವ್ನೂಯ್ ನಾಚ್ ಮಾತ್ರ್ ಭಾರತೀಯ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರೂಚ್ ಗೊಂಯ್ಚೊ ದವರ್ಪಾಂತ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂನಿ ಮೆಳಯಿಲ್ಲೇಂ ಜೈತ್ ಹೊ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಕೊಂಕಣ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೊ ಏಕ್ ಖಾಶೆಲೊ ವಿಶೇಸ್. ಘುಮಟ್, ಶೆಮೆಳ್, ಕಾಸಾಳೆಂ, ಸೂರ್ತ್, ಶೆನಾಯ್ ಆದಿ ವಾ ಸಾಥ್ ಸಂಗೀತಾಚೆರ್ ಚಲ್ಪಿ ಆನಿ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ದರ್ ಏಕಾ ಜಾತ್ರಾ–ಕಾಲೋ–ನಾಟಕಾಚೊಯ್ ಉಮೆದಿ ಆರಂಭ್ ಕರೂನ್ ದಿವ್ಪಿ ಸುಂವಾರಿ ಹೋ ಲೋಕ್‌ಸಂಗೀತಾಚೊ ಆನಿ ಲೋಕ್‌ವಾದ್ಯಾಂಚೊ ಆವಿಶ್ಕಾರ್ ದೆಖೂನ್‌ಚ್ ಲೋಕ್‌ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊಯ್ ಆವಿಶ್ಕಾರ್. ಆತಾಂ ಹಾತೂಂತ್ ನಾಚ್ ನಾಸ್ಲೊ ತರೀ ಹಾವ್–ಭಾವಾಂಚ್ಯಾ, ಹಾಲ್‌ಚಾಲಿಂಚ್ಯಾ ಪ್ರಗಟೀಕರಣಾವರಿಚ್ ಲೋಕ್‌ಮನಾಂಕ್ ಆನಿ ಕಾಳ್ಜಾಂಕ್ ಹಾಲೊವ್ಪಾಚಿ, ನಾಚೊವ್ಪಾಚಿ ತಾಂಕ್ ಹೆ ಸುವಾರೆಂತ್ ಆಸ್ತಾ. ತೀ ಥೊಡೆಭೊವ್ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ಆಯ್ಜೂಯ್ ಜಿವಿ ಆಸಾ.

ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕಾಲ್ಯಾಂನಿ ಆಯ್ಜೂಯ್ ಕಾಂಯ್ ಕಡಾಂನಿ ಸಂಕಾಸೂರ್ ಕಾಲೆ, ಗೌಳಣ್ ಕಾಲೆ ಆದಿ ಕಾಲ್ಯಾಂ ವಾಂಗ್ಡಾ ದಶಾವತಾರಿ ಖೇಳ್ ಜಾತಾತ್. ತಾತೂಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಚಡ್ ಕರೂನ್ ಸಂಕಾಸೂರ್ ಕಾಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಜಶೆಂ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಲೋಕ್‌ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ದರ್ಶನ್ ಘಡ್ಟಾ ತಶೆಂ ಆನಿ ಘಡ್‌ಯೆ ಚಡೂಚ್ ಲೋಕ್‌ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ದರ್ಶನ್ 'ಜಾಗೊರ್' ಹ್ಯಾ ಲೋಕ್ ನಾಟ್ಯ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್

ಘಡ್ಟಾ. ಆಧ್ಲಿ ಸಮಾಜ್‌ಬಾಂದಾವಳ್ ಸ್ಪಶ್ಟ್‌ಪಣಾನ್ ಲಕ್ಷಾಂತ್ ಯೆವ್ಪಾಕ್ ಜಾಗರಾವರ್ವಿಂ ಚಡ್ ಮಜತ್ ಜಾತಾ. ಕಾಂಯ್‌ಜಾಣ್ ತರ್ ಜಾಗೊರ್ ಹೊ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಚೆಂ ಮೂಳ್ ಮಾನ್ತಾತ್. ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಕಾಂಯ್ ಜಾಣ್ ಜಾಗರಾಕ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಆಧುನಿಕ್/ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ್ ಮರಾಠಿ ನಾಟಕಾಚೆಂ ಮೂಳ್‌ಮಾನ್ತಾತ್. ಜಾಲ್ಯಾರೂಯ್ ಹಿಂದೂಚೆ ಪೆರ್ಣಿ ಜಾಗರ್ ಆನಿ ಕಿರಿಸ್ತಾಂವ್ ಗಾವ್ಡ್ಯಾಂಚೆ ಜಾಗರ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆಯ್ಜೂಯ್ ಚಲ್ತಾತ್ ಆನಿ ಪೆರ್ಣಿ ಜಾಗೊರ್ ವಿಂಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಭೌರೂಪ್ಯಾಂವರ್ವಿ ಸಾದರ್ ಜಾತನಾಚ್ ವಿಶ್ವಾಚ್ಯಾ ಮುಳಾಚೊ ಸೋದ್ ಘೆವ್ಪಾಚೊ ಯತ್ನ್ ಕರ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಗಾವ್ಡಾ ಜಾಗೊರ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ತೆಂಪಾವೆಲೆಂ ಥಳಾವೆಂ ಜಿವಿತ್ ವಿಂಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಪಾತ್ರಾಂವರ್ವಿಂ ಮಾಚಿಯರ್ ಹಾಡೂನ್ ಟಿಕಾತ್ಮಕ್ ರಿತಿನ್ ಸಮಾಜಾಕ್ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ್ ಕರ್ತಾ. ತೇ ನದ್ರೇನ್ ಜಾಗೊರ್ ಹೋ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕ್ರತಾಯೆಚೊ ಏಕ್ ವಿಶೇಶ್.

ಮಾಥ್ಯಾರ್ ತೆಚ್‌ಪರಿ ಹಾತಾಂತ್ ದಿವ್ಲ್ಯೊ ಘೆವ್ನ್ ನಾಚ್ಪಾಚ್ಯಾ ಸಮಯ್/ ದಿವ್ಲ್ಯಾಂ ನಾಚಾವರ್ವಿಂ ಸರ್ಕಶೀವರಿ ಕಸರತಿಚೆ ಸಮತೋಲತ್ವಾಚೆ ನಾಚಾಚೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಜಶೆ ಪಳೊಪ್ಪಾಕ್ ಮೆಳ್ಟಾತ್ ತಶೆಚ್ ದಿವ್ಲ್ಯಾವರ್ವಿಂ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಹಸ್ತಕಲೆಚ್ಯಾ ನಮುನ್ಯಾಂಚೆಂಯ್ ದರ್ಶನ್ ಘಡ್ಟಾ. ಆಯ್ಜೂಯ್ ಗೊಂಯಾಂ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಸೊಯ್ರ್ಯಾಂಕ್ ದಿವ್ಲಿ ಭೆಟಯ್ತಾನಾ ಆಮಿ ಗೊಂಯ್ಚಿ ಖಾಶೆಲಿ ಕಲಾ ಆನಿ ತಾಚೆವರ್ವಿಂ ಜಶಿ ಕಿತೆಂ ಗೊಂಯ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸೊಯ್ರ್ಯಾಂಕ್ ಭೆಟಯ್ತಾತ್.

ಘುಗ್ಡಿ-ಧಾಲೊಚ್ಯಾ ವಿಂಗಡ್-ವಿಂಗಡ್ ಪ್ರಕಾರಾಂ ಮದಿಂ ಕೊಂಕಣಿ-ಮರಾಠಿ ಮಿಸಳ್ ಜಶಿ ದಿಸ್ತಾ ತಶೀಚ್ ತಾಂಣಿ ಆಪ್ಣಾಯಿಲ್ಲೆಂ ಭಾಶಾ ಭಯ್ಣಿಂಚೆಂ ಮೊಗಾಚೆಂ ನಾತೆಂ ಹೊಲ್ಮತಾ. ಹಿಂದೂ ಬಾಯ್ಲಾಂಚಿ ಉಮೆದ್ ಜಶಿ ಹ್ಯಾ ಘುಗ್ಡಿ-ಧಾಲೊವರ್ವಿಂ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾತಾ, ತಶಿಚ್ ಗಾವ್ಡಾ ಬಾಯ್ಲಾಂಚಿ ಉಮೆದ್ ಕುಣಬಿ ಗಿತಾಂ ಆನಿ ಕುಣಬಿ ನಾಚಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾತಾ. ಮಾತ್ತ್ ಕುಣಬಿ ನಾಚಾಂತ್ಲೊ ವಿಶೇಶ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹ್ಯಾ ನಾಚಾಚ್ಯಾ ಗಿತಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಪುರ್ತುಗೆಜ್ ಯೆವ್ಚೆ ಆದಿಂಚ್ಯಾ ಕಾಲ್‌ಖಂಡಾಂತ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆಶಿಲ್ಲೆ ಸಮಾಜಿಕ್ ತತ್ವ್ ಪ್ರಣಾಲಿಚೆಂ ದರ್ಶನ್ ಘಡ್ಟಾ. ತೆನ್ನಾಚಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಆನಿ ಧರ್ಮಿಕ್ ಸ್ಥಿತಿ ಹ್ಯಾ ನಾಚ್‌ಗಿತಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಪಣಾನ್ ಲಕ್ಷಾಂತ್ ಯೆತಾ. ತೆಚ್‌ಪರಿ ಹೊ ನಾಚ್ ನಾಚ್ಪಿ ಲೋಕ್ ಚಡ್ ಕರೂನ್ ಸಾಲ್ಸೆತ್ ವಾಠಾರಾಂತ್ಲೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ಖಾಶೆಲೆಂಪಣ್ ವಾ ನಾಚ್‌ಗಿತಾವರ್ವಿಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಳ್ಟಾ.

ಸಾಂಗೆಂ, ಸಾಂವಡ್ಡೆಂ, ಕುಡ್ಚಡೆಂ, ಕೆಪೆಂ ಆದಿ ವಾಠಾರಾಂತ್ಲೊ ವೀರ್‌ಭದ್ರ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತರ್ ಕಾನಡಿ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೊ ಸುಮೇಳ್. ಕಾರಣ್, ತಲ್ವಾರ್ ಘೆವ್ನ್ ಆಕಾಂತಾನ್ ನಾಚ್ಪಿ ಹೊ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಚೊ ಪೂತ್.

ವೆಳಿಪ್ ಗಾಂವ್ಕಾರಾಂಚೆ ಘುಗ್ಡೆಂತ್ ಜಿಂ ಗಿತಾಂ ಆಸ್ತಾತ್, ತಾತೂಂತ್ಲಿಂ ಚಡಶಿಂ ಗಿತಾಂ ಸಮಾಜಾಚ್ಯಾ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಕಾಂಯ್ ಘಟಕಾಂಚೆ ಘುಗ್ಡೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಗಿತಾಂ ಸಾರ್ಕಿಂಚ್ ಆಸ್ಲಿಂ ತರೀ ಕಾಂಯ್ ಗಿತಾಂಚಿ ವಿಶೇಶತಾಯ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರಿಸಾರ್ಕಿ

ದಿಸ್ತಾ. ತಾತೂಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆರೂಯ್ ಉಜ್ವಾಡ್ ಪಡೂಂಯೆತಾ. ದೆಖೀಕ್, ಎಕಾ ಗಿತಾಚ್ಯೊ ಹ್ಯೊ ಕಾಂಯ್ ವಳಿ –

ಆಮಿ ಸಾಮಿ ತೋಳ್ ಮಾರೂಂ ಯೋಗಾ ಬೆಸುರಾಜಾ
ಫಳಾಕಡೆ ರಾತ್‌ರಾಣಿ ಸಾತ್ ಗಾಣಿ ಶೊಬ್ದುಲೊ
ಆಮಿ ಸಾಮಿ ತೋಳ್ ಮಾರೂಂ ಯೋಗಾ ಬೆಸುರಾಜಾ

ಹ್ಯಾ ಗಾಣ್ಯಾಂತ್ಲೊ ಬೆಸುರಾಜಾ ಮ್ಹಾಕಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸೋದಾಚೆ ನದ್ರೆನ್ ಭೊವ್ ಮ್ಹತ್ವಾಚೊ ದಿಸ್ತಾ. ಕಾರಣ್, ತೋ ಆನಿಕ್ ಕಾಂಯ್ ಗಿತಾಂನಿ ವೆಗ್ಳೆ ರಿತಿನ್ ಖಾಶೆಲೆಪಣಾನ್ ದಿಶ್ಟಿ ಪಡ್ಟಾ. ದೆಖೀಕ್–ಶ್ರೀ ಗದಿಖಾಂಬ್ ಗಡಿಯಾ ಮೇಡಾ ಗೀ ಅಂಕ್ ಟಂಕ್ ಸುಂಕ್ ಚವರ್‌ಗಾದಿ ಗದೀವರ್ ಪಡ್‌ಗಾದಿ ದಾಡ ಪಶ್ಚಾವ್ ಮಲರಾವ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಚಾರೀ ಸೊನ್ಯಾಚ್ಯಾ ವಾಟೇವರಿ ರುಪೇಚಾ ಗೋಳಾ ಬಾವ್ವನ್ನ್ ಬ್ರದಾಚಾ ಪಾತ್ ಪರಿಮಳಾ ಉದ್ದರತಿ ಪಾಚ್‌ಶೆ ಸತಿಗಾಚಿ ಮಹಿಮಾ. ಕಾಳಿ ಗಾದಿ ಪಾಢರಿ ಸಾಥಿ ತಿಹೀ ಭುಯಿೀಚೆ ಉಪ್ಪರಿ ಸುವರ್ಣಾಚಾ ಕಲಶು ಕತ್ತಿ ಮಮರಾಠಿ ಗಜಾಗಣ್ ಬೆತುರಾಣಾಸಿ ಬೊಲಾವೂನ್ ಆಣಿಲಾ ಮಾಣಿಕೇಸಿ ಖಾಂಬ್ ಘಾತಿಲಾ ಬಾರಾರಾಯಾಚಾ ಝುಜಾರ್ ಬಾರಾರಾಯ್ ಖಂಡಿಚೆ ಖಾಡಿಸ್ಥಳೀ ಕೆಲೆ ರಾಜ್ಯಾಚಾ ಅಂಕಣಾ ಗಡಿ ಏಕ್ ಸಿಹ್ ಭೈರ್‌ಪಾಲ್ ಆಲೇ ಗೆಲೆ ಯಾಂಚಾ ಪ್ರತಿಪಾಳ್ ಉಲ್ಲಘುನಿ ಧಾಡಿತಾ ಬಲಿಆಶ್ರಮಾಚಾ ಆಮಲಾ ಪೊಟ್‌ಚೆ ದಿತಿ ಪಣ್ ಪಾಠಿಚೆ ರಾಖ್‌ತಿ ಶರಣಾಗತಾ ವಜ್ರ್ ಪಂಜರೂ.

ಪೈಂಗಿಣ್, ಕಾಣಕೊಣ್‌ಚ್ಯಾ ಶ್ರೀ ಪರಶುರಾಮ್, ಶ್ರೀ ಪುರುಶೋತ್ತಮ್, ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ್, ಶ್ರೀ ನವದುರ್ಗಾ, ಶ್ರೀ ಬೇತಾಳ್ ಹ್ಯಾ ದೇವತಾಂಚ್ಯಾ ಪರಶುರಾಮ್ ಪಂಚ್ಯೆ ಗ್ರಾಮ್ ವಾತಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಇತಿಹಾಸಿಕ್ ಸ್ವರೂಪಾಚ್ಯಾ ಟಕ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಹ್ಯೊ ವಳಿ. ಮ್ಹಜೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಈಶ್ಟ್ ಶ್ರೀ ಮಹೇಂದ್ರ ರಾ. ಫಳ್‌ದೇಸಾಯ್ ಹಾಂಚೆಕಡ್ಲ್ಯಾನ್ ಹೋ ಟಕೊ ಹಾಂವೆಂ ಬರೊವ್ನ್ ಘೆತ್ಲೊ ಬರೊ, ಪುಣ್ ಹೊ ಫಕತ್ ಮಜಾ ಮ್ಹೂಣ್ ವಾಚ್ಪಾಚೊ ವಾ ಆಯ್ಕುಪಾಚೊ ವಿಶಯ್ ನ್ಹಯ್, ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಇತಿಹಾಸಿಕ್ ದಸ್ತಐವಜ್ ಮ್ಹೂಣ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ಪಾಚೊ ವಿಶಯ್ ಅಶೆಂ ಮ್ಹಾಕಾ ದಿಸ್ತಾ. ಆಯ್ಚ್ಯಾ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ವಿಶಯಾಚಾ ಸಂದರ್ಭಾಂತ್ ಪೊರ್ನ್ಹೆ ಭಾಶೆಚೊ (ಜಾತೂಂತ್ ಪೊರ್ನ್ಹಿ ಮರಾಠಿ ಆಸಾ ಆನಿ ತಿಚೆರ್ ಜಾಲ್ಲೊ ಕೊಂಕಣಿಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ದಿಶ್ಟಿ ಪಡ್ಟಾ) ಎಕ್ ನಮುನೋ ಮ್ಹಣೂನ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಜಾವ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್, ವಾಂಗ್ಡಾಚ್ ಘುಗ್ಡೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಗಾಣ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ "ಬೆಸುರಾಜಾ' ವರೀಚ್ ಹಾಂಗಾ ಜೊ 'ಬೆತುರಾಣಾ' ಜಾಯ್, ತಾಚೊಯ್ ಸೋದ್ ಗರ್ಜೆನ್ ಘೆವ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್.

ಹೆಚ್ ಇತಿಹಾಸಿಕ್ ಅಭ್ಯಾಸಾಚೆ ನದ್ರೆನ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಚೊಯ್ ಸೋದ್ ಘೆವ್ಪಾಚಿ ಇತ್ಸಾ ಫಳಾದಿಕ್ ಜಾವ್ಚಿ ದೆಖೂನ್ ಆನಿ ತಾಚೆವರ್ವಿಂ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆರ್ ಖಾಶೆಲೊ ಉಜ್ವಾಡ್ ಘಾಲ್ಪಾಚೊ ಯತ್ನ್ ಲೆಗೀತ್ ಫಳಾದೀಕ್ ಜಾವ್ಚೊ ದೆಖೂನ್ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಕಾಂಯ್ ಗಜಾಲಿ ಥೊಡೆಭಿತರ್ ಹಾಂಗಾ ಸಾಂಗಪ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ ದಿಸ್ತಾ.

ಪಶ್ಚಿಮೆ ಕಡ್ಲ್ಯಾ ಚಡ್‌ಶಾ ಆನಿ ವಿಶೇಶ್ ಕರೂನ್ ಇಜಿಪ್ತಿಯನಾಂಚೆಂ ವೆಪಾರಾಚೆಂ ಕೇಂದ್ರ್ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಪಯ್ಲಿಂಸಾವ್ನ್ ಭೋಜ್, ಮೌರ್ಯ, ಕದಂಬ್, ವಿಜಯನಗರ್, ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ್ ಆದಿಂಚಿ ಸತ್ತಾ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ತೆಚ್‌ಪರಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ, ಪುರ್ತುಗೆಜ್ ಆದಿ ಸತ್ತಾಂಚೊ ಬರೊ ವಾಯ್ಟ್ ಅಣ್ಭವ್ ಘೆತಿಲ್ಲ್ಯಾ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆಯ್ಜೂಯ್ ಜಿವಿ ತಟ್ಟಿತ್ ಆಶಿಲ್ಲಿ ಲೋಕ್‌ಕಲಾ, ಲೋಕ್‌ವೆದ್, ಗೊಂಯ್ಚಿ ಭಾಸ್, ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ದರ್ಶನ್ ಘಡೊವ್ಪಿ ಏಕ್ ಖಾಶೆಲೆಂ ಆಂಗ್. 'ಸ್ವಾಂತ್‌ಸುಖಾಯ್' (ಸ್ವತಾಚ್ಯಾ ಸುಖಾಖಾತಿರ್, ಸ್ವತಾಚೆ ಖೊಶ್‌ಯೆಖಾತಿರ್) ಜಾಣ್ಟ್ಯಾಂನಿ ನಿರ್ಮಿಲ್ಲಿ ಹೀ ಕಲಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಪಂಡಿತ್ ವಿಶ್ವನಾಥಾಚೆ ಕಾವ್ಯಾಚೆ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಭಶೆನ್ ವಾಕ್ಯಂ ರಸಾತ್ಮಕಂ ಕಾವ್ಯಮ್! ಲೋಕ್‌ಸಂಗೀತ್, ಲೋಕ್‌ನಾಚ್, ಲೋಕ್‌ನಾಟ್ಯ್ ಆದಿ ಸಗ್ಳ್ಯಾಚ್ ಪ್ರಕಾರಾಂನಿ ಹೆ ಗಜಾಲಿಚೊ ಸಾರ್ಕೊಚ್ ಅಣ್ಭವ್ ಯೆತಾ ಆನಿ ಪರಂಪರೆನ್ ಹೀ ಲೋಕ್‌ಕಲಾ ಜತನ್ ಕರೂನ್ ದವರಿಲ್ಲಿ ದಿಶ್ಟಿ ಪಡ್ಟಾ. ಜಾಲ್ಯಾರೂಯ್ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ವಿಶೇಶ್ ಆಸೊ ಕೀ ಮುಳಾಂತ್ ಆಪ್ಲೊ ನ್ಹಯ್ ಆಸೊ 'ಕುರ್ದಿನ್' ಹೊ ಪೊರ್ತುಗೀಜ್ ನಾಚ್ ಲೆಗೀತ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂನಿ ಆಪ್ಲೊಸೊ ಕರೂನ್ ಘೆತ್ಲಾ. ತಸೊ ಕುರ್ದಿನ್ ಹೊ ನಾಚ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಪುರ್ತಗೆಜಾಂಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚೊ ದಸ್ತಯೆವಜ್. ಥಂಯ್ಚೆ ನಾಗರಿ ಲೋಕ್‌ಕಲೆಚಿ ನಮೂನೊ.

ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಕಥೊಲಿಕ್ ಭಾವ್‌ಭಯ್ಣಾಂನಿ ಮಾಂಡೊ-ದುಲ್ಪದಾವರೀಚ್ ತಾಚಿ ಜತನಾಯ್ ಕರೂನ್ ದವರ್ಲ್ಯಾ. ಮಾತ್ತ್ ಪದನ್ಯಾಸ್ (ಪಾವ್ಲ್ಯಾ ಮಾರ್ಪಾಚಿ ಖಾಶೆಲಿ ತರಾ) ಆನಿ ಹಸ್ತಮುದ್ರಾ (ಹಾತಾಂಚ್ಯೊ ತರೇಕ್‌ವಾರ್ ಆಕೃತಾಯೊ) ಹಾಂಚೆಂ ಖಾಶೆಲೆಂಪಣ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ದೇವಸ್ಥಾನಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾಂತ್ಲೊ 'ಪೆಣೆಂ' ನಾಚ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ನಿಮಾಣ್ಯಾ ಪೆಣ್ಯಾರ್ ಪಾವ್ಲಾ. ಕಥಕ್,ಕಥಕಳಿ, ಭರತನಾಟ್ಯಮ್ ಆನಿ ಮಣಿಪುರಿ ಹ್ಯಾ ಭಾರತೀಯ್ ನಾಚಾಂಚ್ಯಾ ಮುಖೆಲ್ ಪ್ರಕಾರಾಂಯಿತ್ಲೊ ಶಾಸ್ತ್ರ್‌ಶುದ್ಧ್ ಜಾವ್ನ್ ನಾಮ್ನೆಕ್ ಪಾವಿಲ್ಲೊ ನ್ಹಯ್ ಜಾಲೊ ತರೀ ಏಕ್ ಶಾಸ್ತ್ರ ಶುದ್ಧ್ ಬಸ್ಕಾ ಆಶಿಲ್ಲೊ ಆನಿ ಪಿಳ್ಗ್ಯಾನ್ ಪಿಳ್ಗ್ಯೊ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ದೇವಾಸ್ಥಾನಾಂನಿ ಚಲಿಲ್ಲೊ 'ಪೆಣೆಂ' ಹೊ ನಾಚ್ ತಸೊ ಭಾರತೀಯ್ ನಾಚ್ ಪರಂಪರೆಚ್ಯಾ ಥಾಗ್ಯಾಂತ್ಲೊಚ್. ತೇ ನದ್ರೆನ್ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕ್ರತಾಯೆಚೆರೂಯ್ ಉಜ್ವಾಡ್ ಘಾಲ್ಪಿ. ಆತಾಂ ದೇವದಾಸಿ, ಕಲಾವಂತ್ ಹ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂಕ್ ಮೆಳಿಲ್ಲ್ಯಾ ವಿಕೃತ್ ರೂಪಾಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ 'ಪೆಣೆಂ' ನಾಚ್ ಸಂಪುಶ್ಟಾಂತ್ ಆಯ್ಲಾ ಹೆಂ ಜಿತ್ಲೆಂ ಖರೆಂ, ತಿತ್ಲೊಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ಅಭ್ಯಾಸಕಾಂ ಖಾತಿರ್ ಹೊ ವಿಶಯ್ ತಿತ್ಲೊಚ್ ಮ್ಹತ್ವಾಚೊ. ದೆವಾಕ್ ಝುಲೊವ್ಪಾಖಾತಿರ್ ಮ್ಹೂಣ್ ದೆವಳಾಂನಿ ಚಲ್ತಾಲೊ ತೊ ಝುಲೊ ಹೊ ಗೀತ್‌ಪ್ರಕಾರ್ ಲೆಗೀತ್ ಅಸೊಚ್ ಆಭ್ಯಾಸಾಚೊ ವಿಶಯ್.

ಏಕಾ ವೆಳಾರ್ ಆಠ್ ಮಾತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ತಾಲಾಚ್ಯಾ ಠೆಕ್ಯಾಂತ್ ಗೊಂಯ್‌ಭರ್ ಚಲ್ತಾಲಿ ತೀ ಧುಮಾಳಿ (ಧುಂವಾಳ್) ಹೀ ಖಾಸ್ ಗೊಂಯ್ಚಿ. ತೆಚ್‌ಪರಿ ಧಾ ಮಾತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ಠೆಕ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ 'ಘುಮಟ್ ವಾದನ್' ಹೆಂವೂಯ್ ಖಾಸ್ ಗೊಂಯ್ಚೆಂ. ದೀಪ್‌ಚಂದಿಚ್ಯಾ ಬಾಜಾಚಿ ಸಾತ್ ಮಾತ್ರಾಂಚ್ಯಾ ತಾಲಾಂತ್ ಗಾವ್ಪಾಚಿ ಆರತಿ ಹೀ

ಲೆಗೀತ್ ಖಾಸ್ ಗೊಂಯ್ಚಿ.

ಪೌಷಾಂತ್ ಗೊಂಯ್‌ಭರ್ ಚಲ್‌ಪಿ ಬಾಯ್ಲಾಂಚೊ ಧಾಲೊ ಜಾಂವ್ ಚವಥಿ ವೆಳಾವೆಲಿ ಆನಿ ಮಾಘಾಂತಲಿ ತೆಚ್‌ಪರಿ ಆಶ್ವಿನಾಂತಲಿ ಘುಗ್ಡಿ ಜಾಂವ್ ವಾ ಫಾಲ್ಗುನಾಂತ್ಲೊ ದಾದ್ಲ್ಯಾಂಚೊ ಶಿಗ್ಮೊ ಜಾಂವ್, ಸಣ್ ಪರ್ಬಾಂವೆಳಾರ್ ಗಾವ್ಪಾಚಿಂ ಗುಡುಲೊ ಬನವಡ್‌ಚಿಂ ಗಾಯನಾಂ ಜಾಂವ್ ವಾ ಮಾಂಡೆ ದುಲ್ಪದಾಂ ಆನಿ ಪವಿತ್ರ್ ಗಾಯನಾಂ ಜಾಂವ್, ಕಾಲೆ ಜಾಂವ್ ವಾ ಸಾಂಜಾಂವ್ ಜಾಂವ್ ಹ್ಯಾ ಸಗ್ಲ್ಯಾಚ್ ಲೋಕ್‌ಕಲಾಂಮದಿಂ, ಲೋಕ್‌ವೆದಾಮದಿಂ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ಜೆಂ ಸುಪ್ತ್ ಸೂತ್ರ್ ಲಿಪಿಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ, ತಿಚ್ ಗೊಂಯ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್. ಖಾಶೆಲೊ ಲೋಕ್‌ಕಲಾಪ್ರಕಾರ್ ನ್ಹಯ್ ಜಾಲೊ ತರೀ ಮುಸಲ್ಮಾನ್‌ಧರ್ಮಿ ಭಾವಾಂಚೊ ಕಲಾಪ್ರಕಾರ್ ಮ್ಹೊಣ್ 'ರಾತೀಬ್' ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾಚೊ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕರ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್. ಉತ್ಸವಾಂ ವೆಳಾರ್ ವಾ ಸಾಂಗೂನ್ ಘೆತಿಲ್ಲೊ ನವಸ್ ಪಾವೊವ್ಪಾಕ್ ಮ್ಹೊಣ್ ಹೊ ಕಲಾಪ್ರಕಾರ್ ತೇ ಸಾದರ್ ಕರ್ತಾತ್. ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಆಂಗ್ ಮ್ಹೊಣ್ ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾಕಡೆನ್ ಪಳೊವ್ಚೆಂ ಪಡ್ತಲೆಂ. 'ಡಾಯರಾ' ನಾಂವಾಚ್ಯಾ ಎಕಾ ವಾದ್ಯಾಚ್ಯಾ ತಾಲಾಚೆರ್ 'ರಾತೀಬ್' ನಾಚಾಚ್ಯೊ ವಿಂಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಕೃತಿ ಜಾತಾತ್ ಆನಿ ನಾಚ್ಪಿ ಏನ್ ರಂಗಾಂತ್ ಯೆತಕೂಚ್ ಬೇಭಾನ್ ಜಾವ್ನ್ ದಾಬಣಾನ್ ಕುಡಿಚ್ಯಾ ಕಾನ್, ಮಾನ್, ಜೀಬ್ ಆದಿ ಆಂಗಾಂನಿ ತೊಂಪೂನ್ ಘೆತಾತ್. ಅಸೊಚ್ 'ಹಾಣ್‌ಪೆಟ್' ನಾಂವಾಚೊ ಏಕ್ ಧರ್ಮಿಕ್ ವಿಧಿ ನೆತುಲ್ಲೆ, ಕಾಣ್‌ಕೊಣ್ ಬೀ ವಾಠಾರಾಂತ್ ಪಳೊವ್ಪಾಕ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ಆಪ್ಲೆ ಕುಡಿ ಭೊಂವ್ತಣಿಂ ತರ್‌ಸಾದಿ ವಾವ್ಡೂನ್ ತ್ಯೋ ಆಂಗಾರ್ ಮಾರುನ್ ಘೆವ್ಪಾಚೊ ಹೊ ವಿಧಿ ಝುಜಾಚಿ ಯಾದ್ ಕರೂನ್ ದಿತಾ! ಮಾತ್ರ್ ಕೋ ತಸೊ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ್ ಝೂಜ್ ಕರೀನಾ ವಾ ಹಾಣ್‌ಪೆಟ್‌ಚೊ ಹೊ ಪ್ರಕಾರ್ ಮೊಗಾಂ ಜಾಣಾಂ ಮದಿಂಯ್ ಚಲನಾ. ದೆಖೂನ್, ಎಕ್ಲೊಚ್ ಗಡೊ ವಾ ಭಗತ್ ಹೀ 'ಹಾಣ್‌ಪೆಟ್' ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಕರೂನ್ ಘೆತಾ ತಾಚೆ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ಇಂಗಿತಾಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಜಾವ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್. ಭಕ್ತಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾಕ್ ತ್ರಾಸ್ ಕರೂನ್ ಘೆವ್ನ್, ಕೂಡ್ ಕಶ್ಟಾವ್ನ್ ಘೆವ್ನ್ ದೇವಾಕ್ ಜಾಗೊವ್ಪಾಚಿ, ದೆವಾಕ್ ಪ್ರಾಪ್ತ್ ಕರೂನ್ ಘೆವ್ಪಾಚಿ ತರಾ ತರ್ ನ್ಹಯ್ ಮೂಂ ಹೀ? ಹೇ ಗಜಾಲಿಚೊ ಜಸೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಜಾವ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್ ತೆಚ್‌ಪರಿ ಶಾಕ್ಯಪಂಥಿ ದೇವಸ್ಥಾನಾಂನಿ ಹೊ ಪ್ರಕಾರ್ ಚಡ್ ಚಲ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕ್ಷೇತ್ರ್ ವಿಧಿಕಡೆನ್ (ರಣಾಚ್ಯಾ ಇತಿಹಾಸಾಚಿ ಯಾದ್ ಮ್ಹೊಣ್) ತಾಚೊ ಸಂಬಂದ್ ನಾ ಮೂಂ ಹಾಚೊಯ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಜಾವ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್. ತುರ್ತಾಕ್ ತರೀ ಹೆಂ 'ಹಾಣ್‌ಪೆಟ್' ಪರಂಪರೆನ್ ಆಯ್ಜೂಯ್ ಚಾಲೂ ಆಸಾ.

ಆತಾಂ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಹಿಂದೂ, ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್, ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಆದಿ ಸಗ್ಲ್ಯಾಚ್ ಧರ್ಮಾಂಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಂಮದಿಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕಡೆನ್ ಸಂಬಂದ್ ಸಾಂಗ್ಪಿ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚೆ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಯ್ಜೂಯ್ ಚಾಲೂ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಆನಿ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಹೊ ಸಗ್ಲ್ಯಾ ಧರ್ಮಾಂಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಂಕ್ ಎಕ್ಟಾಂಯ್ ಹಾಡ್ಪಾಚೊ ಏಕ್ ಮಧ್ಯಸ್ತ್ ದೂತ್ ಕಸೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಏಕ್ ವಿಚಾರ್ ಹಾಂಗಾ ಮಾಂಡಪ್ ಸಮಾ ದಿಸ್ತಾ. 'ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚ್ಯೊ ತರೇಕ್‌ತರಾ ಆನಿ ಸೊಬಿತ್ ಪರಿ ವಾಠಾರ್ ಆನಿ ಜಾತಿ ಕಣ್‌ಕಣಿ

ಗಂವಸ್ತಾತ್. ತರೀಕೂಯ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ರಂಗಿಬೆರಂಗಿ ಘುಲಾಂ ಝುಲ್ಯಾಚೆ ವಾವ್ಳೆವರಿ ಏಕ್ ಸಮಾನ್ ತತ್ವ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಕ್ ಗುಂಥ್ತಾ. ದೆಖಿಕ್, ಗೊಂಯ್ಚೆ ಹಿಂದೂ ಆನಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಅಶೆ ಧರ್ಮಿಕ್ ಪಾಂವ್ಡ್ಯಾರ್ ವೆಗ್ಳಾಯಿಲ್ಲೆ ದೋನ್ ಗಟ್ ಸಟ್ ಕರೂನ್ ನದ್ರೆಕ್ ಭರ್ತಾತ್. ಏಕ್ ಸಾಮ್ಕೊ ಭಾರತೀಯ್ ಪರಂಪರೆಕ್ ವೆಂಗೊವ್ನ್ ಬಶಿಲ್ಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ದುಸ್ರೊ ಫಿರ್ಂಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆನ್ ಪ್ರಭಾವಿತ್ ಜಾಲ್ಲೊ. ವಯ್ಲೆಚಾರಾಕ್ ಸಾಮ್ಕೆ ದೋನ್ ವಿಂಗಡ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆ ಪಂಗಡ್ ಕಶೆ ದಿಸ್ತಾತ್. ದೊನ್ಯ್ ಸಮಾಜಾಚ್ಯಾ ಅಂತರಂಗಾಂತ್ ಶಿರ್ಕಟೂನ್, ಬಾರ್ಕಾಯೆನ್ ನಿಯಾಳ್ಳೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್ ದೊಗಾಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ಲೋಕ್‌ಮನಾರ್ ಭಾರತೀಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೊ ಅಸರ್ ಆನಿ ಹಾಂಗಾಚೆ ಮುಳಾವೆ, ಥಳಾವೆ, ಆಸ್ಮಿತೆಚಿ ಘಾಂಕ್, ನದರ್ ದಿಪ್ಪಾಕಯ್ತೆಲಿ...."

ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಚೆ ಏಕ್ ಸಂಕಲಕ್ ಆನಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ ಪ್ರಾ. ಶ್ಯಾಮ್ ವೆರೆಂಕಾರ್ ಹಾಂಣಿ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಗೋವಾ ಕೊಂಕಣಿ ಆಕಾದೆಮಿನ್ 1991 ವರ್ಸಾ ಉಜ್ವಾಡಾ ಹಾಡಿಲ್ಲ್ಯಾ 'ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಚೊ ರೂಪ್‌ಕಾರ್' ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ಲೆ 'ಚಲ್ ಮನಾ ಸೊದಿ' ಹ್ಯಾ ಮನೋಗತಾಂತ್ ತಾಂಣಿ ಕಾಡಿಲ್ಲೆ ಹೆ ವಯ್ಲೆ ಉದ್ಗಾರ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಚಿ ತಾಂಕ್ ಮೆಜ್ಯ್ಕ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಕರೂನ್ ಸಾಂಗ್ತಾತ್. ಆನಿ ... ಶಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಂಕ್ ಆಪ್ಣೆಂ ಕಿತೆಂ ವಗ್ಡಾಯ್ಲಾಂ, ಆಪ್ಲಿಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂಚಿಂ ಮುಳಾಂ ತುಟೂನ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಹಾಚಿ ಸದಾಂಚ್ ಖಂತ್ ಭೊಗತ್ ಆಸ್ತಾ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೊನ್ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಕ್ ಏಕ್ ನವೆಂ ರೂಪ್ ಆಯ್ಲಾಂ. ಗಾಂವ್ಚೆ ಮೇಳ್ ಆತಾಂ ಶಾರಾಂತ್ ವತಾತ್ ಆನಿ ಶಾರಾಂತ್ ರಾವ್ತಲ್ಯಾ ಮನ್ಶಾಂಕ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಮೂಳ್ ದಾಯ್ಜಾಚಿ ವಳಖ್ ಕರೂನ್ ದಿತಾತ್. ಅಶೆ ತರೆನ್ ಗಾಂವ್ ಆನಿ ಶಾರ್ ಹಾಂಚೆಂ ತುಟಿಲ್ಲೆಂ ನಾತೆಂ ಪರ್ತೂನ್ ಘಟ್ ಜಾತಾ. ಶಾರಾಂತ್ಲೆ ಕಾರ್ನಾವಾಲ್, ಶಿಗ್ಮ್ಯಾಚೆ ಮೇಳ್, ನರಕಾಸುರಾಚ್ಯೊ ಸರ್ತಿ, ಶಾಳಾ ಕೊಲೆಜಾಂತಲ್ಯಾ ದಬಾಜ್ಯಾಂತಲಿಂ ಲೋಕ್‌ನೃತ್ಯಾಂ ಹೀ ಸಗ್ಳಿ ಹ್ಯಾ ನವ್ಯಾ ಬದ್ಲಾಚಿ ಏಕ್ ಗವಾಯ್.

.... ಅಶೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾತ್ ಕೀ ಆಸ್ಸಾಮಾಂತ್ಲೆ ಕಾಂಯ್ ಆದಿವಾಸಿ ನಾಚ್ ಆನಿ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಪರಂಪರಿಕ್ ನಾಚ್ ಹೆ ಖೂಬ್ ಮೆಳ್ಟಾ-ಜುಳ್ಟಾತ್. ಮುಂಡಾರಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ಮುಳಾವಣ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಭಾರತಾಂತ್ ಕೊನ್ಶ್ಯಾಂ ಕೊನ್ಶ್ಯಾಂನಿ ಪಾತಳ್ಳ್ಯಾಂ...

'.... ಲೋಕ್‌ವೇದಾಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಎಕಾ ಸಮಾಜಾಚ್ಯಾ ಇತಿಹಾಸಾಚೊ, ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೊ ಆನಿ ದೀಸ್‌ಪಟ್ಟ್ಯಾ ಜಿವಿತಾಚೊ ಅಭ್ಯಾಸ್...' ಅಶೆಂ ಆಪ್ಲೆಂ ಮತ್ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ್, ಡಾ. ಮನೋಹರ್ ರಾಯ್ ಸರ್‌ದೇಸಾಯ್ ಹಾಂಣಿ ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ವಿಬಾಗಾಚೆ ಮುಖೆಲಿ ಮ್ಹೊಣ್ 'ಮುಳಾಂ ಆನಿ ಘುಲಾಂ' ನಾಂವಾನ್ ತ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಕ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಂತ್ ಉಕ್ತಾವ್ನ್ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಚೆಂ ಗರ್ಜೆನ್ ಬದಲ್ತೆಂ ಸ್ವರೂಪ್ ಆನಿ ತಾಚೆಂ ಖಾಶೆಲೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಕೆಲಾಂ.

ಆತಾಂ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಅಭ್ಯಾಸಾಂತ್ 'ಭಾಸ್' ನಾಂವಾಚೊ ವಿಶಯ್

ತ್ಲೊ ಆಸ್ಪಾವ್ತಾ ಆನಿ ತಾಚಿ ಥಂಯ್ಚಿ ಸುವಾತ್ ಕೆದಿ ಹ್ಯಾ ಪ್ರಸ್ನಾಕ್ ಜಾಪ್ ದಿತನಾ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಹೆಂ ಆಪ್ಲೆಂ ಮೂಳ್ ಮ್ಹೊಣ್ ತ್ಯಾ ಮಳಾರ್ ಪಾವುರ್ಪಿ ಆನಿಕ್ ಎಕಾ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಸಂಕಲಕ್ ಆನಿ ಅಭ್ಯಾಸಕಾಚೆಂ ಮತ್ ಹ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂತ್ ಹಾಂಗಾ ವಿವಪ್ ಸಮಾ ದಿಸ್ತಾ.

ಗೊಂಯ್ ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಕಲಾ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಚಾಲನಾಲಯಾನ್ 1996 ವರ್ಸಾ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ಸಂಶೋಧಿಕಾ ಬಾಯ್ ಜಯಂತಿ ನಾಯಕ್ ಹಾಂಚೆಂ ನಾಗ್‌ಶೆರಾಚೆ ಸೂರ್' ಹೆಂ 'ನಾಲ್ಲಬಂದ್ ಆನಿ ಮಾಣಕಾವಂತ್' ಆನಿ 'ಭೋಜರಾಜಾ ಆನಿ ಸಾಧು' ಹ್ಯಾ ದೋನ್ ಗೀತ್ ಕಾಣಿಯಾಂಚೆಂ ಸಂಕಲನ್ ಪುಸ್ತಕ್‌ರೂಪಾನ್ ಉಜ್ವಾಡಾ ಹಾಡ್ಲಾಂ. ಹ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತ್ 'ಕಾಣಿ ಸಾಂಗ್ಚಿ ಜಾಣೆರ್ಯಾಂನಿ ರೇ!' ನಾಂವಾನ್ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕಾಂತ್ ಬಾಯ್ ಜಯಂತಿ ನಾಯಕ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್ ಕೀ ಪ್ರಮಾಣ್ ಲೋಕ್‌ಭಾಶೆಚೆಂ ಏಕ್ ಗಿರೆಸ್ತ್ ದಾಯ್ಜ್ ಹ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂತ್ ಆಸಾ. ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಚೆರ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ಕನ್ನಡ್ ತಸೊಚ್ ಮರಾಠಿ ಭಾಶೆಚೊ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊಯ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಹ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ವ್ಯಕ್ತ್ ಜಾತಾ. ದೆಖೂನ್ ಹ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಭಾಶಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾ ವಾಂಗ್ಡಾ ಸಮಾಜ್‌ಶಾಸ್ತ್ರ ಆನಿ ಮಾನವ್‌ವಂಶ್ ದ್ರೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ಯ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಜಾವ್ಪಾಚಿ ಗರಜ್ ಆಸಾ.

ಅರ್ಥಾಂತ್ ತಾಂಚೆಂ ಹೆಂ ಮತ್ ಫಕತ್ 'ನಾಗ್‌ಶೆರಾಚೆ ಸೂರ್' ಮಧ್ಲ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಕೂಯ್ ಲಾಗೂ ಜಾತಾ ಅಶೆಂ ನ್ಹಯ್, ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಚಡ್‌ಶಾ ಲೋಕ್ ಕಾಣಿಯಾಂಕ್ ತೆಂ ಲಾಗೂ ಪಡ್ಟಾ.

ಗೊಂಯ್ಚಿಂ ದೆವಳಾಂ, ಇಗರ್ಜೊ, ಮಶೀದಿ ಆದಿ ದೇವ್ ಧರ್ಮಿಕ್ ಸಂಸ್ಥಾಂನಿ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ದಾಯ್ಜ್ ಸಾಂಬಾಳುನ್ ದವರುನ್ ತಾಚ್ಯಾ ದಾಯ್ಜಾಚೊ ಮೋಟ್ ಆಯ್ಚ್ಯಾ ಖಿಣಾಮೆರೇನ್ ಪಾವೊವ್ಪಾಕ್ ಮೊಲಾದಿಕ್ ಯೋಗ್‌ದಾನ್ ಲಾಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅತಿತಾಯ್ ಜಾಂವ್ಚಿಯೆ. ಆತಾಂ, ದೇವ್‌ಧರ್ಮಾಚೆ ಸಂಕಲ್ಪನೆ ಸಂಬಂದಾನ್ ಮತ್‌ಭೇದಾಂಕ್, ವಾದ್ ವಿವಾದಾಕ್ ಭರ್ಪೂರ್ ಸಂದ್ ಆನಿ ಸುವಾತ್ ಆಸ್ಲಿ ತರೀ ದೇವ್‌ಧರ್ಮಿಕ್ ಸಂಸ್ಥಾಂನಿ ಚಲತ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಪರಬ್, ಉತ್ಸವ್-ಜಾತ್ರಾ, ಫೆಸ್ತ್, ಉರೂಸ್, ಆದಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಕಡೆನ್ ಸಂಬಂದ್ ಪಾವ್ಪಿ ಗಜಾಲಿಂ ವಿರ್ಶೊಚ್ ವಿಚಾರ್ ಹಾಂಗಾ ಕರಪಾಚೊ ಆಸಾ.

ತೇ ನದ್ರೆನ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಕಾಂಯ್ ಮ್ಹತ್ವಾಚ್ಯಾ ದೆವ್ಳಾಂತಲ್ಯಾ, ಇಗರ್ಜಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಮಶೀದಿಂತಲ್ಯಾ ಕಾಂಯ್ ಮ್ಹತ್ವಾಚ್ಯಾ ಉತ್ಸವಾಂ ಸಂಬಂದಾನ್ ಜಾಣಾ ಜಾವ್ನ್ ಘೆವಪ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ. ತಶೆಂ ಗೊಂಯ್ ಮ್ಹಳೆಂ ಕೀ ಸಟ್ಟ್ ಕರೂನ್ ಗೊಂಯ್ಚೊ ಶಿಗ್ಮೊ ಜಸೊ ದೊಳ್ಯಾಂ ಮುಖಾರ್ ಉಬೊ ರಾವ್ತಾ, ತಸೊಚ್ ಗೊಂಯ್ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಭಾಯ್ರ್ ಲ್ಲೆ ಭರ್ಪೂರ್ ಜಾಯ್ರಾತ್‌ಬಾಜಿಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಪರ್ಯಟಕೀ ನದ್ರೆಕ್ ಕಾರ್ನವಾಲ್ ಗೀತ್ ತಿತ್ಲ್ಯಾಚ್ ವೇಗಾನ್ ಯೆವ್ಕಾರ್ ದಿತಾ! ಖರೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಾರ್ನವಾಲ್ ಆಮ್ಚೊ ನ್ಹಯ್, ಆಮ್ಚೊ ನ್ಹಯ್ ಮ್ಹೊಣ್ ವ್ಹಡ್ಲೊ ಬೊವಾಳ್ ಜಾವ್ನ್ ತೊ ಮದಿಂ ಬಂದ್ ಗೀತ್ ಜಾಲ್ಲೊ. ಪುಣ್ ಆತಾಂ ಪಯ್ಲಿಂ ವರಸ್ ಘೊಡಿಶಿ ತಥಾಕಥಿತ್ 'ಸಭ್ಯತಾ'

ಪಾಳೂನ್ ತೋ ಪರ್ಥೂನ್ ಮಹೋತ್ಸವಾಚ್ಯಾ ರೂಪಾನ್ ಸುರು ಜಾಲಾ ಆನಿ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ಏಕ್ ಆಂಗ್ ಜಾವ್ನಾಚಿ ತಾಚಿ ಧಡ್‌ಪಡ್ ಚಾಲೂಚ್ ಆಸಾ. ಖರೆಂ ತರ್ ಗೊಂಯ್ಚೊ ಶಿಗ್ಮೊ ಜಾಂವ್, ಪೈಂಗಿಣಿಚಿ ಗಡ್ಯಾಂ ಜಾತ್ರಾ ಜಾಂವ್, ಸಾಳ್ಚೆ ಗಡೆ ಜಾಂವ್, ದಿವ್ಚಲ್ಚೊ ಶ್ರಾವಣಿ ಸೊಮಾರ್ ಜಾಂವ್, ಮ್ಹಾಡೊಳ್ಚಿ ಕೊಜಾಗಿರಿ ಜಾಂವ್, ಓಲ್ಡ್ ಗೋವಾಚೆಂ ಸೈಂಟ್ ಝೇವಿಯರಾಚೆಂ ಫೆಸ್ತ್ ಜಾಂವ್, ಕಾಂಸಾವ್ಲೆಚೆಂ ರಾಯಾಂ ಫೆಸ್ತ್ ಜಾಂವ್ ವಾ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಮಶೀದಿಂತ್ಲೆ ಉರೂಸ್ ಜಾಂವ್ ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ಗಿರೆಸ್ತ್ ದಾಯ್ಜ್.

ಪೆಡ್ಡ್ಯಾಚೆಂ ಅಷ್ಟ್ ಭುಜಾ-ಭಗವತಿಚೆಂ ದೆವೂಳ್ ಆನಿ ತ್ಯಾ ವಾಠಾರಾಂತ್ ಆಶ್ವಿನ್ ಶುದ್ಧ್ ಪಾಡ್ವೊ ಧರೂನ್ ಪುನ್ವೆ ಮೆರೇನ್ ಜಾವ್ಪಿ ಪೆಡ್ಣ್ಯಾಚೊ ದಸರೊ, ಪಾರ್ಶೆ ಪೆಡ್ಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಭಗವತಿ, ಸಾಂತೇರಿ, ಶ್ರೀದೇವ್ ರವಳ್‌ನಾಥ್, ಶ್ರೀ ದೇವ್ ಭಿವಂಗಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ, ಬ್ರಹ್ಮೊ ಆದಿ ಪಾಂಚ್ ದೆವಳಾಂಚೆಂ ಸಂಕುಲ್, ತ್ಯಾ ವಾಠಾರಾಂತ್ಲೆ ದೋನ್ ಖೆರೀತ್ ದೀಪಸ್ತಂಭ್ ಆನಿ ಥಂಯ್ ಜಾವ್ಪಿ ವರ್ಸುಕಿ ದಸ್ರ್ಯಾಚೊ ಮೊಟೊ ಉತ್ಸವ್, ಮಾಂದ್ರೆಂಚೆಂ ನಾರಾಯಣ್, ರವಳ್‌ನಾಥ್, ಸತ್ಪುರಿಸ್, ರಾಮ್‌ಪುರಿಸ್ ಆದಿ ದೇವಾಂನಿ ಯುಕ್ತ್ ಅಶೆಂ ಸಪ್ತೇಶ್ವರ್ ಭಗವತಿಚೆಂ ದೆವೂಳ್ ಆನಿ ಥಂಯ್ಚೊ ದಸರೊ, ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಚೆ ಭಳ್ಣಕೆಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಬಾರ್ದೆಶ್ ಸಾಂಖಳಿ- ಥಾರ್‌ಗಳ್ ಅಸೊ ಪ್ರವಾಸ್ ಘಡಿಲ್ಲಿ ಶಾಂತಾದುರ್ಗಾ, ಗೊಂಯಾಂತೂಚ್ ನ್ಹಯ್ ಉರಿಲ್ಲ್ಯಾ ಭಾರತಾಂತ್‌ಯ್ ಪಳೊಂವ್ಕ್ ಮೆಳನಾ ಅಶೆಂ ವಾಳ್ವಯ್ಚ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಕರ್ಮಳಿ ಗಾಂವಾಂತ್ ಆಶಿಲ್ಲೆಂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಾಚೆಂ ದೆವೂಳ್ (ತಾಕಾ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮಳಿ ಮ್ಹಣ್‌ಚ್ ವಳ್ಕತಾತ್), ಗೊಂಯಾಂತ್ ಎಕಾ ತೆಂಪಾರ್ ರಾಜ್ಯ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಭೋಜರಾಜಾಂಚೆಂ ದೈವತ್ ಆಶಿಲ್ಲೆಂ ಪಾಡ್ಡೆಂ-ಕೆಪ್ಯಾಂಚೆಂ 350 ಮಿಟರ್ ಉಂಚಾಯೆ ವಯ್ಲ್ಯಾ ಚಂದ್ರನಾಥ್ ಪರ್ವತಾ ವೆಲೆಂ ಚಂದ್ರೇಶ್ವರಾಚೆಂ ದೆವೂಳ್ (ಹಾಕಾ ಲೋಕ್ ಪರ್ವತ್ ಹ್ಯಾಚ್ ನಾಂವಾನ್ ಪಾಚಾರ್ತಾತ್), ಗುಲಾಲಾಚ್ಯಾ ರಂಗಾನ್ ರಂಗ್‌ಪಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಜಾಂಬಾವ್ಲೆಚೊ ಗುಲಾಲ್ ಹಜಾರಾಂಚಿ ಗರ್ದಿ ನೆಮಾನ್ ಜಂಯ್ ಮನಯ್ತಾತ್ ತೊ ಜಾಂಬಾವ್ಲೆಚೊ ಹಿಂದೂ ತಶೆಂಚ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮಿ ಭಕ್ತಾಂಚೊ ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರ್ ಆನಿ ತಾಚೊ ವರ್ಸುಕೀ ಗುಲಾಲ್ ಉತ್ಸವ್, ದತ್ತ ಜಯಂತಿಚೊ ಉತ್ಸವ್ ಜಂಯ್ ದರ್ ವರ್ಸಾ ವ್ಹಡ್ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ಮನಯ್ತಾತ್ ತೆಂ ಸಾಂಖ್ಳೆಚೆಂ ದತ್ತ ಮಂದಿರ್, ರಾಣ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಕುಟುಂಬಾಚೆ ಅಶೆಂ ವಿಠ್ಠಲ್‌ವಾಡಿ ಸಾಂಖ್ಳಿಚೆಂ ವಿಠ್ಠಲ್ ಮಂದಿರ್, ಚೈತ್ರ ಪುನವ್, ಕಾಂಸಾರ್‌ಪಾಲ್ಚಿ ಶ್ರೀ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ, ಕದಂಬ ಯಾದವಾಂಚೆ ಬಾಜಾಲ್ಪ್ ಘಾತ್ರಾವೆಲೆ ಶಿಲ್ಪ ಕಲೆಚೊ ತೆರಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ಲೊ ಏಕ್ ಉತ್ತಮ್ ನಮೂನೊ ಮ್ಹುಣ್ ಅಭಿಮಾನಾನ್ ಸಾಂಗ್ಪಾಸಾರ್ಕೆಂ ತಾಂಬ್ಡೆ ಸುರ್ಲಾಚೆಂ (ಸಾಂಗೆಂ ತಾಲೂಕೊ) ಮಹಾದೇವಾಚೆಂ ದೆವೂಳ್, ಗೊಂಯಾಂತ್‌ಚ್ ನ್ಹಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಭಾರತ್ ದೇಶಾಚ್ಯಾ ಉರಿಲ್ಲ್ಯಾ ವಾಠಾರಾಂತೂಯ್ ಚುಕೂನ್‌ಚ್ ನದ್ರೆಕ್ ಪಡ್ಪಿ ಅಶಾ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಚ್ಯಾ ಪ್ರತೀಕಾಂಚ್ಯಾ ಲಾಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಗರಾದಿಂಚೆಂ ಖಾಶೆಲೆಂಪಣ್ ಮಿರೊವ್ಪಿ ಸಭಾಮಂಡಪಾನ್ ಸೊಬಿವಂತ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಬಾಂದೊಡೆಚಿ ಶಕ್ತ್ ದೇವತಾ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ (ಶಿಲಾಹಾರ್ ರಾಜ್ಯಕರ್ತ್ಯಾಂಚಿ ಆನಿ ಕದಂಬ್ ರಾಜ್ಯ ಕರ್ತ್ಯಾಂಚಿ ಭಜಕ್

ದೇವಿಚಿ ಮೂರ್ತ್ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ್‌ಚೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಿಕಡೆ ನಾತೆಂ ಸಾಂಗ್ಪಿ ಮಾತ್ತ್ ಲಿಂಗ್ ತಕ್ಲೆರ್ ಪರಿಧಾನ್ ಕರ್‌ಪಿ ಸಾತ್ವಿಕ್ ರೂಪಾಂತ್ಲಿ ದೇವಿ), ಮಾಡ್ಡೊಳ್‌ಚಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ (ದೇವ್ ದೈತ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಝುಜಾ ವೆಳಾವಯ್ಲಿ ಮೋಹಿನಿ) ಆನಿ ತಿಚೊ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಕೊಜಾಗಿರಿ ಪುನ್ವೆಚೊ ಉತ್ಸವ್, ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶೆಂಕ್ಡ್ಯಾಂತ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಆನಿ 1778 ವರ್ಸಾ ಪುನರ್‌ಬಾಂಧ್ನಿ ಕೆಲ್ಲೆಂ, ಸಾತ್ ಪುರವಾನ್ (ಸಾತ್ ದೈವತಾಂ) ಯುಕ್ತ್ ಅಶೆಂ ಪುರಾಣಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಕಾಣಿಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ದೇವದೇವತಾಂಚ್ಯಾ ಮೂರ್ತಿಂನಿ ಕೊರಾಂತಿಲ್ಲ್ಯಾ ಲಾಕ್ಡಿ ಖಾಂಬ್ಯಾಚೆಂ ಶ್ರೀ ಸ್ಥಳ್ ಕಾಣಕೊಣ್‌ಚೆಂ ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾಚೆಂ ದೆವ್ಳ್ ಆನಿ ಥಂಯ್ಚ್ಯೊ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾಚೊ ಭೊಂವ್ರಿ ಆನಿ ಗೋಂಯ್ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಶಿವಭಕ್ತಾಂಖಾತಿರ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಅಶಿ ಶಿಶಾರಾನ್ನಿಂಚಿ ವಿಧಿಯುಕ್ತ್ ಜಾತ್ರಾ, ಶ್ರೀಮದ್ ನಾರಾಯಣತೀರ್ಥ್ ಸ್ವಾಮಿಂನಿ 1375 ವರ್ಸಾ ಕಾಣ್‌ಕೊಣಾಂತ್ ಪರ್ತಗಾಳ್ ಗಾಂವಾಂತ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಪರ್ತಗಾಳ್‌ಚೊ ಮಠ್ ಆನಿ ಥಂಯ್ಚಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ರಾಮ್‌ನಮಿಚಿ ಜಾತ್ರಾ, ಆಖ್ಖ್ಯಾ ಭಾರತಾಂತ್ ಸಪ್‌ಸಪ್ ನದ್ರೆಕ್ ಪಡನಾ ಆಶಾ ಶ್ರೀ ಪರಶುರಾಮಾಚೆಂ ಪರಶುರಾಮ್ ಪಂಚೈಗ್ರಾಮ್ ದೇವ್ಳ್, ಥಂಯ್ಚ್ಯೊ ಬೇತಾಳ್ ಆನಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಆಶಿ ಗಡ್ಯಾಂಚಿ ಜಾತ್ರಾ, ಗವಳ್ಯಾಂಚೊ ದೇವ್ ಅಶೆಂ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಪಯ್ಲೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸ. ಭಾವೂ ಸಾಹೆಬ್ ಬಾಂದೊಡ್ಕರ್ ಹಾಂಣಿ ಬಾಂದಿಲ್ಲೆಂ ಫರ್ಮಾಗುಡಿ ಫೊಂಡ್ಯಾಂಚೆಂ ಗೋಪಾಳ್ ಗಣಪತಿಚೆಂ ದೆವ್ಳ್, ವೇದಾಂತಾಚೆಂ ಅದ್ವೈತ್ ತತ್ವ್ ವ್ಹಡ್ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾಕ್ ಪಾತ್ಳಾವ್ಪಿ ಅಶಾ ಇತಿಹಾಸಿಕ್ ಸ್ವರೂಪಾಚ್ಯಾ ಆಚಾರ್ಯಾಂ ಮದ್ಲ್ಯಾ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಅಶಾ ಶ್ರೀಮದ್ ಗೌಡಪಾದಾಚಾರ್ಯಾಚೊ ಮೂಳ್ ಕುತ್ಥಾಳಿಚೊ 1630 ವರ್ಸಾ ಸ್ಥಲಾಂತರ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಕವಳೆಂಚೊ ಗೌಡ ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ಕವಳೆಂ ಮಠ್, ಶಿವ್ ಶಂಕರಾಚೆಂಚ್ ಏಕ್ ರೂಪ್ ಮಂಗೇಶಿಚೊ ಶ್ರೀ ಮಂಗೇಶ್, ರಾಮಾಯಣಾಂತ್ಲೆ ಪ್ರಸಂಗ್ ಉಬೆ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಗರಾದಿಂನಿ ಆನಿ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲ್ ತೆಚ್‌ಪರಿ ಗಂಧರ್ವಾಂಚ್ಯೊ ಲಾಕ್ಡಿ ಮೂರ್ತಿ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಗರಾದಿಂನಿ ಸೊಬಿವಂತ್ ಸಭಾಮಂಡಪಾಚೆಂ ಶಿವಶಂಕರಾಚ್ಯಾಚ್ ಆನಿಕ್ ಎಕಾ ರೂಪಾಚೆಂ ವಾಂದೊಡೆಚೆಂ ನಾಗೇಶಾಚೆಂ ದೆವ್ಳ್, ರಾಮನಾಥ್ ಪಂಚಾಯತನಾನ್ (ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣ್, ಶ್ರೀ ಶಾಂತಾದುರ್ಗಾ–ಸಾಂತೇರಿ, ಶ್ರೀ ಬೇತಾಳ್, ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧನಾಥ್) ಯುಕ್ತ್ ಅಸೊ ಮೂಳ್ ಸೋಮೇಶ್ವರಾಚೊ ಅಸೊ ಸಮಜ್ ಆಶಿಲ್ಲೊ ರಾಮನಾಥಿಂಚೊ ಶ್ರೀ ರಾಮನಾಥ್, ಮೂಳ್ ಕೆಳ್‌ಶೀಚಿ ಅಶಿ ಕವಳೆಂಚಿ ಶಾಂತಾದುರ್ಗಾ, ಮೂಳ್ ದಿವಾಡಿ ಜುಂವ್ಯಾವೆಲೊ ಪುಣ್ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ದೆವ್ಳ್ ನಸ್ಟ್ ಕೆಲೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ನಾರ್ವೆ (ದಿವ್ಚಲ್) ವ್ಹರೂನ್ ಸ್ಥಾಪಣುಕ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಆನಿ 1668 ಂತ್ ಛತ್ರಪತಿ ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜಾಂನಿ ಪುರ್ತುಗೆಜಾಂಚೆರ್ ಧುರಿ ಘಾಲ್ಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜಾಂಚೆ ಆಜ್ಞೆವೆಲ್ಯಾನ್ ಜಾಚ್ಯಾ ದೆವಳಾಚೆಂ ನೂತನೀಕರಣ್ ಜಾಲೆಂ ತೋ ನಾರ್ವೆಚೊ 'ಧರಾಲಿಂಗ್' ಚೋ ದೇವ್ ಸಪ್ತಕೋಟೇಶ್ವರ್ ಆನಿ ಥಂಯ್ಚಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಗೋಕುಳಾಷ್ಟಮ್, ಹಿಂದೂ ಆನಿ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಧರ್ಮಿ ದೇವ್‌ಭಕ್ತ್ ಜಿಕಾ ಸಾರ್ಕ್ಯಾಚ್ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ಭಜ್ತಾತ್, ಪೂಜತಾತ್ ಅಶಿ ಫಾತರ್ಪೆಂಚಿ ಶ್ರೀ ಶಾಂತಾದುರ್ಗಾ ಕುಂಕಳ್ಳಿ ಕಾರಿಣ್ ಆನಿ ಹಾಲಿಂಚ್ ಜಿಚ್ಯಾ ದೆವಳಾಚೊ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ್ ಕರೂನ್

ಸೊಬಿವಂತ್ ಅಶೆಂ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ದೆವೂಳ್ ಜಂಯ್ ಬಾಂದ್ಲಾಂ ತೀ ಫಾತರ್ಪೆಂಚಿ ಶ್ರೀ ಶಾಂತಾದುರ್ಗಾ ಫಾತರ್ಪೆಂಕಾರಿಣ್ ಆನಿ ತಾಂಚ್ಯೊ ಪ್ರಸಿದ್ದ್ ಜಾತ್ರಾ, ಮ್ಹಾಪ್ಶೆಂಚೊ ಬೊಡ್ಗೇಶ್ವರ್, ಹನುಮಾನ್, ದತ್ತಮಂದಿರ್, ಪಣ್ಜೆಚೊ ಮಾರುತಿ ಆನಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಚೆಂ ದೆವೂಳ್, ಫೊರ್ಣ್ಯಾ ಗೊಂಯ್ಚೊ ಗೊಮಟೇಶ್ವರ್, ಮಾಶೆಲಾಂತ್ಲೊ ದೇವಕೀ ಕೃಷ್ಣ ಆನಿ ಪುನವ್, ವಾಸ್ಕೊಚೊ ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರ್ ಆನಿ ಭಜನೀ ಸಪ್ತಾ. ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ದಾಯ್ಜ್ ಸಾಂಬಾಳೂನ್ ದವರ್ಪಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾನಾಂ ಮದ್ಲ್ಯೊ ಹ್ಯೊ ಕಾಂಯ್ ವೆಂಚಿಕ್ ಪತಿ.

ಕಾರಣ್, ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ದೆವಾಳಾಂಚ್ಯಾ ಇತಿಹಾಸಾಚೊ ಸಾರ್‌ಸರಾಂವ್ ಸೊಡಾಪ್, ಪುಣ್ ನಿಖ್ಟಿಂ ದೆವಳಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂಚ್ ದಿವ್ಪಾಚಿಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಫಕತ್ ನಾಮಾವಳೆಚೆಂಚ್ ಏಕ್ ವ್ಹಡ್ಲೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಜಾಂವ್‌ಯೆತಾ. ಇತ್ಲಿಂ ಲ್ಹಾನ್-ವ್ಹಡ್ ದೆವಳಾಂ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಗೊಂಯ್‌ಭರ್ ಆಸಾತ್ ಆನಿ ತಾತೂಂತ್ಲ್ಯಾ ದರ್ ಎಕಾ ದೆವಳಾಂತ್ ಕಸಲೆ ನಾ ಕಸಲೆ ತರೀ ಉತ್ಸವ್, ಜಾತ್ರಾ ವರ್ಸ್‌ಭರ್ ಚಾಲು ಆಸ್ತಾತ್. ಕಾಂಯ್‌ಕಡೆನ್ ಹ್ಯೊ ಜಾತ್ರಾ 'ಕಾಲೆ' ಹ್ಯಾ ನಾಂವಾನೂಯ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಆಸಾತ್. ಕಾರ್ತಿಕ್ ಪುನ್ವೆ ನಿಮತಾನ್ ಜಾತಾತ್ ತೇ ಸಂಕಾಸುರ್ ಕಾಲೆ, ದಶಾವತಾರಿ ಕಾಲೆ ಆನಿ ತಾತೂಂತಲಿಂ ಭಟ್, ವಿದೂಶಕ್ ಆನಿ ಸಂವಂಗಾಂ ತೆಚ್‌ಪರಿ ಧುಮಾಳಿವಾದನ್ ಆದಿ ಪ್ರಕಾರ್ ತರ್ ಖಾಶೆಲೆ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಅಶಾ ಕಾಲ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಸಂವಂಗಾಂಚಿ ಭಾಸ್ ಕೊಂಕಣಿ. ಮಾತ್ತ್ ಹರ್‌ದಾಸ್ ಮುಳಾಂತ್ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ಲೆ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಚಿ ಭಾಸ್ ಮರಾಠಿ. ಆಮ್ಚೊ ಸಂಕಾಸುರ್ ತರ್ ಅಸ್ಸಲ್ ಕೊಂಕಣಿ. ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಚಡ್‌ಶಾ ವಾಠಾರಾಂನಿ ಕಾಲೆ ಹ್ಯಾ ನಾಂವಾಂ ಸಕಯ್ಲ್ ಜಾಪ್ಪಿ ನಾಟಕಾಂಚಿ ಸುವಾತ್ ಆತಾಂ ಕಾಂಯ್‌ಕಡೆನ್ ಕಾಂಯ್ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ನಾಟಕಾಂನಿ ಘೆತಿಲ್ಲಿ ಆಸ್ಲಿ ತರೀ ಪಯ್ಲಿಂ ಸಾವ್ನ್ ಚಡ್ ನಾಟಕಾಂ ಮರಾಠಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಜಾಯ್ತ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾಂತ್, ಜಾಯ್ತ್ ಆಸಾತ್ ಹೀ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿ! ಮಾತ್ತ್, ನಾಟಕಾಂ ಪಯ್ಲಿಂಚೆಂ ಸುಂವಾರಿ ವಾದನ್ ಹೆಂ ಖಾಸ್ ಗೊಂಯ್ಚೆಂ ಆನಿ ತಾತೂಂತ್ 'ಪಾಂವ್, ಚೆಟ್‌ಮೆಟ್, ಬರ್ಮೊಟ್, ಘೋಡಾ, ಬುಚ್ಚೆ, ಢೋಳಾ, ಝಿಲ್ ಜಾಲೆ ಸೊಳಾ' ಹೆಂ ಪ್ರಸಿದ್ದ್ ಗೀತ್ ಅಸ್ಲೆ ಬಗರ್ ತರ್ ಸುಂವಾರಿ ಪುರಾಯ್ ಜಾಯಿಚ್‌ನಾ. ಆತಾಂ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಜಾತ್ರಾ ಜಾಂವ್ ಭಾಯ್ರ್ ಥರಾವಿಕ್ ಸುವಾತಿಂನಿ ಇಸ್ಪಿಕಾಂಚೆ ಆನಿ ಗಡ್ಗಡ್ಯಾಂಚೆ ಮಾಂಡ್ ನಾಸತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತೆ ಸಗ್ಳೆ ಉತ್ಸವ್ ಕಾಂಯ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂಕ್ ಸಾಮ್ಕೆ ಪಚಕ್, ಅಳ್ಣಿ ಲಾಗ್ತಲೆ ಹಾತೂಂತ್ ದುಬಾವ್ ನಾಚ್ಚ್! ಹೆ ಮಾಂಡ್ ಜಾತ್ರೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಮಿಠಾಯೆಯಿತ್ಲೆಚ್ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ಏಕ್ ಆಂಗ್ ಮಾನ್ಲ್ಯಾರ್ ಮ್ಹಾಕಾ ದಿಸ್ತಾ ಮಾಂಡಾರ್ ದಿಸನಾಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಕೂಯ್ ವಾಯ್ಟ್ ದಿಸಪಾಚೆಂ ಕಾರಣ್ ನಾ! ಕಾರಣ್ ಕಾಂಯ್‌ಕಡೆನ್ ತರ್ ಕಾಲೆ, ನಾಟಕಾಂ ಹೆಂ ನಿಮಿತ್ಯ್ ಆಸ್ತಾ, ತೆ ನಿಮಿತಾನ್ ಇಸ್ಪಿಕಾಂಚ್ಯಾ ಮಾಂಡಾಚೆರ್ ಆನಿ ಗಡ್ಗಡ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಮಾಂಡಾಚೆರ್ ಘೊಳ್ಪಿ ಅರ್ಥ್‌ವೆವ್ಹಾರಾಚಿ ಘೊಳ್ಣುಕ್ ದಿಸ್ಪಟ್ಟೆ ಚಲ್‌ಪಿ ನಾಮ್ನೆಚ್ಯಾ ಮಟ್ಯಾಕ್ಯಕೂಯ್ ಲಜೊವ್ಪಿ ಆಸ್ತಾ, ಅಶೆ ಆಯ್ಕಾತಾಂ! ಅರ್ಥಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ವೆವ್ಹಾರಾಂತ್ 'ಗುಂತ್ವಣುಕ್ ಕರ್‌ಪಿ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂಚೊ ಆಂಕ್ಡೊ ಕಾಯ್ದ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ಕಾಂಯ್ ಏಕ್

ಕಳಾನಾಸ್ತಾನಾಯ್ ಎಕಾ ತೆಂಪಾರ್ ತ್ರಿಬುನಾಲಾರ್ (ಕೋರ್ಟಾಂತ್) 'ಆದೋಗಾಶಿ' ಕರ್‌ಪಿ ಆನಿ ಖಾಸ್ ಕರೂನ್ 'ತಿಸ್ತ್ ಮೂಜಾ' ಚೊ (ಸಾಕ್ಷೀದಾರ್) 'ವೆವಸಾಯ್/ ಧಂದೊ' ಅಭಿಮಾನಾನ್ ಆನಿ ಭೌಮಾನಾನ್ ಚಲೊವ್ಪಿ ಕಾಂಯ್ ಮೆಜ್ಯಾ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂಯಿತ್ಲೊಚ್! ದೆಖೂನ್ ಹೋ ಏಕ್ ಆಡ್ವಾದ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಅಶೆ ತರೆಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಕ್ ತಶೆಂ ಲಜ್ ಬೀ ದಿಸ್ಪಾಚೆಂ ಕಾರಣ್ ಆಸಾ, ಅಶೆಂ ಮ್ಹಾಕಾ ತರೀ ದಿಸನಾ!

ಗೊಂಯ್ ಸೊಡುನ್ ಉರಿಲ್ಲ್ಯಾ ಭಾರತ್ ದೇಶಾಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಸ್ ಖಾಸ್ ವೆಗ್ಳೆ ಅಶೆ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆ ವಿಶೇಶ್ ಖಂಯ್ಚೆ ಅಸೊ ಪ್ರಸ್ನ್ ಜರ್ ಕೊಣೆಂಯ್ ವಿಚಾರ್ಲೊ ತರ್ ಸಟ್ ಕರೂನ್ ಅಭಿಮಾನಾನ್ ಜಾಪ್ ದಿಂವ್‌ಯೆತಾ ಕೀ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಗೊಂಯ್ಚೊ ಸಮಾನ್ ನಾಗರಿ ಕಾಯ್ದೊ. ಪುರ್ತುಗೇಜ್ ಶಾಸನಾಚ್ಯಾ ಕಾಂಯ್ ಬರ್‍ಯಾ ಗಜಾಲಿಂ ಮದ್ಲಿ ಏಕ್ ಬರಿ ಗಜಾಲ್, ಬರ್‍ಯಾ ಕಾಯ್ದ್ಯಾಂ ಮದ್ಲೊ ಏಕ್ ಬರ್‍ಯಾಂತ್ಲೊ ಬರೊ ಕಾಯ್ದೊ ಸಮಾನ್ ನಾಗರಿ ಕಾಯ್ದೊ. ಲಗ್ನಾಚೆಂ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಶನ್ ಹೊವೂಯ್ ಏಕ್ ಅಸೊಚ್ ವಿಶೇಶ್ ಕಾಯ್ದೊ. ವಿಶೇಶ್ ಕಶ್ಟ್ ಕರೂನ್ ಪಿಕೊವ್ನ್ ಖಾತಲ್ಯಾಕ್ ಸವ್ಲತ್ ದಿವ್ಪಿ ಭೌಶಿಕ್ ಸ್ವರೂಪಾಚಿ ಕೊಮುನಿದಾದ್ ಹಿ ಸ್ವಾಯತ್ತ್ ಸಂಸ್ಥಾ, ಅಲಿಖಿತ್ ಕಾಯ್ದ್ಯಾಂನಿ ಗಾಂವ್ ಚಲೊವ್ಪಿ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಚ್ಯಾ ರೂಪಾನ್ ಚವ್ಕಶಿ ಕರ್‌ಪಿ, ತೆಚ್‌ಪರಿ ಬರ್‍ಯಾ ವಾಯ್ಟಾಚೊ ನ್ಯಾಯ್ ನಿವಾಡೊ ಕರ್‌ಪಿ, ಗಾಂವ್ಚಿ 'ಗಾಂವ್ಕಿ' ಚಲೊವ್ಪಿ 'ಗಾಂವ್ಪಣ್' ಹೀ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂ ಗಾಂವಾಂತಲಿ ಕೋರ್ಟ್ ಸ್ವರೂಪಿ ಬುನ್ಯಾದಿ ಸಂಸ್ಥಾ. ಭುಮಿಪುರಿಸ್, ಸಾಂತೇರ್, ಮ್ಹಾರಾಂಗಣ್ ಕರೂನ್ ಮೆರೆನ್‌ಚಿ ದೇವ್‌ದೇವತಾ, ಮ್ಹಾಸತ್ ಧರೂನ್ ಬಾರಾಜಣ್ ಮೆರೇನ್‌ಚೊ ರಾಶೆಲ್ಯೊ ಯಾದಿಸ್ತಿಕಾಚ್ಯೊ ಸುವಾತಿ, ಪರಂಪರೆನ್ ಮರಾಠಿ ಭಜನಾಂ, ಆರತ್ಯೊ, ಕೀರ್ತನಾಂ ಆಯ್ಕಾತ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ತರೀಯ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಭಕ್ತಾಂಕ್, ಕುಳಾವ್ಯಾಂಕ್ ಮ್ಹಾಜನಾಂಕ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯಾನೂಚ್ ಕೊವೂಲ್ ದಿವ್ಪಿ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ದೆವಾಂಚೊ ಕಾರ್, ಮರಾಠಿ ಮಾತೃಭಾಶಿಕ್ ಮ್ಹೂಣ್ ಘರಾಂತ್ ಮರಾಠಿ ಉಲೊವ್ಪಿ ತರೀಯ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯಾನೂಚ್ ಸಾಂಗ್ಣಿ ಕರ್‌ಪಿ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ದೆವಳಾಂತಲೆ ಭಟ್, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಪೂಜಾರಿ, ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯಾನೂಚ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಪಾಕ್ಳೆ ಮಾಗ್ಚಿ ಗುರವ್-ವೆಳಿಪ್, ಮರಾಠಿಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ವಿಜ್ಞಾನಾಚ್ಯೊ ಗಜಾಲಿ ಕರೂನ್‌ಯ್ ದೇವ್‌ದೇವಾಸ್ಕಿ ಕರ್‌ಪಿ ಗೊಂಯ್ಚಿ 'ಭಾವಿಕತಾ', ನಾಟಕಾ ವೆಳಾರ್ ನಟರಾಜಾಕ್, ಗಣನಾಯಕ್ ಗಣಪತಿಕ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲ್ಯಾನೂಚ್ ಸಾಂಗ್ಣಿ ಕರ್‌ಪಿ ನಾಟ್ಯಕಲಾಕಾರ್, ಭಾಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ 'ಗದ್ಯ' ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆರೂಯ್ ಸೂರ್, ತಾಲ್, ಲಯೀಚೆ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮ್ ಜಿಣೆಚೊ ಘೊಗೊ ಸೊಡುನ್ ತಾಕಾ ಪಿಸಾವ್ಪಿ ಗೊಂಯ್ಚೆಂ ಸೊಬಿತ್ ಸುಂದರ್ ಸೈಮ್, ಆಂಗಾಂತ್ ಖಾರ್ ಭರ್‌ಪಿ ಗೊಂಯ್ಚೊ ಶಿಗ್ಮೊ, ನಾಚ್-ನಾಚ್-ನಾಚೊವ್ಪಿ ತಿತ್ಲಿಂಚ್ ಭಕ್ತಿನ್ ಭಿಜೊವ್ಪಿ ಗೊಂಯ್ಚಿಂ ನಾತಲಾಂ! ಗೊಂಯ್ಚೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚ್ಯಾ ಖಾಶೆಲೆಪಣಾಚ್ಯೊ ಹ್ಯೊ ಕಾಂಯ್ ನದ್ರೆಂತ್ ಭರ್‌ಸಾರ್ಕ್ಯೊ ಪತಿ! ಯೆಯಾತ್, ಬಸಾತ್ ಉತ್ರಾಂನಿ ಸರ್ಕ್ಯಾಕೂಯ್ ಯೆವ್ಕಾರ್ ದಿವ್ಪಿ ಮಾಯೆಸ್ತ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಹೀ ತರ್ ತಾಚಿ ಖಾಶೆಲಿ ವಾಟ್!

ಭಾಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಯೆವ್ನ್ ರಾಬಿತೊ ಕರೂನ್ ರಾವ್ಪಿ ಮನಿಸ್ ಕಾಂಯ್ ದಿಸಾಂ ಭಿತರೂಚ್, ಚಡ್‌ಚ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಾಂಯ್ ಮ್ಹಯ್ನ್ಯಾಭಿತರೂಚ್ ಆಪ್ಲಿ ಮೂಳ್ ಆಸ್ಮಿತಾಯ್ ಸೊಡಿನಾಸ್ತಾನಾ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಕಸೊ ಜಾತಾ ತೆಂ ಪಳಯ್ತಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಬಾಜಾರಾಂಚೆರ್ ಏಕ್ ನದರ್ ಮಾರ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್, ದೇಶಾಂತಲ್ಯಾ ಚಡ್‌ಶಾ ದೇಶೀ ಭಾಶಾಂಚಿ ವೋಪ್ ಮಾರಿಲ್ಲ್ಯೊ ಭಾಜಿ ಮಾರ್ಕೆಟಾಂತಲ್ಯೊ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯೊ ವಿಂಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಶೈಲಿ ಆಯ್ಕುಪಾಕ್ ಜಾಯ್, ಮೂಳ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ನುಸ್ತೇಕಾನ್ನಿಂಚಿ ಭೆಸ್-ಭಾಸ್ ಸಹಜತಾಯೆನ್ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್ ಪುರಾಯೆನ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ನುಸ್ತ್ಯಾ ಮಾರ್ಕೆಟಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಚಡ್ ಕರೂನ್ ನವ - ನುಸ್ತೇಕಾನ್ನಿಂಚೆರ್ ಏಕ್ ಉಡ್ಟಿ ನದರ್ ಮಾರ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್, ಪುರ್ತುಗೆಜ್ ತೆಂಪಾರ್ ಸಾವ್ನ್ ಚಲತ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ, ಸಾಯ್ಬ್, ಸರ್ ಅರ್ಥಾ್ಚೆಂ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂ ಮದ್ಲ್ಯಾನ್ ಶೆಣತ್ ಚಲಿಲ್ಲೆಂ ತರೀ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಯೇವ್ನ್ 'ಗೊಂಯ್ಕಾರ್' ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ನವ-ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂ ಮದಿಂ ಫೊಳ್ಪಿ 'ಪಾತ್ರಾಮ್' ಉತರ್ ಕಾನ್ ದೀವ್ನ್ ಆಯ್ಕುಪಾಕ್ ಜಾಯ್. ಬಸ್‌ಸ್ಟೆಂಡಾಚೆರ್ ಆನಿ ಬಸ್‌ಸ್ಟೆಂಡಾವೆಲ್ಯಾ ಬಶಿಂನಿ ತೆಚ್‌ಪರಿ ಫೆರಿ ಬೊಟಿಚ್ಯಾ ಧಕ್ಕ್ಯಾಂಚೆರ್ ಆನಿ ಫೆರಿಬೊಟಿಂನಿ ಚಲಿಲ್ಲ್ಯೊ 'ಬಾಜ್ಲೆಲಿಂ, ಉಕಡ್ಲೆಲಿಂ ಬಿಕ್ಣಾಂ'ಚಿ ಭುಪಾಳಿ ಆನಿ ಸಾಯಂಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಆಯ್ಕುಪಾಕ್ ಜಾಯ್, ಪೆಪ್ಸಿಚ್ಯಾ ಥಂಡ್ ಶೀತಳ್ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಾನ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಚಾಳೊವ್ಪಿ ಪೆಪ್ಸಿಕಾರಾಂಚಿಂ ಪೆಪ್ಸಿ, ಪೆಪ್ಸಿ ಹಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಆನಿ ಜಾಣ್ಟೆಲ್ಯಾಂಚ್ಯಾಯ್ ತೊಂಡಾಕ್ ಉದಕ್ ಹಾಡ್ಪಿ ಚಿಕ್ಕಿಕಾರಾಂಚೆ ಚಿಕ್ಕಿ, ಚಿಕ್ಕಿಚೆ ನಾರೆ ಆಯ್ಕುಪಾಕ್ ಜಾಯ್ ಆನಿ ಥೊಡೊಸೊ ವೇಳ್ ಮೆಳ್ಳೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಗೊಂಯ್‌ಭರ್ ಜಂಯ್ ಜಂಯ್ ಮ್ಹೊಣ್ ಬಾಂದ್‌ಕಾಮ್ ಚಲ್ತಾ ಥಂಯ್ ಥಂಯ್ ವಚೂನ್ ಭಾಯ್ಲೊ ಕಾಮ್‌ಗಾರ್ ಆನಿ ಗೊಂಯ್ಚೊ ಕಂತ್ರಾಟ್‌ದಾರ್, ಗೊಂಯ್ಚೊ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಗೊಂಯ್ಚೊ ಬಿಲ್ಡರ್ (ಅಥಾಂತ್ ಹಾಂಗಾ ಲೆಗೀತ್ ತಶೆಂ ಮೂಳ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್‌ಪಣ್ ಉಣೆಂಚ್!) ಹಾಂಚೆ ಮಧ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕಾಚಿ ಭಾಸ್ ಆಯ್ಕೂಂಕ್ ಜಾಯ್, ಗೊಂಯಾಂತ್ ಯೇವ್ನ್ 'ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಜಾವ್ನೆಯ್' ಆಪ್ಲೆ ಮೂಳ್ ಭಾಶೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಕಾರ್ಯರತ್ ಆಶಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ್, ಮಲಯಾಳಿ, ಗುಜರಾತಿ ಆದಿ ಸಮಾಜಾಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾವಳಿಂನಿ ವಾಂಟೆಕಾರ್ ಜಾವ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್, ವಿವಿಧ್‌ರಂಗಿ, ವಿವಿಧ್‌ಢಂಗಿ ಆಶಾ ವಾಸ್ಕೊಂತ್ಲ್ಯಾ ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕನ್ನಡಿಗಾಂಕ್ ಧರೂನ್ ಉತ್ತರ್ ಪ್ರದೇಶಾಚ್ಯಾ ಭೈಯ್ಯಾಮೆರೆನ್‌ಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಂಚ್ಯಾ ಥಂಯ್ಚ್ಯಾ ವಾಡ್ಯಾ ಪ್ರಸ್ಥಾಚೊ ಏಕ್ ನಿಯಾಳ್ ಕರ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಪರಿಚಯ್ ಕೇಂದ್ರ್, ಸಾನೆ ಗುರೂಜಿ ಕಥಾಮಾಲಾ, ಗೋಮಾಂತಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವಕ್ ಮಂಡಳ್, ಗೊಮಂತಕ್ ಮರಾಠಿ ಅಕಾಡೆಮಿ ಆನಿ ಥೊಡ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಾಂತ್ ಕಲಾ ಅಕಾದೆಮಿ ಆನಿ ಸಂಸ್ಥಾಂವರ್ವಿಂ, ಗೊಂಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಾಂಯ್ ಅತಿ ಉತ್ಸಾಹಿ ಆಶಾ ತಥಾಕಥಿತ್ 'ಮರಾಠಿ' ಮಂಡಳಿಚ್ಯಾ ಪಾಲವಾನ್ ತಿತ್ಲ್ಯಾಚ್ ಅತಿ ಉತ್ಸಾಹಿ ಅಶಾ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಾಂಯ್ ಮರಾಠಿ ಮಂಡಳಿನ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ 'ಮರಾಠಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಚೊ ಪ್ರವಾಹ್ ಅಖಂಡ್‌ಪಣಾನ್ ಚಾಲೂ ದವರ್ಪಾಚ್ಯಾ ಚಲಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಯತ್ನಾಂಚೊ ಬಾರಿಕ್ಸಾಣೆನ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರಪಾಕ್ ಜಾಯ್!

ಏಕ್ ಗಜಾಲ್ ಮಾತ್ತ್ ಮಾನ್ಸ್ಯ ಕರ್ಚಿಚ್ ಪಡ್ತಲಿ ಕೀ ಮರಾಠಿ ಸ್ಪರ್ಧಾ, ಮರಾಠಿ ಭಜನ್ ಸ್ಪರ್ಧಾ, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಸ್ಪರ್ಧಾ, ಗಾಯನ್ ಮಹೋತ್ಸವ್ ಆನಿಕ್ ಅಶಾಚ್ ಕಾಯ್ತ್ಯಾ ಸ್ಪರ್ಧಾಂ ವಾಂಗ್ಡಾ ಆನಿ ಹೆರ್ ಕಾರ್ಯಾವಳಿ ವಾಂಗ್ಡಾಚ್ ಕೊಂಕಣಿ ನಾಟಕ್ ಸರ್ತ್, ತಿಯಾತ್ರ್ ಸರ್ತ್ ಘೆವ್ನ್ ನಾಟಕ್-ತಿಯಾತ್ರ್ ಕಲಾಕಾರಾಂಕ್ ಉತ್ತೇಜನ್ ದಿತನಾಚ್, ಲೋಕ್‌ಕಲೆಚೊ ವಿಂಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಸರ್ತಿ ಘೆವ್ನ್ ಲೋಕ್‌ಕಲೆಚಿ ಪೊಸ್ವಣ್ ಕರೂನ್ ಲೋಕ್‌ಕಲಾಕಾರಾಂಕ್ ಉತ್ತೇಜನ್ ದಿತನಾಚ್ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚ್ಯಾ ಆನಿ ಲೋಕ್‌ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚ್ಯಾ ದಸ್ತನಾಚ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಂತ್ ಭರೀವ್ ಅಸೊ ವಾವ್ರ್ ಕರಪಾಚೆಂ ಖರ್ ಆವ್ಹಾನ್ ಕಲಾ ಅಕಾದಮಿ ಮುಖಾರ್ ಉಬೆಂ ಆಸಾ! ಫುಡ್ಲೆ ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ಮಾರ್ಗ್‌ದರ್ಶಕ್ ಥರ್ಪಿ ಅಶಾ ಸ್ವರೂಪಾಚೆ, ಸಾಸ್ಣಾಖಾತಿರ್ ಕರಪಾಚೆ ಲೋಕ್‌ವೆದ್, ಲೋಕ್‌ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ ಹೀ ಹ್ಯಾ ಆವ್ಹಾನಾಕ್ ಜಾಪ್ ಜಾರೂಂ ಯೆತಾ. ಗೊಂಯಾಂತ್ಲಿ ಕಲಾ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಚಾಲನಾಲಯ್ ಲೆಗೀತ್ ಗೊಂಯ್ಚಿ ಕಲೆಚೆ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆ ಜತನಾಯೆಖಾತಿರ್ ಆನಿ ವಾಡೀಖಾತಿರ್ ವಾವುರ್ತಾನಾ ಜಾಣ್ಟೆ ಪಿರಾಯೆಚ್ಯಾ ಕಲಾಕಾರಾಕ್ ದರ್ ಮ್ಹಯ್ನ್ಯಾಕ್ ಮಾನಧನ್ ದೀವ್ನ್ ತಾಂಚೊ ಭೌಮಾನ್ ಕರ್ತಾ. ದರ್ ವರ್ಸಾ ಕಾಂಯ್ ಜಾಣ್ಟ್ಯಾ ವಿಶೇಶ್ ಗುಣವಂತ್ ಕಲಾಕಾರಾಂಕ್ ರಾಜ್ಯ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಪುರಸ್ಕಾರ್ ಭೆಟೊವ್ನ್ ತಾಂಕಾಂ ರಾಜ್ಯ ಮಾನ್ಯತಾ ಫಾವೊ ಕರೂನ್ ದಿತಾ, ಲೋಕ್‌ಕಲೆಕಡೆನ್ ಸಂಬಂದಿತ್ ಕಲಾಂಕ್ ಉತ್ತೇಜನ್ ದಿವ್ಪಾಖಾತಿರ್ ಲೋಕ್‌ಕಲೆಚ್ಯಾ ಪಂಗ್ಡಾಂಚಿ ಆದಾನ್ ಪ್ರದಾನ್ ಯೆವ್ಜಣ್ ಚಾಲಿಕ್ ಲಾಯ್ತಾ, ಕಲಾ ಆಕಾದಮಿ ಜಶಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕಾಂಯ್ ಯೆವ್ಜಣಾಂಖಾತಿರ್ ಹಸ್ತಂತ್ ವಿಭಾಗೀಯ್ ಕ್ಷೇತ್ರಾಚಿ ಮಜತ್ ಘೆತಾ, ತಸೊಚ್ ಪಾಲವ್ ಕಲಾ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಚಾಲನಾಲಯ್ ಲೆಗೀತ್ ಘೆತಾ, ಲೋಕ್‌ಕಲೆಕಡೆನ್ ಸಂಬಂದಿತ್ ವಿಶಯಾಂವೆಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಉಜ್ವಾಡಾ ಹಾಡೂನ್ ತ್ಯಾ ವಿಶಯಾ ವಾಂಗ್ಡಾಚ್ ಲೋಕ್‌ಕಲೆಕ್ ಉತ್ತೇಜನ್ ದಿತಾ ಆನಿ ಅಶೊಚ್ ಜಾಯ್ತ್ಯೊ ಕಾರ್ಯಾವಳಿ ಚಾಲೀಕ್ ಲಾಯ್ತಾ ತರೀ ಲೋಕ್‌ಕಲೆಚೆಂ ಆನಿ ವಿಶೇಶ್ ಕರೂನ್ ಲೋಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಜತನ್ ಕರಪಾಚೆ ಪ್ರಕಲ್ಪ್ ವ್ಹಡಾ ಆಶೆನ್ ಕಲಾ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮಚಾಲನಾಲಯಾ ಕಡೆನ್ ಹಾಳಯ್ತಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅತಿತಾಯ್ ಜಾವ್ಚಿ ನಾ! ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾದಮಿ ಮುಖಾರ್ ಸರ್ ಹೆ ನದ್ರೆನ್ ಚಡ್ ವ್ಹಡ್ ಆವ್ಹಾನ್ ಉಬೆಂ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ಪಾಕ್ ಜಾಯ್! ನಾ ಮ್ಹಣ್ಪಾಕ್ ಹೇ ಅಕಾದಮಿಕಡೆನ್ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚೆ ದಸ್ತನ್-ವಾಡೀಖಾತಿರ್ ಖಾಸ್ ಅಸೊ ಏಕ್ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ವಿಭಾಗ್ ಆಸಾ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ವಿಭಾಗಾಚ್ಯಾ ಪಾಲವಾನ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾಂ ವರ್ವಿಂ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಪರಬ್- ಉತ್ಸವಾಂಚೆಂ, ಜಾತ್ರಾ-ಫೆಸ್ತಾಂಚೆಂ ದೃಕ್-ಶ್ರವ್ಯ ಸ್ವರೂಪಾಚೆಂ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣ್ ಕರೂನ್ ಘೆವ್ನ್ ಹ್ಯಾ ವಿಶಯಾ ವೆಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಸಿಮಾನ್ ಉಜ್ವಾಡಾವ್ಪಾಚಿ ಯೆವ್ಜಣ್ ಚಾಲಿಕ್ ಲಾಯ್ಲ್ಯಾ. ಹೆ ಯೆವ್ಜಣೆ ಸಕಯ್ಲ್ ಲೋಕ್‌ವೆದ್ ವಿಭಾಗಾಚಿಂ ಸಂಶೋಧನ್ ಸಹಾಯಕ್ ಜಯಂತಿ ನಾಯಕ್ ಹಾಂಚಿ ಸಂಕಲನ್ ಸ್ವರೂಪಾಚಿ ಆನಿ ಅಭ್ಯಾಸ್‌ಪೂರ್ಣ್ ಅಶೆಂ ಆತಾಂ ಮೆರೇನ್ ಉಜ್ವಾಡಾ ಆಯಿಲ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ, ತೆಚ್‌ಪರಿ ಪ್ರಾ. ಶ್ಯಾಮ್ ವೆರೆಂಕಾರ್, ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಕಾಂತ್ ಕೇಣಿ ಹಾಂಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಲೋಕ್‌ವೆದಾಚೆರ್ ಆನಿ ಲೋಕ್‌ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆರ್

'ಘೊಡೊ ಭೊವ್' ಉಜ್ವಾಡ್ ಘಾಲ್ತಾತ್. ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾದಮಿನ್ ಸಂಕಲಿತ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಪುರಾಯ್ ಮ್ಹಾಯ್ತಿ ಪುಸ್ತಕ್ ರೂಪಾನ್ ಉಜ್ವಾಡಾ ಆಯ್ಲೆ ಉಪ್ರಾಂತ್‍ಚ್ 'ಘೊಡೊ ಭೊವ್'ಚ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ 'ಚಡ್‍ಘೊ' ಉತರ್ ಘಾಲಪ್ ಶಕ್ಯ ಜಾಂವ್‍ಯೆತಾ. ಗೊಂಯ್ಚೆ ಲೋಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆರ್ ಉಜ್ವಾಡ್ ಘಾಲ್ಪಾಚೊ ವಾವ್ರ್ ಗೊಂಯ್ಚೆಂ ಮ್ಹಾಯ್ತಿ ಆನಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಸಂಚಾಲನಾಲಯ್ ತೆಚ್‍ಪರಿ ಗೊಂಯ್ಚೆಂ ಪರ್ಯಟನ್ ಸಂಚಾಲನಾಲಯ್ ಕರ್ತಾ. ಮಾತ್ತ್, ಕಾಂಯ್ ವೆಳಾರ್ ಹೀಂ ಸಂಚಾಲನಾಲಯಾಂ 'ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧಿ'ಚ್ಯಾ ಬದ್ಲಾ ಗೊಂಯ್ಚಿ 'ಕುಪ್ರಸಿದ್ಧಿ' ಕರ್ತಾತ್ ಮ್ಹೂಣ್ ಜಾಗೃತ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಬೊವಾಳ್ ಘಾಲ್ತಾತ್. ಕಾರ್ನವಾಲ್ ಆನಿ ದರ್ಯಾದೆಗೇವೆಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೀ ಗೊಂಯ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಮ್ಹೂಣ್ ಭಾಸೊವ್ನ್ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಪರ್ಯಟಕಾಂಕ್ ಹಾಂಯ್ಸ್ ದಾಖೊವ್ಪಾಚೆ ಹ್ಯಾ ಖಾತ್ಯಾಚೆಂ 'ಧಂದೆ' ಆನಿ ತಾಚೆ ಆಡ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಕಾಂಯ್ ಜಾಗೃತ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂನಿ ಉಠಿಯಿಲ್ಲೊ ಆವಾಜ್ ಹ್ಯೊ ತಾಚ್ಯೊ ದೆಖಿ!

ತಶಿ ಗೊಂಯ್ಚೆ ಭಾಶೆಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿ ಭಾಸ್ 'ಯೆಯಾತ್ ಬಸಾತ್' ಹ್ಯಾ ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾನ್ ಸುರು ಜಾತಾ. ಆದ್ಲ್ಯಾ ತೆಂಪಾರ್ ತ್ಯಾ ಮೊಗಾಳ್ ಯೆವ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂ ಘಾಟೋಘಾಟ್ ಗೋಡ್‍ಪಾಣಿ (ಉದಕ್) ಯೆತಾಲೆಂ, ಆತಾಂ ಕಾಂಯ್ ಕಡೇನ್ ಸಾಖರ್‍ಪಾಣಿ ಯೆತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಕಾಂಯ್‍ಕಡೆನ್ ಕೋಲ್ಡ್. ಆದಿಂ ಗೋಡ್ ಪಾಣಿಯಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ 'ಉದಕ್ ತಾಪೂಂಕ್' ದವರ್ಲ್ಲಾಂ' ವಾ 'ಚ್ಯಾಯೆ ದವರ್ಲ್ಲಾಂ, ಚ್ಯಾ ಘೆವ್ನ್ ವಚಾತ್' ಅಶಿಂ 'ಕಡಕ್‍ಚಾಯ್' ವಾಲಿಂ ಸ್ಫೂರ್ತ್‍ದೆಣಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಆಯ್ಕುಂಕ್ ಯೆತಾಲಿಂ. ಆಯ್ಜೂಯ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಗೆರ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಚ್ಯಾ ಬಗರ್ ಕೊಣಾಚಿಚ್ ಸುಟ್ಕಾ ವಾಟ್ ನಾಸ್ತಾ.

ಹಾಂಗಾ ಪೂ. ಸಾನೇ ಗುರೂಜಿಂನಿ ಕೆಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಯಾದ್ ಜಾತಾ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ತೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾನಾ ತಾಂಣಿ ಬರವ್ನ್ ದವರ್ಲ್ಲಾಂ – 'ಭೂಕ್ ಲಾಗ್ಲಿ ಆಸ್ತಾನಾ ಖಾಣೆ ಹೀ ಪ್ರಕೃತಿ, ಭೂಕ್ ಲಾಗ್ಲಿ ನಸ್ತನಾ ಖಾಣೆ ಹೀ ವಿಕೃತಿ ಆಣಿ ಭೂಕ್ ಲಾಗ್ಲಿ ಆಸ್ತಾನಾಹಿ ದುಸ್ರ್ಯಾಲಾ ದೆಣೆ ಹೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' 'ಆಪ್ ರಾಖೂನ್ ಧರ್ಮ್ ಕರಪ್' ಅಶೆ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂಚೆ ಯೆವ್ಕಾರ್ ವೃತ್ತಿಕ್ ಲಾಗೂ ಪಡಪಾಸಾರ್ಕಿಚ್ ಹೀ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ.

ಆತಾಂ ಹೇ ಯೆವ್ಕಾರ್ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕ್ ಭರ್‍ಭಕ್ಕಮ್ ಸಾಂಗಾತ್ ದಿವ್ಪಾಕ್ ಗೊಂಯ್ಚೊ ಸೈಮ್ ಲೆಗೀತ್ ಸದಾಂಚ್ ಸಜ್ಜ್ ಆಸ್ತಾ. ಸದಾಂಕಾಳ್ ಪಾಚ್ವೊಚಾರ್ ಅಸೊ ಸಿದ್ಧನಾಥ್, ಚಂದ್ರನಾಥ್ ಧರೂನ್ ಗೊಂಯ್ಚೊ ದೊಂಗರ್ ದೆಗಣಾಂಚೊ ಸೈಮ್, ಮಾಂಡವಿ–ಜುವಾರಿ ಧರೂನ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಅಖ್ಯಾ ನ್ಹಂಯಾ–ವ್ಹಾಳಾಂಚಿ ಸಂಥತಾಯ್, ಪ್ರವಾಹೀಪಣ್, ಅರಬಿ ಸಮುದ್ರಾಚಿ ವಿಶಾಳ್‍ಕಾಯ್ ಆನಿ ಖೊಲಾಯ್ ವ್ಹಡ್ ಕಾಳ್ಜಾನ್ ನದ್ರೇಸಾಮ್ಕಾರ್ ಹಾಡ್ಪಿ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ 130 ಕಿ.ಮೀ ಲಾಂಬಾಯೆಚ್ಯಾ ದರ್ಯಾಚೊ ಸುಖ್‍ದಿಣೊ ಯೆವ್ಕಾರ್, ಗಾಜ್, ಗೊಂಯ್ಚೆ ಮುಕ್ತಿತಾಯೆಚ್ಯಾ ಇತಿಹಾಸಾಚಿ ಗವಾಯ್ ದಿಯತ್ ಅಭಿಮಾನಾನ್ ಹಡ್ಡೆಂ ಮುಖಾರ್ ಕಾಡೂನ್ ಉಬೆ ರಾವಿಲ್ಲೆ ಆಗ್ವಾದ್, ತೆರೇಖೊಲ್‍ಚೆ ಕೋಟ್, ದುದಾಚೆ

ಘೊಗೆ ವೊತಯಿತ್ ಯೆತಲ್ಯಾ-ವತಲ್ಯಾ ಪರ್ಯಟಕಾಂಚೆಂ ಲಕ್ಷ್ ವೊಡ್ಡಿ ಆನಿ ತಾಂಚೆ ನದ್ರೆಕ್ ಸುಖ್‌ದಿಣೊ ಸಂತೋಶ್ ದಿವ್ಪಿ ದೂದ್‌ಸಾಗರ್, ಹರ್ವಳೆಂಚ್ಯಾ ಘೊಗ್ಯಾನ್ ವಾಜ್ಪಿ-ಗಾಜ್ಪಿ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಆನಿ ಗೊಂಯಾಂ ಬಾಯ್ಲ್ಯಾಯ್ ಭಾವಿಕಾಂಚೆಂ ತೀರ್ಥ್‌ಕ್ಷೇತ್ರ್ ಹರ್ವಳೆಂ, ಮಯೆಂ (ದಿವ್ಚಲ್) ಚೆಂ ಸೊಬಿತ್ ಸುಂದರ್ ತಳೆಂ, ಗೊಂಯ್ಚ್ಯೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ ದಾಯ್ಜ್ ಮಿರೋವ್ಪಿ ಆನಿ ತಾತೂಂತ್ ನವಿ ನವಿ ಭರ್ ಘಾಲ್ಪಿ ಗಾರ್ಡನ್, ಮ್ಯೂಝಿಯಮಾಂ ಆನಿ ಆರ್ಟ್ ಗ್ಯಾಲರಿ ಆದಿ ಗಜಾಲಿಂಚ್ಯೊ ಕಿತ್ಲ್ಯೊ ಮ್ಹೊಣ್ ದೆಖಿ ದಿವ್ಚ್ಯೊ? ಅರ್ಥಾಂತ್, ಕಳಂಗೂಟ್, ಕೋಲ್ವಾ ಧರೂನ್ ಮಿರಾಮಾರ್, ದೊನಾ ಪಾವ್ಲ್ ಧರೂನ್ ಹಣ್‌ಜೂಣ್, ವಾಗಾತೊರ್ ತೇ ಮಾಜೊಡ್ಡೆಂ, ಲೀಲಾ ಬೀಚ್, ಪಾಳೊಳೆಂ ಮೆರೇನ್‌ಚ್ಯೊ ದರ್ಯಾವೆಳೊ, ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಮಗೇಶಿ ಮಾಡ್ದೊಳ್ ಸಾರ್ಕ್ಯಾ ದೆವಳಾಂ ವಾಂಗ್ಡಾಚ್ ಓಲ್ಡ್ ಗೋವಾಚೆ ಬೊಮ್ ಜೇಜಸಸ್‌ಚಿ ಬಾಝಿಲಿಕಾ, ಸೆ ಕಥೆಡ್ರೆಲ್ ಧರೂನ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಪಿಲಾರ್ ಸೆಮಿನಾರಿ, ರಾಶೊಲ್ ಸೆಮಿನಾರಿ, ಸಾಳ್ಗಾಂವ್ ಸೆಮಿನರಿ ಆನಿ ಥಂಯ್ಚ್ಯೊ ಇಗರ್ಜಿ, ಪಣ್ಜೆ ಶಾರಾಂತ್ಲಿ ಅವರ್ ಲೇಡಿ ಆಫ್ ಇಮಾಕ್ಯುಲೆಟ್ ಕನ್ಸೆಪ್ಶನ್ ಚರ್ಚ್ ಧರೂನ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ದರ್‌ಯೆಕಾ ತಾಲೂಕ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಇಗರ್ಜಿ, ಗೊಂಯ್ಚಿಂ ಕೊಪೆಲಾಂ, ಆಗ್ನೆಲ್ ಆಶ್ರಮ್, ಫೊಂಡ್ಯಾಂತಲಿ ಸಾಫಾ ಮಶೀದ್, ಪಣ್ಜೆಂತಲಿ ಗಾಮಾ ಮಶೀದ್, ವಾಸ್ಕೊಂತ್ಲಿ ಮದಿನಾ ಮಶೀದ್, ದಿವ್ಚಲ್‌ಚೆಂ ನಮಾಜ್‌ಘರ್ ಆನಿ ತಾಲೂಕ್ಯಾ-ತಾಲೂಕ್ಯಾಂತ್ಲಿ ದುಸ್ರಿಂ ನಮಾಜ್‌ಘರಾಂ (ಮಶೀದಿ), ವಾಸ್ಕೊಂತ್ಲಿ ಗುರುದ್ವಾರ್ ಸಿಂಗ್‌ಸಭಾ, ಬೆತಿಂತ್ಲೆಂ (ಬಾರ್ದೆಶ್) ಗುರುದ್ವಾರ್ ಆದಿ ಧರ್ಮಿಕ್ ಸುವಾತಿಂಚೊ ಆಸ್ಪಾವ್ ಹಾತೂಂತ್ ಜಾತಾಚ್. ಗೊಂಯ್ಚ್ಯೆ ಸೈಮ್ ಸೊಬಿತ್‌ಕಾಯೆಚೆಂ ದರ್ಶನ್ ಘೆತನಾಚ್ ಮೊಲೆಂಚೆಂ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವೀರ್ ಅಭಯಾರಣ್ಯ್, ಬೊಂಡಲಾಚೆಂ ಅಭಯಾರಣ್ಯ್ ಆನಿ ಖೆತಿಗಾಂವ್-ಕಾಣಕೊಣ್‌ಚೆಂ ಅಭಯಾರಣ್ಯ್ ಪಳೊವ್ಪಾಚಿ ಸಂದ್ ಪರ್ಯಟಕಾಂಕ್ ಮೆಳ್ಟಾಚ್ ಆನಿ ವಿಶೇಶ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಗೊಂಯ್ ಪಳೊವ್ಪಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಪರ್ಯಟಕಾಂಖಾತಿರ್ ಪರ್ಯಟನ್ ಉದ್ವೇಗಾಚೆಂ ಏಕ್ ಅವಿಭಾಜ್ಯ್ ಆಂಗ್ ಮ್ಹೊಣ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಸಾದ್ಯಾ ಹೊಟೆಲಾಂಕ್ ಧರೂನ್ ಶಾರಾಂತ್ ಆನಿ ದರ್ಯಾದೆಗಾಂನಿ ಜಿಂ ನಾನಾವಿಧ್ ಹೊಟೆಲಾಂ, ತಾರಾಂಕಿತ್ ಹೊಟೆಲಾಂ ದಿಶಿಂ ಮಾಶಿಂ ವಾಡತ್ ಚಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ತಾಂಕಾಂ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪಸೂನ್ ವೆಗ್ಳೆಂ ಕಶೆಂ ಕಾಡೂಂಯೆಯ್ತ್? ದರ್ಯಾದೆಗಾಂ ವೆಲ್ಯಾ ಸೆಕ್ಸಾಂಚೆಂ ಪರ್ಯಟನ್-ಹಂಗಾಮಾ ವೆಳಾವೆಲೆಂ ಆಕಾಂತಾನ್ ಪಾತಳತ್ ಚಲಿಲ್ಲೆಂ ಜಾಳ್ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಪರ್ಯಟನಾಚ್ಯಾ ಘುಡಾಚೊ ಬಾರ್ 'ಬಾರ್ ದೇಖೊ, ಹಜಾರ್ ಬಾರ್ ದೇಖೊ' ಅತಿತಾಯೆನ್ ಮ್ಹಣಪಾಚೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್, 'ಏಕ್ ಘರ್, ಏಕ್ ಬಾರ್' ಅಸೊ ಕಳಸ್ ತರ್ ನದ್ರೇ ಆಡ್ ಕರೂಂಕ್‌ಚ್ ನಜೊ. ಕಾರಣ್ ಏಕಾ ತೆಂಪಾರ್ ಕಾಜೂ-ಘೊಗಾಂಚೊ ರೋಸ್ ಕಾಡಪ್ 'ಭಶ್ಟ್' ಮಾನ್ಪಿ ಸಮಾಜ್ ಆಯ್ಜ್ ಕಾಜು ಘೊಗಾಂಚೊ ರೋಸ್ ತರ್ ಕಾಡ್ವಾಚ್, ವಾಂಗ್ಡಾಚ್ ಶಕ್ಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಹಜ್ಜಾರಾಂನಿ ಮುಡು ಘಾರೀಕ್ ಕರೂನ್ ಖೊನ್ನ್ (ಭಾಟಿ) ಪಾವಯ್ತಾ (ಪಾವ್ನಿ ಘೆತಾ) ಇತ್ಲೆಂಚ್ ನ್ಹಯ್ ತರ್ ಕಾಂಯ್ ಜಾಣ್ ಸ್ವತಾ ಭಾಟಿ ಘಡೊವ್ನ್ ಸೊರೊಯ್ ಕಾಡ್ಟಾತ್.

ಅರ್ಥಾತ್, ಖೂಬ್ ಆದಿಂ ಸಾವ್ನ್ ಮಿನಾ ವಾಂಗ್ಡಾಚ್ ಭರ್ಪೂರ್ ಕರ್ ದಿವ್ಪಿ ಗೊಂಯ್ಚೊ ಧಂದೊ ಮ್ಹುಣ್ ಸೊರ್ಯಾಚೊ ಧಂದೊ ಚಲತ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತ್ಯಾ ಧಂದ್ಯಾಚಿ ಪರಂಪರಾ 'ಧಂದೊ'. ಮ್ಹುಣ್ ಕೊಣೆಂಯ್ ಚಲೊವ್ಪಾಕ್ ಕೊಣಾಚಿ ಹರ್ಕತ್ ಆಸ್ಪಾಕ್ ರಜಾಂವ್ ಆಸಾಶೆಂ ದಿಸನಾ. ಜಾಲ್ಯಾರೂಯ್ ಆತಾಂ ದಿಶಿಂ ದಿಶಿಂ ನವೊ ನವೊ ತರ್ನಾಟೊ ಆರಂಬಾಕ್ ಮಜಾ ಮ್ಹುಣ್ ಕಾಜಾರ್, ಬರ್ಥ್‌ಡೇ ಪಾರ್ಟಿಚ್ಯಾ ನಿಮತಾನ್ 'ಡ್ರಿಂಕ್' ಹ್ಯಾ ಸೊಬಿತ್ ನಾಂವಾಖಾಲಾ ಸೊರ್ಯಾಚಿ 'ಟೇಸ್ಟ್' ಘೆತಾ ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಪುರಾಯೆನ್ ತಾಚೇ ಭಕೀಕ್ ಪಡ್ಟಾ. ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ದರ್ಯಾವೆಳಾಂನಿ ಆನಿ ಆತಾಂ ಶಾರಾಂನಿಯ್ ಪಾತಳತ್ ಚಲಿಲ್ಲೆಂ ಡ್ರಗ್ಸಾಚೆಂ ವೆಸನ್ ಹೀವೂಯ್ ಏಕ್ ಗೊಂಯ್ಚಿ ಸ್ಟಾಯ್ಲ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಜಾವ್ಚಿ ನಾಮೂಂ ಆನಿ ಭಿರಾಂತ್ ದಿಸ್ಪಾಯಿತ್ಲೆಂ ವೆಸನ್ ಹಾಲಿಂಸರಾ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಪಾನ್ ಸುಪಾರಿಚ್ಯಾ, ಮಾವಾ, ಮಧು, ಗುಟ್ಕ್ಯಾ ಆದಿ ನಾನಾ ತರಾಂಚ್ಯಾ ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾನ್ ಸುರು ಜಾಲಾಂ, ವಾಡತ್ ಚಲ್ಲಾಂ.

ಅರ್ಥಾಂತ್ ಫಕತ್ 3813 ಚೌಖಣ್ ಕಿಲೋಮಿಟರಾಂಚ್ಯಾ ಆಕಾರಾಚೆಂ ಸೊಬಿತ್ ಸುಂದರ್ ಧಾಕ್ಟುಲೆಂ ಅಶೆಂ ಭಾರತ್ ದೇಶಾಂತ್ಲೆಂ ಗೋಂಯ್ ನಾಂವಾಚೆಂ ಹೆಂ ಪಂಚ್ವಿಸಾವೆಂ ರಾಜ್ಯ್ ಕೊಣೆಂಯ್ ಕಿತ್ಲೆಂಯ್ 'ಉದೆಂತೆ ಕಡ್ಲೆಂ ರೋಮ್' ಮ್ಹುಣ್ ಗಾಯ್ಲೆಂ, ತರೀ ಪೂರ್ವ್ ಪಶ್ಚಿಮ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೊ ಸಂಗಮ್ ಜಾವ್ನೂಯ್ ತೆಂ ಆಯ್ಜ್‌ಮೆರೇನ್ ತರೀ ಗೊಂಯ್‌ಚ್ ಉರ್ಲಾ. ಪುರ್ತುಗೆಜ್ ತೆಂಪಾರ್ ಸಾವ್ನ್ ದಕ್ಷಣ್ ಮಧ್ಯ್ ರೇಲ್ವೆಚೊ ಭರ್ಪೂರ್ ಅಣ್ಭವ್ ಘೆತಿಲ್ಲ್ಯಾ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಆತಾಂ ಕೊಂಕಣ್ ರೇಲ್ವೆ ಧಾಂವ್ಪಾಕ್ ಲಾಗ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ತಾಚೆ ಸಂಬಂದಾನ್ ಸಮಾಜಾಮದಿಂ ವಿಂಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ಆಸಾತ್. ಜಾಲ್ಯಾರೂಯ್ ಕೊಂಕಣ್ ರೇಲ್ವೆ ಹೀ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂ ಖಾತಿರ್ ವರದಾನ್ ಧರ್ಲೇ ಬಗರ್ ರಾವ್ಚಿ ನಾ ಆನಿ ತಿಚೊ ಖೆರೀತ್ ಅಣ್ಭವ್ ಲೆಗೀತ್ ಗೊಂಯ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯ್ ಕಾಂಯ್ ನ್ಹಯ್ ಕರೂನ್ ಪಚಯ್ತಲಿ, ಅಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಮುರ್ಗಾಂವ್ ಬಂದರಾಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಉದ್ಯೋಗ್ ಧಂಧ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸಂಬಂಧಾಂತ್ಲೆ ವಿಂಗಡ್ ವಿಂಗಡ್ ಅಣ್ಭವ್ ಘೆತಿಲ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಪಚಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ತೆಚ್‌ಪರಿ ದಾಬೋಳಿ (ವಾಸ್ಕೊ) ವಿಮಾನ್‌ಥಳಾಕ್ ಲಾಗೂನ್ ದೇಶ್-ವಿದೇಶಾಂತೂಯ್ ಪರ್ಯಟನಾಚೆಂ ಆನಿ ಬರ್ಯಾ ಉಂಚೆಲ್ಯಾ ಸಂಬಂದಾಂಚೆಂ ನಾತೆಂ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂಚ್ಯಾ ಹಾತಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಯ್ಜ್ ಗೊಂಯ್ ಸುಟ್ಟಾ ಅಶೆಂ ಆಯ್ಚೆಂ ಗೊಂಯ್ಚೆಂ ಧಂಧ್ಯಾಚೆಂ ಗಣಿತ್ ಪಳಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಜರೀ ದಿಸ್ತಾ ಜಾಲೆಂ ತರೀ ಹರೇಕ್ ಮಳಾಚೆರ್ ಗೊಂಯ್ಚೆಂ ಮ್ಹುಣ್ ಖಾಶೆಲೆಂ ಧೋರಣ್ ಥಾರಾವ್ನ್ ಜಾತಾ ತಿತ್ಲೆ ಬೆಗೀನ್ ತೇ ದಿಕೇನ್ ಪಾವ್ಲಾಂ ಮಾರ್ಪಾಚಿ ಮೋಖ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಪರ್ಯಾಯಾನ್ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಂನಿ ದವರ್ಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಅಜೂನೂಯ್ ಫಾಕಿವಂತ್ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ್ ಬಾಕಿಬಾಬ್ ಬೋರ್ಕಾರಾಂನಿ ಗಾಯಿಲ್ಲ್ಯಾ –

'ಮಾಝ್ಯಾ ಗೋವ್ಯಾಚ್ಯಾ ಭೂಮಿತ್
ಯೆತೆ ಚಾಂದ್ಣೆ ಮಾಹೆರಾ
ವೊಲಾವ್ಲ್ಯಾ ಲೋಚನಾಂನಿ

ಮಾಝ್ಯಾ ಗೋವ್ಯಾಚ್ಯಾ ಭೂಮಿತ್
ಸಾಗರಾತ್ ಖೆಳೆ ಚಾಂದಿ
ಆತಿಥ್ಯಾಚಿ ಅಗತ್ಯಾಚಿ
ಸಾರ್‍ಯಾ 'ಷಡ್ರಸಾಂಚಿ ನಾಂದಿ'

ಆಶಾ ಗೊಂಯ್ಚಿ ಸಾಸಾಯ್ ಪರ್ಥೂನ್ ಏಕ್ ಫಾವ್ಟ್ ಜಾಗಿ ಜಾಲೆಬಗರ್ ರಾವ್ಚಿಚ್ ನಾ. ಮಾತ್ತ್ ತೆ ಖಾತಿರ್ 'ಮಾರ್ ಶೆಂಸಾರ್, ಯೆತಲೊ ಭಾರ್,' ಮ್ಹೊಣ್ ವಾಟ್ ಪಳೊವ್ಚಿಚ್ ಪಡ್ಟಲಿ. ಮಾಗಿರ್ ಭೌ .ಮನೋಹರ್‌ಬಾಬಾಂಚೆ 'ಆಯ್ಜ್ ಧೊಲಾರ್ ಪಡ್ಲಿ ಬಡಿ' ಕವಿತೆಚೆಂ ನಾಂವ್ ಮಂತ್ರ್ ಜಾತಲೆಂ. ಭೌ. ಉದಯ್‌ಬಾಬಾಂಚೆಂ 'ಚಾನ್ಯ್ಯಾಚೆ ರಾತಿ' ಗೀತ್ ಲೋಕ್‌ಗೀತ್ ಜಾತಲೆಂ, ಭೌ. ಬಾ.ಫ್ರಾ.ಬಾಬಾಚೆಂ 'ಕೊಂಬ್ಲೆ ಬಾಬಾಂನೊ ಸಾದ್ ರೇ ಘಾಲಾ, ಆಮ್ಗೆರ್ ಆಜ್ ಬಾಬೂ ಜಾಲಾ' ಕವಿತ್ ಬಾಲಗೀತ್ ಜಾತಲೆಂ, ಭೌ. ಪುಂಡಲೀಕ್ ಬಾಬಾಂಚೆಂ 'ಶಬೈ ಶಬೈ ಭೌಜನ್ ಸಮಾಜ್' ಧರೂನ್ 'ಶ್ರೀ ವಿಚಿತ್ರಾಚಿ ಜಾತ್ರಾ' ಮೆರೆನ್‌ಚೆಂ ನಾಟಕ್ ಕ್ರಾಂತಿಚೊ 'ಬಾಂಗರ್-ಬೈಲ್' ಜಾತಲೆಂ, ಭೌ.ರಮೇಶ್ ಬಾಬಾಂಚಿ 'ಸಾವುಲ್ ಗೊರಿ' ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚ್ಯಾ ಮಾಟ್ವಾಂತ್ ಲಖ್ವ್ ಬರಿ ಸೊಬೂನ್ ದಿಸ್ತಲಿ, ಭೌ. ಮಹಾಬಳೇಶ್ವರ್ ಬಾಬಾಂಚಿ 'ಕಾಳಿ ಗಂಗಾ' ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ ಕೊಂಕಣ್‌ಪಣ್ ಪ್ರವಾಹಿತ್ ಕರಪಾಕ್ ಪಾವ್ತಲಿ! ಆತಾಂ, ಹ್ಯೊ ಕಾಂಯ್ ವೆಂಚಿಕ್ ದೆಖಿ-

ಕೊಂಕಣಿಚೆ ಆದ್ಯ ಪುರುಶ್ ಶಣ್ಯೈ ಗೊಂಯ್‌ಬಾಬಾಂಚ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಸಾಂಗ್ಚಾಚೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್-

ಗೋಡ್ ಮ್ಹಜೆಂ ಗೋಂಯ್! ಸುಂದರ್ ಮ್ಹಜೆಂ ಗೊಂಯ್!
ಪುರ್ವಿಲ್ಲೆ ನಾಮ್ನೆಚೆಂ, ಚಡ್ ಮೊಠ್ಯಾ ಭಾಗ್ಯಾಚೆಂ,
ಉಂಚ್ ಮಾಥೆಂ ಕೊಂಕಣಾಚೆಂ, ಹೆಂ ಮ್ಹಜೆಂ ಗೊಂಯ್!

....

ಉಜಳ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯೆಚೆಂ, ಖರೆಲ್ಯಾ ಕುಳವಂತಾಂಚೆಂ,
ಉದಾರ್ ಮನಾಚ್ಯಾ ಲೊಕಾಂಚೆಂ, ಪಾಟಾಂಗಡ್ಯಾ ವಿದ್ವಾನಾಂಚೆಂ
ಬಳಿಷ್ಟ್ ಝುಜ್ಹ್ಯಾಂಚೆಂ, ಬುದ್ವಂತ್ ರಾಜ್‌ಕಣ್ಯಾಂಚೆಂ
ವಾವ್ರಾಡ್ಯಾ ಕಾಮ್‌ವಂಟಾಂಚೆಂ, ಕರ್ತೃತ್ವಿ ಮನ್ಯಾಂಚೆಂ
ಹೆಂ ಮ್ಹಜೆಂ ಗೋಂಯ್!

.... (ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಲೊ ಈಶ್ಟ್ 1935)

****

ಕೊಂಕ್ಣಿ ನಾಟಕಾಂಚೊ ಮೆಸ್ತ್ರಿ

–ಎಡ್ಡಿ ಸಿಕೇರ್

(ಜಿವಿತ್ 25 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1984)

ಕೊಂಕ್ಣಿ ನಾಟಕಾಚೆ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ಗೆಲೆತ್ಯಾ ಸುಮಾರ್ ಪನ್ನಾಸ್ ವರ್ಸಾಂನಿ ಪನ್ನಾಸಾಂ ವಯ್ರ್ ನಾಟಕ್ ಬರೊವ್ಪಿ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ತ್ಯಾ ಪಯ್ಕಿ ಚಡ್‌ಚ್ ಬರೊವ್ಪಿ ಪಾವ್ಸಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಕಾಜುಲ್ಯಾಂ ಬರಿ ಘಡಿಯೆ ಮಿಣ್ಮಿಣೊನ್ ದುಸ್ರ್ಯಾನ್ ನಪಂಯ್ಶ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಥೊಡೆ ಗ್ಯಾಸ್ ಲಾಯ್ಟಾ ಬರಿ ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಚಡ್ ಆನಿ ಚಡ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಉಣೊ ಉಜ್ವಾಡ್ ಫಾಂಕೊವ್ನ್ ಮಾಗಿರ್ ಘುಕ್ಕ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್ ತೇಲ್ ನಾಸ್ತಾಂ ವ ವಾರೆಂ ಘಾಲುಂಕ್ ಜಣ್ ನಾಸ್ತಾಂ.

ಆಜ್ ಹಳ್ವಾಯೆನ್ ಪಳಯ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪನ್ನಾಸಾಚಿ ಪ್ರಾಯ್ ಉತರ್‌ಲ್ಲೆಂ ಆಮ್ಚೆಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ರಂಗಮಂಚ್ ಆನಿ ನಾಟಕ್ ಕಾಳೊಕಾಂತ್ ಸಾಸ್ಪಾತಾ ತೆಂ ಝುಳ್ಕಾತಾ. ಮಾಗಿರ್ ತಿಕ್ಸಾಣೆನ್ ಪಳಯ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆಮ್ಚೆ ಮಾಚಿಯೆರ್ ಆತಾಂ ಖೆಳ್ಚೆ ತೆ ಚಡ್ತಾವ್ ನಾಟಕ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂ ಸಂಗಿಂ ತುಕುನ್ ಪಳಯ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಜಾಣ್ಟೊ ಜಾಯ್ಜಾಯ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಆಮ್ಚೊ ನಾಟಕ್ ದೂಧ್ ಚಿಂವ್ಚ್ಯಾ ಬಾಳ್ಯಾಬರಿ ಪೊಟ್ ವೊಡುನ್ ರಂಗಮಂಚಾರ್ ವೆಚೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ದಿಸ್ತಾ. ಪುಣ್ ಆಸಾ, ಬರೆಂ ಜಾಂವ್ಚಿ ಏಕ್ ದಿಸಾ.

ಸುಮಾರ್ ಪಂಚ್ವೀಸ್ ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ ಕಾಜುಲ್ಯಾ ಆನಿ ಗ್ಯಾಸ್ ಲಾಯ್ಟಾಂ ಮಧೆಂ ಸುರ್ಯೊ ದಿಷ್ಟಿಕ್ ಪಡ್‌ಲ್ಲೊ. ಮದೆಗಾತ್ ಮೊಡಾಂ ಲಿಪಯ್ತಾಲಿಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್‌ಯೀ ಆಜೂನ್ ಆಪಾಲಿಪಾ ಪ್ರಕಾಸ್ ಫಾಂಕೊವ್ನ್ ಆಸಾ. ಮೂಳ್ ಕವಿ, ಪತ್ರ್‌ಕರ್ತ್, ಬರೊವ್ಪಿ, ಉಲೊವ್ಪಿ ತಶೆಂಚ್ ನಾಟಕ್ ಲಿಖ್ಪಿ: ಶ್ರೀ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ದೆಕೊಸ್ತಾ.

ಹೊ ಸುರ್ಯೊ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಜಾಲೊ, ತೆಂ ಪಯ್ಲೆಂ ರಂಗ್‌ಮಂಚಾರ್ ಕಾಳೊಕ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಆಯ್ಲೊ ಹೆಂ ಹಾಂವೆಂ ಸಾಂಗಾಜಾಯ್ ಪಡ್ತಾ. ತ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ನಾಟಕಾಕ್ ತೀಸ್ ವರ್ಸಾಂ ಉತರ್‌ಲ್ಲಿಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್‌ಯಿ ಆಮ್ಚೊ ನಾಟಕ್ ಜಲ್ಮಾತಾನಾ ಕಸೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ತಸೊಚ್ ಆಸ್ಲೊ. ಆತಾಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್‌ಯೀ ತಸೊಚ್. ನಾಟಕಾಚೊ ಉದ್ದೇಶ್ ಜಾಂವ್, ನಾಟಕಾಚಿ ಬಾಂದಾವಳ್ ಜಾಂವ್.

ಹಾಂತುಂ ನವೆಸಾಂವ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಲಾಂಬ್ ಕಾದಂಬರೆ ಬರಿ ಆಸ್ಚಿ ಕಾಣಿ, ರಾಣ್ಯಾಚಿ, ಮೊಗಾಚಿ, ಖುನಿಗಾರಾಚಿ, ಸಾಂತಾಚಿ, ಚಡ್ತಾವ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಪಣಾರ್ ಆರಂಭ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ಕಾಣಿ. ತಿ ಮನ್ಸ್ಯಾಂ ಕಾಜಾರ್ ಜಾತಾ ವರೇಗ್, ಪಾದ್ರಿ ಜಾತಾ ವರೇಗ್ ವ ಫಾಶಿ ದಿತಾ ವರೇಗ್ ವ್ಹಾಳ್ತಾಲಿ. ಹಾಕಾ ಲಾಗೂನ್ ಉಣ್ಯಾರ್ ಪಂದ್ರಾ, ವೀಸ್ ದೃಶ್ಯಾಂ, ಗ್ರೇಸ್ತಾಂಚೆಂ ಘರ್, ಶಹರಾಚೊ ರಸ್ತೊ, ಹಳ್ಳೆಚೊ ರಸ್ತೊ, ಕೋರ್ಟ್, ಜಯ್ಲ್, ಗರ್ಜೆಚೆಂ ಏಕ್ ಗಾರ್ಡನ್, ಸಾಂಗಾತಾ ಪದಾಂ. ಕೊಣ್ ಮೆಲ್ಯಾರ್, ಕೊಣಾಕ್ ಮೊಗಾಚೊ ರೋಗ್ ಲಾಗ್ಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಗಾರ್ಡನಾಚ್ಯಾ ಬಾಂಕಾ ಭೊಂವ್ತಿಂ ಚಾರ್ ಭೊಂವಾಡೆ ಕಾಡ್ನ್, ನಾಚೊನ್ ವ್ಹಣೊಂಕ್ ಆನಿ ಲೋಕಾಕಿ ಹಾಸೊಂವ್ಚ್ಯಾ ಖಾತಿರ್

ಇಸ್ಕಳ್ ಇಜಾರಾಚೊ, ಇಸ್ಕಳ್ ಜಿಬೆಚೊ ಏಕ್ ಬೊಟ್ಲೆರ್.

ಹ್ಯಾ ನಾಟಕಾಚ್ಯಾ ಕಥಾ ವಸ್ತುಂತ್ ಜಾಂವ್, ಸಂಭಾಷಣಾಂತ್ ಜಾಂವ್ ವ ತಾಂತುಂ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾಂನಿ ಜಾಂವ್ ವಿಶೇಶ್ ಕಿತೆಂಯ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂಚ್. ತ್ಯಾ ಕಥಾ ವಸ್ತುಂನಿ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ಸಮಸ್ಯಾ ವಯ್ರ್, ವ್ಯಕ್ತಿಂ ವಯ್ರ್ಲ್ಯಾ, ಆಚರಣ್, ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಅಸಲ್ಯಾ ಸಂಗ್ತಿಂ ವಯ್ರ್ ವಿಮರ್ಸೊ ಜಾಯ್ನಾತ್‌ಲ್ಲೊ. ತ್ಯಾ ಪ್ರಾಸ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ ಪಾತ್ರ್‌ದಾರಾಚ್ಯಾ ನಟನಾಕ್, ಸೊಭಾಯ್ ಹಾಡ್ಚೆಂ, ಮೊಲ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಸ್ವಭಾವ್ ಚಿತ್ರಣ್ ವ ಪಾತ್ರ್ ಪಿಂತ್ರಾವ್ಣಿ (characterisation) ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂಚ್. ಅಸಲೆ ಪ್ರಗತಿ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆ ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲೆಂಚ್ ಸಾಂಗ್ಚೆ ನಾಟಕ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ್ ಉಬ್ಗಾಲ್ಲೊ. ಶಿಕಾಪ್ ಚಡ್‌ಲ್ಲೆ ಬರಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಚಿ ಅಭಿರುಚಿ ಚಡ್ತಾ. ಬರೇ ಮನೋರಂಜನ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್ ಬಗಾರ್, ನಾಟಕಾಂನಿ ಸಮಾಜಿಚೆಂ ವಿಶ್ಲೇಶಣ್ ಆಯ್ಕೊಂಕ್, ತ್ಯಾ ವಿಶಯಾಂನಿ ಚಿಂತುಂಕ್ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ್ ಆಶೆತಾ.

ಪುಣ್ ಅಸಲ್ಯಾ ವಿಶಯಾಂನಿ ನವೆ ಪ್ರಯೋಗ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಬದ್ಲಾಕ್ ಲೊಕಾಕ್ ದಾಥೊಸ್ ಕರುಂಕ್ ದೃಶ್ಯಾಂ ಮದೆಂ ನಾಟಕಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿಂ ಪದಾಂ ಪ್ರಖ್ಯಾತ್ ಗಾವ್ಪ್ಯಾ ಕರ್ನಾ ಮ್ಹಣೊಂಕ್ ಲಾಯ್ಲಿಂ. ಹೆಂ ನವೆಂಸಾಂವ್ ಥೊಡೊ ತೆಂಪ್ ಚಲ್ಲೆಂ. ಪುಣ್ ಸಂಗೀತಾಚೆರ್ ಅಕರ್ಶಣ್ ಚಡ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಪದಾಂ ಗಾಯ್ತೆಲ್ಯಾನ್ ಪದಾಂಚೆಂಚ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ್ ಮಾಂಡುನ್ ಹಾಡ್ತಾನಾ ನಾಟಕ್ ಲಿಪ್ಲೊ. ಅಶೆಂ ಪದಾಂ ಆನಿ ಸಂಗೀತ್ ಉದರ್ಗತೆಕ್ ಯೆತಾನಾ ನಾಟಕಾಚಿ ಅವನತ್ ಆರಂಭ್ ಜಾಲಿ. ತ್ಯಾಚ್ ವೆಳಾರ್ ಆಪ್ಲೆ ವಿವಿಂಗಡ್ ದೃಶ್ಯಾಂ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಕ್ ಸುಡ್ಸುಡಿತ್ ಜೀವ್ ಜೀವ್ ಪಾತ್ರ್ ಚಿತ್ರಣ್ ಆಸ್ಚೆ ಮೌಲಿಕ್ ಸಳ್ಸಳ್ಯಾ ಸಂಭಾಶಣಾನ್ ಭರ್ಲಲೆ ನಾಟಕ್ ಘೆವ್ನ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ರಂಗ್ ಮಂಚಾಚಿ ಸೊಡ್ವಣ್ ಕರುಂಕ್ ಆಯ್ಲೊ ಚಾ.ಫ್ರಾ.

ಕನ್ನಡಾಚೊ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ್ ಕಾರಂತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಬರೊವ್ಪಿ, ಚಿಂತ್ಪಿ ತಶೆಂ ವಿಮರ್ಶಕ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ. ಜರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್, ಸಂಗೀತಾಂತ್, ನಾಟಕಾಂತ್ ವ ಕಲೆಚ್ಯಾ ಹೆರ್ ಪ್ರಕಾರಾಂನಿ ಆಮಿ ಆಸ್ಚೆ ಸಮಾಜಿಚೆಂ, ತಿಚ್ಯಾ ಸಮಸ್ಯಾಂಚೆಂ, ಆಚಾರ್ ವಿಚಾರಾಂಚೆಂ ವ ವ್ಯಕ್ತಿಂಚೆಂ ರೂಪ್ ದಾಕಯ್ನಾಂವ್, ವ ತಾಚೆಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಕರಿನಾಂವ್ ತ್ಯಾ ವರೇಗ್ ಆಮಿ ಬರೊವ್ಪಿ ಕಲಾಕಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಮ್ಚೆಂ ಕರ್ತವ್ಯ್ ಕರಿನಾಂವ್ ಅಶೆ ಬರೆ ಕಲಾಕಾರ್ ಮ್ಹಣೊಂಕ್ ಸಕಾನಾಂವ್.

ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರಾಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಚೆ ವಿಮರ್ಶಾಗಾರ್ ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಹಾಚೆ ನಾಟಕ್ ತ್ಯಾ ಕಾಲಾಚೊ ಆರ್ಸೊ. ಹಾಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂನಿ ಯೆಂವ್ಚೆ ಪಾತ್ರ್ ವಿಶಿಶ್ಟ್ ಸ್ವಭಾವಾಚೆ. ತಶೆಂ ವಾಪರ್‌ಲ್ಲೆಲಿ ಭಾಸ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಅಲಂಕಾರ್!

ಬರ್ನಾಡ್ ಶೊ ಆನ್ಯೇಕ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ನಾಟಕ್‌ಕಾರ್ ತಶೆಂ ವಿಮರ್ಶಾಗಾರ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ: ಜರ್ ನಾಟಕಾಂತ್ ಸಂಘರ್ಶಣ್ ನಾ ಥಂಯ್ ನಾಟಕ್ ನಾ!

ಅಸಲ್ಯಾ ಮೌಲಿಕ್ ವಿಚಾರಾಂವಿಶಿಂ ಆಮ್ಚೊ ಲೇಖಕ್ ಚಿಂತುಂಕ್ ಗೆಲೊ ನಾ. ಚಿಂತ್ಚಿ ಗರಜ್ ತಾಕಾ ದಿಸ್ಲಿ ನಾ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಆಮ್ಚೆ ಸಮಾಜಿಂತ್ ಕಶೆಂ ಬರಯ್ಲ್ಯಾರೀ ತೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜಾತಾ. ಕಶೆಂ ಬೊಬಾಟ್ಲ್ಯಾರೀ, ನಾಚ್ಲ್ಯಾರೀ ತೊ ನಾಟಕ್ ಜಾತಾ. ಆಮಿ

ಬಾಂಯ್ತ್‌ಲೆ ಮಾಣ್ಕೆ. ಭಾಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಕಿತೆಂ ಸರ್ವ್ ಜಾತಾ, ನಾಟಕಾಂನಿ ಕಸಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಜಾಲ್ಯಾ ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಆಮ್ಕಾಂ ದಿಸಾನಾ.

ಪುಣ್ ಎಕಾ ಲೇಖಕಾನ್ ಪುಣಿ ವೆಗ್ಳೆಂ ಚಿಂತಾಪ್ ಕೆಲೆಂ. ಚಾ.ಫ್ರಾನ್ ಪಯ್ಲೊ ನಾಟಕ್ ಬರಯ್ಲೊ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ವೀಸ್ ವರ್ಸಾಂ ಪ್ರಾಯೆರ್. 'ಆಂಕ್ವಾರ್ ಮೆಸ್ತ್ರಿ' ಮಂಗ್ಳುರಾಂತ್‌ಚ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾನ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ನಾಟಕ್ ಪಳಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಅನುಭವಾನ್ ತೊ ನಾಟಕ್ ನೋವ್ ದೃಶ್ಯಾಂನಿ ತಾಣೆ ಮಾಂಡ್‌ಲ್ಲೊ. ದುಸ್ರ್ಯಾಚ್ ವರ್ಸಾ ಬೊಂಬಯ್ ಘುಡಾರಾಚಿ ವಾಟ್ ಧರ್‍ನ್ ಗೆಲೊ. ಆನಿ ಥಂಯ್ಸರ್ ಸಬಾರ್ ತೇಂಪ್ ಖಾಲಿಚ್ ಉರ್ಲೆಲ್ಯಾ ತೆದ್ನಾ ತಾಣೆ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾ ಜ್ಞಾನಾಚಿ ತಾನ್ ಲಾಯ್ಬ್ರೆರಿಂತ್ಲೆ ಬೂಕ್ ವಾಚುನ್ ಥಾಂಬವ್ನ್ ಪಳೆತಾನಾ ತ್ಯಾ ಲಾಯ್ಬ್ರೆರಿಂನಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಸರ್ವ್ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಭಾಶೆಚೆ ನಾಟಕಾಂಚೆ ಬೂಕ್, ಸಾಂಗಾತಾ ಫ್ರೆಂಚ್, ರಷ್ಯನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾಶೆಚೆ ಇಂಗ್ಲೆಜಾನ್ ತುರ್ಜುಮೊ ಜಾಲ್ಲೆ ಬೂಕ್ ಪೂರಾ ವಾಚುನ್ ಕಾಡ್ಲೆ. ಅಶೆಂ ನಾಟಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ? ತಾಚಿ ಲಾಂಬಾಯ್ ರುಂದಾಯ್ ಕಶಿ? ಹ್ಯಾ ಸರ್ವಾಚೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಚಿತ್ರಣ್ ಮೆಳ್ಳ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ 'ಆಂಕ್ವಾರ್ ಮೆಸ್ತ್ರಿ' ನಾಟಕ್ ಎಕಾಚ್ ದೃಶ್ಯಾಚೊ, ತೀನ್ ಭಾಗಾಂಚೊ ಜಾವ್ನ್ ಪರಿವರ್ತನ್ ಕೆಲೊ.

ಹೊ ಗಂಭೀರ್ ನಾಟಕ್, ಅಪ್ರತಿಮ್ ಪಾತ್ರ್ ಚಿತ್ರಣ್ ಮೆಂದ್ವಾಕ್ ದಾಗ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಸಂಬಾಶಣ್, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸದಾಂಚ್ಯಾ ಜೀವನಾಂತ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಎಕಾ ಸಮಸ್ಯಾ ವಯ್ರ್, ತಾಚ್ಯಾ ದೊನೀ ಕುಶಿಂ ವಯ್ರ್ ತರ್ಕ್, ಘರ್ಶಣ್, ವ್ಹಯ್-ಸತಾಚೆರ್ ಎಕ್ಸ್-ರೇ ದೀಶ್ಟ್ ಘಾಲ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂತ್ ಸತ್‌ಚ್ ದೇವ್, ಸತಾ ಶಿವಾಯ್ ಮನಿಸ್ ಜಿವಿತ್ ವ್ಯರ್ಥ್ ಮ್ಹಣ್ ಬೊಬಾಟ್ಚೊ ಮೆಸ್ತ್ರಿಚೊ ರುಪಾಳ್ ಜಿವಾಳ್ ಪಾತ್ರ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯ್ ನಟಾಚೆ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ ಅಸಲೊ ಪಾತ್ರ್ ಖೆಳೊಂಕ್ ಮೆಳ್ಚೆಂ ಏಕ್ ಭಾಗ್. ನಾಟಕ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಪಾಟಿಂ ವೆತಾನಾ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ್ ಚಿಂತುಂಕ್ ಪಡ್ತಾ. ಮನ್ಶ್ಯಾಕ್ ಸತ್ ಗರ್ಜ್? ವ ಆನಿ ಕೊಣ್ ಮ್ಹಣಾತ್, ನಾಟಕಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾ ಪಾತ್ರಾನ್ ಸಾಂಗ್ಚ್ಯಾಬರಿ, 'ಸತ್ ದಳ್ಬಾರಾಚಿ ಮಣಂಯ್, ಗಿರೆಸ್ತಾಂಚಿ ಆಸ್ತ್, ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಮಾಂಯ್ ಬಾಬಾಕ್ ಮರ್ಯಾದಿಚಿ ವೋಂಕ್ ಲಾಗ್‌ಲ್ಲ್ಯಾವೆಳಿಂ ಉಪ್ಕಾರ್ಚೆಂ ತಸ್ತ್!

ಹ್ಯಾ ನಾಟಕಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆಯ್ಲೊ 'ಸೊಭಿತ್ ಸಂಸಾರ್'. ಪಯ್ಲೊ ನಾಟಕ್ ಹಿಂದು ಕೊಂಕ್ಣ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಾಹಿತ್ ಸಮಿತಿನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಫೆಸ್ಟಿವಲಾಕ್ ವಿಂಚ್‌ಲ್ಲೊ. ಮರಾಠಿ ಸಾಹಿತಿ ಪಿ.ಕೆ. ಅತ್ರೆನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ 'ಮರಾಠಾ' ಪತ್ರಾಂತ್ ದೇಡ್ ಕೊಲಮಾಚೊ ವಿಮರ್‍ಸೊ ದಿಲ್ಲೊ ಪಯ್ಲೊ ನಾಟಕ್. 1500 ಪ್ರಯೋಗ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಮರಾಠಿ 'ದುರಿತಾಂಚೆ ತಿಮಿರ್ ಜಾವೋ' ನಾಟಕಾಕ್ ಸರಿ ಕೆಲ್ಲೊ ನಾಟಕ್.

ಮಾಗಿರ್ ಆಯ್ಲೊ ಆನ್ಯೆಕ್ ಶ್ರೇಶ್ಠ್ ನಾಟಕ್ 'ಭಾಂಗಾರ್ ಮನಿಸ್' ಫಕತ್ ಚಾರ್‌ಚ್ ಪಾತ್ರಾಂನಿ ವಿಣ್‌ಲ್ಲೊ. ಅಡೇಜ್ ವೊರಾಂಚೆ ಆವ್ದೆಕ್ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾಂಕ್ ಕುಡಿಕ್ ಆನಿ ಮತಿಕ್ ಥರ್ಥರಾಂವ್ಚೊ ತರಿ ಮೊವಾಳ್ ನಾಟಕ್. ನಾಟಕ್ ಸ್ಪರ್ಧ್ಯಾಂತ್ ಚಾರೀ ಪಾತ್ರಾಂನಿ ಪಯ್ಲೆಂಚಿಂ ಚಾರ್ ಬಹುಮಾನಾಂ ಜೊಡ್ಲಿಂ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಹಾಂತ್ಲೆಂ ಪಾತ್ರ್ ಚಿತ್ರಣ್ ಕಿತ್ಲ್ಯಾ ಉಂಚ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಪರತ್ ಸಾಂಗಾಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾ.

ಪಾಟಾಪಾಟ್ ನಾಟಕಾಂಚೊ ದಾಳೊ, ಸಾಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತೊಫರಾಚಿ ಜಿಣಿಂ ಪಿಂತ್ರಾಯಿಲ್ಲೊ, ಪಯ್ಣಾರ್‍ಯಾಂಚೊ ಮಿತ್ರ್, ಹಾಶಾಂಚೆಂ ತುಫಾನ್ ಉಟಂವ್ಚೊ ಜೊರ್ಜಿ ಬುತೆಲ್; ಮಾಟ್ ಮಂತ್ರಾಂಕ್ ಕಾಂತುನ್ ಕಾಡ್‌ಲ್ಲೊ **ಬೊಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಸಾತ್ ಜೀವ್**; ಸಪ್ಣಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾಕ್ ವ್ಹರ್‍ಚೊ **ಸುಣೆಂ ಮಾಜರ್ ಹಾಸ್ತಾ**; ಸಾಂ ಜುಜೆಕ್ ಆಧುನಿಕ್ ಕಾಳಾಕ್ ವೊಡ್ಚೊ **ಜುಜೆ ದಯಾಳ್**; ಮೊಗಾಕ್ ಮುಕ್ಕುನ್ ಖಾಂವ್ಚೊ ಮಾಗಿರ್‍ಚೆಂ ಮಾಗಿರ್; ಫಿರ್ಗಜೆಂತ್ಲೆ ಜಿಣಿಯೆಕ್ ತುಕ್ಲಾಂವ್ಚೊ **ತರ್ನೆಂ ತರ್ನೆಂ ಮೊರ್ನೆಂ**; ಪಯ್ಯಾಂಚೊ ಮೋಗ್ ಉಕ್ಲುನ್ ಧರ್‍ಚೊ **ಹಾಂಡೊ ಉಟ್ಲಾ**; ಎಕ್ಸುರ್‍ಯಾಂಚಿ ಜಿಣಿ ಚಿತ್ರಾಂವ್ಚೊ **ಬೊಂಚೊ ಬಂದ್**; ನ್ಹಾಣಿಯೆಂತ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾ ಕುವಾಳ್ಯಾಚೊ ಅಪ್ರತಿಮ್ ತಮಾಸೊ **ಕುವಾಳ್ಯಾಚಿ ವಾಲ್** ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ...

ಅಸಲೆ ಮೌಲಿಕ್, ಕೊಂಕ್ಣಿ ನಾಟಕಾಂಚೊ ಅಲಂಕಾರ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ನಾಟಕ್ ಬರಯಿಲ್ಲೊ ಚಾ.ಫ್ರಾ ಬರೊವ್ಪಿ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್ ಬಗಾರ್ ದುಸ್ರ್ಯಾಂನಿಯ್ ಅಸಲೆ ವ ತಾಚ್ಯಾಕೀ ಬರೆ ಆನಿಕೀ ಪ್ರಗತೆಕ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲೆ ನಾಟಕ್ ಬರಯ್ಜಾಯ್, ಖೆಳಾಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಶೆಂವ್ಚೊ ನಾಟಕಾಂಚೊ ಮೆಸ್ತ್ರಿ.

ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ಚಾರ್‌ಚ್ ವರ್ಸಾಂಚ್ಯಾ ತಾಚ್ಯಾ ಸಾಂಗಾತಾಚ್ಯಾ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಅನುಭವಾನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ತರ್, ಹ್ಯಾ ಮೆಸ್ತ್ರಿ ಥಾವ್ನ್, ತಾಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಮ್ಹಾಕಾ ಜಾಯ್ತೆಂ, ಶಿಕೊಂಕ್ ಮೆಳ್ಳಾಂ. ತಾಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂನಿ ಅಭಿನಯನ್ ಕರ್ತಾನಾ ವ ತ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಕ್ ದಿಗ್ದರ್ಶನ್ ದಿತಾನಾ ಆಮ್ಚೆ ಮಧೆಂ ವೊರಾಂಚಿ ವೊರಾಂ ತರ್ಕ್ ಚಲ್ಲಾಂ. ವಿಚಾರ್ ಆದ್ಲಿ ಬದ್ಲಿ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ತಾಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂ ವಿಶಿಂ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂ ವಿಶಿಂ, ಅಶೆಂ ಕೊಂಕ್ಣೆಚ್ಯಾ ಮಟ್ಟಾಕ್ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ನಾಟಕ್ ರಂಗ್ ಮಂಚಾರ್ ಹಾಡುಂಕ್ ಹಾಂವ್ ಸಕ್ಲಾಂ.

ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಬರಾಬರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಕ್ ಏಕ್ ಬರೊ ಫುಡಾರ್ ಆಶೆಂವ್ಚೆ ಆನಿಕೀ ದೋಗ್ ತೇಗ್ ನವೀಕರಣ್, ಪ್ರಗತಿ ಆಶೆಂವ್ಚೆ ಬರೊವ್ಪಿ ಉದೆಲ್ಯಾತ್ ಪುಣ್ ಇತ್ಲೆಂ ಪಾವಾನಾಂತ್. ಕೊಂಕ್ಣಿ ನಾಟಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಮಟ್ಟಾರ್ ಯೇಜಾಯ್ ತರ್ ಆನಿಕೀ ಚಡ್ ಜಣ್ ಉದ್ದೇಶಾಭರಿತ್, ತರ್ಕಾಭರಿತ್ ನಾಟಕ್ ಬರೊವ್ಪಿ ನಾಟಕಿಸ್ತ್ ಉದೆಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್. ನವೆಂ ನವೆಂ ಆಶೆಂವ್ಚೊ, ಬರೆಂ ಆಶೆಂವ್ಚೊ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ್ ಹೆಂ ಆಶೆತಾ ಮ್ಹಣ್ಚಾಂತ್ ದುಬಾವ್ ನಾ. ಚಾ.ಫ್ರಾ.ಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಕ್ ಯೆಂವ್ಚೊ ಲೊಕಾ ಸಂಖೊ, ಪಾಟ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ತಾಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಕ್ ಸ್ಪರ್ಧ್ಯಾಂತ್ ಮೆಳ್‌ಲ್ಲಿಂ ಬಹುಮಾನಾಂ ಹೆಂ ರುಜು ಕರ್ತಾ.

ಅಸಲೆ ನಾಟಕ್ ಬರೊವ್ನ್ ಆನಿ ಖೆಳೊಂಕ್ ತರ್ಬೆತಿ ಜಾಯ್ ತೆಂ ವಾಸ್ತವಿಕ್ ತರ್ಬೆತಿ ದೀಂವ್ಕ್ ಮೆಸ್ತ್ರಿ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಮೆಸ್ತ್ರಿ ಮಾತ್ರ್ ಪಾವನಾ. ತಾಚೆ ನಾಟಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಪಾವಾನಾಂತ್, ಏಕ್ ಲಾಯ್ಬ್ರೆರಿ ಸರ್ವ್ ಭಾಸಾಂಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಚ್ಯಾ ಬುಕಾಂಚಿ, ತ್ಯಾ ನಾಟಕಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಬುಕಾಂಚಿ, ನಾಟಕಾಚಿ ಧ್ವನಿ ತಶೆಂಚ್ ವಿಡಿಯೊ ಕೆಸೆಟಿಂಚಿ ಜಾಯ್.

****

ಛಾಪ್ಯಾಚಿ ಚರಿತ್ರಾ

–ಎ. ಸಿಕ್ವೇರಾ, ಬರೋಡಾ
(ಮಾಯ್ಗಾಂವ್ 1 ಸಪ್ಟಂಬರ್ 1982)

ಛಾಪೊ (ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್) ಸಂಶೋಧನ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತ್ ಚೀನಾಕ್ ಲಾಭ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಚಿನ್ಕಾರಾಂನಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 868 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಪಯ್ಲೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಛಾಪ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಆನಿ ತ್ಯಾಚ್ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಪಿಪಿಂಗ್ ಥಾವ್ನ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ 'ಚಾಯ್ನಿಸ್ ಕೋರ್ಟ್ ಗಝೆಟ್' ಸಂಸಾರಾಂತ್ಲೆಂ ಪ್ರಥಮ್ ಪತ್ರ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್.

ಚೀನಾ ಥಾವ್ನ್ ಬಹುಶಃ ಅರ್ಬ್ಯಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಯುರೋಪಾಕ್ ಛಾಪ್ಯಾಚಿ ವಳಕ್ ಜಾಲಿ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್ ತರೀ ತಾಕಾ ಘಾವೊತಿ ರುಜ್ವಾತ್ ನಾ. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ ದೇಶಾಂನಿ ಛಾಪೊ ದೆಕ್‌ಲ್ಲೊ ಪಂದ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಆನಿ ಸ್ವತಂತ್ರ್ ರಿತಿನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಆನ್ಯೇಕ್ ವಾದ್.

ಜರ್ಮನಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಮೈನ್ಜ್ ಶಹರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಜೊವಾನ್ ಗುಟನ್‌ಬರ್ಗ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಸೊನರಾನ್ (ಗೋಲ್ಡ್‌ಸ್ಮಿಥ್) ಛಾಪ್ಯಾಚೆಂ ಶೋಧನ್ ಕೆಲೆಂ. ಸಾಂಗಾತಾಚ್ಚ್ ಛಾಪುಂಕ್ ಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಶಾಯ್‌ಯಿ ತಾಣೆಂಚ್ ಸೊಧುನ್ ಕಾಡ್ಲಿ. ಉಪ್ರಾಂತ್ 1456–ಂತ್ ತಾಣೆ 300 ಬಾಯ್ಬಲ್ ಪ್ರಿಂಟ್ ಕೆಲೆ ಆನಿ ಛಾಪ್ಯಾ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ತೊ ಅಮರ್ ಜಾಲೊ.

ಅಶೆಂ ಯುರೋಪಾಂತ್ ಛಾಪ್ಯಾಚೆಂ ಶೋಧನ್ ಜಾತಾಚ್ ಇಟೆಲಿಂತ್ಲೆಂ ವೆನಿಶ್ ಶಹರ್ ಛಾಪ್ಯಾಚೆಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಕೇಂದ್ರ್ ಜಾಲೆಂ.

ವೆಸ್ಟ್ ಮಿನಿಸ್ಟರ್ (ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್) ಹಾಂಗಾಸರ್ ವಿಲಿಯಮ್ ಕೆಕ್ಸ್‌ಟನ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿನ್ ಪಯ್ಲೊ ಛಾಪ್ಖಾನೊ ಉಘಡ್ಲೊ. ಕೆಕ್ಸ್‌ಟನ್ ಇಟೆಲಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಲೊನ್ ಶಹರಾಂತ್ ಛಾಪ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಶಿಕ್‌ಲ್ಲೊ. ಸುರ್ವೆರ್ ಲಾತ್ಯಾ ಭಾಶೆನ್ ಚಲೊನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಛಾಪೊ ಆತಾಂ ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ ಘುಂವೊಂಕ್ ಸುರು ಜಾಲೊ. ವರ್ಸಾಂ ಪಾಶಾರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಯುರೋಪಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವ್ಹಡ್–ವ್ಹಡ್ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕೇಂದ್ರಾಂನಿ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಾಂ ಉಬಿಂ ಜಾಲಿಂ.

ವರ್ತಮಾನ್ ಪತ್ರಾಂಚೊ ಜಲ್ಮ್:

ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯಾ ಮದ್ಲ್ಯಾ ಆವ್ದೆಂತ್ ಯುರೋಪಾಂತ್ ವರ್ತಮಾನ್ ಪತ್ರಾಂನಿ ಜಲ್ಮ್ ಘೆತ್ಲೊ. ಸುರ್ವೆರ್ ವ್ಯಾಪಾರ್–ವ್ಯವಹಾರ್ ಕೇಂದ್ರಾಂನಿ ವರ್ತಮಾನ್ ಪುಸ್ತಕ್ (ನ್ಯೂಸ್ ಬುಕ್ಸ್) ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ವರ್ತಮಾನ್ ಪತ್ರಾಂ (ನ್ಯೂಸ್ ಪೇಪರ್ಸ್) ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲಿಂ. ಕ್ರಮೇಣ್ 1560 ಂತ್ ಜರ್ಮನಿಚ್ಯಾ ಶಹರಾಂನಿ ಆನಿ ಸ್ವಿಜರ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಕ್ರಮಿಕ್ ಅಂಕ್ಯಾಂಚಿಂ (ಕ್ರಮಾನುಸಾರ್) ಪತ್ರಾಂ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲಿಂ. ಜರ್ಮನಿಂತ್ ಥಾವ್ನ್ 1609 ಂತ್ ಚಾರ್ ಪಾನಾಂಚೆಂ 'ಅವಿಸಾ' ಆನಿ ಸ್ಟ್ರೋಬಾರ್ಗ್

ಾವ್ನ 'ರಿವೇಶನ್ಸ್' ಅಶೆಂ ದೋನ್ ವರ್ತಮಾನ್ ಪತ್ರಾಂ ಸರಾಗ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲಿಂ. ರಿಸುಮಾರ್ 1618 ಂತ್ ಹೊಲೆಂಡಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಅಮ್ಸರ್ಡಾಮ್ ಶಹರಾಂತ್ ಥಾವ್ನ ಇಂಗ್ಲಿಶ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಡಚ್ ಆನಿ ಜರ್ಮನ್ ಭಾಸಾಂನಿ ಹಫ್ತ್ಯಾಳಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಪ್ರಗಟ್ ಾಲಿಂ.

ಉಪ್ರಾಂತ್ 1621–ಂತ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಾಂನಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ 'ಕೊರರಿಟೊ' ್ಹಳ್ಳೆಂ ಪತ್ರ್ ಆರಂಭ್ ಜಾಲೆಂ. ಆನಿ 1660 ಂತ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಹೆರ್ ಹಫ್ತ್ಯಾಳಿಂ ತ್ರಾಂ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸುರು ಜಾಲಿಂ. 'ಲಂಡನ್ ಗಝೆಟ್' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸುರ್ವಿಲೆಂ ಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಗಝೆಟ್' ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ 1665 ಇಸ್ವೆಂತ್. ಹೆಂ ಪತ್ರ್ ಹಫ್ತ್ಯಾಂತ್ ೋನ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾತಾಲೆಂ.

ಹರ್ಯೆಕಾ ಸಂಗ್ತಿನ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯಿ ಆಧುನಿಕ್ ಪತ್ರಾಕ್ ಸಹಜ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಪತ್ರ್ 'ದಿ ಡೈಲಿ ಕರೆಂಟ್' ಹಾಣೆ ಸಂಸಾರ್ ದೆಖ್‌ಲ್ಲೊ ಅಟ್ರಾವ್ಯಾ ತಮಾನಾಚ್ಯಾ ಸುರ್ವೆರ್ (1702) ಆನಿ ತ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಥಾವ್ನ ಆಧುನಿಕ್ ಪತ್ರಾಂ ಲ್ಮೊನ್ ಆಸಾತ್.

ಸಂಯುಕ್ತ್ ಅಮೆರಿಕಾಕ್ ಪಾವ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಬೆಂಜಮಿನ್ ಹರಿಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ತ್ರ್‌ಕಾರಾನ್ 1690 ಂತ್ 'ಪಬ್ಲಿಕ್ ಅಂಕಂನ್ಸಾಸ್ ಬೊತ್ ಫೊರೈನ್ ಎಂಡ್ ೊಮೆಸ್ಟಿಕ್' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಪತ್ರ್ ಕಾಡ್ಲೆಂ. ಹೆಂ ಅಮೆರಿಕಾಚೆಂ ಪ್ರಥಮ್ ಪತ್ರ್. ಕೆಂಬಲ್ ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಅಮೆರಿಕಾಚ್ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿನ್ 'ಬೋಸ್ಟಾನ್ ನ್ಯೂಸ್ ಲೆಟರ್' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಪತ್ರ್ 1704 ್ ಸುರು ಕೆಲೆಂ. 'ಪೆನ್ಸಿಲ್ವಾನಿಯಾ' ಸಂಯುಕ್ತ್ ಅಮೇರಿಕಾಚೆಂ ಪ್ರಥಮ್ ದಿಸಾಳೆಂ ತ್ರ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ರಷ್ಯಾಂತ್ 1703 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಪಯ್ಲೆಂ ವರ್ತಮಾನ್ ಪತ್ರ್ ಪ್ರಗಟ್ ಾಲ್ಲೆಂ ಖಂಯ್!

ಾರತಾಂತ್ ಛಾಪೊ ಆನಿ ಪತ್ರಾಂ:

ಭಾರತಾಕ್ 1550 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಜೆಜ್ವಿತ್ ಮಿಶಿಯೊನರಿಂನಿ ಛಾಪೊ ಹಾಡ್‌ಲ್ಲೊ, ರೀ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಲಿಖಿತಾಂ ಆನಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಮಾತ್ರ್ ಪೊರ್ಚುಗೀಸ್, ಮಿಳ್, ಮಲಯಾಳಿ, ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಸಾಂನಿ ಛಾಪ್ತಾಲಿಂ. ಮೊಗಲ್ ರಾಯಾಂಚ್ಯಾ ಳಾರ್ ದೇಶಾಂತ್ ಥೊಡಿಂ ಖಬ್ರೆ ಪತ್ರಾಂ ಝುಳ್ಕಾತಾಲಿಂ ಖಂಯ್. ಪುಣ್ ಾರ್ವಜನಿಕ್ ಪತ್ರಾಂ ಭಾರತಾಂತ್ ಆಸಾ ಕೆಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂಕ್ ಫಾವೊ ಾತಾ!

ಈಷ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿಂತ್ ಥಾವ್ನ ನಿವೃತ್ ಜಾಲ್ಲೆ ವಾ ರಾಜಿ ್ನ ಭಾಯ್ರ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಪತ್ರಾಂಬರಿ ಾಂಗಾಸರ್‌ಯೀ ಪತ್ರಾಂ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಆಶೆಲೆ ಆನಿ ವಾವುರ್ಲೆ. ತಸಲ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾಂ ಯ್ಕಿ ವಿಲಿಯಮ್ ಬೊಲ್ಟ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ನಿವೃತ್ತ್ ವ್ಯಕ್ತಿನ್ ಕಲ್ಕತ್ತಾಂತ್ 1776 ಂತ್ ಏಕ್ ತ್ರ್ ಕಾಡುಂಕ್ ಮ್ಹಿನತ್ ಘೆತ್ಲಿ. ತರೀ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ತಾಕಾ ಒಪ್ಪಿಗಿ ಇನ್ಕಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾನ್

ತಾಚಿ ಮ್ಹಣತ್ ತಿತ್ಲ್ಯಾರ್ ಅಖೇರ್ ಜಾಲಿ. ಪುಣ್ ತೆರಾ ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಕಲ್ಕತ್ತಾಂತ್, ಸನ್ವಾರಾ ಜನೆರ್ 29, 1780 ಇಸ್ವೆಂತ್ 'Bengal Gazette' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ 12 ಇಂಚ್ ಲಾಂಬಾಯೆಚ್ಯಾ ದ್ಣೋನ್ ಪಾನಾಂಚ್ಯಾ, ತೀನ್ ವೊಳಿಂಚ್ಯಾ ಹಪ್ತ್ಯಾಳ್ಯಾ ಪತ್ರಾನ್ ಜಲ್ಮ್ ಘೆತ್ಲೊ!

ಭಾರತಾಂತ್ ಹೆಂ ಪ್ರಥಮ್ ಪತ್ರ್ ಕಾಡ್‌ಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಅಗೊಸ್ತಸ್ ಹಿಕಿ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ವ್ಯಕ್ತಿಕ್ ಫಾವೊ ಜಾತಾ. ಜಿಣಿಯೆಂತ್ ಸಬಾರ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಸಲ್ವಣಿ ಚಾಕ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿಚ್ಯಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಂ ಲಾಗಿಂ ಝುಗಡ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ, ಮೊಟ್ವ್ಯಾ, ಅಶಿಕ್ಷಿ, ಗರ್ವಿ ಆನಿ ರಾಗಿಸ್ಟ್ ಹಿಕಿ ಸಾಯ್ಬಾಚಿ ಜೀವನ್ ಚರಿತ್ರಾ ಕುತೂಹಲ್ ಭರಿತ್ ತಶೆಂ ಬಿರ್ಮೊತಾಯೆಚಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ತ್ಯಾ ಕಾಳಾಚ್ಯಾ ಅಧಿಕಾರಿಂನಿ ಹಿಕಿಕ್ ಬರೆಂಚ್ ದೊಸ್ಲೆಂ! ತೀನ್ ವರ್ಸಾಂಚ್ಯಾ ಆವ್ದೆ ಭಿತರ್ ತಾಚೆಂ ಪತ್ರ್ 'ಜಿವ್ಯಿಂ ಮಾರ್ಸ್ನ' ಹಿಕಿಕ್ ತಾಚ್ಯಾ ದೇಶಾಕ್ (ಇಂಗ್ಲೆಡಾಕ್) ಪಾಟಿಂ ಧಾಂವ್ಡಾಯ್ಲೊ! ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹಿಕಿನ್ ಥಂಯ್ಸರ್ ತಾಚೆಂ ಜೀವನ್ ಕಶೆಂ ಸಂಪಯ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಇತಿಹಾಸ್ ಸಾಂಗಾನಾ ತರೀ, ಹಿಕಿನ್ ತಾಚ್ಯಾ ಹರ್‍ಯೆಕಾ ಕಾರ್ಯಾಂತ್ ಸಲ್ವಣಿ ಆಪ್ಣಾವ್ನ್ ನಿರಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಂಸಾರಾಕ್ ಆಧೇವ್ಸ್ ಮಾಗ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಹಿಕಿನ್ ಸಂಸಾರ್ ಸಾಂಡುನ್ ಸರಿಸುಮಾರ್ ದೋನ್ ಶತಮಾನಾಂ ಉತರ್ಲ್ಯಾತ್ ತರೀ ತೋ ಭಾರತಾಂತ್ ಪತ್ರ್‌ಗಾರಿಕೆಚ್ಯಾ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ಅಮರ್ ಜಾಲಾ. ಆಜ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಚಡಾವತ್ ಹರ್‍ಯೆಕಾ ಪತ್ರಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಹಿಕಿಕ್ ವಳ್ಕಾತಾ. ಆನಿಯೆಕಾ ಉತ್ರಾನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ತರ್ ಹಿಕಿ ಪತ್ರ್‌ಗಾರಾಂಕ್ ಮೊಗಾಚೊ ಜಾವ್ನಾಸಾ.

ಹಿಕಿಚ್ಯಾ ಸಾಹಸಾನಿಮಿತ್ತ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಭಾರತಾಂತ್ ದೋನ್ ವಿಶೇಸ್ ಸಂಗ್ತಿ ಘಡ್ಲ್ಯೊ. ಪಯ್ಲೆಂ: ಭಾರತಾಕ್ ಪತ್ರ್‌ಗಾರಿಕೆಚಿ ವಳಕ್ ಜಾಲಿ ಆನಿ ಛಾಪ್ಯಾಚೊ ಮಹತ್ವ್ ಸಮ್ಜಾಲೊ. ದುಸ್ರೆಂ: ಹಿಕಿ ತಸಲ್ಯಾ ಹೆರ್ ಸಾಹಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿಂನಿ ಪತ್ರ್‌ಗಾರಿಕೆಂತ್ ಆಸಕ್ತ್ ದಾಕಯ್ಲಿ. ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ 1784 ಂತ್ 'ಕಲ್ಕತಾ ಗಝೆಟ್' ಆಸಾ ಜಾಲೆಂ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ರಿಚಾರ್ಡ್ ಜೋನ್ಸನ್ – ಹಾಣೆ 'ಮೆಡ್ರಾಸ್ ಕೊರಿಯರ್' ಪ್ರಗಟ್ ಕೆಲೆಂ. ಬೊಂಬಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಪ್ರಥಮ್ ಪತ್ರ್ 'ಬೊಂಬೆ ಹೆರಾಲ್ಡ್' (1789). ಹಿಕಿನ್ ಪ್ರಗಟ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಧಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ಭಾರತಾಂತ್ 15 ವರ್ತಮಾನ್ ಪತ್ರಾಂ ಝುಳ್ಕೊನ್ ಸೊಭೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲಿಂ!

ಆಜ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಶತಮಾನಾಂ ವಯ್ರ್ ಆವ್ದೆಚ್ಯಾ ಪತ್ರಾಂಚೆಂ ದೃಷ್ಟಾಂತ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ತರ್, 'ಬೊಂಬೆ ಸಮಾಚಾರ್' (1820) ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಬೊಂಬಯಿಂತ್ಲೆಂ ಗುಜರಾತಿ ದಿಸಾಳೆಂ ಆನಿ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ದೈನಿಕ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್. 'ದಿ ಟಾಯ್ಮ್ಸ್ ಓಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' (1832), ಕಲ್ಕತ್ತಾಂತ್ಲೆಂ 'ಅಮೃತ್ ಬಜಾರ್ ಪತ್ರಿಕಾ' (1868), ಲಕ್ನೊಂತ್ಲೆಂ 'ಪಾಯೊನಿಯರ್' (1832) ಇತ್ಯಾದಿ. ಮದ್ರಾಸಾಂತ್ಲೆಂ ದಿಸಾಳೆಂ 'ದಿ ಹಿಂದೂ' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಪ್ರಖ್ಯಾತ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಪತ್ರ್ಯೀ ಶೆಂಭೊರ್ ವರ್ಸಾಂ ವಯ್ರ್ ಥಾವ್ನ್ ಜಿವಂತ್ ಆಸಾ.

ಸುರ್ವಿಲೊ ಛಾಪೊ ಆನಿ ಪತ್ರಾಂ:

ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಆತಾಂಚ್ಯಾ ಬರಿ ಕೊಣಾಯ್ಕಿ ಕಿತೆಂಯೀ ಛಾಪುಂಕ್ ಹಕ್ಕ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಛಾಪೊ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಸರ್ಕಾರಾಚ್ಯಾ ಆನಿ ಇಗರ್ಜೆಂಚ್ಯಾ ನಿಯಂತ್ರಣಾ ಖಾಲ್ ಚಲ್ತಾಲೊ. ಅನಿಯೆಕಾ ರಿತಿನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಛಾಪೊ ಸ್ವತಂತ್ರ್ ನೆಣಾ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ! ಆಟ್ರಾವ್ಯಾ ಆನಿ ಎಕ್ಣಿಸಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಭಾರತಾಂತ್ ತರೀ ಹಿಚ್ಚ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಛಾಪ್ಯಾಚೆ ಕಾಯ್ದೆ (ಪ್ರೆಸ್ ಲೊಸ್) ನಾತ್‌ಲ್ಲೆ. ಪತ್ರಾಂನಿ ಛಾಪ್‌ಲ್ಲೆ ಅಧಿಕಾರಿಂಕ್ ಕೊಡು ಲಾಗ್ಲ್ಯಾರ್ ಆಧಿಕಾರಿ ಪತ್ರ್‌ಕಾರಾಂಚಿ 'ನೀತ್' ಕರ್‍ನ್ ತಾಂಕಾಂ ಶಿಕ್ಷಾ ದಿತಾಲೆ. ಎಕೇಕ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಬಂದ್ ಕೆಲ್ಲಿಂಯ್ ಆಸಾತ್. ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ ಪತ್ರ್ ಛಾಪ್ಯಾಚ್ಯಾ ಪಯ್ಲೆಂ ಛಾಪುಂಕ್ ಯೆವ್ಜಿಲ್ಲೆ ವಿಷಯ್ ಅಧಿಕಾರಿಂಕ್ ಕಳಯ್‌ಜಾಯ್ ಜಾತಾಲೆಂ.

ಬ್ರಿಟಿಶಾಂನಿ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಪತ್ರಾಂ ಆರಂಭ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಅಧಿಕಾರಿಂನಿ ಅಧಿಕಾರಿಂ ಥಂಯ್ ತಾಳ್ ಪಡಾನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸಂಪಾದಕಾಂಕ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಕ್ ಪಾಟಿಂ ವಚಾಜಾಯ್ ಜಾತಾಲೆಂ. ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಪತ್ರಾಂನಿ ಛಾಪ್ಚೆ ಚಡಾವತ್ ವಿಶಯ್ ಹಾಂಗಸರ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ವ್ಯಕ್ತಿಂಕ್ ಆಸಕ್ತ್ ಆಸ್ಚೆ ಚಾಲು ವಿಷಯ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆ. ದೃಶ್ಟಾಂತಾಕ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ರಿಪೊರ್ಟ್, ಆರ್ಮಿ ರಿಪೊರ್ಟ್ ಆನಿ ಖಬ್ರೊ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಆನಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಚಿ ಪ್ರಗತಿ ಪತ್ರಾಂನಿ ಛಾಪ್ತಾಲಿ. ಥೊಡ್ಯಾ ಪಾವ್ಟಿಂ ವಿದೇಶೀ (ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೆರಿಕಾ, ಯುರೋಪ್ ಆನಿ ಚಾಯ್ನಾ) ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಚಿಂ ಪತ್ರಾಂ, ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಜಾಹಿರಾತಾಂ (ಜನನ್, ಲಗ್ನ್, ಮರಣ್ ಇತ್ಯಾದಿ), ಫೆಶನಾಂ ವಿಶಿಂ ಲೇಖನಾಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಝುಳ್ಕಾತಾಲಿಂ. ಮೊಟ್ವ್ಯಾನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ತರ್ ಆತಾಂಚ್ಯಾಬರಿಂ ಹರ್ಯೆಕಾ ಸಂಗ್ತಿಂಕ್ ಪತ್ರಾಂನಿ ಆವ್ಕಾಸ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೊ. ಹಾಕಾ ಮುಖ್ಯ್ ಕಾರಣ್ ತೆದಾಳಾಚೊ ಸಂಸಾರ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧೆಕ್ ಪಾವೊಂಕ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೊ. ಪತ್ರ್‌ಕಾರಾಂಕ್ ಆತಾಂಚ್ಯಾಬರಿಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ತರ್ಬೆತಿ ಮೆಳಾನಾತ್‌ಲ್ಲಿ.

ಇತ್ಲೆಂಚ್ ನ್ಹಯ್, ವರ್ತಮಾನ್ ಛಾಪ್ಚಿ ರೀತ್‌ಯಿ ವಿಂಗಡ್‌ಚ್ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಎಕೇಕ್ ವಿಶಯ್ ವ ಖಬರ್ ಎಕೆಕಾ ವೊಳಿಂತ್ ವಯ್ರ್ ಥಾವ್ನ್ ಸಕ್ಲಾಬರಿ ಛಾಪ್ತಾಲೆ. ಆಧುನಿಕ್ ರಿತಿಂತ್ ಥೊಡಿ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಆನಿ ಸುದ್ರಾಪ್ ಆಟಾಪ್ಲಾಂ.

ಎಕಾ ಪತ್ರಾಂತ್ ಜೆರಾಲ್ ರಿತಿನ್ ದೋನ್ ಸಂಗ್ತಿ ಆಟಾಪುನ್ ಆಸ್ತಾ; ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಖಬ್ರೊ (ನ್ಯೂಸ್ ಆನಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯೊ (ವ್ಯೂಸ್). ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಮುಖ್ಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಲಿಖಿತಾಂನಿ ಆಟಾಪ್ತಾ. ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಲಿಖಿತಾಂ ಪತ್ರಾಂಚೊ ಆರ್ಸೊ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಎಕಾ ದೈನಿಕ್ ಪತ್ರಾಚೆಂ ಆವ್ಕ್ ಕೇವಲ್ 24 ವೊರಾಂ ತರೀ ತಾಂತುಂ ಆಟಾಪುನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯೆ ನಿಮ್ತಿಂ ಏಕ್ ಪತ್ರ್ ಎಕಾ ದಿಸಾನ್ ಮರಣ್ ಪಾವಾನಾ. ಜಾವ್ಯೆತ್ ಖಬರ್ ಬೆಳ್ಯೆವ್ನ್ ನಾಸ್ ಜಾತಾ; ಪುಣ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಚಡ್ ತೆಂಪಾಕ್ ಬಾಳ್ವಾತಾ – ಖಬ್ರೆ ಬರಿ ವೆಗಿಂಚ್ ಆಳ್ವಾನಾ. ಶೆಕ್ಡ್ಯಾರ್ 15 ಮಾತ್ರ್ ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಲಿಖಿತಾಂ ವಾಚ್ತಾತ್ ಖಂಯ್. ಪುಣ್ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಸಹಜ್ ಆಸ್ಚೊ ವ

ಆಪ್ಣಾಚೆರ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ್ ವಾ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ್ ರಿತಿನ್ ಪರಿಣಾಮ್ ಹಾಡ್ಚಿ ಖಂಯ್ಚಿಯ್ ಸಂಗತ್ ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಲಿಖಿತಾಂತ್ ಆಟಾಪ್ಲ್ಯಾರ್ ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜರೂರ್ ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಲೇಖನ್ ವಾಚ್ತಾ ಆನಿ ಪತ್ರಾಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಸಮ್ಜಾತಾ. ಹ್ಯಾ ನಿಮ್ತಿಂ ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಲೇಖನಾಂಚೆಂ ಮಹತ್ವ್ ಕಳ್ತಾ.

ವರ್ತಮಾನ್ ಪತ್ರಾಂ ಜಲ್ಮಲ್ಲ್ಯಾ ಸುರ್ವೆರ್ ಖಬ್ರೊ ವಿಂಗಡ್ ಆನಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯೆಚಿಂ ಲಿಖಿತಾಂ ವಿಂಗಡ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾತಾಲಿಂ. ಡೆನಿಯಲ್ ಡೆಪೊ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ವ್ಯಕ್ತಿನ್ ತಾಚ್ಯಾ 'ದಿ ರೆವ್ಯೂ' ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪತ್ರಾರ್ 1704 ಂತ್ ಪ್ರಥಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಖಬ್ರೊ ಆನಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಲಿಖಿತಾಂ (ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಲೇಖನಾಂ) ಎಕ್ವಟಾವ್ನ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಆತಾಂಚ್ಯಾ ಬರಿಂ ಎಕಾಚ್ ಪತ್ರಾರ್ ಛಾಪುನ್ ಪತ್ರ್‌ಗಾರಿಕೆಂತ್ ನಾಂವ್ ಜೊಡ್ಲೆಂ. ತಸೆಂಚ್ ಸುರ್ವೆರ್ ವರ್ತಮಾನ್ ಪತ್ರಾಂನಿ ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಲಿಖಿತಾಂ ಆತಾಂಚ್ಯಾಬರಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ ಏಕ್ ವಿಂಗಡ್ ಪಾನಾರ್ ಛಾಪಿನಾತ್‌ಲ್ಲೆ. ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಲಿಖಿತಾಂಕ್ ವಿಂಗಡ್ ಪಾನ್ ಅಮಾನತ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತ್ ನೊವ್ಹಾ ವೆಬ್‌ಸ್ಟಾರ್ ಹಾಕಾ ಫಾವೊ ಜಾತಾ! ಆನ್ಯೇಕ್ ಸಂಗತ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಕೀ ತ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಲೇಖನ್ ಎಕಾಚ್ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆಂ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಆನಿ ತೆಂ ಕೊಣ್ ಬರಯ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಕಳಿತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ. ಪೂಣ್ ಆತಾಂ ತಶೆಂ ನ್ಹಂಯ್. ವ್ಹಡ್-ವ್ಹಡ್ ಪತ್ರಾಂನಿ ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಮಂಡಳಿ ಆಸ್ತಾ ಆನಿ ತ್ಯಾ ಮಂಡಳಿಂತ್ಲೆ ಸರ್ವ್ ಎಕ್ಟಾಂಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಮುಕಾರ್ ದವರ್ತಾತ್ ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಲಿಖಿತ್.

ಛಾಪ್ಯಾಚಿಂ ಥೊಡಿಂ ಹಕ್ಕಾಂ:

ವಿಲಿಯಮ್ ಕೇಕ್ಸ್‌ಟನ್ ಹಾಣೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಛಾಪ್ಯಾನೊ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ (1476) ದೋನ್ ಶತಮಾನಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ (1694) ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಚ್ಯಾ ಅಖ್ರೇಕ್ ಪ್ರಥಮ್ ಜಾವ್ನ್ ಅಧಿಕಾರಿಂಚಿ ಒಪ್ಪಿಗಿ ವಾ ಲಾಯ್ಸನ್ಸ್ ಘೆನಾಸ್ತಾಂ ಛಾಪ್ಚೆಂ ಹಕ್ಕ್ ಪಯ್ಲೆಂ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಲೊಕಾಕ್ ಲಾಬ್ಲೆಂ!

ಛಾಪ್ಯಾ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ದುಸ್ರೆಂ ಘಡಿತ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಟಿಕಾ ಕರ್ಚೆಂ ಹಕ್ಕ್ (ರಾಯ್ಟ್ ಟು ಕ್ರಿಟಿಸಾಯ್ಜ್). ಹೆಂ ಹಕ್ಕ್ ವಿವಿಂಗಡ್ ದೇಶಾಂನಿ ವಿವಿಂಗಡ್ ವೆಳಾ ಕಾಳಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಮೆಳೊನ್ ಆಯ್ಲಾಂ. ಹೆಂ ಹಕ್ಕ್ ಆಪ್ಣಾಂವ್ಕ್ ಸಬಾರ್ ಲೋಕ್ ವಾವುರ್ಲ್ಲಾ, ಕಷ್ಟಾಲಾ ಆನಿ ತ್ಯಾಗ್ ಜಾಲಾ. ಟಿಕಾ ಕರ್ಚೆಂ ಹಕ್ಕ್ ಸಂಯುಕ್ತ್ ಅಮೆರಿಕಾನ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಮಾಂದುನ್ ಘೆತ್‌ಲ್ಲೆಂ ಆದ್ಲ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್.

ಆನಿ ತಿಸ್ರೊ ಮಯ್ಲಾ ಘಾತೊರ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಬಾತ್ಮಿ ಹಕ್ಕ್ (ರಾಯ್ಟ್ ಟು ರಿಪೋರ್ಟ್). ಹೆಂ ಹಕ್ಕ್ ಖಂಯ್ಚ್ಯಾಯೀ ದೇಶಾಂತ್ ಆಜ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಸ್ಥಾಪಿತ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾ. ದೃಷ್ಟಾಂತಾಕ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಥೊಡ್ಯೊ ಸಂಗ್ತಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಾಚೆ ವಿಶಯ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಸಾ ತಶೆ ವರ್ತಮಾನ್ ಪತ್ರಾಂನಿ ಛಾಪುಂಕ್ ಪತ್ರ್‌ಕಾರಾಂಕ್ ಅಧಿಕಾರ್ ನಾ. ದೇಶಾಂತ್ ಸಬಾರ್ ಕಾಯ್ದೆ-ಕಾನೂನಾಂ ಹಾಕಾ ಅಡ್ಕಳ್ ಯೆತಾತ್. ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಾಂತ್ಲಿ ವಿಶಯ್ ಛಾಪುಂಕ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ 1771

ಯರ್ಾಂತ್ ಹಕ್ಕ್ ನಾತ್ಲ್ಲೆಂ. ಅಮೇರಿಕಾಚ್ಯಾ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಹೌಸ್
ಫ್ ರೆಪ್ರೆಸೆಂಟೆಟ್ಯ್ವೊ ವಿಭಾಗಾನ್ 1789 ಪರ್ಯಾಂತ್ ಬಾತ್ಮಿದಾರಾಂಕ್ ದಾರ್
ುಗ್ತೆಂ ಕರುಂಕ್ನಾಂ! ಆನಿ ಸೆನೆಟ್ ವಿಭಾಗಾನ್ ಬಾತ್ಮಿದಾರಾಂಕ್ ಸ್ವಾಗತ್ ಕೆಲ್ಲೊ
795 ಇಸ್ವೆಂತ್!

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಆನಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಮ್ತಿ ಆಜ್ ಸಂಸಾರಾರ್ ವರ್ತಮಾನ್
ತ್ರಾಂ ಏಳ್ಗೆಚ್ಯಾ ತುದಿಯೆಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾಂತ್. ಸಂಸಾರಾ ಭೊಂವಾರಿಂ ಘಡ್ಚ್ಯೊ ಸರ್ವ್
ಂಗ್ತಿ ರೇಡಿಯೊ ಆನಿ ಟೆಲಿವಿಷನಾ ನಿಮ್ತಿಂ ಸಾರ್ವಜನಿಕಾಂಕ್ ಕಳಿತ್ ಜಾತಾತ್,
ರೀ ಆಯ್ಕೊಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಆನಿ ವಾಚ್ಚ್ಯಾಂಕ್ ಜಾಯ್ತೆಂ ಫರಕ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾನ್, ದೀಸ್
ಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಪತ್ರಾಂಚೊ ಮಹತ್ವ್ ಚಡೊನ್ ಯೆತಾ ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಉಣೊ
ಾಯ್ನಾ. ಏಷ್ಯಾ, ಆಫ್ರಿಕಾ ಆನಿ ದಕ್ಷಿಣ್ ಅಮೇರಿಕಾಚ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂನಿ ತವಳ್ ತವಳ್
ವಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಜಲ್ಮ್ ಘೆತೇತ್ ಆಸಾತ್. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಭಾರತಾಂತ್‌ಚ್ ಸಂಪ್ಲೆಲ್ಯಾ
ಂಚ್ವೀಸ್ ವರ್ಸಾಂನಿ ಶೆಂಬೊರಾಂನಿ ನವಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಜಲ್ಮಾಲ್ಯಾಂತ್. ಆನಿ ಜಲ್ಮತಚ್
ಸಾತ್! ಎಕಾ ಹಿಸ್ಪಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಜ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾರ್ 20 ಹಜಾರ್ ದೈನಿಕ್
ತ್ರಾಂ ಆಸಾತ್ ಖಂಯ್. ಸಂಯುಕ್ತ್ ಅಮೆರಿಕಾಂತ್‌ಚ್ 10 ಹಜಾರಾ ವಯ್ರ್
ಪ್ತ್ಯಾಳಿಂ ಪತ್ರಾಂ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾತಾತ್ ಖಂಯ್. ವಿಚಿತ್ರ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಭಾಪ್ಯಾಚಿ
ರಿತ್ರಾ ಆನಿ ಮಹತ್ವ್

****

ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ದೇಶಿ ನಾಂವಾಂ

–ಮೂಳ್ ಲೇಖಕ್: ಶ್ರೀ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಎ. ಕುವೆಲ್

ಅನುವಾದಕ್ : ಜೊಸ್ಸಾ)

"ನಾಂವಾಂತ್ ಕಿತೆಂ ಆಸಾ?" ಮ್ಹಳಾಂ ಕವಿ ಶೇಕ್ಸ್ ಪಿಯರಾನ್. ತರೀ ಎಕಾ ನಾಂವಾಂತ್ ಜಾಯ್ತೊ ಮತ್ಲಬ್ ಆಟಾಪ್ಲಾ. ದೆಕುನ್‌ಂಚ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಚಿಂ ವ್ಹಡಿಲಾಂ ಬಾಳ್ಯೆಂ ಭ್ಯುಂ ಪಡ್ಚಾ ಸಬಾರ್ ದಿಸಾಂ ಆದಿಂಚ್ ಏಕ್ ಯೋಗ್ಯ್ ನಾಂವ್ ವಿಂಚುನ್ ಕಾಡ್ಚಾಂತ್ ಪುಶ್ಕಳ್ ತಕ್ಲಿ ಖರ್ಚಿತಾತ್. ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ ಪೆಲ್ಯಾಂಚಿಂ ಅಥವಾ ಸಾಂತಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಪಳೆವ್ನ್ ತಾಂತ್ಲೆಂ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಸೊಭ್ತಾ ತೆಂ ವಿಂಚ್ತಾತ್. ವಿಂಚ್ತಾನಾ ತ್ಯಾ ನಾಂವಾಚೊ ನೀಜ್ ಅರ್ಥ್ ಕಿತೆಂ, ತಾಕಾ ಕಾಂಯ್ ಮುಣಿ ಅರ್ಥ್ ಆಸಾಗೀ ತೆಂ ಚಿಂತುನ್ ಪಳೆನಾಂತ್. ಥೊಡಿಂ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಸರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಮಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂಚಾ ನಾಂವಾಂ ಪೈಕಿಂ ಏಕ್ ವಿಂಚ್ತಾತ್; ಆನಿ ಹೆರಾಂ ಜಸೆಂ ಆದಿಂ ಇಟಲಿಂತ್ ಆನಿ ಸ್ಪೆಯ್ನಾಂತ್ ಭುರ್ಗೆಂ ಜಲ್ಮಾಲ್ಲ್ಯಾ ದಿಸಾಚಾ ಸಾಂತಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ದವರ್ತಾಲೆ ತಸಿ ಪದ್ಧತ್ ಆಧಾರ್ತಾತ್. ಸಾಂ ಜುವಾಂವ್ ಕ್ರಿಸೊಸ್ತಮ್ ತವಳ್ಚಾ ಕ್ರೀಸ್ತಾಂವಾಂನಿ ನಾಂವಾಂ ದವರ್ಚಾಂತ್ ವಾಪರ್ಲೆಲಿ ರೀತ್ ದಾಕವ್ನ್ ಮಣ್ತಾ– "ಬಾಳ್ಯಾಕ್ ಸಾಂತಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ದಿಂವ್ಚಾ ಬದ್ಲಾ ಸಬಾರ್ ದಿವೆ ಪೆಟವ್ನ್ ದವರ್ತಾತ್ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ದಿವ್ಯಾಂಕ್ ನಾಂವಾಂ ದವರ್ತಾತ್ ಆನಿ ಜೊ ದಿವೊ ಇತರಾಂ ಪ್ರಾಸ್ ಚಡ್ ವೇಳ್ ಜಳತ್ ಉರ್ತಾ ತಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಬಾಳ್ಯಾಕ್ ದವರ್ತಾತ್. ಕಿತ್ಯಾ ತೆಂ ಬಾಳ್ಯೆಂ ತ್ಯಾ ದಿವ್ಯಾಬರಿ ಚಡ್ ಆವ್ಯಾಕ್ ವಾಂಚ್ತೆಲೆಂ ಮಣ್ಚಾ ಪಾತ್ಯೆಣೇಕ್ ಲಾಗುನ್. ಹಿ ರೀತ್ ತೊ ಕೇಂಡ್ತಾಲೊ ಆನಿ ತಾಂಕಾಂ ಉಮೇದ್ ದೀವ್ನ್ ಮ್ಹಣ್ತಾಲೊ ಕೀ ತಕ್ಲೇಂತ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ಕಿತೆಂಯಿ ನಾಂವ್ ತುಮ್ಚ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಲಾಯ್ನಾಕಾತ್, ಮೆಲ್ಲ್ಯಾ ಮ್ಹಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂಕ್ ಸೈಲಾಪ್ ಕರುಂಕ್ ತಾಂಚಿಂಯಿ ಲಾಯ್ನಾಕಾತ್ ಬಗಾರ್ ಭಕ್ತಿಂತ್ ಅನಿ ಶೆಗುಣಾಂನಿ ಆನಿ ದೆವಾಚಾ ಚಾಕ್ರೆಂತ್ ನಾಂವಾಡ್ಡಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾ ಸಾಂತಾಂಚಿಂ ಲಾಯಾತ್.

ನಾಂವಾಂಚೊ ಜಲ್ಮ್

ಸಾಂತಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ದವರುಂಕ್ ಜಾಯ್ ಮಣ್ತಾನಾ ತ್ಯಾ ಸಾಂತಾಂಕ್ ಕೊಣಾಚಿಂ ಯಾ ಕಸಲಿಂ ನಾಂವಾಂ ಆಯ್ಲಿಂ ಮಣ್ಚೆಂ ಸವಾಲ್ ಉಬಾರುಂಕ್ ಯೆತಾ. ಹ್ಯಾ ಸವಾಲಾಕ್ ಸಾರ್ಕೆ ಜವಾಬ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆಮಿ ಮನ್ಶ್ಯಾಕುಳಾಚಾ ಆರಂಭಾ ಥೈಂ ಸೊದ್ನೇಚಿ ದೀಷ್ಟ್ ವೊರುಂಕ್ ಜಾಯ್– ಮಣ್ಜೇ, ಆದಾಂವ್ ಬಾಪಾ ಥೈಂ. 'ಆದಾಂವ್'–ಹೆಂ ನಾಂವ್ ತ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಕ್ ಕಿತ್ಯಾ ಆಯ್ಲೆಂ? ತ್ಯಾ ನಾಂವಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಕಳ್ತಾ. 'ಆದಾಂವ್' ಹ್ಯಾ ನಾಂವಾಚೊ ಅರ್ಥ್– 'ಜೊ ಪೈಲೊ' (First one) ಮೊರ್ನ್ಯಾ ತೆಸ್ತಾಮೆಂತಾಚಾ ಕಾಳಾರ್ ಆಸುಲ್ಲಿಂ ನಾಂವಾಂ ಅರ್ಥಾಬರಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್ ಆನಿ ತಿಂ ತ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಥೈಂ ದಿಸುಲ್ಲ್ಯಾ ಲಕ್ಷಣಾಂಚೊ ಯಾ ಗುರ್ತಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ಆಟಾಪ್ತಾಲಿಂ ('NOMINA SUNT

MINA') ನಾಂವಾಂ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾತ್ ಲಕ್ಷಣಾಂ (ಫಿತಿಸ್ಪಣಾಂ) ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಹ್ಯಾ
ಂಗ್ಣೇ ಪ್ರಕಾರ್ ಆನಿ ಪೊರ್ನೊ ತೆಸ್ತಾಮೆಂತ್ ದಾಕೈತಾ ತ್ಯಾಪರಿಂ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್
ಮ್ಯಾಂ ಕಳುನ್ ಯೆತಾ ಕೀ ಆದಾಂವ್ ಬಾಪಾನ್ ಜಿಂ ರಚ್ನಾಂ ಪಳೆಲಿಂ
ಂಚಾ ಲಕ್ಷಣಾಂಚೊ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ ವರ್ಣುಂಚಾ ಅಥವಾ ಉಚಾರ್‍ಚ್ಯಾ ಅರ್ಥಾರ್
ಂಕಾಂ ತಾಣೆ ನಾಂವಾಂ ದವರ್‍ಲಿಂ. ದಾಖ್ಲ್ಯಾಕ್: ತಾಣೆ ತಾಚಾ ಧಾಕ್ಟ್ಯಾ ಪುತಾಕ್
ಬೆಲ್' ಮ್ಹಣುನ್ ನಾಂವ್ ದಿಲೆಂ. 'ಆಬೆಲ್' ಮಳ್ಯಾರ್ 'ಸ್ವಾಸ್'. ಭುರ್ಗೆಂ ಭ್ಶುಂ
ಡುಲ್ಲ್ಯಾಫರಾ ಆಮ್ಕಾಂ ತ್ಯಾ ಭುರ್ಗ್ಯಾಥೈಂ ದಿಸ್ಚೆಂ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ್ ಕಿತೆಂ? ಸ್ವಾಸ್
ಲು ಕರ್ಚೆಂ. ಆದಾವ್ನ್ಯಿ ತೆಂ ಭುರ್ಗೆಂ ಭ್ಶುಂ ಪಡುಲ್ಲ್ಯಾಫರಾ ಪೈಲ್ಯಾಚ್ ಪಾವ್ಟಿಂ
ಳೆಲೆಂ ಸ್ವಾಸ್ ಭಾಯ್ರ್ ಭಿತರ್ ವೊರ್‍ತಾಲೆಂ ತೆಂ. ದೆಕುನ್ ತಾಣೆ 'ಆಬೆಲ್' (ಸ್ವಾಸ್)
ಣುನ್ ಎವೇಕ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಂ. ತೆಂ ಉತಾರ್ ತಿಣೆ ತ್ಯಾ ಬಾಳ್ಯಾಕ್ ನಾಂವ್ ಜಾವ್ನ್
ಟ್ ಧರ್‍ಲೆಂ.

ಂವಾಚೊ ದೀಸ್

ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಜುದೇವಾಂ ಮಧೆಂ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ನಾಂವಾಂ ದವರ್‍ಚೆಂ ಹಕ್ಕ್ ಆನಿ
ವಾಬ್ದಾರಿ ತಾಚ್ಯಾ ಬಾಪಾಚಿ ಆನಿ ಚಡಾವತ್ ಆವೈಚಿ. ಕುಟ್ಮಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಸ್ತ್ರೀಯೊ ಅಥವಾ
ಜಾರ್‍ಲ್ಯೊ ಭುರ್ಗ್ಯಾಕ್ ಫಾವೊ ತೆಂ ನಾಂವ್ ಸೊದುನ್ ಕಾಡುನ್ ಸಾಂಗ್ತಾಲಿಂ.
ಸೆಂ ವಿಂಚುನ್ ದಿಲ್ಲೆಂ ನಾಂವ್ ಚೆರ್ಕ್ಯಾಕ್ ಆಟ್ವ್ಯಾ ದಿಸಾ ಸಿರ್ಕುಮ್ಸಿಜಾರ್ ಕರ್‍ಚ್ಯಾ
ಗ್ತಾ ಆನಿ ಚೆಡ್ವಾಕ್ ತೆಂ ಜಲ್ಮಾಲ್ಲ್ಯಾ ದಿಸಾಚ್ ದವರ್‍ತಾಲಿಂ ಜಸೆಂ ಗ್ರೀಕ್ ಲೊಕಾಕ್
ಸೆಂ ಹಿಬ್ರು ಲೊಕಾಕೀ ಎಕ್‍ಚ್ ನಾಂವ್ ದವರ್‍ಚಿ ರಿವಾಜ್ ಆಸುಲ್ಲಿ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತೀ
ಕ್‍ಚ್ ನಾಂವ್ ದವರ್‍ಚಿ ರೂಢ್ ಆಸುಲ್ಲಿ. ಲೆಕಿನ್, ಕ್ರಮೇಣ್ ಕುಟ್ಮಾ ಆನಿ ಕುಳಿಯೋ
ಡ್ ಚಡ್ ಜಾತಾನಾ ತಾಂಕಾಂ ಎಕಾಮೆಕಾ ಥಾವ್ನ್ ವಳ್ಕುಂಕ್ ಸುಲಭ್ ಜಾಯ್ತೆಂ
ಡ್ ನಾಂವಾಂ (ಆಲ್ಕುಂಇಾ) ಘೆತ್ಲಿಂ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಎಕ್‍ಚ್ ನಾಂವ್ ದವರ್‍ಚಿ
ರಾಣಿಕ್ ಪದ್ದತ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ರಾಯಾಂ–ರಾಣ್ಯಾಂನಿ ಆಜೂನ್ ಚಾಲು ದವರ್‍ಲ್ಯಾ
ೊಮಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಬಾಪಾ ಸಾಯ್ಬಾನಿಂಯೀ ತಿಚ್ ರೀತ್ ಆಧಾರ್‍ಲ್ಯಾಶಿ ದಿಸ್ತಾ) ಪುಣ್
ಮನ್ ರಾಯ್ ತೀನ್ ವ ಚ್ಯಾರ್ ನಾಂವಾಂ ಲೆಗುನ್ ದವರ್‍ತಾಲೆ.

ೂರ್ನ್ಯಾ ಸೊಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ಲಿಂ ನಾಂವಾಂ

ಪೊರ್ನ್ಯಾ ಸೊಲ್ಲ್ಯಾಚಾ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ 173 ಮನ್ಶ್ಯಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಆಸಾತ್ ತ್ಯಾ
ಕಿಂ 62 ನಾಂವಾಂಕ್ ಅರ್ಥ್‍ನಾಂತ್, ಬಾಕಿಂಕ್ ಆಸಾತ್. ಕ್ರೆಸ್ತಾಚಾ ಕಾಳಾರ್ ಆನಿ
ಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ತೀನ್ ಶತಮಾನಾಂನಿ ಕ್ರೇಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಬಾಪ್ತಿಜ್ಮ್ ದಿತಾನಾ ನಾಂವಾಂ
ತಾಲೆ ಆನಿ ತಿಂ ನಾಂವಾಂ 'ಕ್ರೆಸ್ತಾಂವ್ ನಾಂವಾಂ' ಮಣ್ತಾಲೆ. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ತ್ಯಾ
ಂವಾಕ್ ಆನಿ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಆನ್‍ಭಾವಾಡ್ಯಾಂಚಾ ನಾಂವಾಂಕ್ ಭೇದ್ ನಾತುಲ್ಲೊ.
ನ್‍ಭಾವಾಡ್ತ್ಯಾಂಚಾ ದೆವಾಂಚಿಂ ಆನಿ ದೇವಿಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಕ್ರೇಸ್ತಾಂವಾಂಕ್
ತಾಲೆ ತಾಂಚಿಂ ಸರ್ವ್ ನಾಂವಾಂ ಅರ್ಥಾ ಪ್ರಮಾಣೆ ವಿಮರ್ಸುನ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್
ಂಚೆ ಇಕ್ರಾ ವರ್ಗ್ ಯಾ ವಾಂಟೆ ಕರುಂಕ್ ಜಾತಾ. ದೃಷ್ಟಾಂತಾಕ್.

1. ಆನ್‌ಭಾವಾಡ್ತ್ಯಾಂಚಾ ದೆವಾಂಚಿಂ. (ಮೆರ್ಕುರಿಯುಸ್, ಭಾಕ್ಕುಸ್, ಆಪೊಲ್ಲೊ, ಹೆಮೊಜೆನ್‌ಸ್, ಡಾಯಾನಾ ಇತ್ಯಾದಿ).

2. ಸಮಡ್ತೆಚ್ಯಾ ಕಾರ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಫಿತಿಸ್ಪಣಾಂಕ್ ಸಂಬಂದ್ ಜಾಲ್ಲಿಂ (ಆಗುಸ್ತಿನ್, ಒಪ್ಪಿಸಿಯುಸ್, ಇತ್ಯಾದಿ).

3. ಆಂಕ್ಯಾಂಚಿಂ (ಪ್ರೀಮುಸ್, ಸೆಕುಂದುಸ್, ಒಕ್ತಾವಿಯುಸ್, ಸೆಂಚೂರಿಯನ್, ಇತ್ಯಾದಿ)

4. ಮನ್ಜಾತ್ಯಾಂಚಿಂ (ಲಿಯೊ, ಉರ್ಸುಲಾ, ತಾವ್ರುಸ್, ಇತ್ಯಾದಿ)

5. ರಂಗಾಂಚಿಂ (ಆಲ್ಬುನುಸ್, ರೂಫುಸ್, ಇತ್ಯಾದಿ)

6. ಫುಲಾಂಚಿಂ (ರೊಜ್, ನಾರ್ಸಿಸ್ಸುಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ)

7. ದಿರ್ವ್ಯಾಂಚಿಂ (ಮಾರ್ಗರೆಟ್, ಕ್ರಿಸಾಂತುಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ)

8. ಮ್ಹೈನ್ಯಾಂಚಿಂ. (ಆಪ್ರಿಲಿಸ್, ಜೂನಿಯಾ, ಜೂಲಿಯಸ್, ಇತ್ಯಾದಿ)

9. ಗಾಂವಾಂಚಿ (ಮಾವ್ರುಸ್ ಸಾಬಿನಾ ಇತ್ಯಾದಿ)

10. ವೈಯುಕ್ತಿಕ್ ಶೆಗುಣಾಂಚಿಂ (ಹಿಲಾರಿಯಸ್, ಪ್ರೂದೆನ್ಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ)

11. ಚರಿತ್ರೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಶ್ರೇಷ್ಟ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಂಚಿಂ (ಸೀಜರ್, ವರ್ಜಿಲಿಯಸ್, ಕೊರ್ವೇಲಿಯಾ)

ಹಾಂಚೇ ಶಿವಾಯ್ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾವಾಂನಿಂ ಕ್ರೀಸ್ತಾಚಾ ಸಮಡ್ತೆಕ್ ಸಂಬಂದ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಫೆಸ್ತಾಂಚಿಂ ತತ್ವಾಂಚಿಂ ಆನಿ ಶೆಗುಣಾಂಚಿ ದವರ್‍ಲಿಂ. ಉದಾ: ನತಾಲಿಸ್, ಪಾಸ್ಕಾಲಿಯಾ, ರೆದೆಂಪ್ತುಸ್, ಅನಾಸ್ತಾಸಿಯಾ, ಅಗಾಪೆ ಏಲ್ಪಿಸ್, ಐರೀನ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಾಂತಾಂ ಭಕ್ತಾಂಥಾವ್ನ್ ನಾಂವಾಂ

ಕ್ರಿಸ್ತಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸುರ್ವೆಚ್ಯಾ ತೀನ್ ಶತಮಾನಾಂನಿ ವೈರ್ ಸಾಂಗುಲ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ದವರ್ತಾಲೆ ಆನಿ ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ದೆವೋತ್ ಭಕ್ತಾಂಚಿಂ, ಮಾರ್ತಿರಾಂಚಿ, ಪಾತ್ರಿಯಾರ್ಕಾಂಚಿ ಆನಿ ಪ್ರೊಫೆತಾಂಚಿಂಯಿ ದವರ್ತಾಲೆ. ಪುಣ್ ಆಂಕ್ವಾರ್ ಮರ್ಯೆಚೆಂ ಆನಿ ಆಪೊಸ್ತಲಾಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಘೆವುಂಕ್ ಚಾಲು ಕೆಲ್ಲೆಂ ಚೊವ್ತ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್; ಕಿತ್ಯಾಗಿ ಮಳ್ಯಾರ್ ಆಂಕ್ವಾರ್‌ಮರಿ ಆನಿ ಆಪೊಸ್ತಲ್ ಊಂಚ್ ವರ್ಗಾಚೆ ಸಾಂತ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಅಭಿಮಾನಾಕ್ ಲಾಗುನ್. ತಾಂಕಾಂ ತವಳ್ಚೆ ಕ್ರೀಸ್ತಾಂವ್ ದೆವಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ವೊರ್ತೊ ಮಾನ್ ದಿತಾಲೆ ಆನಿ ತಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಲೆಗುನ್ ಪವಿತ್ರ್ ಮಣುನ್ ಲೆಕ್ತಾಲೆ. ಆಯರ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ತಾಂಚಾ ಭಾಷೆಂತ್ 'ಮುಯಿರ್' (MUIRE) ಹೆಂ ನಾಂವ್ ಫಕತ್ ದೆವಾಚಾ ಆವೈಕ್ ಮಣುನ್ ರಕ್ಷಿತ್ ದವರ್‍ಲ್ಲಾಂ. ಸ್ಪೇಯ್ನ್ ಆನಿ ಇಟೆಲಿ ಗಾಂವಾಂನಿ ತಿಚೇ ಥಂಯ್ ಆಸ್ಚಾ ವಿಶೇಷ್ ದೆವಾಸಾಂವಾಕ್ ಲಾಗುನ್ ಲೋಕ್ ತಿಚ್ಯಾ ಫೆಸ್ತಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಭುಗ್ರ್ಯಾಂಕ್ ದವರ್ತಾತ್.

ಷ್ಟಾಂತಾಕ್ ಕೊಸೆಸಾಂವ್, ಆಸೆಸಾಂವ್, ದೊಲೊರೆಸ್, ಮರ್ಸಿ, ಇತ್ಯಾದಿ

ಚೊವ್ತ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆಪೊಸ್ತಲಾಂಚಿ ನಾಂವಾಂ ಾಗ್ ದವರ್ಚಿಂ ಪದ್ದತ್ ಚಾಲು ಕೆಲಿ. ತಾಂಚೆ ಪೈಕಿಂ ಸಾಂ ಜುವಾಂವ್ಚೆಂ ನಾಂವ್ ೋಕಾಕ್ ಚಡ್ ಖಾಯ್ಸ್ ಜಾತಾಲೆಂ, ಕಾರಾಣ್, ತೊ ಜೆಜುಕ್ ಆನಿ ಮರ್ಯೆಕ್ ಧಿಕ್ ಮೊಗಾಚೊ ಜಾವ್ನ್ ಆಸುಲ್ಲೊ ದೆಕುನ್ ಮಣ್ತಾ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡ್ರಿಯಾಚೊ ಂತ್ ಡಾಯೊನಿ ಪಿಯುಸ್.

ಅಸೆಂ ಕ್ರೇಸ್ತಾಂವಾಂನಿ ಸಾಂತಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಘೆಂವ್ಚಿ ಪದ್ದತ್ ಚಾಲು ಕೆಲ್ಯಾ ಪ್ರಾಂತ್ ತ್ಯಾ ನಾಂವಾಂಚೊ ಮೂಳ್ ಅರ್ಥ್ ಲಿಪುನ್ ಗೆಲೊ ಆನಿ ಲೊಕಾಕ್ ತ್ಯಾ ಂವಾಂ ಥೈಂ ಭಕ್ತ್ ಆನಿ ಆಕರ್ಶಣ್ ಭೊಗುಲ್ಲ್ಯಾಚೆಂ ಕಾರಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ ತ್ಯಾ ಂವಾಚಾ ಸಾಂತಾ ಯಾ ಸಾಂತೀಣೆಚ್ಯಾ ವಿಶೇಸ್ ದೇವ್ ಭಕ್ತೆಕ್, ಶೆಗುಣಾಂಕ್, ವಿತ್ರಾಯೇಕ್ ಆನಿ ಅಚರ್ಯಾಂಕ್ ಲಾಗುನ್, (ಮುನ್ಸಸುರ್ಂಕ್ ಆಸಾ)

ಗ್ರೆಜ್‌ಮಾತೆಚಿ ತಾಕೆದ್

ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಂತಾಂಚಿಂಚ್ ನಾಂವಾಂ ದೀಂವ್ಕ್‌ಜಾಯ್ ಮಳ್ಳೊ ಗ್ರೆಜ್‌ಮಾತೆಚೊ ಕಾನೂನು ಕಾಯ್ದೊ ಜ್ಯಾರೇಕ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂ ದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಹಿ ಪದ್ದತ್ ಪಾಳುಂಕ್‌ಜಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ವತ್ತಾಯ್ ಯಾ ತಾಕೇದ್ ಸುಲ್ಲಿ. ಶಿವಾಯ್, ಪುರಾಣ್ಯಾ ದೆವಾಂಚಿಂ, ವಾಯ್ಟ್ ಅರ್ಥ್ ಆಸ್ಚಿಂ ಆನಿ ಕ್ಯಾಂಚ್ ರ್ಥ್ ನಾಸ್ಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ದವರುಂಕ್ ನಜೊ ಮಣುನ್ ಅಡ್ವಾರ್ಲ್ಲೆಂ. ಸಾಂತಾಂಚಿಂ ಂವಾಂ ದವರ್ಚೊ ಇರಾದೊ ಜಾವ್ನ್ ಆಸುಲ್ಲೊ ಕಿತೆಂಗೀ ಮಳ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ಸಾಂತಾಚಾ ್ಯೆಚೊ ಪಾಟ್ಲಾವ್ ಕರ್ಚೊ, ತಾಚೆ ಶೆಗುಣ್ ಆಧಾರ್ಚೊ, ಕುಡಿ ಅತ್ಮ್ಯಾಚಾ ಗಜ್ರಾಂನಿ ಂಚಿ ಮಜತ್ ಆನಿ ಅನ್ವಾರಾಂನಿ ತಾಂಚೆ ಸಸಾಯೆನ್ ಬಚಾವಿ ಜೊಡ್ಚೊ.

ಂವಾಂ ದಿಂವ್ಚೊ ಸಂದರ್ಭ್

ಕ್ರೇಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ನಾಂವಾಂ ಬಾಪ್ತಿಜ್ಮಾಚಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ದಿಂವ್ಚಿ ರೂಡ್ ್ನಾಂ ಸುರು ಜಾಲ್ಲಿ ತೆಂ ಸ್ವಷ್ಟ್ ಕಳಿತ್ ನಾ. ಪುಣ್ ಬಾಳ್ಯಾಂಕ್ ಬಾಪ್ತಿಜ್ಮ್ ದಿಂವ್ಚಿ ಾಲ್ ಪದ್ಧತ್ ಚಾಲು ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ತವಳ್ ಥಾವ್ನ್ ತಿ ಆಜ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಚಲತ್ ಯ್ಲ್ಯಾ. ಆದಿಂ ಪ್ರಾಯೆಸ್ತ್ ಕನ್ವೆರ್ತ್ತೆರ್ ಜಾವ್ನ್ ಬಾಪ್ತಿಜ್ಮ್ ಘೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಸಂದರ್ಬಾರ್ ಂಕಾಂ ನೊವೆಂ ನಾಂವ್ ದಿತಾಲೆ, ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ತಾಚೆಂ ಆದ್ಲೆಂ ನಾಂವ್ ರದ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆ. ಉದಾ: ಏಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಯ್- ಕೆಡ್‌ವಾಲ್ ಮಳ್ಳ್ಯಾ ನಾಂವಾಚೊ ್ವೆರ್ತ್ತೆರ್ ಜಾತಚ್ ತಾಕಾ ಪಾಪಾ ಸೆರ್ಜಿಯಸಾನ್ ರೊಮಾಂತ್ ಬಾಪ್ತಿಜ್ಮ್ ದಿಲ್ಲೊ. ಾನಾ ತಾಕಾ ಪೀಟರ್ ಮಣ್ಚೆಂ ನಾಂವ್ ದಿಲೆಂ. ಮಾಗಿರ್ ತೊ ರಾಯ್ ಮಾಂತ್ ಮೆಲೊ. ನಿಕೆಪಿಲ್ಲ್ಯಾ ಘೊಂಡಾರ್ ತಾಚಿಂ ದೊನೀಂ ನಾಂವಾಂ ರವ್ನ್ ಘಾಲ್ಲಿಂ ಆಸಾತ್.

ನೊಂವಿಂ ನಾಂವಾಂ ಕ್ರೀಜ್ಮ್ ದಿಂವ್ಚಾ ವೆಳಾರೀ ದಿತಾಲೆ. ಆತಾಂಯೀ ದಿತಾತ್. ಪುಣ್ ಚಡಾವತ್ ನಾಂವಾಂ ದೀಂವ್ಕ ಸಾಂಗುಲ್ಲೊ ಸಂದರ್ಬ್ ಬಾಪ್ತಿಜ್ಮಾಚೊ. ಕಿತ್ಯಾ ತೊ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಪೈಲೊ ಸಾಕ್ರಾಮೆಂತ್ ಕ್ರೀಸ್ತಾಂವಾಂಚಾ ಜಿಣ್ಯೆಚೊ. ಕ್ರೀಸ್ತಾಂವ್ ಸಮಡ್ತೆಚೊ ಬೋವ್ ಆದ್ಲೊ ಮಾಡ್ತಿರ್ ಸಾಂತ್ ಬಾಲ್ಸಾಮುಸ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಲಿಖಿತಾಂತ್ ಸಾಂಗ್ತಾ ಕೀ ತಾಚಾ ಬಾಪಾನ್ ದವರುಲ್ಲೆಂ ನಾಂವ್ 'ಬಾಲ್ಸಾಮುಸ್' ಮಾಗಿರ್ ತಾಕಾ ಬಾಪ್ತಿಜ್ಮಾ ವೆಳಾರ್ ದಿಲ್ಲೆಂ ಪವಿತ್ರ್ ನಾಂವ್ 'ಪೀಟರ್' ತರೀ ಸಾಂತಾಂಚಾ ತಾರೀಕ್ ಪಟ್ಟೆಂತ್ (ಕೆಲೆಂಡರಾರ್) ತಾಚೆಂ ಆದ್ಲೆಂ ನಾಂವ್'ಂಚ್ ದಾಕೈಲಾಂ, ಬಾಪ್ತಿಜ್ಮಾಚೆಂ ನಾ.

ಇಂಡಿಯನ್ ಕ್ರೀಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ನಾಂವಾಂ

ಇಂಡಿಯನ್ ಕಥೊಲಿಕ್ ಇಗ್ರಜ್'ಮಾತೇಕ್ ಲಗ್ತಿ ಆಸ್ಚಾ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ತೆನ್ಕಾಂತ್ (ದಕ್ಷಿಣಾಂತ್) ಲೆ ಸೀರಿಯನ್ ಕ್ರೀಸ್ತಾಂವ್ ಸೀರಿಯನ್ ಭಾಷೆಚಾ ಉಚ್ಚಾರಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಸಾಂತಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ದವರ್ತಾಲೆ. ಪೊರ್ತುಗೆಜ್ ಯೇವ್ನ್ ಕನ್ವೆತ್ತೆರ್ ಕೆಲ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕೀ ಸಾಂತಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ದವರ್ತಾಲೆ. ತಿಂ ನಾಂವಾಂ ದೇಶಿ ರುಪಾರ್ ದೀನಾತುಲ್ಲೆ ಪುಣ್ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಗಾಂವ್ಚಾ ಭಾಷೆಂತ್ ಉಚಾರುಂಕ್ ಜಾಯ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ಇಲ್ಲಿ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಕರ್ತಾಲೆ. ತಿಚ್ ಪದ್ದತ್ ಪೊರ್ತುಗೆಜಾಂನಿ ಕನ್ವೆತ್ತೆರ್ ಕೆಲ್ಲೆ ನೊಡ್ತೆರ್ (ಈಷ್ಟ್ ಇಂಡಿಯನ್) ಆಧಾರ್ತಾಲೆ. ಅಸೆಂ ಮಂಗ್ಳೂರ್'ಗಾರ್, ಗೊಂಯ್ಕಾರ್ ಆನಿ ನೊಡ್ತೆರ್ ಪೊರ್ತುಗೆಜಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಘೆವುನ್ ಆಪಾಪ್ಲ್ಯಾ ಭಾಸಾಂನಿ ಉಚ್ಚಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್'ಸಾರ್ಕೆಂ ಇಲ್ಲಿ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಕರ್ತಾಲೆ, ದೃಷ್ಟಾಂತಾಕ್ ಪೀಟರ್ ಮಣ್ಚೆ ನಾಂವ್ ನೊಡ್ತೆರಾನ್ ಮಾರಾಟೆಂತ್ 'ಪೆದ್ರಿಯಾ' ಕೆಲೆಂ, ಗೊಂಯ್ಕಾರಾನ್ ಆನಿ ಮಂಗ್ಳೂರ್'ಗಾರಾನ್ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ 'ಪೆದ್ರು' ಕೆಲೆಂ. ಜೊ ಆಜ್ (ಜೊನ್) ಹೆಂ ಪೊರ್ತುಗೆಜ್ ನಾಂವ್ ನೊಡ್ತೆರಾಕ್ 'ಜಾಂವ್ಸ' ಜಾಲೆಂ ಆನಿ ಗೊಂಯ್ಕಾರಾಕ್ ಆನಿ ಮಂಗ್ಳೂಗಾರಾಕ್ 'ಜುವಾಂವ್' ಜಾಲೆಂ. ಅಸೆಂ ಆಮಿ ಫಿಂಗ್ರಿ ನಾಂವಾಂ ಆನಿ ತಿಂಯಿ ಅರ್ದುಕುರಿಂ ಬದ್ಲುನ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂ ಪಳೆವ್ನ್ ಇತರ್ ಜಾತಿಂಚೊ ಲೋಕ್ ಹಾಸ್ತಾ ಮಾತ್ರ್ ನೈಂ ತ್ಯಾ ನಾಂವಾಂಚೊ ಮೂಳ್ ಅರ್ಥ್'ಯೀ ಪಿಡ್ಡ್ಯಾರ್ ಜಾತಾ. ಹಿ ಪಾಡ್ ಸವಯ್ ಸೊಡುಂಕ್ ಅಥವಾ ತಿದ್ದುನ್ ಘೆವುಂಕ್ ಬೊರಿ ನಾಂಗೀ ಮಣ್ಚೆಂ ಸವಾಲ್ ಉಬ್ಜಾತಾ.

ಚಡಾವತ್ ಸಾಂತ್ ಆನಿ ಸಾಂತಿಣ್ಯೊ ಎರೊಪಿ ಗಾಂವಾಂತ್ಲ್ಯೊ ಜಾವ್ನ್ ಆಸುಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಚಿಂ ಫಿಂಗ್ರಿ ನಾಂವಾಂ ಆಸಾತ್ ತಸಿಂ ಆಮಿ ಘೆಂವ್ಚಾ ಬದ್ಲಾ ಆಮ್ಚಾ ಪ್ರತೀ ಎಕಾ ಭಾಷೇಚ್ಯಾ ಉಚ್ಚಾರಾಕ್ ತಾಳ್ ಪಡಾಶೆಂ ತಿಂ ಭಾಷಾಂತರ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಬೊರೆಂ ನೈಂಗೀ ಮಳ್ಳೆಂ ಸೂಚನ್ ಆಸಾ. ಆಜ್ ಕಾಲ್ ಹೆಂ ಸೂಚನ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಪಸಂತ್ ಆಸಾ ಆನಿ ತೆಂ ಕಾರ್ಯಾಂತರ್ ಕರ್ಚೆಂ ಮನ್'ಯೀ ಆಸಾ ಆನಿ ಆತಾಂಚೊ ವೇಳ್'ಯಿ ಯೋಗ್ಯ್ ಜಾಲ್ಲೊ. ಪುಣ್, ತಿಂ ನಾಂವಾಂ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಪುರಾ ಭಾಷಾಂನಿ ಬದ್ಲುಂಕ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಸಾಧ್ಯ್'ನಾ ತರ್

ಪಾಯ್ ಕಿತೆಂ? ಆಸಾ ಏಕ್. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಚಡುಣೆ ಹರ್ ಕಾ ಬಾಷೇಕ್ ಸಂಸ್ಕ್ರತ್ ಭಾಷೇಂತ್ಲ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚೊ ಪ್ರಯೋಗ್ ಆಸಾ. ಆನಿ ತಿ ಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ವಾಪಾರ್ಲ್ಲಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ, ಆಮಿ ಕ್ರೀಸ್ತಾಂವ್ ಲಾತೆಂ ವ ಗ್ರೀಕ್ ಪಾರ್ತ್ಯಾಂವ್ ತಸೆಂ. ತ್ಯಾ ಪಾಸುನ್ ಆಮಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸಾಂತಾಂಚಾ ನಾಂವಾಂಚೊ ರ್ಥ್ ಸಂಸ್ಕ್ರತ್ ಭಾಷೆಂತ್ ತರ್ಜುಮೊ ಕರುಂವ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಯೋಗ್ಯ್ ಲ್ಲಿಂ ದೇಶಿ ನಾಂವಾಂ ಮೆಳ್ತೆಲಿಂ. ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹೈಂ, ತಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಇತರ್ ಸಮಡ್ತೆಚ್ಯಾ ಕಾಕ್ ಮೆಚ್ವಾತೆಲಿಂ.

ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸಾಂತಾಂಚಿಂ ನಾಂವಾಂ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಸಬ್ದಾಂ ಮಾರ್ಫತ್ ದೇಶಿ ರುಪಾಂಕ್ ದ್ಲಿ ಕರ್ಚೆಂ ಸೂಚನ್ ಉಡ್ತೆಂ ಯಾ ನವೀನ್ ನ್ಹೈಂ. ಇಂಡಿಯನ್ ಇಗ್ರಜೆಚಿ ಚರಿತ್ರಾ ಳೆಲ್ಯಾರ್ ಹೆಂ ಸೂಚನ್ 200 ವರ್ಸಾಂ ಆದಿಂ ಕಾರ್ಯಾಂತರ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ ದಿಸುನ್ ತಾ. ಫಾದರ್ ಕೊನ್ಸ್ತಾಂಜೊ (ಕೊನ್ಸ್ಟೆಂಟ್) ಬೇಸ್ಚಿ ಹ್ಯಾ ನಾಂವಾಚಾ ಜೆಜ್ವಿತಾನ್ ದುರಾ ಜಿಲ್ಲ್ಯಾಂತ್ ಮಿಸಾಂವ್ ಪ್ರಗಟ್ಲೆಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಬಾಪ್ತಿಜ್ಮಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ನ್ಸ್ತಾಂಜೊ ಆಸುಲ್ಲೆಂ ಸಂಸ್ಕ್ರತಾಂತ್ ತರ್ಜುಮೊ ಕರುನ್ "ಧೈರಿಯಾನಾಥನ್" ಣುನ್ ಬದ್ಲಿಲೆಂ (ಕೊನ್ಸ್ಟೆಂಟ್ = ಥಿರ್ ರಾಂವ್ಚೊ ಮನಿಸ್ = ಧೈರಾದಿಕ್ ನಿಸ್= ದೈರಿಯಾನಾಥನ್) ಹೊ ಜೆಜ್ವಿತ್ ತಮಿಳ್ ಕವಿ ಜಾವ್ನ್ ನಾಂವಾಡ್ಲೊಲೊ. ಣ್ ದೇಶಿ ನಾಂವಾಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ದಿಂವ್ಚಿ ಪದ್ದತ್ ಸುರು ಕೆಲ್ಲಿ ತಾಣೆ ನ್ಹೈಂ ಗಾರ್ ತಾಚಾಕೀ ಆದಿಂ, ಮಣ್ಜೆ ಸೊಳಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ್ ಫಾ. ರೊಬರ್ಟ್ ನೊಬಿಲಿನ್ ಚಾಲು ಕೆಲ್ಲಿ ಮಣ್ತಾತ್.ಕ್ರೀಸ್ತಾಂವ್ ಸಮಡ್ತ್ಚ್ ದೇಶಿ ಪದ್ದತೇಕ್ ದ್ಲುಂಕ್ ತಾಣೆ ಆಪ್ಲಿ ಜೀಣ್ ಖರ್ಚಿಲಿ ಖೈಂ; ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಚಿ ಮಾಗ್ಣಿಂ ಪವಿತ್ರ್ ಸ್ತಕಾಂ ಆನಿ ಲಿತುರ್ಜಿಕ್ ಕಾರ್ಯಿಂ ತಾಣೆಂ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಪದ್ದತೀಕ್ ಬದ್ಲಿಲಿಂ; ಆನಿ ಪ್ಲೆ ಸನ್ಯಾಸ್ಯಾಚೊ ವೇಸ್ ಘೆತ್ಲೊ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಬರಿ ತಾಣೆ ಮಾಸ್ ಖಾಂವ್ಚೆಂ ಆನಿ ಮಾಲ್ ಪಿಯೆಂವ್ಚೆಂ ಬನ್ದ್ ಕೆಲೆಂ ಉದ್ದೇಶ್-ಹಿಂದ್ವಾಂಕ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮಡ್ತ್ ಚ್ವಾಶೆಂ ಕರ್ಚೊ. ಅಸೆಂ ಮಣ್ತಾಚ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ನಾಂವಾಂಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚೊ ವೇಸ್ ಂವ್ಚಿ ಪದ್ಧತ್ ತಾಣೆಂಚ್ ಸುರು ಕೆಲ್ಲಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ಯೆತ್.

ಅಜೂನ್ ಮಧುರಾ ಆನಿ ಮೈಸೂರ್ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ಲೆ ಕ್ರೀಸ್ತಾಂವ್ ದೇಶಿ ಾಂವಾಂಚ್ ವಾಪರ್ಚೆಂ ಆಮ್ಕಾಂ ದಿಸುನ್ ಎತಾ. ಥೊಡಿಂ ನಾಂವಾಂ ತಮಿಳ್ ಆನಿ ೋಡಿಂ ಪುರಾಣಿಕ್ ಕನ್ನಡಾ ಭಾಸಾಂನಿಂಯ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾತ್. ದೃಷ್ಟಾಂತಾಕ್ ಂ **ನಾಂವಾಂ ವಾಚಾತ್:** ಆಂದ್ರು = ಬಲವೆಂದ್ರ (ಸಂಸ್ಕೃತ್) =ಬಳಿಷ್ಟ್

ೊನಿಫಾಸ್ =ನಲ್ಲಪ್ಪ (ತಮಿಳ್ ಭಾಸೆಂತ್ ನಲ್ಲ=(ಬೊರೊ)= ಬೊರೊ ಕರ್ಚೊ.

ಮೆಂತ್= ಸಾಂತಾಪ್ಪ (ತಮಿಳ್)=ಕಾಕುಳ್ದಾರ್

ೊನ್ಸ್ಟೆಂಟ್=ಧೈರ್ಯನಾಥನ್ (ಸಂಸ್ಕೃತ್)=ಥಿರಾಸಾಣೆಚೊ.

ೊಮಿನಿಕ್-ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್ (ಸಂಸ್ಕೃತ್)=ಸಾಯ್ಬ್.

ಹಿಲರಿ= ಆನಂದ= ಖುಶಾಲಿ

ಜೊನ್=ಅರುಳ್ (ತಮಿಳಾಂತ್ ಅರುಳ್=ಕುರ್ಪಾ) ಕುರ್ಪೆಚೆಂ ದೆಣೆಂ

ಮಾರ್ಸೆಲ್=ಗುರುಸ್ವಾಮಿ) (ಸಂಸ್ಕೃತ)= ಸೈನಿಕ್

ಪಾವ್ಲ್ =ಸೀನಪ್ಪ (ತಮಿಳ್) ಸಣ್ಣಪ್ಪ (ಕನ್ನಡ್) ಲ್ಹಾನ್ ಮನಿಸ್.

ಪೀಟರ್=ರಾಯಪ್ಪ (ಕನ್ನಡ್ ಆನಿ ತಮಿಳ್) ತಮಿಳಾಂತ್ ರಾಯ್ =ಫಾತೊರ್

ಹ್ಯಾ ವೈಲ್ಯಾ ದೃಷ್ಟಾಂತಾಂಕ್ ಪಳೆತಾನಾ ಆಮ್ಕಾಂ ಆಮ್ಚಿಂ ಕ್ರೀಸ್ತಾಂವ್ ನಾಂವಾಂ ದೇಶಿ ರುಪಾಕ್ ಬದ್ಲಿಲ್ಯಾರ್ ತಿ ನೊವಿಂಚ್ ಯಾ ಉಡ್ತಿಂ ತಸಿಂ ದಿಸಾನಾಂತ್. ತಸೆಂಚ್ ಹಿಂದ್ವಾಂಕ್ ಆಸಾತ್ ತಿಂ ನಾಂವಾಂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಯಾ ಲಾತ್ಯಾಭಾಷೆಂತ್ ತರ್ಜುಮೊ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ತಾಂತ್ಲಿಂ ಚಡಾವತ್ ಆಮ್ಚಾ ಕ್ರೀಸ್ತಾಂವ್ ನಾಂವಾಂಕ್ ಬದ್ಲಿ ಜಾತಾತ್.

ಅಸೆಂ ಮಣ್ತಾನಾ ಹಿಂದ್ವಾಂಚಿಂ ಪುರಾ ನಾಂವಾಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಯೋಗ್ಯ್ ಜಾಂವ್ಚಿಂ ನೈಂ. ದೃಷ್ಟಾಂತಾಕ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ದೆವಾಂಕ್, ದೇವಿಂಕ್ ಆನಿ ಪುರಾಣಾಂತ್ಲ್ಯಾ ವೀರಾಂಕ್ ಆಸ್ಚಿಂ ತಿಂ. ತಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ತಿಂಯಿ ಬೋವ್ ಸಾಧಿಂಚ್, ಮಣ್ಜೇ ವಜಣ್ಯಾಚಿಂ ಉದಾ: ರಾಮ =ಸೊಭಿತ್; ಕೃಷ್ಣ=ಕಾಳೊ, ಗೌರಿ–ಧೊವಿ. ತರೀ ತಿಂ ಆಮಿ ವಾಪ್ರುಂಕ್ ಫಾವೊನಾ. ತ್ಯಾಚ್ ಪ್ರಮಾಣೆ ಸಕ್ಲಾ ದಿಲ್ಯಾಂತ್ ತಿಂ ನಾಂವಾಂ ಆಮಿ ಘೆವುಂಕ್ ಫಾವೊ ನೈಂ ಬಗಾರ್ ತಾಂಚಾ ಅರ್ಥಾಪ್ರಮಾಣೆಂ ತಿಂ ದೇಶಿ ಭಾಸಾಂನಿ ತರ್ಜುಮೊ ಕರುಂಕ್ ಸುಧಾಂ ಜಾಯ್ನಾಂತ್ –

ಬರಾಟಮ್	=	ಧೊವೊ ಪಾಕ್ಕಿಸಾಳೊ
ಕ್ಲೊಡಿಯಸ್	=	ಥೊಂಟೊ
ಡೆನಿಸ್, ಡಾಯನೀಸಿಯಸ್	=	ವಾಯ್ನಾಚೊ ದೇವ್
ಜೊನಾಸ್, ಜೊನ್ನಾ	=	ಪಾವ್ರೊ
ಜೂಲಿಯಸ್	=	ಜೂಲಿಯಸಾ ಥಾವ್ನ್ ಉಬ್ಜಾಲ್ಲೊ
ಲೂಸಿಯನ್	=	ಲೂಸಿಯನಾ ಥಾವ್ನ್ ಉಬ್ಜಾಲ್ಲೊ.
ಸೆಸಿಲಿಯಾ, ಸೆಸಿಲಿ	=	ಗಯ್ರ್ಯಾ ದಿಷ್ಟಿಚೆಂ
ಸಿಂತಿಯಾ	=	ಸಿಂತಿಯಾ ಪರ್ವತಾಲಾಗ್ಚೆಂ
ಮಾಗ್ದಾಲೆನಾ	=	ಮಾಗ್ದಾಲಾ ಗಾಂವ್ಚೆಂ
ಮರಿಯಾನ್	=	ಮೇರಿ ಆನಿ ಆನ್ನಾ
ಒಫೆಲಿಯಾ	=	ಸೊರೊಪ್
ಸಾಬಿನಾ	=	ಸಾಬಿನಾ ಗಾಂವ್ಚೆಂ
ಉರ್ಸುಲಾ	=	ಬಾಯ್ಲೆಂ ಆಸ್ವೆಲ್

ಸಿಪ್ರಿಯನ್	=	ಸ್ಯಾಪ್ರಸ್ ಗಾಂವ್ಚೊ
ಲಿಡಿಯಾ	=	ಲಿಡಿಯಾ ಗಾಂವ್ಚೆಂ
ಮೈಕಲ್	=	ದೆವಾ ಸಾರ್ಕೊ ಕೊಣ್?

ಆಮ್ಚ್ಯಾ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಜಾಣ್ವಾಯೆ ಖಾತಿರ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ನಾಂವಾಂ ಪೈಕಿಂ ತರ್ಜುಮೊ ಕರುಂಕ್ ಜಾಂವ್ಚಿಂ ಥೊಡಿಂ (ಪುರುಷಾಂಚಿಂ ಆನಿ ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಚಿಂ) ವಿಂಚುನ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಅರ್ಥಾಪ್ರಕಾರ್ ದೇಶಿ ನಾಂವಾಂ ದಿತಾಂ.

ಪುರಷಾಂಚಿಂ

ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ನಾಂವ್	**ಅರ್ಥ್**	**(ಸಂಸ್ಕೃತ್) ದೇಶಿ ನಾಂವ್**
ಆರೊನ್	ಉಂಚ್ಲೊ	ಉನ್ನತ್
ಅಬ್ದಿಯೆಲ್	ದೆವಾಚೊ ಚಾಕೊರ್	ದೇವ್‌ದಾಸ್
ಆಬೆಲ್	ಸ್ವಾಸ್	ಪ್ರಾಣ್
ಅಬ್ರಾಂವ್	ಸಂತತೆಚೊ ಬಾಪ್	ಜಾನಕ್
ಆಡೊಲ್ಫ್	ಕಾರ್ಬಾರಿ ಮಾನೆಸ್ತ್	ಮಹಾವಿರ್
ಆಲ್ಬರ್ಟ್	ನಾಂವ್ ವೆಲ್ಲೊ	ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಯಾ ಮಹಾಯಿಸ್
ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್	ಲೊಕ್‌ಪಾಲಕ್	ಲೊಕಪಾಲಕ್
ಆಲ್ಪ್ರೆಡ್	ಬೊರಿ ಬೂದ್ ಸಾಂಗ್ಚೊ	ಸುಮಂತ್ರಿ ಯಾ ಸುಸಾಚಿವ್
ಅಲ್ಫೊನ್ಸೊ	ಕಬೂಲ್ ಕರ್‍ಚೊ	ಸಹಾಮತ್
ಆಲ್ವಿನ್	ಸಕ್ದಾಂಕ್ ಪ್ರೀಜೊ	ಸರ್ವಪ್ರಿಯ
ಆಂಬ್ರೊಜ್	ಮರಣ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೊ	ಅಮೃತ್
ಆಂದ್ರು	ಬಲಿಷ್ಟ್	ಪುರುಶೋತ್ತಮ್
ಆಂತೊನ್	ಆಮೊಲಿಕ್	ಅಮೂಲ್ಯಾ ಯಾ ಪ್ರಸಾಶ್ಯ
ಆರ್ಚಿಬಾಲ್ಡ್	ವಿಶೇಸ್ ಧೈರಾಧಿಕ್	ಮಹಾಶೂರ್
ಆರ್ತರ್	ವೊರ್ತೊ	ಮಹಾಕುಳ್ ಯಾ ಕುಲಿನ್
ಆಗಸ್ತಿನ್, ಒಸ್ಟಿನ್		ಕುಲಿನ್
ಅಗಸ್ತಸ್	ಶ್ರೇಷ್ಠ್ ಸಾಯ್ಬ್	ಮಹೇಶ್ವರ್
ಬೆಪ್ಟಿಸ್ಟ್	ಸ್ವಚ್ ಕರ್‍ಚೊ	ಪಾವನ್
ಬಾರ್ತೊಲೊಮಿವ್	ಝುಜಾರಿ ಪುತ್	ರಣಪ್ರಿಯ
ಆಪೊಲ್ಲೊ	ಸುರ್ಯೊ	ಪ್ರಭಾಕರ್, ದಿವಾಕರ್, ದಿನಕರ್
ಬೆಜಿಲ್	ರಾಯಾಳ್	ರಾಜಯ್ಯ
ಬೆನೆದಿಕ್ತ್	ಭಾಗಿ	ಧನ್ಯವಂತ್
ಬೊನಿಫಾಸ್	ಧರ್ಮಿಷ್ಟ್	ಹಿತಾಕರ್ ಯಾ ಉಪಕಾರಕ್
ಬ್ರೂನೊ	ಗೆಂದ್ದೊ	ಕಪಿಲ್
ಸೀಜರ್	ನಿಳ್ಯಾ ದೊಳ್ಯಾಂಚೊ	ನಿಲಾಕ್ಷ, ನೀಲನಾಯಕ್

ಚಾರ್ಲ್ಸ್	ಬಳಾಧಿಕ್	ಬಾಲಾದಿಕ್, ಬಾಲಾವನ್, ಮಹಾತ್ಮ, ಧೀರಾತ್ಮ
ಕ್ಲೆರೆನ್ಸ್	ಕಾಕುಳ್ದಾರ್	ಕರುಣಾಶಿಲ್, ದಯಾಶೀಲ್, ಕೃಪಾಶಿಲ್
ಕೊನ್ರಾಡ್	ಥಿರ್ ಮನಾಚೊ	ನಿಸ್ರಾಯಾ
ಕೊನ್ಸ್ತಾಂತಿನ್	ದೃಡ್ ಸ್ವಭಾವಾಚೊ	ದೃಢಾತ್ಮ

ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಚಿಂ

ಆದೆಲ್, ಆಡೆಲ್ಯೆಡ್, ಆದೆಲಿಯಾ, ಆಡೆಲಿನಾ, ಆಲಿಸ್ = ರಾಯಾಚಿ ದುವ್		ಕುಮಾರಿ
ಅಗತಾ	ದಯಾಳ್	ಸಾದಯಾ/ದಯಾವತಿ
ಆಗ್ನೆಸ್	ನಿಸ್ಕಳ್	ಸತೀ
ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡ್ರಾ	ಪಾಳೊಕ್	ಲೊಕ್ ಪಾಲಕೀ
ಅಮೇಲಿಯಾ	ಚಟುವಟಿಕೆಚೆಂ	ಅನಾಲಾಸಿ
ಎಮಿ	ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ್	ಪ್ರಿಯ, ಕಾಂತಾ, ಕಾಮಾನಿಯಾ
ಅಂಜೆಲಿನಾ	ಸೊಭಿತ್	ಸುಂದರಿ, ಕಾಂತಾ
ಅನ್ನಾ	ಕುರ್ಪಾ	ಕೃಪಾ
ಅಂತೊನಿಯಾ/ ಅಂತೊನಿನಾ	ಮೊಲಾದಿಕ್	ಪ್ರಾಸಾಸ್ಯ
ಅಗುಸ್ತಾ	ಸಾಯ್ಬಿಣ್	ಮಹೇಶ್ವರಿ
ಅವ್ರೊರಾ	ಸಕಾಳ್ಚೊ ಉಜ್ವಾಡ್	ಅರುಣಾ
ಬೆಯಾಟ್ರಿಸ್	ಸುಖ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ	ಸುಖಾಕರಣಿ, ಸುಖಾದಾಯಿನಿ
ಬೆನೆದಿಕ್ತಾ	ಭಾಗಿ	ಕಲ್ಯಾಣಿನಿ
ಬ್ಲಾಂಚ್	ಧೊವೆಂ	ಗೌರಿ, ಸುಚಿ
ಬೆರ್ತಾ	ರುಪೇಸ್ತ್	ಸುಂದರಿ
ಬ್ರಿಜಿತ್	ತ್ರಾಣ್	ಸಾಬಲಾ
ಕೆರೊಲಿನ್, ಚಾರ್ಲಟ್	ಬಳಿಷ್ಟ್	ಪ್ರಬಲಾ
ಸಿಲೆಸ್ತಿನ್	ಸ್ವರ್ಗಿಯ್	ದಿವ್ಯ
ಕ್ಲಾರಾ, ಕ್ಲಾರಿಸ್	ಪರ್ಜಳಿಕ್	ಸುಪ್ರಭಾ, ಭಾಸ್ವತಿ
ಕ್ಲೆಮೆಂತಿನಾ	ಸಾಧೆಂ	ಕೊಮಲಾ, ಸುಸಿಲಾ
ಡಾಯನಾ	ದೇವಿ	ದೇವಿ, ಭಾಗ್ವತಿ
ದೊರೊತಿಯಾ	ದೆವಾಚೆಂ ದೆಣೆಂ	ದೇವಪ್ರಸಾದ
ಇಡಿತ್	ಆನಂದ್	ಆನಂದಿನಿ
ಎಡ್ನಾ	ದಾದೊಸ್ಕಾಯ್	ರಮಣಿ, ಮಧುರಾ
ಎಲಿಯಾನೊರ್, ಹೆಲೆನ್,		

ಎಲ್ಲಾ, ಎಲೆನ್, ನೊರಾ	ಉಜ್ವಾಡ್	ಪ್ರಭಾ, ಕಾಂತಾ, ಕಾಂತಿ
ಎಜಿಜ್, ಎಲಿಜಾಬೆತ್	ದೆವಾಚಿ ಭಕ್ತಿ ಕರ್ಚಿ	ದೇವಭಕ್ತಿಣಿ
ಎಲ್ವೀರಾ	ಧೊವೆಂ	ಶುಕ್ಲಾ, ಸ್ವೇತಾ
ಎಮೆಲಿನ್, ಎಮಿಲಿ, ಎಮ್ಮಾ	ಕಷ್ಟಿ	ಕರ್ಮಶೀಲಾ
ಎಸ್ತೆರ್	ನೆಕೆತ್ರ್, ಅದ್ರುಷ್ಟ್	ತಾರಾ, ಸುಭಾಗಿನಿ
ಎವ್ಲಾಲಿಯಾ	ಬೊರೆಂ ಉಲಣೆ	ಮಧುಭಾಶಿನಿ
ಎನ್‌ಫೇಮಿಯಾ	ಶಾಭಾಸ್ಗೆಚೆಂ	ಸುಕೀರ್ತಿ
ಇವಾ, ಇವ್ಲಿನ್	ಜೀವ್	ಸಂಜೀವನೀ

ಪುರಷಾಂಚಿಂ

ಕ್ರಿಸ್ಪಿನ್–ಕ್ರಿಸ್ಪಿಯನ್	ಕೊಂಗ್ರ್ಯಾ ಕೆಸಾಂಚೊ	ಕುರಳ್ ಕೆಸಾ
ಕತ್ಬರ್ಟ್	ಪ್ರಕಾಶ್ಚಿತ್	ಮಹಾಯಾಸ್
ಸಿರಿಲ್	ಪದ್ವೇದಾರ್	ಈಶ್ವರ್, ಈಶ್ವರಯ್ಯಾ
ಸಾಯ್ರಸ್	ಸುರ್ಯೊ	ಭಾಸ್ಕರಾ
ದಾನಿಯೆಲ್	ದೈವಿಕ್ ಮುನ್ಸುಬ್	ಪರಮಾಧ್ಯಕ್ಷ
ದಾರಿಯಸ್	ರಕ್ಷಣ್ ಕರ್ಚೊ	ರಕ್ಷಕ
ದಾವಿದ್	ಪ್ರೀತಿಚೊ	ಪ್ರಿಯ, ವಲ್ಲಭ
ಡೊನಾಲ್ಡ್	ಗಂಭೀರ್ ಪ್ರಾಮುಖ್	ಅಭಿಮನ್ಯ್
ಎಡ್ಮಂಡ್	ಅಸ್ತಿಚೊ ರಾಕ್ವಲಿ	ಧನಪಾಲಕ್
ಎಡ್ವರ್ಡ್	,,	,,
ಎಡ್ವಿನ್	ಆಸ್ತಿದಾರ್	ಧನಂಜಯ್
ಎಗ್ಬರ್ಟ್	ತಾಲ್ವಾರ್ ಶ್ರೇಷ್ಟ್	ಖಡ್ಗಾಯಸ
ಎಲ್ಡ್ರೆಡ್	ಭಿರಾಂಕುಳ್	ಭೀಮಾ, ಭೀಷಣಾ
ಎಮ್ಮೆನ್ವಲ್, ಮಾನ್ವೆಲ್	ದೇವ್ ಆಮ್ಚೆ ಥಂಯ್	ಸಹದೇವ್
ಎನೊಕ್	ಅರ್ಪಿಲ್ಲೊ	ನಿಕ್ಷಿಪ್ತ್
ಎರಿಕ್	ಗ್ರೇಸ್ತ್, ಧೀರ್	ಶ್ರೀಮಾನ್, ಧಾರಾ
ಎವ್ಜಿನ್	ಶ್ರೇಷ್ಟ್ ಜಲ್ಮಾಚೊ	ಮಹಾಕುಲ್
ಫೆಲಿಕ್ಸ್	ಸುಖಿ	ಭಾಗ್ಯವನ್, ಸುಭಾಗ
ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್	ಅಜಾದಿ–ಸ್ವತಂತ್ರಿಯ್	ಅನಿರುದ್ಧ್
ಫ್ರೆಡ್ರಿಕ್	ಸಮಾಧಾನಾಚೊ ರಾಯ್	ಸಾಂತಾರಾಜ್
ಜೊರ್ಜ್	ರೈತ್	ಕೃಷಿವಾಲ್, ಖೇತ್ರಪತಿ
ಜೆರಾಲ್ಡ್	ಭಾಲ್ಯೆ ಸಾರ್ಕೊ ಘಟ್	ಶೊಲಬಲ್
ಗ್ರೆಗರಿ	ಜಾಗ್ರತೆಚೊ	ಸಾವದಾನ
ಗುಸ್ತಾವಸ್	ಝುಜಾರಿ	ಮಹಾವೀರ್
ಗಿಲ್ಬರ್ಟ್	ನಾಂವಾಡ್ಡಿಕ್	ಮಹಾಯಾಸ್

ಹೆರಲ್ಡ್	ಚೆಂಪಿಯನ್, ಸೆನಾದಿಪತಿ	ವಿಕ್ರಾಂತ, ಸೇನಾಪತಿ
ಹರ್ಬರ್ಟ್	ಸೈನಾಚೊ ಆನಂದ್	ಸೇನಾಯಸ್
ಹೆನ್ರಿ	ಘರಾಚೆಂ ಮಸ್ತಕ್	ಗ್ರಹಪತಿ, ಕುಲಪತಿ, ಪ್ರಾಸನ್ನ
ಹಿಲರಿ	ಖುಶಾಲಿ, ಸುಖಿ	ಹರ್ಷ, ಸಹರ್ಷ
ಹ್ಯೂಬರ್ಟ್	ಪರ್ಜಳಿಕ್ ಅತ್ಮ್ಯಾಚೊ	ಭಾಸುರಾತ್ಮ, ಪ್ರಭಾತ್ಮ
ಹ್ಯೂಗ್, ಹ್ಯೂಗೊ	ಮತ್, ಅತ್ಮೊ	ಮಾನು
ಇಗ್ನೆಶಿಯಸ್	ಉಮೆದ್ವಂತ್	ಉತ್ತಪ್ಪ, ತೆಜಾಸ್ವಿನ್, ಆಗ್ನೆಯಾ
ಇಜಾಕ್	ಹಾಸೊ	ಹಸನ್ಮುಖಿ
ಜೊನ್	ದೆವಾಚೆಂ ಕುರ್ಪೆಭರಿತ್ ದೆಣೆಂ	ದೇವದತ್ತ, ದೇವಪ್ರಸಾದ್
ಜೆರೊಮ್	ಪವಿತ್ರ್ ನಾಂವ್	ಪವಿತ್ರ್ ನಾಮ್
ಜೊಬ್	ದುಖೆಸ್ತ್	ದುಖಿತ್
ಜೊಸೆಫ್ ಜುಜೆ =	ಪ್ರೊಪೆತ್	ಆದೇಶಕ್
	ಪ್ರೊಫೆತಾಂಚೊ ದೇವ್,	ಸಿದ್ದದೇವ್
	ಜನತೆಚೊ ದೇವ್,	ಜನದೇವ್
	ಸಂತತ್ ಉತ್ಪನ್ ಕರ್ಣಾರ್	ಸಂಯೊಜಕ್
ಜೊಸುಆ	ಸಾಲ್ವಾಸಾಂವಾಚೊ ದೇವ್	ಮೋಕ್ಷ್ ದೇವ್
ಜೊಸಿಹಾ, ಜೊಸಿಯಸ್	ಸೊಮ್ಯಾನ್ ದಿಲ್ಲೊ	ಸ್ವಾಮಿದತ್ತ್
ಜೂಲಿಯಸ್	ಮೋವ್ ಕೆಸಾಂಚೊ	ಮೃದುಕೇಶ್
ಜುಸ್ತಿನ್	ನೀತಿದಾರ್	ನ್ಯಾಯವರ್ಲಿ
ಲೆನ್ಸ್ಲೊಟ್	ದಾಕ್ಟುಲೊ ಆಂಜ್	ದೇವ್‌ದೂತ್
ಲೊರೆನ್ಸ್	ಕುರ್ವಾರ್ ಕೆಲ್ಲೊ	ಯಶಸ್ವಿ, ಪ್ರಖ್ಯಾತ್
ಲಾಜಾರುಸ್	ದೆವಾನ್ ಮಜತ್ ಕೆಲ್ಲೊ	ದೇವ್ ಸಹಾಯ್
ಲಿಂಯಾಂಡರ್	ಸಿಂಹಕಸ್ತಾಚೊ ಮನಿಸ್	ನರಸಿಂಹ್
ಲಿಯೊನಾರ್ಡ್	ಸಿಂಹಾಬರಿ ಧೈರಾದಿಕ್	ಸಿಂಹಾಸುರ್, ಸಿಂಹಬಳ್
ಲೀನಸ್	ರಂಗೀನ್ ಕೆಸಾಂಚೊ	ಉಮಕೇಶ್
ಲಾಯನಲ್	ತರ್ನೆಂ ಸಿಂಹ್	ಸಿಂಹಕುಮಾರ್
ಲುವಿಸ್	ಧೈರಾಧಿಕ್ ಸೈನಿಕ್	ವೀರಸೇನ್
ಲೂಸಿಯಸ್	ಸಕಾಳಿಂ ಜಲ್ಮಾಲ್ಲೊ	ಅರುನಾಜ್
ಮಾರ್ಟಿನ್	ಝುಜಾರಿ	ರಣಪ್ರಿಯ, ರಣರಾಗ
ಮಾರ್ಸೆಲ್, ಮಾರ್ಕುಸ್	ಮಂಗಳಗ್ರಹಾಚೊ	ರಣಜ
ಮೆತ್ಯೂ	ದೆವಾಚೆಂ ದೆಣೆಂ	ಬ್ರಹ್ಮದಾನ, ದೇವ ದಾನ
ಮತಾಯಸ್	"	"
ಮಾವ್ರಿಸ್	ಸಾವ್ಳೊ, ಕಾವ್ಳೊ,	ಕೃಷ್ಣ, ಶಾಮಾ
ಮೊಜೆಸ್	ತಾರೊಕ್	ತಾರಕ್, ಲೇಕರಕ್ಷಕ್

ನಿಕಲಸ್	ಲೊಕಾಚಿ ಜೀತ್	ಲೋಕ್‌ವಿಜಯ್
ನಾತಾನಿಯಲ್	ದೆವಾಚಿ ಕಾಣಿಕ್	ದೇವ್ ದಾನ್
ನೊಯೆಲ್	ಕ್ರಿಸ್ಮಸ್	ಕ್ರಿಸ್ತಜನ್ಮ
ಒಸ್ಮಂಡ್	ದೆವಾನ್ ಸಾಂಬಾಳ್ಳೊ	ಸ್ವಾಮಿ ರಕ್ಷಣನ್
ಒಸ್ವಲ್ಡ್	ದೆವಾಚಿ ಶಕ್ತಿ	ದೇವ ಪ್ರಭಾವ
ಪೆಟ್ರಿಕ್	ಶ್ರೇಷ್ಟ್	ಆರ್ಯಾ, ಆರ್ಯಜನ್
ಪರೆಗ್ರಿನ್	ಪರ್ಕಿ	ಅನ್ಯಜನ್
ಪೀಟರ್	ಖಡಾಪ್	ಪ್ರಸ್ತರ, ಪಾಶನ
ಫಿಲಿಪ್	ಘೊಡ್ಯಾಂ ಪ್ರೇಮಿ	ಆಶ್ವಪ್ರಿಯ
ಪಿಯುಸ್	ದೆವೊತ್	ಧರ್ಮಶೀಲ್, ಧರ್ಮಾತ್ಮ್
	ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಚಿಂ	
ಫೆಸಿಲಿಯಾ	ಸುಖ್	ಆನಂದಿ
ಫಿದೇಲಿಯಾ	ವಿಶ್ವಾಸಿ	ಪತಿವೃತ
ಫ್ಲೊರಾ	ಫುಲ್	ಕುಸುಮಾ, ಪುಶ್ಪಾ
ಫ್ಲೊರೆನ್ಸ್	ಫುಲ್ತೆಂ	ಪ್ರಾಫುಲ್ಲಾ
ಗರ್ಟಿ–ಜೆತ್ರುದ್	....	ಕುಂತ್ತಿ
ಗ್ರೇಸ್	ಉಪ್ಕಾರ್	ಪ್ರಸಾದಾ
ಹೆರಿಯೆಟ್, ಹೆನ್ರಿಯೆಟ್ಟಾ	ಘರಾಚಿ ವ್ಹಡಿಲ್ನ್	ಗ್ರಹೇಶ್ವರಿ
ಐಡಾ	ದೆವಾ ಸಾರ್ಕೆಂ	ದೆವಾಸಮ್ಮ, ದೆವಾತುಲ್ಲ್ಯ
ಐರೀನ್	ಸಮಾಧಾನಿ	ಸಾಂತಿ
ಇಜ್ಬೆಲ್	ದೆವಾಚಿ ಭಕ್ತಿ ಕರ್ಚೆಂ	ದೇವ್‌ಭಕ್ತಿನಿ
ಜೇನ್, ಜೋನ್, ಜೀನ್,		
ಜೆನೆಟ್, ಜುವಾನ್,	ದೆವಾಚಿಂ ದೆಣಿ	ದೇವದತ್ತ, ದೇವಕೃಪಾ
ಜೊಸೆಫಿನ್	ಪ್ರೊಫೆತಾಂಚಿ ದೇವಿ	ಸಿದ್ದದೇವಿ, ಜನದೇವಿ, ಪ್ರೆಶೀತಾ
ಜೂಡಿತ್	ಹೊಗ್ಗಿಕೆಚೆಂ	ಪ್ರಾಸಸ್ಯ
ಜೂಲಿಯಾ, ಜೂಲಿಯಾನಾ		
ಜೂಲಿಯೆಟ್	ಮೋವ್ ಕೇಸಾಚೆಂ	ಮೃದುಕೇಸಿ
ಜುಸ್ತಿನಾ	ನೀತಿವಂತ್	ನ್ಯಾಯಶೀಲಾ
ಲಿಲ್ಲಿ, ಲಿಲಿಯನ್	ಲಿಲ್ಲಿಫುಲ್	ಪದ್ಮಿನಿ, ನಲಿನಿ
ಲುವಿಜ್ (ಜಾ)	ಧೈರಾದಿಕ್ ಝುಜಾರಿ	ವೀರಸೇನ
ಮೇಬಲ್, ಆಮಾಬೆಲ್	ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ್	ಕಾಂತ, ವತ್ಸಲಾ
ಮಾರ್ಗರಿಟ್	ಮೊವ್ತೆಂ	ಮುಕ್ತ
ಮೇರಿ	ಖತಾವಿಣ್	ನಿರ್ಮಲ
"	ನಿರ್ಮಳ್ಕಾಯ್	ವಿಮಳಾ (ಲ)

ಮಾತಿಲ್ಡಾ	ನಾಯ್ಕಿಣ್	ನಾಯಿಕಾ
ಫಿಲ್ಲಿಸ್	ಪಾಚ್ವೊ ತಾಳೊ	ಹರಿತ್ಸಕಾ
ಪ್ರಿಸ್ಸಿಲ್ಲಾ	ಪ್ರಾಯೆಸ್ತ್ಶೆಂ	ಆಲ್ಪತ್ಸಿವ್ರಾ
ರೆಬೆಕ್ಕಾ	ಅಧಿಕ್ ಸೊಭಾಯೆಚೆಂ	ಮನೊರಮಾ
ರೋಜ್, ರೊಜಾ,		
ರೊಜಾಲಿನ್	ಗುಲೊಬ್	ಜಪಾ
ರೂತ್	ಸೊಭಾಯ್	ಶೊಭಾ
ಸಲೊಮ್	ಸಮದಾನಿ	ಶಾಂತ್
ಸಾರ್ಹಾ	ರಾಯಾಚಿ ಧೂ	ರಾಜ್ ಕನ್ಯಾ, ಕುಮಾರಿ
ಸೆಲಿನಾ, ಲೀನಾ	ಚಂದ್	ಚಂದ್ರಾ, ಇಂದ್ದು
ಸಿಬಿಲ್	ಫ್ರೊಫೆತಿಣ್	ಆದೇಶಕಿ
ಸೊಫಿಯಾ	ಬುದ್ವಂತ್ಕಾಯ್	ಬುದ್ಧಿ, ವಿವೇಕಿನಿ
ಸ್ತೆಲ್ಲಾ	ನೆಕೆತ್ರ್	ತಾರಾ
ಸುಜಾನ್, ಸುಜಾನ್ನಾ	ಲಿಲ್ಲಿ	ನಲಿನಿ, ಕುಮುದಿನಿ
ತಿಯೊದೊರಾ, ಡೊರಾ		
ತಿಯೊದೊಸಿಯಾ	ದೆವಾಚೆಂ ದೆಣೆ	ದೇವಪ್ರಸಾದ
ವಿಕ್ಟೊರಿಯಾ	ಜೈತ್	ವಿಜಯ
ವಾಯ್ಲಾ, ವಾಯ್ಲೆಟ್	ವಾಯ್ಲೆಟ್ ರಂಗ್	ಪಾತಲಾ
ವರ್ಜಿನಿಯಾ	ಆಂಕ್ವಾರ್	ವಿಶುದ್ಧ
ವಿಲ್ಲೆಮಿನಾ	ಪಾಲಕ್	ಧಿರಪಾಲಿಕಾ ರಕ್ಷಿತ್ರಿ
ವಿನ್ನಿಫ್ರೆಡ್	ಸಮದಾನಿ	ಶಾಂತಪ್ರಿಯಾ

ಗರ್ಜೆಚೊ ಹಿಶಾರೊ:

ಹ್ಯಾ ಲೇಖನಾಚೊ ಮೂಳ್ ಲೇಖಕ್ ಮಾನೆಸ್ತ್ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಕುವೆಲ್ಲೊ ಆನಿ ಅನುವಾದಕ್: “ಜೊಸ್ಯಾ”

ಹೆಂ ಲೇಖನ್ 1962 ಇಸ್ವೆಂತ್ ‘ಮಿತ್ರ್’ ಹಫ್ತಾಳ್ಯಾರ್ ಸಾಂಕ್ಳೆಕ್ರಮಾರ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ. ಆತಾಂ ಹೆಂ ಪತ್ರ್ ಬಂಧ್ ಜಾಲಾಂ ಆನಿ ಕೊಣಾಲಾಗಿಂ ವಿಚಾರ್ಯಾಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಸಲೊಚ್ ವಿವರ್/ವಿಳಾಸ್ ಕಳಿತ್ ನಾಂತ್.

ತರಿಪೂಣ್ ಹ್ಯಾ ಲೇಖನಾಂತ್ಲಿ ಮಾಹೆತ್ ಆನಿ ಜಾಣ್ವಾಯೆಚೆಂ ಭಂಡಾರ್ ಇತ್ಲೆಂ ಆಸಾ ಕೀ ಆಮಿ ಬರ್ಯಾ ಉದ್ದೇಶಾನ್ ಕಸಲಿಯ್ ಬರ್ಪಿನಿಶಿಂ ಪರ್ವಣ್ಗಿನಾಸ್ತಾಂ, ಆಸಾ ತಶೆಂ ಛಾಪ್ಲಾಂ. ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾಂನಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಸುಧಾರ್ಸಿಜೆ, ಮಾಫ್ ಕರಿಜೆ.

ಆಮ್ಚೊ ಉದ್ದೇಶ್ ಇತ್ಲೊಚ್ – ‘ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ’ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಕಾಂಯ್ ತರಿ ನವಿ ಮಾಹೆತ್ ದಿಂವ್ಚಿ ಆನಿ ತಸಲಿ ಮಾಹೆತ್ ಹಾಂತುಂ ಧಾರಾಳ್ ಆಸಾ.

****

ಹವ್ಯಾಸ್ ಜಾಣ್ವಾಯೆಚೊ ಆನಿ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಚೊ

–ಎ.ಎ. ಪಿಂಟೊ

“ಏಕ್ ತರ್ನಾಟಿ ಸ್ತ್ರೀ ಆಪ್ಣೆಂ ನೆಸ್ಚಾ ಕೂಡಾಕ್ ಉಪಯೊಗ್ಸುಂಚ್ಯಾ ಟಪ್ಪಾಲ್ ಚಿಟಿಂಚೊ ಪಡ್ದೊ ಕರುಂಕ್ ಅಪೇಕ್ಷಿತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಕೊಣೀ ಉದ್ದಾರ್ ಮನಾಚೊ ಮನಿಸ್ ಉಪಯೊಗ್ಸಿಲ್ಲ್ಯೊ ವ ಗರ್ಜೆಕ್ ಪಡಾನಾತುಲ್ಲ್ಯೊ ಚೀಟಿ ಧಾಡುನ್ ದೀತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ವ್ಹೊರ್ತೊ ಉಪ್ಕಾರ್ ಜಾಯ್ತ್. ಯೆದೊಳ್ ಮಹಾಸರ್ ಮಜ್ಯಾ ಸೈರ್ಯಾಂನಿ ಆನಿ ಇಷ್ಟಾಂನಿ ಧಾಡ್ನ್ ದಿಲ್ಲ್ಯೊ 16,000 ಜಾಲ್ಯೊ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ಹಾಂವೆಂ ಚಿಂತ್‌ಲ್ಲೆಂ ಕಾಮ್ ಪೊಂತಾಕ್ ಪಾವುಂಕ್‌ನಾ. ದೆಕುನ್ ಸರ್ವಾಂಕಡೆನ್ ಹೊ ಉಪ್ಕಾರ್ ಕರುಂಕ್ ವಿನಂತಿ ಕರ್ತಾಂ” (ತಿಚೆಂ ನಾಂವ್).

ಹೆಂ ವೈಲೆಂ ಇಸ್ತಿಹಾರ್ 1841 ಇಸ್ವೆಂತ್ “ದಿ ಲಂಡನ್ ಟೈಮ್ಸ್” ಪತ್ರಾರ್ ಆಯಿಲ್ಲೆಂ ಪಳೆವ್ನ್ ಆಖ್ಖೆಂ ಲಂಡನ್ ಶಹರ್ ವಿಜ್ಮಿತ್ ಜಾಲೆಂ, ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಹೆಂ ಜಾವ್ನಾಸುಲ್ಲೆಂ ಪೈಲೆಂ ಇಸ್ತಿಹಾರ್ ಟಪ್ಪಾಲ್ ಚಿಟಿ ಉಪಯೋಗ್ಸುಂಕ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕೆಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ (1840). ಪುಣ್ ಚರಿತ್ರಾ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಾಂಗ್ತಾಕೀ ‘ಜುವಾಂವ್ ಬರ್ಕ್” ಮಳ್ಳೊ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಚೊ ರಿಸೀವರ್ ಜನರಲ್ 1774 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಡ್ಯೂಟಿ ಸ್ಟೆಂಪ್ಸ್ ಮಳ್ಳ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಜಮೊ ಕರ್ತಾಲೊ ಮಹುನ್. ಪುಣ್ ತ್ಯಾ ತೆಂಪಾರ್ ಟಪ್ಪಾಲ್ ಇಲಾಖ್ಯಾನ್ ಚಿಟಿ ವಾಪ್ರುಂಕ್ ಸುರು ಕರುಂಕ್‌ನಾತುಲ್ಲೆಂ.

ಪುಣ್ 1841 ಇಸ್ವೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ತಸೆಂ ದುಬ್ಳ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಯಾಂಕ್ ಹ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಜಮೊ ಕರ್ಚೆಂ ಏಕ್ ಕಸಬ್ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲೆಂ. ತೆದಾಳಾ ರಾಜ್ವಟ್ ಚಲವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಹೆನ್ರಿ ಅಟ್ವ್ಯಾ ರಾಯಾನ್ ರಾಣ್ಯೆಚೆಂ ಶಿರಸ್ಸ್ ಆಸುಲ್ಲ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಉಪಯೊಗ್ಸುಂಕ್ ವ ಜಮೊ ಕರುಂಕ್ ನಜೊ ಮಹ್ ಕಡಕ್ಕ್ ಕಾಯ್ದೊ ಘಾಲ್ಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ತ್ಯಾ ಚಿಟಿಂಕ್ ಚಡ್ ಖಾಯ್ಸ್ ಆಸ್ಲೊ ಮಹ್ ‘ಪಂಚ್’ ಮಳ್ಳೆಂ ಸರ್ಕಾರಿ ಪತ್ರ್ ಸಾಂಗ್ತಾ.

ಟಪ್ಪಾಲ್ ಚಿಟಿ ಜಮೊ ಕರ್ಚೆಂ ಪಿಶೆಂ ಆಜ್‌ಕಾಲ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾರ್ ವಿಸ್ತಾರ್ಲಾಂ. ಇಗರ್ಜ್‌ಮಾತೆಚ್ಯಾ ವ್ಹೊಡಿಲಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಹುದ್ದೆದಾರಾಂಕ್, ಆನಿ ಹೆರ್ ಕಾಮ್ಗಾರಾಂಥಾವ್ನ್ ಇಸ್ಕೊಲ್ ಶಿಕ್ಚ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಂಕ್ ಲೆಗುನ್ ತಿ ಏಕ್ ಪಿಸಾಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲ್ಯಾ. 1959 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಮೇಯಾಂತ್ ಕಾಡ್ಲೆಲ್ಯಾ ಲೆಕಾ ಪ್ರಮಾಣೆ ಸಂಯುಕ್ತ್ ಅಮೇರಿಕಾಂತ್ ಇಕ್ರಾ ಮಿಲಿಯ ಲೋಕ್ ಹೆಂ ಕಸಬ್ ಕರ್ತಾತ್ತಾಂ, ತೆಂ ಎಕಾ ಥರಾಚ್ಯಾ ಅದಾಯಾಚೆಂಯೀ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ನಿಮ್ತಿಂ, ಇಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಎಕಾ ವರ್ಸಾಕ್ ಧಾ ಮಿಲಿಯ ಪೌಂಡಾಂಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ವಿಕ್ರೊ ಜಾತಾತ್ ಮಹ್ ಕಳೊನ್ ಆಯ್ಲೆಂ. 1841 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಸ್ತ್ರೀಯೆನ್ ಇಸ್ತಿಹಾರ್ ಘಾಯ್ಸ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ತೆದಾಳಾ ಫಕತ್ 2 ಥರಾಂಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಚಲಾವಣೆಂತ್ ಆಸುಲ್ಲ್ಯೊ ಆಸ್ತಾಂ ಆತಾಂ 250,000 ಥರಾಂಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಸಂಸಾರಾರ್ ವಾಪರ್ತಾತ್ ಮಾತ್ರ್ ನಹಿಂ, ಬಗಾರ್ 2,500 ನಮುನ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ನವ್ಯೊ

ಚಿಟಿ ಹರ್ಯೆಕಾ ವರ್ಸಾ ಛಾಪ್ತಾತ್ ಮಣ್ ಚರಿತ್ರಾ ಸಾಂಗ್ತಾ. ತಸೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಜ್‌ಕಾಲ್ಚೆ ಚಿಟಿ ಜಮೊ ಕರ್ಣಾರ್ ಎಕೆಕಾ ನಮುನ್ಯಾಚ್ಯೊ ಎಕೇಕ್ ಚೀಟ್ ಮಾತ್ರ್ ದವರ್ತಾತ್ ಶಿವಾಯ್ ಆದ್ಲೆಬರಿ ಚಡಿತ್ ದವರಿನಾಂತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂಯ್ ಸಂಸಾರಾನ್ ಮಾಂದುನ್ ಘೆತ್ಲಾಂ.

ಟಪ್ಪಾಲ್ ಚಿಟಿ ಜಮೊ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಕಾಮಾಂತ್ ಅಧಿಕ್ ನಾಂವಾಡ್ಲೊಲೊ ಸಂಸ್ಥೊ ಜಾವ್ನಾಸಾ "ದಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರೋಯಲ್ ಕಲೆಕ್ಷನ್" ಮ್ಹಳ್ಳೊ. ಹ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾನ್ ಫಕತ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂಚ್ಯೊ ಆನಿ ಇಜಿಪ್ತಾಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಜಮೊ ಕರ್ನ್ 60 ಪಾನಾಂಚೆಂ 330 ಬೂಕ್ ಕರ್ನ್ ದವರ್ಲ್ಯಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕೊಣೆಂಯಿಯಾ ಆಯ್ಕೊನ್ ವಿಜ್ಮಿತ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂಚ್ ಸೈ. ಆನಿ ತ್ಯಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಲಂಡನಾಂತ್ಲ್ಯಾ "ದಿ ರೋಯಲ್ ಫಿಲಾಟೆಲಿಕ್ ಸೊಸ್ಯಾಟಿನ್" ಧಾ ಹಜಾರ್ ಬುಕಾಂಚಿ ವಾಚನಾಲಯ್ (ಲೈಬ್ರೆರಿ) ಉಗಡ್ಲ್ಯಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕೋಣ್ ಸತ್ ಮಾಂದಿತ್?

ಟಪ್ಪಾಲ್ ಇಲಾಖೊ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಚರಿತ್ರೇ ತಿತ್ಲೊ ಪರ್ನೊ ವ ತಿಚಾ ಪ್ರಾಯೆಚೊ. ಪರ್ಸಿಯಾ ಗಾಂವಾಂತ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಹಿ ಟಪ್ಪಾಲ್ ಇಲಾಖ್ಯಾಚಿ ಪದ್ಧತ್ ಪಳೆವ್ನ್ "ಚರಿತ್ರೆಚೊ ಬಾಪಯ್" ಮಣ್ ನಾಂವ್ ವೆಲ್ಲ್ಯಾ ಹೆರೋಡೆಟಿಸಾನ್ ಹೆ ಸಬ್ದ್ ತ್ಯಾ ತೆಂಪಾರ್ ಲಿಖ್‌ಲ್ಲೆ. "ಧುವ್ರಿ ವ ಪಾವ್ಸ್, ಧಗ್, ವ ಹಿಂವ್ ಕಾಳೊಕ್ ಯಾ ಉಜ್ವಾಡ್ ಹಾಕಾ ಖಂಚ್ಯಾಕೀ ಭಿಯೆನಾಸ್ತಾಂ ವೆಳಾ ಪ್ರಮಾಣೆ ಖಂಚಾಯಿಯಾ ಅನ್ವಾರಾಂತ್ ಕಾಮ್ ಕರ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತೊ ಎಕ್‌ಚ್ ಟಪ್ಪಾಲ್ ಇಲಾಖೊ". ಹಿಂಚ್ ಉತ್ರಾಂ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಟಪ್ಪಾಲ್ ಆಫಿಸಾಂಚ್ಯಾ ದಾರಾಂಚೆರ್ ಬರವ್ನ್ ಘಾಲ್ಲಿಂ ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ತಾತ್ ಮಣ್ ಇತಿಹಾಸ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಪುಣ್ ಹೊ ಇಲಾಖೊ ಪೊರ್ನೊ ವ ಆದ್ಲೊ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಚಿಟಿ ಚಿಡ್ಕಾಂವ್ಚಿ ಪದ್ಧತ್ ಮಾಗಿರ್ಚಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ವಿಸ್ರೊಂಕ್ ನಜೊ.

ಎದೊಳ್ ಮಣಾಸರ್ ಹಾಚೆ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಥೊಡಿ ಮಾಹೆತ್ ಆಮಿ ವಾಚುನ್ ಘೆತ್ಲಿ. ಆತಾಂ ಹ್ಯೊ ಚೀಟಿ ವಾಪ್ರುಂಕ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ ಕೊಣೆ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಆಮಿ ಸಮ್ಜೊನ್ ಘೆನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಆಮ್ಚಿ ಎದೊಳ್ಚಿ ಮಾಹೆತ್ ಕಾಸಾ ಪ್ರಯೋಜನಾಕ್ ಪಡ್ಚಿ ನಾಂ. 1837 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಬರ್ಮಿಂಗ್‌ಹೆಮ್ ನಗರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಸರ್ ರೊಲೆಂಡ್ ಹಿಲ್ಲ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಎಕಾ ಇಸ್ಕೊಲ್ ಮೆಸ್ತ್ರಿನ್ 'ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸ್ ರಿಫೋರ್ಮ್ಸ್' ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಕಡ್ತಿಲ್ ಘಾಯ್ಸ್ ಕೆಲಿ. ತೆದೊಳ್ ಮಣಾಸರ್ ಕಾಗದ್ ಧಾಡ್ತೆಲ್ಯಾ ಗ್ರಾಯ್ಕಾಕ್ ಕಾಂಯ್ ದುಡು ಖರ್ಚ್ ಕರುಂಕ್ ನಾತುಲ್ಲೊ: ಬಗಾರ್ ಘೆತೆಲ್ಯಾನ್ ತಾಚೊ ಖರ್ಚ್ ಪಳೆಜಾಯ್. ಇತ್ಲೆಂಚ್ ನಹಿಂ ಲಾಗ್ಗಿಲ್ಯಾ ಹಳ್ಳೆಕ್ ಕಾಗದ್ ವೊರಾಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ 28 ಪೆನ್ನಿ ಖರ್ಚ್ ಪಡ್ತಾಲೊ ಖೈಂ. ಸರ್ ರೋಲೆಂಡ್ ಹಿಲ್ಲಾಕ್ ಹಿ ಪದ್ಧತ್ ಬೊರಿ ಲಾಗ್ಲಿ ನಾ. ತಾಣೆಂ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕಡ್ತಿಲೆಂತ್, ಇತ್ಲ್ಯಾ ಪೈಸ್ ಕಾಗದ್ ವೊರಾಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಇತ್ಲ್ಯಾಚ್ ಐವಜಾಚಿ ಚೀಟ್ ಉಪಯೊಗ್ಸಿಜಾಯ್ ಆನಿ ಚಿಟಿಚೊ ಖರ್ಚ್ ನ್ಯೆಂ ಕಾಗದ್ ಘೆತೆಲ್ಯಾನ್, ಬಗಾರ್ ಧಾಡ್ತೆಲ್ಯಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸೂಚನ್ ದಿಲೆಂ. ಹೆಂ ಸೂಚನ್ ತೆದಾಳಾಚ್ಯಾ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಜನರಲಾಕ್ ಲೋರ್ಡ್ ಲಿಕ್‌ಪೀಲ್ಡ್ ಹಾಕಾ ಇತ್ಲೆಂ ಮಾಂದ್ಲೆಂ ಕೀ ತಾಣೆ ಆಪ್ಲಿ ಶಿಫಾರಾಸ್ ಹ್ಯಾ ಭಾಷೆನ್

ಉಚಾರ್ಲಿ. "ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ನಮುನ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಆಲೊಚನ್ಯೊ ಮುಕಾರ್ ಹಾಡ್ಲ್ಯೊ ಹ್ಯಾ ಟಪ್ಪಾಲ್ ಚಿಟಿ ವಿಷ್ಯಾಂತ್. ಬೊರ್ಯಾ ಸಾಂಗಾತಾ ವಾಯ್ಟ್. ಪುಣ್ ಹಾಂವೆಂ ಆನಿ ಇಲಾಖ್ಯಾಚ್ಯಾ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಕಾಮ್ಗಾರಾಂನಿ ವಾಚುಲ್ಲ್ಯಾ ಯಾ ಆಯ್ಕಾಲ್ಲ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಸೂಚನಾಂ ಪೈಕಿಂ ಹಿ ಮಾಕಾ ಚಡ್ ಪಸಂದ್ ಜಾತಾ ಜಾಲ್ಲೆವರ್ವಿಂ, ಆಮಿ ತಾಕಾ ಆಮ್ಚಿ ಶಾಭಾಸ್ಗಿ ಪಾಟೈತಾಂತ್ ಆನಿ ತಾಚೆಂ ಸೂಚನ್ ಮಾಂದುನ್ ಘೆತಾಂವ್. ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಹಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಉಣ್ಯಾ ಖರ್ಚಾಚಿ ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ಸಕ್ಡಾಂಚ್ಯಾ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಚಿ ತಸೆಂ ಸರ್ಕಾರಾಕ್ ತಸೆಂ ಲೊಕಾಕ್." ಅನಿ ಇತ್ಲ್ಯಾರ್ ಪಡ್ಲಿ ಬುನ್ಯಾದ್ ಟಪ್ಪಾಲ್ ಇಲಾಖ್ಯಾನ್ ಕಾಗ್ದಾಂಕ್ ಚಿಟಿ ವಾಪ್ರುಂಕ್ ಲಾಂವ್ಚಿ. ಹಿ ಅಲೊಚನ್ ಇಲಾಖ್ಯಾನ್ ಮಾಂದುನ್ ಘೆತಚ್ 1840 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಚ್ಯಾ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಾಂತ್ 'ಬಿಲ್ಲ್' (ಮಸೂದ್) ಮಂಜೂರ್ ಕರ್ತಚ್ ಎಕಾ ಪೆನ್ನಿಚಿ (ಪೈಸೊ) ಕಾಳ್ಯಾರಂಗಾಚಿ ಆನಿ ದೋನ್ ಪೆನ್ನಿಂಚ್ಯೊ ನಿಳ್ಯಾ ರಂಗಾಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಛಾಪುಂಕ್ ಸರ್ಕಾರಾ ಥಾವ್ನ್ ಹುಕುಮ್ ಆಯಿಲ್ಲಿಚ್ ವಿಕ್ಟೊರಿಯಾ ರಾಣ್ಯೆಚ್ಯಾ ಶಿರಸ್ಸಾಚ್ಯಾ ರುಪಾಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಬ್ರಿಟಿನಾಂತ್ ಆನಿ ಆಯರ್ಲೆಂಡಾಂತ್ ಉಪಯೊಗ್ಸುಂಕ್ ಪ್ರಾರಂಭ್ ಕೆಲ್ಯೊ ಆನಿ ಹ್ಯೊ ಛಾಪುಂಕ್ ಹೆನ್ರಿ ಕೊರ್ಬೊಲ್ಡ್ ಮಳ್ಳ್ಯಾನ್ ನಕ್ಷಾ ಕರ್ತಾನಾ ಅಮೆರಿಕಾಚ್ಯಾ ನಾಂವಾಡ್ಡಿಕ್ ನೋಟ್ ಛಾಪ್ಣಾರಾನ್ ಜಾಕೊಬ್ ಪರ್ಕಿನ್ಸ್ ಮಳ್ಳ್ಯಾನ್ ಛಾಪ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಹಾತಿಂ ಘೆತ್ಲೆಂ. ಅಸೆಂ 1840 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಮರ್ಯೆಕ್ ಭೆಟೊವ್ನ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ಮಾಯ್ ಮಹಿನ್ಯಾಂತ್ ಸಂಸಾರಾಚಿ ಪೈಲ್ಲಿ ಟಪ್ಪಾಲ್ ಚೀಟ್ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್ಲಿ. ಹೆಂ ನೊವೆಂ ಕ್ರಮ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಪ್ರಜೆಕ್ ಇತ್ಲಿ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯ್ ಭೊಗ್ಲಿ ಕೀ ತ್ಯಾ ವರ್ಸಾ ಭಿತರ್ 75 ಮಿಲಿಯ ಚಿಟಿ ವಿಕೊನ್ ಗೆಲ್ಯೊ ಮಣ್ ಚರಿತ್ರಾ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಆನಿ ತ್ಯಾಚ್ ಚಿಟಿಂಕ್ ಆಜ್ ಪೈಲ್ಲ್ಯಾಕ್ 26 ಪೌಂಡಾಂಚೆಂ ಮೋಲ್ ಯೆತಾ ದುಸ್ರ್ಯಾಕ್ 85 ಯೆತಾ ಮಳ್ಳೆಂಯಿ ಉಡಾಸ್ ಕರ್ತಾ.

ಬ್ರೆಜಿಲ್ ಆನಿ ಸ್ವಿಜರ್ಲೆಂಡ್ ಜಾವ್ನಾಸುಲ್ಲೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ಲೆ ಗಾಂವ್ ಚಿಟಿ ಚಲಾವಣೆರ್ ಘಾಲುಂಕ್. ಹೆಂ ಪಳೆಲ್ಲೆಂ ಅಮೇರಿಕಾ ವೊಗೆಚ್ ಬಸನಾಸ್ತಾಂ 1847 ಇಸ್ವೆಂತ್ ತಾಣೆ ಚಾಲು ಕೆಲ್ಯೊ. ತ್ಯಾ ವರ್ಸಾ 'ಹೆನ್ರಿ ಅರ್ಚರ್' ಮಳ್ಳ್ಯಾ ಇಂಜಿನಿಯರಾನ್ (ಐರಿಷ್ ಗಾಂವ್ಚೊ) ಎಕಾ ಥಾವ್ನ್ ದುಸ್ರಿ ಚೀಟ್ ಶಾಬಿತಾಯೆನ್ ಪಿಂದುಂಕ್ ಜಾಂವ್ಚೆಬರಿ (perforating machine) ಮಿಶಿನ್ ಸೊದುನ್ ಕಾಡ್ಲೆಂ ಆನಿ ಹೆಂಯಿ ಚಲಾವಣೆಕ್ ಘಾಲುಂಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ಚ್ ಪೈಲೆ. ಹೆಂ ಮಿಶಿನ್ ಸೊದುನ್ ಕಾಡ್ಚ್ಯಾ ಪೈಲೆಂ ಚಿಟಿ ಛಾಪ್ತಾನಾ ಗೀಟ್ ಘಾಲ್ನ್ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತ್ಯೊ ಕಾತರ್ನ್ ಕಾಡ್ತಾಲೆ ಖ್ಯೆಂ. ಹಾಚ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಜಾಯ್ತೆಂ ಸುಧಾರಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಯೆತಾನಾ ಐರಿಷ್ ಕುಳ್ಯೆಚ್ಯಾ ವಿಲ್ಲಿಯಮ್ ಪಮ್ಫ್ರಾನ್ ಛಾಪುಂಕ್ ಆನಿ ಕಾತ್ರುಂಕ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಮಿಶಿನ್ ಸೊದುನ್ ಕಾಡ್ನ್ ಚಿಟಿಂಚ್ಯಾ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ನಾಂವ್ ವೆಲೆಂ. ಹಾಚ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹೆಂಚ್ ಚಲಾವಣೆರ್ ಆಸುಲ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ಥೊಡ್ಯಾಗಾಂವಾಂನಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ್ ಕಾರ್ಯಾವೆಳಿಂ ಛಾಪ್ಚ್ಯೊ (ಉಡಾಸಾಕ್) ಚಿಟಿ 'ಎಂಬೋಜ್' ಕರುಂಕ್ ಸುರು ಕೆಲೆಂ. 1853ವೆಂತ್ ಅಸಲಿ ನಾಜೂಕ್ ಆನಿ ಪೈಲ್ಲಿ ಚೀಟ್ ಛಾಪುನ್ ಪೊರ್ತುಗಲಾನ್ ನಾಂವ್ ವೆಲೆಂ.

ಟಪ್ಪಾಲ್ ಚಿಟಿ ವೆಗ್ಗಿಂಚ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾರ್ ವಿಸ್ತಾರ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಮಳ್ಳ್ಯಾಕ್ ಹೆರ್ ಕಸಲಿಚ್ ರುಜ್ವಾತ್ ನಾಕಾ. ಕಿತ್ಯಾ, ಆಮ್ಚ್ಯಾ ತೆಂಪಾರ್ ಆಮಿಂಚ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಜಾಣಾಂವ್ ಆನಿ ಸದಾಂನಿತ್ ಥಾಂಚಿ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಪಳೆತಾಂವ್. ತರ್ ಆತಾಂ ಹ್ಯಾ ಚರಿತ್ರೆಚ್ಯಾ ದುಸ್ರ್ಯಾ ವಿಭಾಗಾಂತ್ ವೆಚೆಂ ವಾಜ್ಬಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಹೊ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾ ತಾಚೊ ಆಕಾರ್. 1850 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಉರುಟಾಕಾರಾಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಪ್ರಾರಂಬ್ ಕರ್ತಾನಾ, ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಾಂತೀ ಸುತಾಂಚಾ ರೀಲಾಂಚಾ ಆಕಾರಾಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ತಾಣೆಂ ಚಲಾವಣೆಕ್ ಘಾಲ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಹೆ ಇತ್ಲೆಂ ಜಾತಾನಾ, ತೆಣೆ ತೆನ್ಕಾ ಆಫ್ರಿಕಾಂತ್ 1852 ಇಸ್ವೆಂತ್ "ತ್ರಿ ಕೋಣ್" ಆಕಾರಾಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಛಾಪ್ತಾನಾ, ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ತೆಂಪಾನ್ ತ್ಯೊ ತಬ್ದೀಲ್ ಕರುನ್, ತ್ರಿಕೋಣ್ ಆಕಾರ್ ಆಸ್ಚಾಬರಿಚ್ಚ್, ಪುಣ್ ದೋನ್ ದೆಗೊ ಎಕಾ ಲಾಂಬಾಯೆಚ್ಯೊ ಜಾವ್ನ್ ತಿಸ್ರಿ ಮೊಟ್ವಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲಿ. 1865 ವರ್ಸಾ ಕೊಲಂಬಿಯಾ ಗಾಂವಾನ್ ಎಕಾಚ್ ಮಾಪಾಚಿ ಲಾಂಬಾಯ್ ಆಸ್ಚಿ ತ್ರಿಕೋಣಾಕಾರಾಚಿ ಚೀಟ್ ಚಲಾವಣೆಕ್ ಘಾಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ ತೇಂಪಾನ್ ತಾಚೊ ಆಕಾರ್ ತಾಣೆ ತಬ್ದೀಲ್ ಕೆಲೊ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ತ್ಯಾಚ್ ಗಾಂವಾನ್ ಸ ಕೊನ್ನೆ ಅಸ್ಚಿ ಚೀಟ್ 1869 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಚಲಾವಣೆಕ್ ಘಾಲ್ತಾನಾ, ತಾಂಚಾ ವರ್ನಿ ಫುಡೆಂ 1866 ಇಸ್ವೆಂತ್ ರಷ್ಯಾನ್ "ಓವಲ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಪ್" ಮ್ಹಣ್ ಚೊವ್ಕಾ ಭಿತರ್ ವೃತ್ತಾಕಾರಾಚಿ ಚೀಟ್ ನೈಂಚ್ ಛಾಪ್ಲಿ ಬಗಾರ್ 1869 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಪರ್ತುನ್ ತಾಣೆಂ 'ಡೈಮಂಡ್' ವಜ್ರಾ ಆಕಾರಾಚಿ ಚೀಟ್ ಛಾಯ್ರ್ ಕಾಡ್ಲಿ. 1844 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಬ್ರೇಜಿಲ್ ಗಾಂವಾನ್ ಲಾಂಬಾಯೆನ್ ವಜ್ರಾ ಆಕಾರ್ ಆಸೊನ್ ತಾಚಾ ಭಿತರ್ ವಿಮಾನಾಚೆಂ ಪಿಂತುರ್ ಆಸ್ಚಿ ಚೀಟ್ ಚಲಾವಣೆರ್ ಘಾಲ್ತಾನಾ, "ಕೋಸ್ಟಾರೀಕಾ" ಮಣ್ತಾತ್ ತ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂತ್ ಚಚೌಕಾಚಿ ಆಸೊನ್ ತಾಚೆ ಚಾರೀ ಕೊನ್ನೆ ಮಾತ್ರ್ ಮಾತ್ಸೆ ಕಾತರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಆಕಾರಾರ್ ನವಿ ಚೀಟ್ ಛಾಯ್ರ್ ಕಾಡ್ಲಿ. ಆನಿ ಹಿ ಚೀಟ್ ವಿಸಾವೆಂ ಶತಮಾನ್ ಮಣಾಸರ್ ಚಲಾವಣೆಂತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಚರಿತ್ರಾ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಾಂಗ್ತಾ.

ಹ್ಯಾ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ಉಸ್ತುನ್ ಫುಡೆಂ ಆಮಿ ವೆತಾನಾ ತಾಚಾ ಲಾಂಬಾಯೆ ಆನಿ ರುಂದಾಯೆ ವಿಶಾಂತ್ ಸವಾಲ್ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ವಾಜ್ಬಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಸಂಸಾರಾರ್ ಯೆದೊಳ್ ಮಣಾಸರ್ ಛಾಪುಲ್ಲ್ಯಾ ಚಿಟಿಂ ಪೈಕಿಂ 1863 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಕೊಲಂಬಿಯಾ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ಕಾಡ್ಲೆಲಿ ಚೀಟ್ ಜಾಚಿ ಲಾಂಬಾಯ್ 5/16" ಆನಿ ರುಂದಾಯ್ 3/8" ಜಾವ್ನ್ ಅತೀ ಲ್ಹಾನ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ತಾನಾ, 1913 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಚೈನಾನ್ $9^3/_4$" ಲಾಂಬಾಯ್ ಆಸೊನ್ $2^3/_4$" ರುಂದಾಯೆಚಿ ಚೀಟ್ ಚಲಾವಣೆಕ್ ಘಾಲ್ನ್, ಅತೀ ವ್ಹಡ್ಲಿ ಚೀಟ್ ಛಾಪ್ಣಾರ್ ಮಣ್ ನಾಂವ್ ವೆಲೆಂ. ಹಾಚಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ದುಸ್ರಿ ಗಜಾಲ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ತಾಂಚಾ ರಂಗಾ ವಿಶಾಂತ್. ಸಂಸಾರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಚಿಟಿ ಜಮೊ ಕರ್ಣಾರಾಂನಿ ಸಾಂಗ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣೆ ತಾಂಬ್ಡ್ಯಾ ರಂಗಾಂಚ್ಯೊ ಪುಣ್ ರಂಗಾಂತ್ ಇಲ್ಲೆಸೆಂ ಫರಕ್ ಆಸೊನ್ 100 ಥರಾಂಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಛಾಪ್ತಾನಾ, ನಿಳ್ಯಾ ರಂಗಾನ್ 40 ನಮುನ್ಯಾಚ್ಯೊ ಕೆಲ್ಯಾತ್ ಆಸ್ತಾಂ, ಉರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ರಂಗಾಚ್ಯೊ ಛಾಪ್ಲ್ಯಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ತೆ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಾಂಗ್ತಾತ್. ಆನಿ ಹೆಂ ಆಮಿ ಆತಾಂ ಪಳೆವ್ನ್ ಜಾಣಾಂವ್ ಮಳ್ಳ್ಯಾಕ್ ಕಾಂಯ್ಚ್ ದುಬಾವ್ ನಾ.

ವಾಚ್ತಾಂ ವಾಚ್ತಾಂ ಘುಡೆಂ ಹಾಂವ್ ಗೆಲೊಂ ಆನಿ ತಾಂಬ್ಯಾ ಮೊಲಾ ವಿಶಾಂತ್ ಹಾಂವೆಂ ಥೊಡಿ ಮಾಹೆತ್ ಫೆತ್ಲಿ ತಿ ಆತಾಂ ದಿತಾಂ. ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಗಾಂವಾನ್ 1919 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಅರ್ಧೆಂ ಸೆಂಟ್ಯಾಮ್ (1/4 ನವೊ ಪೈಸೊ)ಚ್ಯೊ ಆನಿ ಅತೀ ಉಣ್ಯಾ ಮೊಲಾಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಭಾಯ್ರ್ ಘಾಲ್ತಾನಾ, ಅತೀ ಮೊಲಾಚ್ಯೊ ಯೆದೊಳ್ ಮಣಾಸರ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯೊ ಹ್ಯೊ ತೀನ್. 1923 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಜರ್ಮನಿನ್ ಛಾಪುಲ್ಲಿ 500,000 ಮಾರ್ಕ್ಸ್. (ಆತಾಂ ಉಪಯೋಗ್ಸಿಲ್ಲ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಚಿಟಿಚೆಂ ಮೋಗ್ 3 ಪೆನ್ನಿ) 1946 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಹಂಗೇರಿನ್ ಛಾಪುಲ್ಲಿ 5,000 ಮಿಲ್ಯ ಪೆನ್ಗೊಸಾಚಿ; ಆನಿ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಛಾಪುಲ್ಲ್ಯಾ ಚಿಟಿಂ ಪೈಕಿಂ ಚಡ್ ಮೊಲಾಚಿ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಲಿ 1925 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಚಲಾವಣೆಕ್ ಘಾಲ್ಲಿ 100 ಪೌಂಡಾಂಚಿ, ಹಾಕಾ "ಕೆನ್ಯಾ ತಾಂಬ್ಡಿ ಆನಿ ನಿಳಿ" ಮಣ್ ಆಪೈತಾಲೆ ತರ್ ಹ್ಯಾ ಟಪ್ಪಾಲ್ ಚಿಟಿನಿ ಥೊಡ್ಯಾಚ್ಚ್ ವರ್ಸಾಂ ಭಿತರ್ ಕಿತೆಂ ಸಕ್ಕಡ್ ನವಾಲ್ ಕೆಲೆಂ?

ಥೊಡ್ಯಾ ಧಾಕ್ಟುಲ್ಯಾ ಪ್ರಾಂತಾಂನಿ ಸೊಭಿತ್ ಟಪ್ಪಾಲ್ ಚಿಟಿ ಛಾಪ್ತಾತ್. ಉದಾಹರಣ್ ಜಾವ್ನ್ "ಲೀಚೆನ್‌ಸ್ಟೇನ್" ಆನಿ "ಮೊನಾಕೊ". ಪುಣ್ ಹಾಣಿ ಛಾಪ್ಲ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಉಣ್ಯೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಸಂಸಾರಾರ್ ಚಲಾವಣೆರ್ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಉಣ್ಯೊ ಆನಿ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ಚ್ಯೊ ಭಾರಿಚ್ಚ್ ಅಪ್ರೂಪ್. ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಅಸಲ್ಯಾ ಚಿಟಿಂಕ್ ಥೊಡ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಚಡ್ದ್ ಮೊಲ್ ಯೆತಾ ಮಳ್ಯಾರ್ ಕೊಣ್ ಪಾತ್ಯೆತ್? ತ್ಯಾಚ್ ಪ್ರಮಾಣೆ ಸಂಯುಕ್ತ್ ರಾಷ್ಟ್ರಾಚೊ (U.N.O.) ಆನಿ "ದಿ ಸೂಯೆಜ್ ಕೆನಾಲ್ ಕಂಪೆನಿ"ಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಪ್ರತೇಕ್ ಆಸಾತ್ ಜಾಲ್ಲೆವರ್ವಿಂ, 1956 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಚೊ ಪ್ರಧಾನಿ ಜಾವ್ನಾಸುಲ್ಲ್ಯಾ "ಸರ್ ಎಂಟನಿ ಈಡನ್" ಹಾಚೆಂ ರುಪ್ಣೆಂ ಆಸುಲ್ಲಿ ಚಿಟಿ ಚಲಾವಣೆರ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾ. ತ್ಯಾಚ್ ಪರಿಂ ವಿಮಾನಾರ್ ವೊರ್ಚ್ಯಾ ಟಪ್ಪಾಲಾಕ್ ಯೆಕಾ ವಿಂಗಡ್ ನಮುನ್ಯಾಚಿ ಚೀಟ್ ಲಾಯ್ತನಾ ವಿಮಾನಾರ್ ವೆಚೆಂ ಟಪ್ಪಾಲ್ ಮಣ್ ಕಾಮ್ಗಾರಾಂಕ್ ಕಳ್ತಾ. ಅಸಲಿ ದುಸ್ರಿ ದುಸ್ರಿ ಚೀಟ್ ಲಾಂವ್ಚಿ ಪದ್ಧತ್ 1917 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಇಟೆಲಿ ಥಾವ್ನ್ ಟೂರಿನ್ ಗಾಂವಾಕ್ ಪಯ್ಲೆಂ ವಿಮಾನ್ ಉಬ್ಚಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಚಾಲು ಕೆಲ್ಲಿ ತಿ, ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾನೀ ರೂಡಿಂತ್ ಹಾಡ್ಲಿ. ತ್ಯಾ ಭಾಯ್ರ್ ಇಟಲಿಂತ್ ಧರ್ನಿ ಪಂದ್ಲ್ಯಾ ಸುರಂಗಾಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ಎಕಾ ಜಾಗ್ಯಾರ್ ಥಾವ್ನ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಸುವಾತೆಕ್ ವೊರ್ಚಾ ಟಪ್ಪಾಲಾಕ್ ಆನಿ "ಸಬ್ ಮಾರೀನ್ ಪೋಸ್ಟ್" ಹಾಕಾ ವಾಪರ್ತಾನಾ, ಅಸಲ್ಯೊಚ್ ಮಿಲಾನ್, ರೋಮ್, ನೇಪಲ್ಸ್, ಟೂರಿನ್, ಜೆನಿವಾ ಆನಿ ಸ್ಪೇಯ್ನಾಂತೀ ಹಿ ಪದ್ದತ್ ರೂಡಿಂತ್ ಆಸಾ.

ಸಂಸಾರಾಂತ್ಲೊ ಹರ್ಯೆಕ್ ಮನಿಸ್ ಚೂಕ್ ಆಧಾರ್ತಾ. ತಶೆಂಚ್ ಹ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಛಾಪ್ತಾನಾಂಯಿ ಚೂಕ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ತಸಲ್ಯಾ ಚಿಟಿಂಕ್ ಆಜ್ ಚಡ್ ಮೊಲ್ ಮೆಳ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾತ್, ಚಿಟಿ ಜಮೊ ಕರ್ನಾರ್'; ಕಿತ್ಯಾಕ್ ತಸಲ್ಯೊ ಚಿಟಿ ವೆಗಿಂಚ್ ಚಲಾವಣೆಂತ್ಲ್ಯೊ ಕಾಡ್ತಾತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಮೆಳ್ನಾಂತ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಚಡ್ ಮೊಲ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಕಾರಣ್. ಹ್ಯಾಚ್ ಕಾರಣಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ 1856 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಛಾಪುಲ್ಲಿ ಎಕಾ ಸೆಂಟಾಚಿ ಚೀಟ್ ಆಜ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾರ್ ಎಕ್‌ಚ್ ಉಲ್ಯಾಂ

ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕೊಣ್ ಪಾತ್ಯೆತ್? ಹಿ ಚೀಟ್ ಎಕಾ ಇಸ್ಕೊಲಾಚ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಕಡೆ ಆಸುಲ್ಲಿ, 6 ಶಿಲಿಂಗಾಂಕ್ ಘೆತ್ಲೆಲಿ, 1922 ಇಸ್ವೆಂತ್ £ 7,343 ಮೊಲಾಕ್ ವಿಕುನ್ ಗೆಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರೀ, ಆತಾಂ ತಾಚೆಂ ಮೊಲ್ £ 18,000 ರಾವ್ಲಾಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಮೊಗಾಳ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾ ಕಸಲೆಂ ಜಾಯ್ನಾಕಾ ಹೆಂ ವಿಚಿತ್ರ್! ತಿಚ್ಚ್ ಚೀಟ್ ಆಜ್ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾ ಚಿಟಿ ಜಮೊ ಕರ್ಣ್ಣಾರಾಕಡೆ ಆಸಾ ಮಣ್ ಚರಿತ್ರೆಂತ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಪುಣ್ ಸಂಸಾರಾರ್ ಎದೊಳ್ ಮ್ಹಣಾಸರ್ ಚಡ್ಡ್ ಮೊಲಾಕ್ ವಿಕುನ್ ಗೆಲ್ಲಿ ಚೀಟ್ ಸ್ವಿಜರ್‌ಲೆಂಡ್ ಗಾಂವಾಚಿ, ಜಿ 1855 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಚೂಕಿವರ್ವಿಂ ಪಾಚ್ವ್ಯಾ ರಂಗಾನ್ ಛಾಪ್ಚಾ ಬದ್ಲಾಕ್ ಹಳ್ದುವ್ಯಾನ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಚೆಂ ಮೊಲ್ ಆಜ್ £ 12,720 ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ಲಾಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಸಂಸಾರಾರ್ ಆನಿ ಕಿತೆಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ಉರ್ಲಾಂ?

ಎದೊಳ್ ಮಣಾಸರ್ ಜಾಯ್ತಿ ಚರಿತ್ರಾ ಆಮಿ ಸಮ್ಜೊನ್ ಘೆತ್ಲಿ ಹ್ಯಾ ಚಿಟಿಂ ವಿಷ್ಯಾಂತ್. ತರ್ ಆತಾಂ ಆಮಿ ಪಳೆವ್ಯಾಂ ಕೀ ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಹ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಜಮೊ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಕಾಮಾಂತ್ ಕೊಣೆ ಮಿನತ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾ ತಿ. ಸಂಸಾರಾರ್ ಹ್ಯಾ ಕಾಮಾಂತ್ ಪೈಲ್ಲೆಂ ನಾಂವ್ ವೊರುನ್ ಗೆಲ್ಲೊ ದಾದ್ಲೊ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಂತ್ಲೊ 'ತೋಮಸ್ ಕೆ ಟಿಪಲಿಂಗ್' (ಎಮ್.ಪಿ.) ಹಾಣೆಂ ಜಮೊ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ ಹಜಾರಾಂಚ್ಯೊ ಹಜಾರ್ ಚಿಟಿ 1891 ಇಸ್ವೆಂತ್ ತೊ ಮೊರ್ತಾನಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮ್ಯೂಜಿಯಮಾಕ್ ದಾನ್ ದೀವ್ನ್ ಮೆಲೊ. ಸ್ತ್ರೀಯಾಂ ಪೈಕಿ, ಆಪ್ರೂಬ್ ಮೆಳ್ಚ್ಯೊ ತಸಲ್ಯಾ ಬಾರಾ ಗಾಂವ್ಚ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಆಸೊನ್ ನಾಂವ್ ವೆಲ್ಲಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಫ್ರಾನ್ಸಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಬಂದುಕೊ ವ್ಯಾಪಾರಿಸ್ತಾಚಿ ಪತಿಣ್ 'ಮೆಡಮ್ ಬೊರ್ಚಾರ್ಡ್ಸ್'. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಚೊ ರಾಯ್ ಜೋರ್ಜ್ ಪಾಂಚ್ವೊ ಹಫ್ತ್ಯಾಂತ್ಲೊ ಏಕ್ ದೀಸ್ ಹಾಕಾ ಖರ್ಚಿತಾನಾ, ಅಮೇರಿಕಾಚೊ ಪಿರ್ಜೆಂತ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೊ ದಿ ಫ್ರೆಂಕ್ಲಿನ್ ಡಿ. ರೂಜ್‌ವೆಲ್ಟ್ ಹಾಚ್ಯಾ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಿಸೊ ಜಾಲ್ಲೊ! 1941 ಇಸ್ವೆಂತ್ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಮಹಾಝುಜಾ ವೆಳಾರ್ ದಸೆಂಬ್ರಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾ ಆಯ್ತಾರಾ ದಿಸಾ ಪರ್ಲ್ ಹಾರ್ಬರ್ ಮ್ಹಣ್ಚೆ ಕಡೆ ಜಪಾನಾನ್ ಅಮೇರಿಕಾಕ್ ಸಲ್ವಯ್ತಾನಾ ಹೊ ಆಪ್ಣೆಂ ಜಮೊ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಚಿಟಿಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಖೆಳ್ತಾಲೊ ಶಿವಾಯ್ ಝುಜಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಕಾಂಯ್ ಪಡೊನ್ ವಚುಂಕ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ತಾಚಿಚ್ ಬಾಯ್ಲ್ ಮ್ಹಣ್ತಾಲಿ. ತರ್ ಹೆಂ ಕಸಲೆಂ ಪಿಶೆಂ? ತೆಂಯೀ ಖಂಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್? ಆನಿ ಕೊಣಾಕ್? ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ಾಚ್ಯಾ ಆತ್ಮಿಕ್ ವೊಡಿಲಾಂ ಪೈಕಿಂ ಅಮೇರಿಕಾಚೊ ಕಾರ್ಡಿನಲ್ ಸ್ಪೆಲ್‌ಮೆನ್ ಚಡ್ಡ್ ನಾಂವಾಡ್ದಿಕ್. ಎದೊಳ್ ಮಣಾಸರ್ (The outstanding champion of modern stamp collectors) ಮಣುನ್ ಅಮೇರಿಕಾನ್ ಪಾಚಾರ್ಲಾಂ. ಪುಣ್ ಎದೊಳ್ ಮ್ಹಣಾಸರ್ ಹ್ಯಾ ಕಾಮಾಂತ್ ಚಡ್ ನಾಂವ್ ವೊರ್ನ್ ಗೆಲ್ಲೊ ಪ್ಯಾರಿಸಾಂತ್ಲೊ 'ಫಿಲಿಪ್ಪಾ ಲಾ ರೆನೆತ್ಯೂರೆ ವೋನ್ ಫೆರಾರಿ' ಜಾಣೆ ಧಾ ವರ್ಸಾಂ ಪ್ರಾಯೆರ್ ಹೆಂ ಕಾಮ್ ಹಾತಿಂ ಘೆವ್ನ್ ಮೊರ್ತಾ ಮ್ಹಣಾಸರ್ (1917) [ತಾಚಿ ಪ್ರಾಯ್ ಕಿತ್ಲಿ ಕಳಿತ್ ನಾ] ಜಮೊ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಚಿಟಿಂಕ್ £ 402,965 ಮೊಲ್ ಆಯ್ಲೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಕಿತ್ಲ್ಯಾ ಫಾಯ್ದ್ಯಾಚೆಂ ಜಾಯ್ನಾಕಾ ಹೆಂ ಕಾಮ್!

ನಿಮಾಣೆ ಆಮಿ ಪಳೆವ್ಯಾಂ ಥೊಡ್ಯಾ, ಪುಣ್ ಅಪ್ರೂಬ್ ಚಿಟಿಂ ವಿಷ್ಯಾಂತ್:

ಇಸ್ವಿ	ಗಾಂವಾಚೆಂ ನಾಂವ್	ಪಿಂತುರ್ ಆನಿ ಥೊಡೊ ಸಾರಾಂಶ್
1840	ಪೊರ್ತುಗಲ್	'ಸರ್‌ರೋಲೆಂಡ್ ಹಿಲ್ಲ್
1840	ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್	ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಮಹಾರಾಣಿ
1844	ಬ್ರೇಜಿಲ್	ಬೊಕ್ಡೆಚೊ ದೊಳೊ
1856	ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಗಿಯಾನಾ	ಪಿಂತುರ್ ಕಳಾನಾ (ಚೂಕ್ ಛಾಪೊನ್ £ 17,000 ವಿಕುನ್ ಗೆಲ್ಲಿ.)
1866	ಕೆನಡಾ	ವೀಣೆಂ
1869	ರಷ್ಯಾ	ಗಾಂವಾಂಚೊ ಗುರ್ತ್
1869	ಕೊಲಂಬಿಯಾ	ತ್ರಿಕೋಣಾಕಾರಾಚೆ, ಪಿಂತುರ್ ನಾಸ್ತಾಂ ಬರಾಪ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ
1898	ಟರ್ಕಿ	8 ಕೊನ್ಶೆ ಆಸೊನ್ ಗ್ರೀಸಾಕ್ ಆನಿ ಟರ್ಕಿಕ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ಒಪ್ಪಂದಾಚ್ಯಾ ಉಡಾಸಾಚಿ.
1904	ಸೆರ್‌ಬಿಯಾ	ದೋನ್ ತಕ್ಲ್ಯಾಂಚೆಂ ಪಿಂತುರ್ ಆಸೊನ್ ವೊಮ್ತೆಂ–ಉದಾರ್ಯೊ ಕರ್‍ನ್ ಧರ್ಲ್ಯಾರ್ ಫಾಶೆಚೊ ಖಾಂಬೊ ದಿಸ್ತಾ.
1914	ಜರ್ಮನಿ	ಲುಡ್‌ವಿಗ್ ರಾಯ್ ತಿಸ್ರೊ, ಜ್ಯೊ ಚಿಟಿ ಪೈಲ್ಯಾ ಮಹಾಝುಜಾ ವೆಳಾರ್ ಬ್ರಿಟಿಷಾಂನಿ ಫೊರ್ಜರಿ ಕೆಲ್ಲ್ಯೊ
1918	ಅಮೇರಿಕಾ	ವಿಮಾನ್ – ಜ್ಯಾ ಪಿಂತುರಾಂತ್ ಚೂಕ್ ಜಾಲ್ಲಿ
1922	ಐಯರ್‌ಲೆಂಡ್	ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಚೊ ರಾಯ್; ಪುಣ್ ದೊದೋನ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಛಾಪುಲ್ಲಿ
1945	ಸ್ಲೊವಾಕೀಯಾ	ಫಾ ಜೋಸೆಫ್ ಟೀಟೊ; ಜಾಕಾ ಕಮುನಿಸ್ತಾಂನಿ ಜಿವ್ಶಿಂ ಮಾರುಲ್ಲೊ.

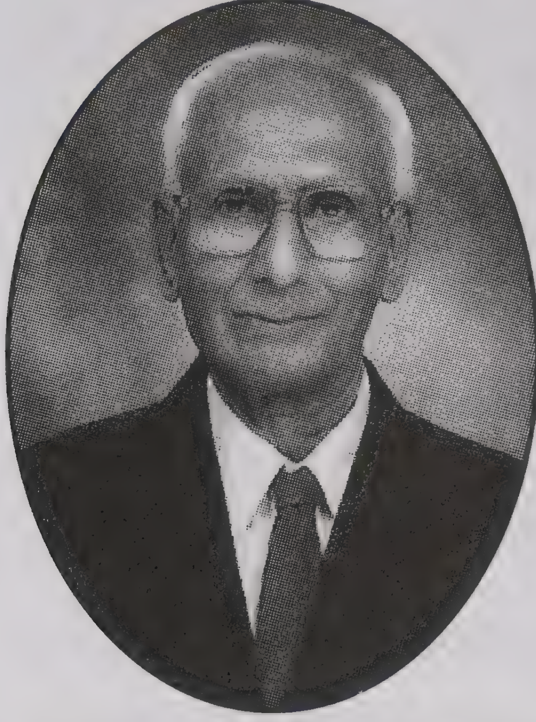
ತ್ಯಾ ಭಾಯ್ರ್ ಹ್ಯೊ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ ಕಥೊಲಿಕ್ ಸಮಡ್ತಿಕ್ ಲಗ್ತಿ ಜಾಲ್ಲ್ಯೊ. ಪೊರ್ತುಗಿಸಾನ್ ಛಾಪುಲ್ಲಿ ಸಾಂ. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಸಾವೆರ್; ಸ್ಪೆಯ್ನ್, ಮೊರಿ ಮಾಗ್ದಾಲೆನ್; ಅಂಗೊಲಾ – ಸೊಮ್ಯಾಚೆಂ ಭಾಗೆವಂತ್ ರುಪ್ಣೆ; ಚಿಲಿ–ಸೊಮಿ ಜೆಜು ಕ್ರಿಸ್ತ್. ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಸ್ವಿಜರ್‌ಲೆಂಡಾಚಿ ಚೀಟ್, ಜಾಚೆರ್ 'ರ್ಯಾನ್ ಶ್ಹರಾಚಿ ನಕ್ಷಾ ದಾಕೊಂವ್ಚಿ

ಚೀಟ್; ಬೆಲ್ಜಿಯಮಾಚಿ 'ಆಸ್ಟ್ರೀದ್' ಮಳ್ಳಿ ಲೊಕಾಮೊಗಾಚಿ ರಾಣಿ ಮೆಲ್ಲ್ಯಾ ಉಗ್ಡಾಸಾಕ್ ಕಾಡ್ಲೆಲಿ ಚೀಟ್; ಮೊನಾಕೊ ಗಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಿನ್ಸೆಸ್ ಗ್ರೇಸ್ ಆನಿ ರಾಯ ರ್‍ಯಾನರ್ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಕಾಜಾರಾಚ್ಯಾ ಉಡಾಸಾಕ್ ಕಾಡ್ಲೆಲಿ ಚೀಟ್; ರುಮಾನಿಯ ಗಾಂವ್ಚಿ 'ಲೈಕಾ'ಚೆಂ (ಪೈಲೆಂ ಅಂತ್ರಳಾರ್ ಗೆಲ್ಲೆಂ ಸುಣೆಂ) ಪಿಂತುರ್ ಆಸುಲ್ಲಿ ಚೀಟ್ ರಷ್ಯಾಚೊ ಪೈಲೊ ಕೃತಕ್ ಬಾಳ್‌ಚಂದ್ರ್ ಉಬ್ಬೈಲ್ಲ್ಯಾ ಉಡಾಸಾಕ್ ಕಾಡ್ಲೆಲಿ ಚೀಟ್ ಸ್ಟೆಲಿನ್ ಆನಿ ಲೆನಿನ್ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಶಿರಸ್ಲಾಂಚೆಂ ಸಾಂಗಾತಾ ಪಿಂತುರ್ ಆಸ್ಚಿ ಆ ನಿಮಾಣೆ ಜುದೆವಾಂಚೆಂ ನೆಕೆತ್ರ್ ಹಾಚೆಂ ಪಿಂತುರ್ ಆಸ್ಚಿ ಇಸ್ರಾಯೆಲಿಚಿ ಚೀಟ ಚಡ್ ನಾಂವಾಡ್ಡಿಕ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್. ಪುಣ್ ಎದೊಳ್ ಮ್ಹಣಾಸರ್ ಸರ್ವಾಂ ಪ್ರಾಸ ನಾಂವಾಡ್ಡಿಕ್ ಆನಿ ಚಡ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ರುಪ್ಣೆಂ ಛಾಪ್ಲಾಂ ಎಕ್ಲ್ಯಾಚೆಂ ಮಾತ್ರ್ – ಜೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ – ಕ್ರಿಸ್ತೊಫರ್ ಕೊಲಂಬಸ್.

ಖಂಡಿತ್, ಟಪ್ಪಾಲ್ ಚಿಟಿಂಚ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಾಚೊ ಹವ್ಯಾಸ್ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಚಡಂವ್ ತಸೊಚ್, ಫಾಯ್ದ್ಯಾಭರಿತ್!

****

ದೆವಾಧೀನ್ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆಲ್ಬನ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನೊಕ್ ಮೊಗಾಚಿ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ
1924 – 2014



1986 ಥಾವ್ನ್ 1994 ಪರ್ಯಾಂತ್ 'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ" ಶಣ್ಮಾಸಿಕಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸುನ್, ತ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಮರಣಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಆನಿ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳೆಚೊ ಸಕ್ರೀಯ್ ಸಾಂದೊ ಜಾವ್ನಾಸ್‌ಲ್ಲೊ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆಲ್ಬನ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನೊ ಹ್ಯಾಚ್ 2014 ಜನೆರ್ 6 ತಾರಿಕೆರ್ ದೆವಾಧೀನ್ ಜಾಲೊ.

ತಾಣೆ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಕ್, ಸಂಗೀತಾಕ್ ಆನೀ ಜಾನಪದಾಕ್ ದಿಲ್ಲಿ ದೇಣ್ಗಿ ಅಪಾರ್.

ಭೌತಿಕ್ ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಉತ್ತಮ್ ಶ್ರೇಣಿಚಿ ಪದ್ಯುತ್ತರ್ ಪದವೀಕಾ ಆಪ್ಣಾಯಿಲ್ಲೊ ತೊ ಸಾಂ.ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜಿಂತ್ ಸಬಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಜಾವ್ನ್ ವಾವುರ್ಲಾ.

ತೊ ಎಕ್ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ್, ಶಿಕ್ಪಿ ಆನಿ ಮಾನವೀಕ್ ಮುಳಾಂಕ್ ಮಾನ್ ದಿಂವ್ಚೊ ತಾಲೆಂತ್‌ವಂತ್ ಮನಿಸ್. ಎಕ್ ಉತ್ತೀಮ್ ಸಂಗೀತ್‌ಕಾರ್, ಕೊಯರಿಸ್ತ್, ನಾಟಕಿಸ್ತ್ ಆನಿ ನಾಟಕ್ ನಿರ್ದೇಶಕ್.

ಸಾಂ.ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜಿಚ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾನ್ ತಾಣೆ ಸಂಪಾದನ್ ಕೆಲ್ಲಿ "ವೊವಿಯೊ ಆನಿ ವೇರ್ಸ್" ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಕಡ್ತಿಲ್ ಚಾರ್ ಆವೃತ್ತ್ಯಾಂನಿ ಪ್ರಗಟ್ ಕೆಲ್ಯಾ.

ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಂನಿ ತಾಕಾ ಮಾನ್-ಸನ್ಮಾನ್ ಆನಿ ಪ್ರಶಸ್ತ್ಯೊ ಪ್ರದಾನ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್.

ಸಾಂ.ಲುವಿಸ್ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ ಆನಿ 'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ' ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಮಂಡಳಿ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆಲ್ಬನ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನೊಕ್ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಭೆಟಯ್ತಾ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ಕುಟ್ಮಾಚ್ಯಾ ದುಖಾಂತ್ ವಾಂಟೆಲಿ ಜಾತಾ.

––ಸಂಪಾದಕ್

मांडावळ

पान

अमर कोंकणी - 61

संपादकाचे शरे

नमस्कार,

ह्या अंक्यांत तुमी कांय तरी विबिन्नता देक्तेल्यात.

हें शणमासिक, कोंकणी भाषेंत जाल्ल्या/या जातेच आसच्या संसोधांची दिस्पटी कशी प्रगट जाता म्हळ्ळें तुमीं जाणांत.

तरी हालिंचे अंके काडटाना आम्कां गमलांकी संसोदिक बर्पा विरळ जाल्यांत आनी कोंकणी भाशेंत गमानार्ह संसोदिक लिखितां मेळूंक त्रास जातात. त्या देकून कांय थोडी घुंवडी आमी माल्र्या.

ह्या अंक्यांत आसचीं तीन लेखनां हर लक्षणांनी कोंकणिंच आनी कोंक्णी बरवप्यांनिंच उबजायिल्लीं. पुण ह्या लिखितांनी आपुट्ट संसोदिक म्हळ्ळें ना; तरी ह्या लिखितांचे कर्त तातांच्या काळांच्या प्रस्तवीक (चालतीं/चालू आस्चीं) घडितांची माहेत आसल्लेच म्हण कळोन येता.

तर, हांव विचारतां जांव्या वाचप्यां लागीं – अमर कोंकणीचेर असलीं लिखितां आयल्यार शणमासिकाच्या ध्येयाक कसलेंयी आयब येत?

दया करुन आमकां कळयात.

धन्यवाद आनी बरें मागून.

एडवीन जे.एफ.डिसोजा

संपादक/कार्याकारी निर्देशक

भासेचो उदभव आनी तांक

--एडवीन जे.एफ.डिसोजा

प्रस्तावन:

विविध संशोधनात्मक गृंथांचें अध्ययन करुन, सबार नाम्नेच्या भासां-शास्त्रीं थावन जाण्वाय घेवन आनी थोड्या मापान स्वताचो अण्भव वापरुन तयार केल्ली ही लॅखनावळ कोंक्णी लॅखकांक आनी तुलनात्मक रितीं कोंकणींतलें साहित वाचची उर्भा आसच्यांक प्रथम तीब (target) जावन घेता.

म्हणतेच, ही लॅखनावळ फकत कोंक्णी भास आपली व्याप्त जावन घेना. कित्याक भास ती भास; जांव कोंक्णी व हेर. खंचायी भाषेच्या अध्ययनांत विद्या-मुळाचे अंक्डेसांक्डे एकच्च. व्याकरण, अक्षर मेळावण, वाकयांची रचणूक, ध्वनीमा शास्त्र, ह्यो तांत्रिक संग्ती जाल्यार गद्य, पद्य, नाटक आनी कवितायी शिकोंक आसा. कोंक्णी भाशेचें अध्ययन कच्चीं डिग्री विध्यार्थिंनी उद्गारल्लें आसा - कोंक्णी आम्ची भास म्हण आमीं विंचली पुण हांतलें शिकप कांय सुलबायेचें न्हय. कन्नड आनी इंग्लिषांत आस्चें सर्व हांतुनयी आसा.

भास, संपर्काचो एक माध्यम मात न्हय संपर्काचें एक परिपूर्ण हातेरयी जावन आसा, म्हणजे खंचायी एका प्रस्तुत संदर्भार खंचियी भास उलंवचो मनीस बिल्कूल म्हणासो ना - आमचे भाशेक हें एक सन्निवेश विवरांव्चीं तांक ना. देकीक, आदी मानवान विमान पळेंव्कच नातल्लें. तरी आनीं जरितरी खंचायी एका गृहाथावन उबचें एक यंत्र भुमीक आयिल्लें आनीं आमच्या आदी मानवान तें पळेयिल्लें, तो आपलेच भाषेन त्या यंत्राक कसलें पुणी नांव दितो आसल्लो.

अशें विंचल्ल्या या थिरायिल्ल्या एका खिणांत खंचियी भास परिपूर्ण पुण स्थगित न्हय. ती वाडोनंच आसा. तांतूं सब्द मेळणी भोर्णी जावनंच आसात तशें जावन भासेचें अध्ययन जावन आसा एक थांब नातल्लें घडिचार (one continuous process). आनी हाका लागोनंच भासेचें अध्ययन करुंक जाता. (हांगासर, अध्ययन म्हळ्यार फकत वाचूंक आनीं बरंव्क शिक्चें मात्र न्हय) फलाणी एक भास आज अशी आसा तर शेंबर-दोन्शीं वर्सां आदीं ती कशी आसल्ली म्हण आमी शिकतांव तर आनी शेंबर-

वर्सां उप्रांत्ले विध्यार्थी हें सवाल घेवन तांचें अध्ययन चलयतेले.

भासेचो उदभव – थोडीं सिद्दांतां:

एक दाक्लो घेवन ह्या अध्ययनाची सुरुवात आमी कर्यां. चींत, तुं एका दर्या तडीर उबो आसाय आनी एक जीवी चरात्त तुज्या पांयां लागीं येता. जरितरी तुवें तिका एक नांव दिंन्चें आसा तूं म्हणतोलोय 'ती एक कुरली.' पुण तुवें तवळ वॅरेग तसली जीवी पळेंवकच्च ना तर, कितें करतोय? कांय भियान धांवतोय पुण हेरांक तुवें पळेयिल्ल्या जीविचें वर्णन दितोय आनी क्रमेण त्या जीविक एक नांव दितोय.

फा। माफेयीच्या शब्धार्थ कोशांत crab म्हळ्ळ्या सब्दाचो अर्थ 'कुरली' म्हण दिला, तितलेंच, चडीत कांय ना. ताची गर्जयी माफेयीक नातल्ली कित्याक कुरली कितें म्हळ्ळें कोंकणी उलंन्चे सर्वयी जाणांत.

पुण crab म्हळ्ळ्या सब्दाचो अर्थ आमी खंचायी शब्दकोशांत पळेल्यार ह्या सब्दाचें मूळ O.E. म्हणजे old English (सुर्विली इंगलीश भास) थावन, ताच्याकी फुडें krebs म्हळ्ळ्या जर्मन भाशे थावन आय्ला. ह्या कुर्लेची उदभव कथा अशी आसा: Any of the Brachyura or short tailed decapod crutaceans. आम्चे भाशेंत सांग्चें तर ब्राचियुरा जातिच्या उदका जिवीं पयकी कर्ल आसल्ली, धा पांयाची एक जिवी म्हण अर्थ जाता.

हें घुस्पडीत विवरण, कुर्ली पयिल्ले पावटीं पळेयिल्ल्या मनश्याचे बारीक दिश्टींत निवळ्ळ्यार आमकां दिस्ता – धा पांय आनी एक कर्ल आसची एक उदका जीवी. ही ताची प्रथम देकणी (dominant impression). ह्या उप्रांत ह्या देक्णेचेर कित्लो संसोद चल्लो आनी विविध भासांनी खंचा एका हंतार ह्या धा पांयांच्या आनी एक कर्ल आसल्ल्या जीवीक त्या त्या भासांतलें नांव थिर्लें. हीं जावन आसात त्या सब्दाची उद्भवीक हंतां आनी भाशेची तांक.

ग्रीक तत्वग्यानी प्लेटो हाणें म्हळ्ळें आसा – जीवींक आनी वस्तूंक आसचीं तीं नांवां नैसर्गीक नेमां प्रकारच तांकां तीं लागू जातात. त्यो जीवी आनी वस्तू नैसर्गीक रितिनंच तांच्या तांच्या नांवांचे हक्कदार जावन आसात. पुण हें लेख तयार कर्ताना म्हाका crab म्हळ्ळ्या सब्दाक (कुर्ली म्हळ्ळो अर्थ सोडून) लागीं लागीं पंद्रा हेर अर्थ मेळ्ळे. हें कित्याक आनी कशें अशें? असल्या शब्दावळिक त्या त्या भासेची तांक म्हणतात.. अशें, खंचायी

एका खिणांत एक भास स्थगित न्हय. ती वाडोनंच आसा आनी मनश्याचें जिणियेपथ आनी संस्कृती बदलातां बदलातां भास आपापींच आपली तांक व्हाडयता आनी सर्व वाडावळी आपल्या गोपांत घेता.

मनीस उलंवक कसो शिक्लो?:

हें एक साधें–सुधें सवाल कशें दिस्ता न्हय? पुण नक्की जाप आनिकयी मेळोंक ना म्हळ्यार अजाप जाय्त. चरित्रेचीं पानां हाळ्वायेन पर्तावन पाटीं गेल्यार कांय जाप मेळात म्हण चरित्र भास शात्रिंनीं (historic linguits) केल्ले संसोध फकत थोड्या सिद्दांतांचेर (theories) रावलां शिवाय पावलां काडूंक सकोंक ना. चड म्हळ्यार स सात हजार वर्सां आदले बरप जें चित्रां आनी कर्वडां (कांतयिल्लें) रुपार आस्चें तें घालच्या कित्लेशागी मिलिया वर्सां आदीं मनीस उलंवक शिकल्लो. पुण मेळल्ल्या 'बरपां' वर्वीं मनशाचें उलवप केदळा सुरु जालें म्हण खचित जाणां जांवक असाध्य जालां. देकून चरित्र–भासशास्त्रींनी थोडीं सिद्दांतां तयार केलीं तरिपुण येकामेकाचीं सिद्दांतां मानून घेंवंक ते तयार नांत. काराण–हरयेका सिद्धांताक पेनार्याक (चाळ्णेक) आस्चेपरीं बुराक आसात. हांतूं उदक रावना. एक थेंबो रावल्यार शेंबर थेंबे गळोन वेतात. तरी ह्या सिद्दांतांची एक झळक पळोव्यां:

सिद्दांतांची एक झळक:

(१) दैवीक देणें–उतपत्ती गृंथ अवस्वर ११:१–९ हांतू बाबेल बुरुज्याची कथा हेपरीं आसा: सुर्वेर संसारार एकच भास आसल्ली आनी सर्व मनीस तिच एक भास वापरताले. क्रमेण उदेंती दिशेन ते भोंवोन आस्ताना बाबिलोनियांतल्या एका तप्कटायेक ते पावले आनी थंयसर थांब्ले. ते तवळ म्हणाले, 'आमी इटे तयार कऱ्यां आनी सिजवन ते घट कऱ्यां'. तांचे लागीं बांदपाक इटे आनी तें उबारोंक तार (डांबर, बिरेव) तयार जातेच ते म्हणाले. 'आतां आमी एक नगरी बांदुयां आनी तांतूं एक ऊंच बुरुज उबारुयां. तवळ आम्कां एक नांव येतेलें आनी सगळ्या संसारार आमी शिंपडचेनांव.'

तेदनां देव सक्ला आय्लो आनी ताणी बांदलेली नगरी आनी उबारल्लें बुरुज ताणें पळेयलें आनी ताणें म्हळें. 'हें सगळें एक कुळ आनी एकच भास ते उलयतात. हें जावन आसा सुरुवात तांणीं करुंक आसच्या करतुबांचो. वेगिंच, तांकां खुशी आसचें करुंक ते सक्तेले. हांचे भाशेंत कल्सप हाड्यां आनी तांणी येकामेका सम्जानाशें कर्यां. अशें देवान

तांकां सगळ्या संसारार शिंपडायलें आनी ती नगरी परत्यान उबारुंक ते सक्ले नांत. हे नगरीक 'बाबिलोन' (हेब्रेवांचे भाशेंत – कल्सप जाल्ली) म्हळ्ळें नांव पडलें. अशें संसारार सबार भासो उबजाल्यो पुण भुमिवय्कुंटांत आदांव बापाक देवान एकच्च भास दिल्ली म्हळ्ळो सिद्दांत आज मानून घेंवचे भौव थोडे.

२. भंवतिच्या नैसर्गीकतेंत आयकोंक मेळच्या आवाजांचें अनुकरण या onomatopoeia – नैसर्गीकतेच्या वर्तव्णेंत सबार थरांचे आवाज मिस्ळोन आसा. ह्या पयकी सुकण्या–सावजांचो, मनजातींचो, वाऱ्याचो, उदकाचो, पानां–फांटयांचो आनी हेर. ह्या आवाजां पयकी सबार, उत्रां जावन त्या त्या भासांनी मिस्ळाल्यांत.

३) उद्गार सिद्दांत – अतीव दूक, संतोस, निरास आनी आश्चर्य भोग्ताना मनश्यान आपापींच सोडचे उद्गार क्रमेण उत्रां जावन भाशेंत सेर्वाले. हाका exclamation theory म्हण्तात.

४) 'है या हो' – सिद्दांत – कठीण भोराचें या बेसोराचें काम येक्लोच या पंगडान कर्ताना मनीस कसलो पुणी आवाज कर्ता. हे आवाजयी उत्रां जावन भाशेंत घुसल्यांत. इंग्लिषांत ह्या सिद्दांताक Yo-he-ho-theory म्हण्तात पुण आमी हाका 'है या हो' सिद्दांत म्हण समजाल्यार पुरो.

५) 'अळुक–पिळुक' या emotional सिद्दांत – हो या मोगान तोवल्ले तवळ, आतांयी, आमच्याथावन कसलेंयी एक गीत या सुर (tune या humming) भाग्र सर्ता. इंग्लिषांत हाका woo-woo theory म्हण्तात; आमी अळुक–पिळुक सिद्दांत म्हण्यां.

६) तोंडपीं संकेत सिद्दांत या oral gesture theory – अलेक्सांडर जोहान्नेस्सेन आनी सर रिचर्ड प्याजेट हाणीं जाग्र केल्लो हो सिद्दांत असो आसा. मनश्यान करच्या तोंडपी संकेतां थावन म्हणजे आवाजां थावन – जीं कुडिच्या मोडिंचो परिणाम जावन आसात, भास उबजाली.

टव्यान–

आदी मानवान उबजयिल्ले आवाज एक भास जावन बदलाजे तर आप–खुशेन उटल्ले आवाज जावन आसून, एक विचार या घडिताचें णियारपण कर्चे तसले (representing) पुण फकत एका आवाजा थंय ज़सलोच शीदा संबंद नातल्ले जावन आसाजे.

In brief: Original human speech, in order to qualify as a language had to be a voluntary sound representing an idea or an event and not directly relating to the vocal sound which was produced.

हो कितलो घुस्पडीत दिस्तागी तितलोच सादो सिद्दांत. विवरा खातिर दाक्लो जावन आमी ह्या लॅखनाच्या सुर्वेर आयिल्ली 'कुर्ली' घेव्यां. हो सब्द पयिल्ले पावटीं आय्कातेल्यांक फकत एक आवाज जावन आय्काता. पुण हो आवाज ध्वनिमाशास्त्र प्रकार विस्कळायल्यार:

कउ+रअ+लइ+

कु+र+ली

असो जाता. आतांयी हो फकत एक आवाज. हो पयिल्ले पावटीं आय्कोंचो मनीस, अभ्यास करीत तर होच्च आवाज करुंक सक्ता पुण ताका कितेंच अर्थ जायना. म्हणतच 'कु–र–ली म्हळ्ळ्या आवाजाक आनी कुर्ली म्हळ्ळे जीवीक कसलोच संबंद ना. मत्लब, एका विचाराचें, घडिताचें, वस्तुचें, जीवीचें (हांगसर कुर्ली) मणियारपण एका आवाजान घेतल्या शिवाय तो आवाज, भासेंत्लें एक उतर जायना.

देकून सुर्विल्या शिकपांत 'आंबो" म्हळ्ळो आवाज फलाण्या फळाचें मणियारपण घेता म्हण चित्रां मुकांतर विद्यार्थीक दाकयतात. तसेंच 'माजर' म्हणताना माजोराचें चित्र, इतयादी.

भासेची तांक कशी वाडता?:

भासेची तांक तिचे वाडावळिचेर होंदोन आसा. तांक आनी वाडावळ दोन सपेक्षी (relative) संगती. भासेची तांक बरवपांत न्हय, उलवपांत आसा. कायाम जावन आस्ची वाडावळ एका भासेची तांक व्हाडयता. उलवप कित्लें उणें जालें तितल्याच मापान भासेची तांक माजवता, कुसकाता.

कित्याक म्हळ्यार, उलव्वी आपली फलाणी एक भास उलयना. हेर भासांनींच आप्ले भाषेक कसलेयी नवे सब्द– उत्रां मेळंवची गर्ज ताका दिसाना. दाक्ल्याक, मांयभास फालाणी तरी विविध काराणांक लागून सबार वर्सां पर्यांत तिचो वापर करिनातल्लो मनीस म्हणता की – हांव म्हजी भास विसर्लां, म्हजी भास म्हाका वोडता. खरें जावन घडलां कितें म्हळ्यार भासेच्या वाडावळीच्या गणनांत तो पाटीं पडला. ताका भास विसर्ल्या

म्हणोन न्हय. पुण ती वापरुंक फावोतीं उत्रां ताका कळित नांत देकून तो गागेता. परिगत असिच्च मुंदरोन वचत तर ती भास मर्ता.

ही परिगत उळटी केल्यार भाषेची तांक वाडता म्हळ्ळें राजांव सादें.

हरयेका भासेंत थोडे मुळावे सब्द आसुंकच जाय. पूत, धूव, दादलो, बायल असले सब्द (उत्रां) त्या भाषेचे जीवाळ जावन आसात. पुण फकत ह्या सब्दांचेर भास वाडाना. हें कशें म्हण आमी पळोव्यां.

कोंकणी भास एक इंडो–ऑऱ्याळ भास म्हळ्ळें येदोळच थिर्लां. संसारांतल्यो सर्व भासो वग्र दिल्ल्या मुळाव्या उत्रांचेर होंदोन ह्या परीं वर्गावण कर्येता: ऑऱ्यान व इंडो युरोपियन, सेमेतिक, हेमेतिक (न्होहाचो पूत 'हेम' हाची कुळी बङ्गा उदेंती आफ्रीका) सितियन (काळ्या दर्याच्या बडगा उदेंतिक आसचो पुरातन प्रदेस) मलेया–पोलिनेशन.

आर्याळ भासो पर्त्यान गोथिक, सेर्विक, ल्याटीन, ग्रीक, स्कालोवेनियन, पर्शियन आनी संसकृत ह्या भासांनी वर्गावणेक वळग जाल्यात. फुडें– संसकृत म्हळ्ळ्या सात्या पंदाक परिशुद्द classic संसकृत आनी पाली. बङ्गा उदेंतींत बेंगाळी, हिंदी आनी हिंदुसतानी; बङ्गा असतमतेंत सिंदी आनी पंजाबी; तेन्का आस्तम्तींत गुजराती, मराठी आनी खुची.

जेरोम ए. सल्दांजान केल्ल्या संसोदा प्रकार (आनी सबार हेरांच्या संसोदां प्रकार) कोंक्णी भास खंडित जावन द्राविड मुळाची न्हय. सल्दांजान तयार केल्ल्या तकव्यांतलें एक नाट (example) हांगासर दिलां:

मांय (कोंक्णी), म्राय (मराठी), मात्र (संस्कृत), mater (ल्याटीन), mother (इंग्लिष), तायी (कन्नड). हांगासर स्पष्ट दिसून येता गी कन्नड भास ऑऱ्याळ कुटमांतली बिलकूल न्हय. तरी इतल्या भासांच्या परिसरांत वांचून आनी वाडोन आयल्ल्या कोंक्णी भाषेंत अन्य भासांचे सब्द मिस्ळोन आसचे पुण सहज. असल्या सब्दांची वळक धरची भासा तज्ञांचो हुन्नर आनी ह्या सबदांक शुद्द कोंक्णी सब्द तलास करची कसरत कांय उणया आसाची न्हय.

वयल्या विषयांचेर चिंतप आटंवच्या फुडें तांत्रिक रितीर भास आनी तेची तांक कशी वाडता म्हण आमी पळोव्यां – (हीं नेमां सर्व भाशेंक लागू जातात जाल्ल्यान हांकां तांत्रिक म्हळां).

१. रूप शास्त्र (morphology) हांतूं तीन कुसां आसात म्हणजे –

(अ) विस्कळांवची शाथी म्हळ्यार दोन धातू (मुळां) सांगाता येंवचीं, घडसुंचीं आनी अशें जाताना तांचो सर गळोन वेचो. देकीक, संस्कृतांत्लें मूळ 'आस' घेवन 'आस+आं (आसां), आस+आय (आसाय), आस+आ (आसा) इत्यादी सब्द उबजातात.

(आ) दुसरें कूस अशें – दोन धातू सांगाता येताना एक चड–उणे आसा तशेंच उरता आनी दुस्रें आपलो सर (identity) गळोवन घेता.

(इ) तिस्रें कूस जावन आसा – एकाक्षर मेळावणेच्यो भासो. हांतूं मुळां (धातू) आसा तशींच उरतात आनी उत्रां एकाक्षाराचीं जावन आस्तात. देकीक चीनी भाशेंत फकत १५०० सब्द आसात. पुण भाशेच्या वाडावळीक आनी तांकीक ह्या वर्वी कसलेंच आय्ब आयिल्लें ना.

२. दुसरें तांत्रिक नियम – भाशेंतलें बदलाप. हांतूं आसचीं कुसां –

(अ) आवाजांच्या मांडावळीची पाड पडनी (phonetic decay)

(आ) अक्षरां मटवीं करचीं/ उच्चार जिरंवचे.

(इ) उत्रांच्या बितर्ल्या तीर्लाचो अर्थ बदलून फलाण्या भासेचो अर्थ पोस्को करुन घेंवचो.

(ई) उत्रांचें लुक्साण

(उ) उत्रांची कुडसोण.

वयल्या पांच कुसांक कांय तरी दाक्ले दिंव्चे तर: (१) कोंकणींत "घोडो" मराठींत "घोडा" (२) संस्कृत "पृथ्वी" = विस्तार, कोंक्णिंत "प्रथ्वी" = भुमी (३) संस्कृत "ताप" = गरमी. कोंकणिंत 'ताप'=पिडा fever.

उत्रांचें लुकसाण पळेंवचें तर – कोंकणींत 'गुरु' म्हळ्ळ्या शुद्द उत्राक पाद्री, सासेर्दोत, विगार, काजितोर असले पुडतुगेज या हेर येरोपी मुळांचे सब्द वापर्चे.

मुळां घडसून केल्ले सब्द (उत्रां) सर्व+पद्वेदार, बरें+पण. तशेंच आवाजांचें नकल करुन आसा केल्ले सब्द – बरबर (तो कितेंगी बरबरतालो), वागान घुरघुर केलें (वागान घुरकिलें), तेल सळासळा आवाज करुन सळसळ्तालें

कोंक्णी व्याकरणाचो गृंथकार दे। बाप फिलिप नज्रेत आवाजांचें नकल

करुन सब्द उबजंवच्याक (coining a word) एक सुंदर दाक्लो दिता.

टायप रायटर = बडवन बरंवचें यंत्र = बडबर.

टायपिस्ट = बडवन बरंवचो मनीस = बडबरवपी/बडबरव्पीण.

अरबी आनी पर्शियन भाषेंत्ले सबार सब्द कोंकणी शब्दकोशांत घुसल्यातः दुर्बीण, सर्कार (पर्शियन), हुकुम, लायेक (अरेबिक).

तशेंच पर्शियन भाषेथावन आयिल्लीं कुसां मेळवन हीं उत्रां आयल्यांतः गुन्हे+गार = गुन्यांग्गार; सुबे+दार = सुबेदार

उमेद+वार = उमेद्वार

हिंदू + स्थान = हिंदूस्थान.

येदोळ पऱ्यांत लिकल्लें सर्व तांत्रिक जालें म्हण सर्व सामान्य वाचपी लेक्तित. एके दिष्टीन हें सार्कें पुण शिकप बरप आसल्ल्यांनी आनी नातल्यांनिंयी तातांच्या परिसरांत चालू आसच्या अन्य भाषेंत्ले सब्द कोंकणींत मिसळायिल्ली संगत गमनार्ह. देकीक:मुंबंय्त वस्ती करुन आसचे मंग्ळुरगार रांद्वयेक = सब्जी, तर्कारी म्हण्तात आनी उंड्याक पांव (गुरुनाथ केळेकारान हो सब्द कोंकणींतयी मांदला.) आनी लोणियाक मस्को म्हण्तात.

तसेंच, माल्घड्यांनीं 'पोरचो पॉर' म्हाका शिकंवक भाग्र सरला! म्हळ्ळें दुर्सवणें वापरचें कांय अप्रूब न्हय. ह्या गांठांतलो 'पॉर' म्हळ्ळो सब्द मराठी भाषेंतलो. पॉर म्हळ्यार ल्हान भुरगो या चलो.

तित्लेंच कित्याक, मध्यप्राच्यांत (गल्फांत) आसल्ल्यांनी थोडे अरेबिक सब्द, जे गल्फांत काम कर्च्या सर्वांक लागू जातात, अर्थ जातात, कोकंणींत हाडल्यात. देकीक:वास्ता (शिफारस, influence), हकामा/हिकामा (रेसिडेन्स परमिट, त्या फलाण्या देशांत रावोंक पर्वण्गी), हविया/हवैया (वळ्केपत्र, identity card), साफर (पयण म्हण अर्थ जाता तरी हो सब्द forced deportation म्हळ्ळ्या अर्थार भारतीय लोक वापर्ता; आनी थोड्या सबदांक भारतीय रूप दिंवच्या उद्देशान 'जी' या 'ची' कुसां लावन "खराबजी" मूळ अरेबिकांत "खारबा" म्हळ्यार वीज सकत. वीजेचें काम कर्चो 'खराबची' व electrician; तशेंच 'पंकचरची' पंकचर=puncture as in tyre puncture; पंकचर रिपेरी कर्चो 'पंकचरची.' आनी अशे थोडे सब्द आसात!

अरेबिकाचेरच आस्ताना....आर्ब्यांनी सबार पाव्टीं 'एयब' (aeib) म्हळ्ळो सब्द सबार पाव्टीं वापर्चो हांवें आयकाला. ह्या सब्दाचो उच्चार कोंक्णींतल्या 'आय्ब' (ऊण) म्हळ्ळ्या सबदाक ताळ पडचेपरीं आसल्यान हांवें त्या सब्दाचो अर्थ विचारलो. 'लज' म्हळ्ळो अर्थ दिंवचो हो सब्द चडावत भुर्ग्यांनी पोक्रिपणां केल्ल्या वेळार तांकां धमकूंक आर्बी वापर्तात. Shame on you म्हळ्ळ्या अर्थान जाव्येत. पुण ह्या सब्दाचो कोंकणींत अर्थ 'तिबो,' 'उणेंपण,' 'अवगुण,' इत्यादींक लाग्ता आनी हो अर्थ कांय अरेबिक वापराच्या अर्थाथावन पय्स ना. म्हणतच, खंचायी एका भाषेच्या तांकिवंत आनी वाडावळिंत खंचो अन्य सब्द खंच्या वेळार घुस्ता म्हळ्ळें सांगोंक कष्ट.

आम्च्या मालघड्यांनी वापरल्ले थोडे सब्द आतां आय्कोंकच मेळानांत. देकीक, म्हजो आजो आनी आजी थोडे सब्द वापर्तालीं ते आज आय्कोंक मेळानांत. 'सांप्ळो' म्हळ्ळो सब्द म्हजी आजी वापरताली, हें एक साधन म्हणजे, माडाच्या मोडलाचो तुदियाळो भाग सुमार चार फूट कात्रून, ताचेर आसच्यो चुडेती येक्टावन कट घालून एका सारोणेपरीं आसा केल्लें एक साधन. हाचो वापर – मुसांक धांव्डांव्क, या कोंबियेचे पिलांक आरावंक, साळियाचीं जाळां झाडूंक इत्यादी. थोडे पावटीं आम्कां भुर्ग्यांक 'सांपळ्यान चार दितां पळे' म्हण तिणे भेष्टांवचेंयी आसल्लें. आतां ह्या 'सांपळ्याचो' वापर खंयसरयी जाल्लो आयकोंक मेळाना!

तुळु भाशेचेर कांय थोडें अध्ययन करताना म्हजे आजियेन वापरचो 'कोरापुलु' म्हळ्ळो सब्द तुळु उलंवच्या हरिजन आनी थोड्या आदीवासीं थावन आयिल्लो म्हण कळित जालें. ह्या सब्दाचो खरो अर्थ होकाल/ पतीण. पुण म्हजी आजी सोभित आंग्लें–पांग्लें घाल्ल्या ल्हान चेडवाक अशें आपयताली. 'कशें आसा म्हजें कोरापुलु?' अशें. तशेंच रंगरंगाळ आटनेट करुन शेले कर्चे चलियेक, 'हां! आय्लें आटीकड्यांचें' म्हणताली. हो सब्द नल्क्यांनी उलंवच्या तुळ्वेथावन आय्ला. 'आटीकलंजा' तांची एक आटनेटांची आनी रंगरंगाळ वस्त्रां न्हेसची देवी. तसेंच घरा भितर काकूस नातल्ल्या वेळार, कुडिची गरज तिर्सूंक वापरचें 'तस्त' basin म्हळ्ळो अर्थ दिता.

कितेंयी तरी हें लेख संपवच्या फुडें रुडोल्फ दाल्गादोचीं उत्रां हांवें वापरिजेच्च. It is the idiomatic phraseology of the tongue in which

its chief beauty and richness consist, अर्थात, खंचायी भाषेची तांक आनी सोबाय तांतल्या मुखावरांचेर होंदोन आसा. देकीक, दो। जॉस पिरेरान, दालगादोच्या संग्रहांतली विंचवण केल्या. 'काळिज' म्हळ्ळ्या नामपदाक वेवेगळीं क्रियापदां लावन दाल्गादोन आसा केल्लीं मुखावरां....काळिज लासूंक, काळीज हुल्पोंक, काळीज कांतंव्क, काळीज खोसाळूंक, काळीज बसूंक.....हांकां अंत्यच ना.

भास ना तर, दॅश ना:

खंचियी भास एक प्रबल संपर्क माद्यम म्हण आमी जाणांव. भासेचो उद्भव, वाडावळ आनी तांक म्हळ्यार कितें म्हण आमी फाटल्या विवरणांत वशीलायेन पळेलां.

आतां संपर्क (communication) कशें आनी कितें म्हळ्ळें आमी पळोव्यां.

मनीस वेवेगळ्या रितिंनी हेरां लागीं संपर्क कर्ता. ह्या पयकी कुडिचो हावभाव संकेतां, उलयिल्लीं आनी लिखल्लीं उत्रां प्रमुख जावन आसात. खंचीयी रीत विंचल्यारी संपर्काची घडावळ हांगासर दिल्ल्या रुपकारा (sketch) प्रकारच आसता:

प्रचॉदन (stimulus)

संपर्की (encoder) > रीत चिंचता selects signals > संदॅश धाडता conveys message >एका माद्यमा मुखांत्र along a channel >संपर्क्याक संदॅश मेलटा > sends to decoder > प्रतिक्रियें उटता आनी संपर्की responds.

हो रुप्कार विवरांच्चो तर – खंचायी रितीच्या संपर्काक प्रचॉदन आसाजेच. दाक्ल्याक हेंच लॅखन घेंव्यां. असलें एक लॅखन कोंक्णिंत बरय्जे म्हण उर्बा (प्रचॉदन) आयिल्यान हांवें (संपर्किन) बर्पाची रीत विंच्ली, लेख लिक्लो (संदॅश धाडलो), छाप्याच्या माद्यमा मुकांत्र हो संदॅश तुम्कां वाचप्यांक (संपर्क्यांक) पावलो. आनी तुमी वाचून प्रतिक्रियें दाकयलें. संपर्किचो हो रुपकार सर्वयी रितिच्या संपर्क सादनांक बराबर लागू जाता.

मनीस आप्ले शाथिये वर्वीं फकत उत्रां–लेत्रांनी मात संपर्क करीना. संपर्काच्यो हेर रितियी ताणें आप्णायल्यात. ह्या रितिंक निर्भाशित (non-lingual) रिती म्हणतात. त्यो कसल्यो म्हळ्ळें संक्षिपतायेन पळोव्यां:

(अ) वेळ–काळ – कोणायकी भेटूंक कसल्यायी कार्याक जाय–जाय म्हण तडव कर्चो, आम्कां भेटोंक आयिल्यांक जाय जाय म्हण राकंच्चो इत्यादी निर्भाशित रितीर आमी बेआतुराय दाकयतांव – non-lingual way of showing disinterest.

(आ) पय्सा–पय्स – कोणायी थावन पय्स रांव्चें, मुकार मेळात तर देगेन सर्चें असलीं सर्व करतुबां पेल्या थंय नापसंदाय जाग्र कर्तात. हें मौन रितीचें एक संपर्क सादन.

(इ) स्पर्श – एक खडप (strong handshake) हात मेळावणी, मोगाची एक वेंग आनी चुंबन, एके आवयन आपल्या बाळश्याक दिंवचो वेङ्घोळ आनी असलीं हेर कर्तुबां मौन रितिर मोग आनी मयपास जाग्र कर्तात.

(ई) मुकमळा वय्लें भावन – ह्या संपर्क माद्यमाक देकी हजारांनी दिव्येत. साहिताचो आनी सदांचे जिणियेचो अर्धांश मुकामळा वयल्या हाव–भावांचेर होंदोन आसा म्हळ्यार चूक जांवची ना.

(उ) हात–भास – हाकायी धाराळ दाक्ले दिव्येत. थोड्या पंग्डां मदें सांद्यांक मात्र सम्जोंची हात–भास आसा. फ्री मेजन्स पंग्डाचे एका विसिश्ट रितीर हात मेळवन येकामेका वळ्कातात. हें गुप्त संकेत नेणासल्लो फावो तें प्रतिक्रियें दाकयना आनी तो आपणाच्या पंग्डांत्लो न्हय म्हण दुसऱ्याक कळीत जाता.

फूडें सरच्या आदीं–

वयल्यो थोड्यो निर्भाशित संपर्क रिती मनजातीं मधेंयी नांतगी म्हळ्ळें सवाल उटात. आसात. व्हय पुण त्या रितींक एक भास म्हणोंक जायना. कित्याक म्हळ्यार – Language is a set of vocal sounds and their written symbols. It is a learned, arbitary system of meaningful symbola, symbols with which people who share a common culture can communicate with each other.

अर्थातः भास म्हळ्यार विविध ताळ्यां–आवाजांचो पुंजो आनी तांकां लग्ती जाल्लीं बर्पिनिशीं संकेतां हीं संकेतां जाण्वीक तरी विस्कळांव्क जांवचे तसलीं (तांची व्यापत फकत एका सब्दाक सीमित न्हय) आनी ह्या संकेतां वर्वीं एका संस्कृतिचे मनीस येकामेका थंय संपर्क करुंक सक्तात.

भास, पिळगे थावन तोंडपाशीं या बर्पिंनिशीं देंवोन येता आनी खंचायी एका निरदिष्ट खिणांत उलवप्याच्या मट्टाक ती परिपूर्ण जावन आसा.

येदोळ पऱ्यांतल्या वाचपांत ह्या लॅखनाची तेंक्शी साहिताच्या कुशिंनंच मालवाल्या म्हळ्ळें तुम्कां गम्लां आस्तेलें. बरेंच पुण साहिताचेर उड्की मार्च्या फुडें एका सवलाची जाप आमी विर्गळायजेच्च.

विद्यासालांक वचूंकच नातल्ले, बर्पां, अक्षरांची साय-लाय कळीत नातल्ले सबार पर्की भासो तितल्या सुडाळायेन उलयतात, आय्कातेल्यांक विस्मित जाता. हें कशें? हांचो हुन्नर कसलो?

खंचियी भास उलंव्क शिकाजे तर त्या भासेंत्ले गाळी-शिराप पय्लें शिकाजे म्हळ्ळी सांग्णी आसा. वर्सां आदीं गोऱ्या सायबांच्या तोटांनी आनी बंग्ल्यांनी आनी अडभाग आयिल्या कातोलिकांच्या 'विल्ला'नी काम करचे/कर्चीं 'बटलर इंग्लिष' उलयतात म्हण फोकाणां करचीं आसल्ली. देकीक, आलवरिसाच्या 'आंजेल' कादंबरियेंत एकल्यान 'कम इन, कम इन' म्हळ्ळें तें दुसऱ्याक 'कांपिण, कांपिण' म्हण आयकोंचें हास्य प्रदान सन्निवेश आसा. श्रीमती युलालिया आल्वरिस हिच्या 'आकयच्यो काणियो' ह्या संग्रहांतयी असलें एक सन्निवेश आसा. तरी, सत तें सतच. हे बटलर-गिटलर आमच्याकी बरें इंग्लिष उलयतात. हें कशें?

म्हज्याच खास्की जिणियेंतलें दृष्टांत हांव दितां. १९७४ इस्वेंत हांव कुवेत पावल्ल्या वेळार म्हाका अरेबिक सोड्यां, हिंदी सयत सार्की येनातली. सुर्वेच्या दिसांनी म्हाका CONCO म्हळ्ळ्या एका कंपेनींत नव्करी लाब्ली. कंपेनिच्या बस्सार एके सकाळीं ड्युटेक वेताना आमी एक वाहन अव्घड देक्लें. हें कांय कुवेतांत नवेंसांव न्हय. हें पळेतेच बस्सांत्ले चडशे कामेली (लेबेनानी) तांचे मधें उलंवक लाग्ले आनी हांवें आय्कालीं हीं उत्रां 'खुल्लु सय्यारा, खुल्लु सय्यारा.' हांव चिंतां, हे कितें उलयतात? खुल्लु म्हळ्ळो सब्द म्हाका तुळ्वेंतलो कसो आय्कालो. खुल्लु म्हळ्यार तुळ्वेंत 'बोस' (sit) म्हळ्ळो अर्थ जाता. हे कित्याक उलयतात अशें? आफीसाक पावतेच हांवें विचार्लें, हें खुल्लु सय्यारा म्हळ्यार अर्थ कसलो? म्हाका मेळल्ले जापींत हांव अर्बिकाच़ीं दोन उत्रां शिक्लों. खुल्लु = सग्ळेंच आनी सय्यारा = कार. आतां हांव अरबिकांत हे दोन सब्द लिखूंक नेणां, वाचुंकयी नेणां. पुण ह्या सब्दांचो (आवाजांचो) अर्थ हांव जाणां. हेच्च रितीर पर्की भासेच्या परिसरांत घुसल्ली वेक्ती आपापिंच ती भास उलवंक शिक्ता.

आतां आमी 'बटलर इंग्लिषच' घेवयां.

एक तांब्लेर जांतूं अर्वास पानक आसा, पळेतेल्यांनी कितें म्हण्येत? हांतूं अर्वास पानक आसा या हो तांब्लेर अर्वास खाली आसा? हांगासर दॉन विबिन्न पुण एकाकालिक सन्निवेशां आसात. पय्लें, तांब्लेर अर्धो भर्ला आनी दुस्रें, तांब्लेर अर्धो खाली आसा. म्हणतेच, इंग्लिष मदामेन 'म्हाका अर्दो तांब्लेर शर्बत हाड म्हण्चें या अर्दो तांब्लेर खाली आसुंदी म्हण्चें एकच्च. पुण ही हुकुम आयकोंचीं मात्र दॉन सब्द जिकून धर्ता = half full आनी half empty. अशें जावन बटलर इंग्लिषांत I go bazaar bring pamplet and big big taarle (sardines) म्हळ्यार चूक ना! कित्या हांतू संपर्क माद्यम सक्रीय पात्र घेता पुण भासेच्या (syntax) नियमा प्रकार न्हय.

तरी उलवपाच्या मट्टाक तांब्लेर अर्दो तर अर्दो, अर्दो भरल्लो तर अर्दो भरल्लोच जांव.

(हे लॅखन 'दिवो' पत्रांत १९९८ डिसेंबर ५ तारिकेच्या अंक्यांत प्रगट जालां)

****

भाशेक संस्कृती आनी संस्कृतीक भास लागता व्हय?

- कमलाकर दत्ताराम म्हाळशी

(कोंकणी भास, साहित्य आनी संस्कृताय,
कोंकणी भाशा मंडळ, गोय - 2003)

संस्कृती उतराची व्याख्या भोव विशाळ स्वरुपाची आसा. जाल्यारूय संस्कृतींत 'संस्कार' आसपावता आनी संस्कार म्हळे उपरांत तो फकत कुडीचेर जावं निसर्गाचेर जावं मनशाचेर केल्लो संस्कार न्हय तर मन-बुद्धीचेर केल्लो संस्कार आसता. देखून संस्कृती ह्या उतरांत हे दोनूय तरांचे बदल वा संस्कार आसपावतात आनी जेन्ना मनीस प्राणी भायलें विश्व आनी भितरलें विश्व ह्या दोनूय गजालींचेर जैत जोडटा आनी आपली तेचपरी हेरांची जीण गिरेस्त करपाचो यत्न करता, तेन्नाच तो खऱ्या अर्थान जीण जगता अशें म्हणुंयेता.

संस्कृती ही दोन आंगांनी चलता. अधिभौतिक आनी आध्यात्मिक हीं तीं दोन आंगां. मनशाचे सुखी जिणेखातीर भायल्या गजालींची वा वस्तुपदार्थांची समुद्धताय संस्कृतीच्या अधिभौतिक आंगांत आसपावता जाल्यार धर्म, नीती, कायदो, विद्या, ललित कला, वाङ्मय, सभ्यता आनी शिश्टाचार बी गजाली संस्कृतीच्या अध्यात्मीक आंगांत आसपावतात. (भारतीय संस्कृतिकोश, खंड ६, संपादक: पं. महादेवशास्त्री जोशी च्या आदारान)

आयचो ह्या विशयाचो आंवाठ 'वाङ्मय' आनी तातुंतले तातुंत कोंकणी भास तितलेपुरतोच मर्यादीत आसा आनी भाशेचो संस्कृतीकडेन वा संस्कृतीचो भाशेकडेन कितें संबंद आसा हें पळोवपाचो हेतू बाळगून त्या संदर्भांतल्यो कांय देखी वा पुरावे सोदपाचो यत्न हांवें केला.

संस्कृती एक विकासक्रम आनी ती बदलत आसता. बदलप हो तिचो एक विशेश आनी तो बदल मनीस घडोवन हाडटा हेंवूय तितलेंच खरें. व्यक्तीमदल्या आनी समाजामदल्या गुणांक (वा दोशांकूय) लागून संस्कृती जशी बदलता तशीच दुसऱ्या संस्कृतींकडेन आयिल्ल्या संबंदाक लागुनूय ती बदलता. हाका इतिहास साक्ष आसा. द्रवीड-आर्य संस्कृतीच्या संगमान घडिल्ली भारतीय संस्कृती ही एक ताची

बरी देख. अर्थात मनीस पर्यायान समाज जेन्ना संस्कृती बदलायता अशें आमी म्हणटात तेन्ना ती एका दिसान वा एका म्हयन्यान वा एका वर्सान बदलना, ती प्राक्रिया चालूच आसता आनी ताका मनशांनीच रचिल्लें वाङ्मय पर्यायान भास बाकीच्या घटकाइतलीच कारण थरता.

कोंकणीचेंच उदाहरण घेवपाचें जाल्यार भारतीय संस्कृतायेचो एक अविभाज्य घटक जावनूय जेन्ना आमी कोंकणी संस्कृताय म्हणटात तेन्ना थंय वाठार, जेवणखाण, भेस, परबो-उत्सव आदी गजालींइतलीच भास ही गजाल म्हत्वाची थरता. कोंकणीचे म्हालगडे भास-संशोधक आनी शब्दकोशकार श्री. श्रीपाद रघुनाथ देसाय हांणी 'कोंकणी शब्दकोश' च्या चवथ्या भागांत बरयिल्ल्या 'कोंकणी भाशेचो उगम' मदले कांय परिच्छेद देखीखातीर दिवन सांगपाचें जाल्यार-

1. कोणाय प्रदेशांत एक भास लोकांच्या वापरांत आसता. त्या प्रदेशांत भायल्या लोकांची घुरी येता. हे नवे लोक आपल्या पराक्रमान तो प्रदेश जिखतात. येतासतना ते आपली भास हाडटात. ती भास आनी त्या प्रदेशांतली मूळची भास हांची मेळामेळ जाता. दोन संस्कृतायो मिसळटात आनी एक वेगळी अस्मिताय उप्रासता.

4. आभिरी लोक दुसऱ्या शतका सावन भारतांत पातळूंक लागले. ते उत्तर भारतांतल्यान पुर्वेक बंगालामेरेन, मध्य भारतांत, गुजरातेंत आनी दक्षिणेक गोदावरी न्हंयंमेरेन पातळ्ळे. समुद्राच्या पच्छिम किनाऱ्यान गुजराथेंतल्यान ते कोंकणांत, अपरांतांत पातळ्ळे अशें इतिहास सांगता. हे प्रक्रियेक तीन-चारशीं वर्सां लागलीं आसुंये.

9. ल्हान भुरग्यांक आमी बरोवंक वाचूंक शिकयतना पयलो धडो श्री गणेशाय नमः हो शिकयताले.

   दुसरो धडो ॐ नमः सिद्धं घालताले. हो सिद्ध आमच्या शिक्षणांत जैनांनी हाडला.

12. कोंकण हें उतर म्हाका चतुर्भुज स्वयंभूच्या पउमचरियु ह्या अपभ्रंश रामायणांत मेळ्ळें. त्या काळांत म्हळ्यार धाव्या शतकांत शेजारच्यो आधुनीक भासो जल्माक आइल्ल्यो काय कळना.

13. तेराव्या शेंकड्यांत देवगिरीच्या यादवांक मारून खिलजीच्या मलिक कफूरच्या सैन्यान कोंकण जिखलें. पंद्राव्या शेंकड्यामेरेन बहामनी आनी आदिलशाही

मुसलमानांनी कोंकणाचेर शेक चलयलो. मदीं विजयनगरच्या सम्राटांनीय कांय वर्सां कोंकणाचेर सत्ता चलयली. आनी सोळाव्या शतकांत पुर्तुगेज लोकांनी गोंय जिखलें. तरीय तंवसर कोंकणी भास शुद्ध उल्ली. पुर्तुगेज धर्मप्रसारकांनी गोंयांत क्रिस्तांव धर्माचो प्रचार करचेखातीर कोंकणी भास शिकून घेतली.

श्रीपादबाब देसायांनी भास आनी संस्कृताये संबंदान केल्लो अभ्यास खोलायेन अभ्यासलेबगर तांचो विचार मन बुद्धीमेरेन पावप कुस्तार. जाल्यारूय भास आनी संस्कृतीचो लागशिल्लो संबंद तांच्या वयल्या अभ्यासपूर्ण विधानांतल्यान स्पश्ट जाता.

नामनेचे भासशास्त्री डॉ. जुजे पेरेइर हांचो ह्या मळावेलो अभ्यास तर कोंकणी भास आनी कोंकणी संस्कृतायेच्या संबंदाचेर स्पश्ट उजवाड घालपी, वेचारांक चालना दिवपी असो. देखीक, तांचे ह्या संबंदातले विचार पळयात.

.... महाराष्ट्री प्राकृता वरवनु, संस्कृत मूळावेली, कोंकणी निपजली. संस्कृत भास क्रिस्ताच्या जल्मा फुडें १४ व्या शतकांतु चलताली, आनी महाराष्ट्री क्रिस्ताब्धेच्या पैला शतकांतु. महाराष्ट्रीचें लेंकुरूं कोंकणी सुमार धाव्या शतकांतु निपजलें ऐसें दिसता. महाराष्ट्री म्हळ्ळ्यारि प्राचीन हिंदुस्तानची संगीतांची भास. संस्कृत नाटककारांनी बरैलल्या नाटकांनी साधो लोकु जो आसा तो शौरसेनींतु आनी हेरां प्राकृत भासानीं उलई, पुणु गाणीं मात्र महाराष्ट्रीतुं गाई. कालिदासाक महाराष्ट्री गाणीं रचूंक भोव रुचतालें. कालिदास आपण संस्कृत कवि, पुणु नीज महाराष्ट्री उलौपी लोक-कवी आनी ग्राम्य-कवि आसताले, जे धाकुलीं काव्यां बरई. हांतुलीं थोडीं काव्या एका सातवाहन वंशाच्या चक्रवर्तीन - जाचें नांव 'हाल' म्होणु दितातिे-एकठांय करुनु एकु काव्यसंग्रहु घडिलो, आनी ताका 'गाहा सत्तसई' (म्हणजे गाथांची सप्तशती वा सातशीं गीतां) म्होणु नांव दवरिलें. ह्या संग्रहांतुलीं थोडीं काव्यां जी आसति, तीं भासेन कोंकणीचे लागीं पावताति. उदाहरणार्थ -

पोट्टं भरंति सउणा वि (अपि) माउअ अप्पणो अणुव्विगा.

पोटभरताति सवणी पासुनु मायानो! आपण विघ्न नासतना. (3:85)

.... 12 व्या शतका आरंभाक श्रवण बेळगोळ गांवांतु बाहुबली मूर्तिच्या पायांतळा आसिल्ल्या शिलालेखांतु (1116-1117) हीं उत्रां कातारिल्यांति:

श्री गंगराजे करवियलें (श्री गंगाराजान करयलें) हांगा दोनीय भासांचे भैणी प्रयोजकधातु मेळतातित, मराठीचो 'वि' आनी कोंकणीचो 'य'.

...... सेवटीं कोंकणीक आपुल्या नीज नांवान वळखिली एक मराठी कवीन, नामदेव म्हळ्ळल्यान (जाची जीणी सुमार 1270 वरुसा आरंभूनु सुमार 1340 वरुसा संपली). इतुलेंचि न्होय, बगर नामदेवान एक कोंकणी लोक-काव्य नोंदु करुनु दवरिलें आनी तें एके गोपिकेच्या तोंडांतु घालें (अंक 2)......

(गोवा कोंकणी अकादेमीन 1996 वर्सा उजवाडा हाडिल्ल्या डॉ. जुजे पेरेइर हांच्या 'कोंकणी मंदाकिनी' पुस्तकांतले लेखकाचेच प्रस्तावनेंतल्यान)

डॉ. जुजे पेरेइर हांणी 'कोंकणी मंदाकिनी' त आसपाविल्लें तें 'गवळिणींगेलें मागणें' अशें आसा... नामजेवालो मराठी प्रवेशु -

गौळणी ठकविल्या

एक एक संगतीने मराठी कानडीया

एक मुसलमानी

कोंकणी

गुजराती अशा पांची जणी गौळणी ठकविल्या।।

पाव गा दातारा।

पाव गा दातारा।

तूं नन्दाचो झिलो।

माकां फडको दी।

मी हिंवान मेलों।

घे माझो कोय्तो।

देवा पायां पडलों।।

तॉमास स्टीवन्स कोंकणी केंद्रान 1990 वर्सा उजवाडा हाडिल्ल्या 'सोळाव्या शेकड्यांतलें कोंकणी म्हाभारतः आदि पर्व' (संपादकः प्रताप नायक जे. स.) ह्या पुस्तकांतले प्रस्तावनेंत डॉ. प्रताप नायक आदिपर्वाचे भाशेचेर विचार मांडटनाच कोंकणी भास, संस्कृतीचो इतिहास सांगतात.

.... आदि पर्वाची भास सोळाव्या पर्वाच्यो काणयो सांगपी मनीस शिकपी जाल्ल्यान ताची भास सादी, चालती आनी आकर्शक. ह्या काणयांनी एकूय पुर्तुगेज उतर मेळना. ह्यो काणयो बरयताना कोंकणिचेर पुर्तुगेज भाशचो प्रभाव पडूंक नासल्लो हें सत उक्तें दिसता.

.... मजकुरांत कांय कानडी उतरां मेळ कानडी उतरां मेळतात। देकीकः बरै आडादेड्ये (हे वाटेन ते वाटेन), मंचकु (खाट), तडौ (उशीर), कानडी उतरां कदंब राजांचे राजवटके वेळार गोंयांत आयलीं आनी तीं कोंकणीन आपणायलीं. फार्शी-अरबी भासांचीं जायतीं उतरां आदि पर्वांत मेळतात. देकीकः हुजिर (समोर), कागत, हुर्मती (स्थान), कबुल, फजोति, कोवाल, गुन्यांव् मनसुभी, रजा (सुटी). गोंय मुसलमान रायांचे सत्तेखाला आसताना हीं उतरां कोंकणींत आयल्लीं जायत. आदिपर्वांत कांय कडे मराठी व्याकरणाचो प्रभाव आसा. पोरणे कोंकणींत 'माळ' 'वाट' ह्या स्त्रीलिंग उतरांचें भौवचन 'माळो', 'वाटो' जाता. पूण आदि पर्वांत कांय कडे भौवचन 'माळा', 'वाटा' पळौंक मेळता. पोरणे कोंकणींत 'चित्रसाळा', 'सभा' ह्या स्त्रीलिंग उतरांचें सामान्य रूप (Oblique form) 'चित्रसाळे', 'सभे'- जाता. पूण आदि पर्वांत कांय कडेन तांचीं सामान्य रुपां 'चित्रसाळा'- 'सभा' - अशीं मेळतात. मराठी भाशेच्या प्रभावाक लागून अशें जालां. पुर्तुगेज गोंयां येवचे पैलीं मराठी, धर्मीक साहित्याच्या रुपान गोंयांत पावल्ली आनी तिच्या व्याकरणाचो प्रभाव कोंकणीचेर पडल्लो म्हण सांगूंक आदि पर्व एक पुरावो. (आदि पर्वाची भास माथाळ्यासकयल्या मजुकुरांतल्यान)

हो डॉ. प्रताप नायक हांचो विचार जरूर चर्चा करपासारकोच आसा. जाल्यारूय कोंकणी म्हाभारताच्या रचनाकाळार कसले शैलीची कोंकणी लोक उलयताले हाची पत वाचकांमुखार दवरल्यार पोरणी कोंकणी आयजूय थोड्या भोव प्रमाणांत साश्टींत आनी केरळ वाठारांत कशी चलंत आसा, हें समजुपाक बरें जातलें. देखून हो एक नमुनो.

अस्तानपुर नांव नगर तेथीं सन्तान चक्रवती राव् राजे करी. त्या रायाच्ये स्त्रेक नांव गंगा, ती स्त्री रायान मेळैतनां दोगांकै बोलु सुकृत होउनु ती रायाची स्त्री जाली. "जे वेळे हांव मागन तें तुवें राया माका दिउंचें", ऐसें म्हणौनु बोलु भास रायान दिली फुडां ती गर्बेस्ति जाली. नव मास भरले. उप्रांतें प्रसुत जाली. पुत्रु जालो.

हे वाचतनाच वा आयकतनाच केरळांतल्या गोड्डे रामायणाचो सूर भास शैलीच्या संदर्भांत कानांत रुंवरुंवता. मूळ मल्याळी लिपींतले हें 'गोड्डें रामयण' प्रो. आर्. के. राव हांणी देवनागरींत लिप्यंतर करून संपादीत केलां आनी 1989 वर्सा कोंकणी भाषा इस्टिट्यूटान तें उजवाडा हाडलां.

साहित्य मागीर तें लिखित रुपांतलें जावं वा मौखीक रुपांतलें (लोकवेद) जावं ताचो संबंद संस्कृतीकडेन आसताच आसता. देखीक, लोकवेदांतल्या कांय गितांतल्यो ह्यो कांय वळी पळयात.

आब्यां तुजो ताळो, ताळो मोडोनी रथ घडियालो
जलम्या नी देव आमी रत नी घडियालो

....

झेम झेम झेमाडो दारींक आसा एक आंबाडो
सोय बाये, सोय, तांबडे नाल्ला, तांबडे नाल्ला सोय

....

कांगोण्ये रांदिले गे बाये कांगोण्ये रांदिले
कांगोण्ये वाडिले गे बाये कांगोण्ये वाडिले

....

झेंडूवाला वाला रे झेंडूवाला वाला
शेंवतेच्या फुला रे शेंवतेच्या फुला

वेळीप-गांवकारांच्या फुगडी-धालोच्या गाण्यांतल्यो पतीखातीर दिल्ल्यो ह्यो कांय वळी वाचले उपरांत आंब्याचो ताळो, जल्मी देव, ताचेखातीर रथ, आंबाडो आनी अशीच गांवांत जावपी फळफळावळ, नाल्ल (चड करून तांबडो नाल्ल), वरवगोटो, शेवतेचीं धरून हेर फुलां आदी सैमीक वस्तू-पदार्थाचें मनशाच्या जिवितांतलें म्हत्व लक्षांत येता आनी म्हत्वच न्हय फकत जाल्यार मनशाच्या जिविताचो सैमाकडलो घटमूट संबंद लक्षांत येता, काळजाक भावता!

बायलांच्याच लोकगितांची वा नाचगितांची देख दितलो जाल्यार 'देखणी' नाचाची आनी ताच्या गिताची दिवं येता. अस्सल हिंदू पद्धतीन न्हेशिल्ल्यो ह्यो सवायशिणी बायलो जेन्ना 'चोलतांय चोलतांय जाली म्हाका राती' हे गीत कॅथॉलिकांच्या

उच्चारांनी म्हणत 'दामुल्या' माटवांच नाचतात, तेन्ना गोंयचे एकचाराचे संस्कृतीची घटमूट परंपरा नदरेंत भरता. हातुंतलो घुमट आनी गिटारच्या वादयांचो संगम हो एकचार चड घट करता.

तशें पळोवपाक गेल्यार गोंयांत कितल्योय व्हडल्यो व्हडल्यो जात्रा आनी फेस्तां जालीं तरी 'लग्नांत बायलो मस्त, तशे शिगम्यांत दादले मस्त'. इंत्रूज (कर्निवाल न्हय़) म्हजे नदरेन हांगाच्या कॅथॉलीक भावांचो व्हडलो, दबाजीक उत्सव. ते भायर तो गोंयकारांचो एकचारूय दाखयता. कारण, हांगा शिगम्यावरीच घुमट आसता आनी 'आबोलें फुल्ला बांयकोडे, सुंदरें न्हावता न्होंयकोडे' सारकें शिगम्यांतलेंच गाणें थोड्याशा वेगळ्या उच्चारांनी आसता. इंत्रुजांतलें वेगळेंपण वा विशेश म्हळ्यार फेळ (खेळ). तातूंत नाट्य आसता. गितां आसतात आनी सामाजिक संदर्भ घेवन केल्ली टिका लेगीत आसता.

शिगम्यांतलीं गितां तर ते नदरेन अभ्यासपासारकीं. देखीक,

वेंतभर बामणा हातभर शेंडी

तेचपरी,

सोनार शेट्टी कुलकर्णी आप्पा.
दोगांयची संगत नाका रे बाप्पा

अर्थांत त्या तेंपार भौसाक तथाकथीत उच्चवर्णियांकडल्यान जे तरेची वागणूक मेळ्ळी, ताचो परिणाम म्हूण लोकसंगितांत तो खर आवाज टिकात्मक स्वरुपांत तरीय कलात्मक जावन आयलो.

गोंयचे संस्कृतीचो अभ्यास करतल्यांनी ह्या अशा लोकगितांचो अभ्यास करचोच पडटलो. वांगडाच त्या तेंपार लोकजीण कशी आशिल्ली हें सांगपी गितांय नदरेसकयल घालचीं पडटलीं. देखीक,

सांड (थंड) सावळ माडाची

नितळ पाणी झरीचें

....

खैरीचो खुटोरे कुंब्याचैं दायें

यो गा सोयऱ्या बैल बांदया

ह्यो फकत दोन देखी. मात्त तातुंतल्यान तेन्नाच्या समाजाची जीण लक्षाँत

येता. घडये हे लोक शिकिल्ले नासत, जाल्यारूय ते सुसंस्कृत आशिल्ले. गिन्यानान गिरेस्त आशिल्ले, हें दाखोवपी तोणया मेळाच्या गितांतल्यो ह्यो कांय देखी पळयात.

चानये पोरा तुका तीन पाट

रावणान सिते व्हैला दकय वाट

तेचपरी,

परशुरामा धणसु सिते सापडल्यां

उचाट धणसु रामालो

खिगम्या मेळाची चौरंग वा जोत म्हळ्यार तर रामायण - महाभारताचें मिनी-रूप.

देखीकः

अयोध्या नगरीं दशरथ राजा बा

अयोध्या नगरीं दशरथ राजा

तेचपरी,

पंढरीवयल्या त्या वाटेर ताका बाजार

पंढरी वयता ती वाट बांदली गंवड्यांनी

विठोबा चलता पावुण्यांनी

गितां मागीर तीं तोणया मेळाचीं जावं चौरंगेची जावं, तालगडीचीं जावं वा गोफाचीं जावं जायते फावट भाशाभेद पयस करून आपलें एक खशेलें रूप घेवन येतात.

देखीक, तालगडेचें हें एक गीत.

राम लक्षुमण भरत सेत्रुग्न अयोध्येचा राया रे या

कौसुली माता दशरत पिता

कौसुली माता दशरत पिता

भक्त तयाचा मारुती हो

भक्त तयाचा मारुती हो

तेचपरी, तोणयां मेळापयलींचे चौरंगीच्या गितांतल्यो ह्यो कांय वळी.

धूल्ल कांडटा सिते धणसु गावला
तो धोणसु घेवन सीता घरीं चालली
तुळशीच्या पिंडेवरी धणसु तेकिला
या रे धणसाचें बाप्पा सैंवर मांडुंया रे

....

भायल्यान आयिल्ल्या भाशांचो प्रभाव आपलेपणाचे, येवकाराचे भावनेन पचोवन घेवन कोंकणीपण सासणाचें राखपाची करामत गोंयचे अस्मितायेन वेळोवेळ केल्ल्याचें अशा जायत्या देखीवरवीं आमकां जाणवता. मागीर ती भास जावं मराठी, जावं कानडी, जावं अरबी, फारसी, जावं पुर्तुगेज.

गोंयचे संस्कृतायेचो एक विशेश सट्ट करून सांगपाक जाता तो म्हळ्यार हे संस्कतायेचें खरें तर अस्मितायेचें नीज भारतीयत्व. भारतीय संस्कृतायेन बायलमनशेक दिल्ली भौमानाची सुवात सांगतना जायते फावट 'यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते' बी सारकें संस्कृत सुभाषित म्हणून आमचे मदले कांय जाण विदृवत्तेचें जें प्रदर्शन करतात, ती भारतीय नारीची म्हान सुवात लोकवेदांतली कोंकणी आरत सोप्या तितल्याच बायलमनशेक सोबसारक्या अळंकारीक उतरांनी सांगता.

....

(असे) नव नायेचे होन नारीन आंगोळ केला
पितांबर सावळ्याची कास नेशिला
(असे) बावन बिरंड्यांचीं चोळी आंगा घातिला
नव रे लक्ष्यांचो हार गळ्या घातिला
हाताचे वज्रचुडे हाता घातिला
नाकाचे वज्रफूल नाका घातिला
कानाचीं वज्रफूलां कानां घातिला
कपालीचें शस्त्रफूल कपालीं लाविला

....

आंगणांत आयिल्ल्या खेळ्यांक आरत दाखोवपाक घेवन येवपी नारीचें लोकवेद रचनाकारांनी केल्लें हें तपशीलवार तितलेंच सुरबूस वर्णन म्हळ्यार जशें गोंयकार भारतीय नारीचें एक अस्सल रूप, तितलेंच कोंकणी भारतीय साहित्याचेंय एक अस्सल रूप म्हळ्यार अतिताय जावची न्हय.

अशेंच म्हान साहित्याचे आनी संस्कृतायेचे गावायेचें एक बेस बरें रूप पळोवपाक मेळटा तें गोंयांतल्या शिगम्या मेळाच्या 'झाडो' ह्या भैरवी स्वरूप समाप्ती गितांत.

देखीक, ...

आमचो विष्णू आयलो ब्रह्मा आयलो
ध्यानी समजलो मनी-समजलो
खैरीची बी म्हणून त्याची परीक्षा केली
विष्णून घेतलें खोरें कुदळ
गुरून घेतली खैरीची बी
चालून गेले रे ते वुरवळीच्या वनामदीं
आमच्या गुरून मारिली कुदळ काडिलो धेपा
तातूंत नाटली खैरीची बी
आळें धरलें धरतरेचें.
झाकण झाकलें कड्डाचें
शिपण शिपलें मेघाचें
कोम रचलो रे ताका कुकूडसा
एक पान जालें सान सूर्यबाळ जल्मलो
....
पांच पान जाले, पांच पांडव जल्मले
एकवीस पान जाले गुरू सुवर्ण जालो

हे नदरेन लोकसंगिताच्या होवयो, लग्नगितां, दात्यावेलीं गितां, शेतांतलीं नाटी वेळावयलीं गितां, चौरंग, जोत, गुडल्यागितां, रामायण, म्हाभारत तेचपरी गावन काणी, झाडो, शिळोप, येर्स, कांतारां आदी कितल्याशाच आंगांचो अभ्यास केलो जाल्यार गोंयची संस्कृती सामजुपाक चड बरी मजत जावं येता. रोमटांतलीं गितां, सुंवारी-चंद्रावळीचीं गितां, घोंसायांचें गायन, पवाडे, लावण्यो आदी प्रकारांतल्या लोकसंगिताचोय विचार हे नदरेन जावपाक जाय.

सगल्यांक खबर आशिल्ल्या घोडमोडणी, मांडो, देखणी, नाच, गोफ, तालगडी, धनगर नाच, मुसळां खेळ, तोणयांमेळ, जागर, समयां/दिवल्यां नाच, फुग्डी-धालो, वीरभद्र, कुणबी नाच आदी लोकनाचांच्या अभ्यासांतल्यान तर गोंयची संस्कृताय

चड बरी स्पश्ट जावं येता. देखीक, गोफ, तालगडी, तोणयांमेळ, शिगमो हे पिकावळीकडेन संबंद आशिल्ले, बरे पिकावळीचे खोशयेंतल्यान जल्मल्ले दादल्यांचे सांघिक नाच. अर्थांत हातूंत उमेदीवांगडाच गावन नाचून देवदेवतांक भजप, पूजप येता आनी सांघिक पदन्यासांतल्यान गोंयांतल्या धनगर/गावळ्यांचें जीवीत समजता. खरें तर गोंयांभायल्यान चड करून सौराष्ट्र आदी वाठारांतल्यान येवन गोंयांत स्थायिक जावन पुरायेत गोंयकार जाल्ल्या, मात्त काठियावाडी भेसावरवीं बीर देवाच्या भक्तिगितांवरवीं आनी राधा-कृष्णाच्या प्रेमगितांवरवीं मूळ परंपरा सांबाळून दवरतनाच कोंकणी गोंयकार जाल्ल्या, धनगर/गवळ्यांचो धनगर नाच म्हळ्यार गोंयचे संस्कृतायेचो एक विशेश. मुसळ नाच लेगीत एक खेरीत, विशेश. चौदाव्या शेंकड्यांत चोल राजांचेर जैत मेळयिल्ल्या विजयनगराच्या राजाचीं, हरीहराचीं गितां ह्या मुसळ नाचांत गायतात आनी विशेश म्हळ्यार नाचपी कॅथॉलिक भाव जावनूय तांचो भेस मात्त हिंदूंच्या भेसावरी. चांदरचे गांवकार ते. आनी हो नाच जाता तोवूय फाल्गुनाचे पुनवेरातीं. हिंदू आनी ख्रिश्चनांच्या एकचाराचें इतलें घटमूट नात्याचें आनी कलात्मक रीतीचें बेस्स बरें दर्शन गोंय सोडून दुसरे खंयचे सुवातेर घडुंयेता? मात्त गोंयांत मुसळनाचावरीच देखणी नाचांत हें इप्रित घडिल्लें. पळोवंक मेळटा. पाश्चिमात्य ठेक्याचेर भारतीय नृत्याचो आविश्कार तेचपरी पाश्चिमात्य संगिताचेर भारतीय गिताचें नृत्य नाट्यावरी गिटाराच्या आनी घुमटाच्या साथीचेर सादरीकरण फकत गोंयच्या देखणी नाचांतूच पळोवपक मेळटा. पाश्चिमात्य संस्कृतायेच्या संगिताचो आनी ठेक्याचो बाज आपणावनूय नाच मात्त भारतीय म्हळ्यारूच गोंयचो दवरपांत गोंयकारांनी मेळयिल्लें जैत हो गोंयचे कोंकणी संस्कृतायेचो एक खाशेलो विशेश. घुमट, शेमेळ, कासाळें, सूर्त, शेनाय आदी वाद्यांचे साथ संगिताचेर चलपी आनी गोंयच्या दर एका जात्रा-कालो-नाटकाचोय उमेदी आरंभ करून दिवपी सुंवारी हो लोकसंगिताचो आनी लोकवाद्यांचो आविश्कार देखुनूच लोकसंस्कृतीचोय आविश्कार. आतां हातूंत नाच नासलो तरी हावभावांच्या, हालचालींच्या प्रगटीकरणावरीच लोकमनांक आनी काळजांक हालोवपाची, नाचोवपाची तांक हे सुवारेंत आसता, ती थोडेभोव प्रमाणांत आयजूय जिवी आसा.

गोंयच्या काल्यांनी आयजूय कांय कडांनी संकासूर काले, गौळण काले आदी काल्यांवांगडा दशावतारी खेळ जातात. तातुंतल्यान चड करून संकासूर काल्यांतल्यान जशें गोंयचे लोकसंस्कृतीचें दर्शन घडटा तशें आनी घडये चडूच लोकसंस्कृतीचें दर्शन 'जागोर' ह्या लोकनाट्य प्रकारांतल्यान घडटा. आदली समाजबांदावळ

स्पश्टपणान लक्षांत येवपाक जागरावरवीं चड मजत जाता. कांय जाण तर जागोर हो गोंयच्या नाटकाचें मूळ मानतात. जाल्यार कांय जाण जागराक गोंयच्या आधुनिक/ प्रायोगिक मराठी नाटकाचें मूळ मानतात. जाल्यारूय हिंदूचे पेरणी जागर आनी किरिस्तांव - गावड्यांचे जागर गोंयांत आयजूय चलतात आनी पेरणी जागोर बिंगड विंगड भौरुप्यांवरवीं सादर जातनाच विश्वाच्या मुळाचो सोद घेवपाचो यत्न करता जाल्यार ख्रिश्चन गावडा जागोर त्या त्या तेंपावेलें थळावें जिवीत विंगड विंगड पात्रांवरवीं माचयेर हाडून टिकात्मक रितीन समाजाक मार्गदर्शन करता. ते नदरेन जागोर हो गोंयचे कोंकणी संस्कृतायेचो एक विशेश.

माथ्यार तेचपरी हातांत दिवल्यो घेवन नाचपाच्या समय/दिवल्यां नाचावरवीं सर्कशीवरी कसरतीचे समतोलत्वाते नाचाचे प्रकार जशे पळोवपाक मेळटात तशेच दिवल्यां वरवीं गोंयच्या हस्तकलेच्या नमुन्यांचेंय दर्शन घडटा. आयजूय गोंयां भायल्यान आयिल्ल्या सोयऱ्यांक दिवली भेटयतना आम्मी गोंयची खाशेली कला आनी ताचेवरवीं जशी किते गोंयची संस्कृती सोयऱ्यांक भेटयतात.

फुगडी-धालोच्या विंगड प्रकारांमदीं कोंकणी-मराठी मिसळ जशी दिसता तशीच तांणी आपणायल्लें भाशा भयणींचें मोगाचें नातें होलमता. हिंदू बायलांची उमेद जशी ह्या फुगडी-धालोवरवीं व्यक्त जाता, तशीच गावडा बायलांची उमेद कुणबी गितां आनी कुणबी नाचांतल्यान व्यक्त जाता. मात्त कुणबी नाचांतलो विशेश म्हळ्यार ह्या नाचाच्या गितांतल्यान पुर्तुगेज येवचेआदींच्या कालखंडांत गोंयांत आशिल्ले समाजीक तत्वप्रणालीचें दर्शन घडटा. तेन्नाची समाजीक आनी धर्मीक स्थिती ह्या नाच-गितांतल्यान स्पश्टपणान लक्षांत येता. तेचपरी हो नाच नाचपी लोक चड करून सालसेत वाठारांतले जाल्ल्यान कोंकणी भाशेचें खाशेलेंपण वा नाच गितावरवीं आमकां कलटा.

सांगें, सांवड्डें, कुडचडें, केपें आदी वाठारांतलो वीरभद्र म्हळ्यार तर कानडी आनी कोंकणी संस्कृतायेचो सुमेळ. कारण, तलवार घेवन आकांतान नाचपी हो श्रीशिवाचो पूत.

वेळीप गांवकारांचे फुगडेंत जीं गितां आसतात, तातुंतलीं चडशीं गितां समाजाच्या दुसऱ्या कांय घटकांचे फुगडेंतल्या गितांसारकींच आसलीं तरी कांय गितांची विशेशताय अभ्यास करीसारकी दिसता. तातुंल्यान गोंयचे संस्कृतीचेरूय उजवाट पडुंयेता. देखीक, एका गिताच्यो ह्यो कांय वळी -

आमी सामी तोळ मारूं यो गा बेसुराजा
फळाकडे रातराणी सात गाणी शोबदुलो
आमी सामी तोळ मारूं यो गा बेसुराजा

ह्या गाण्यांतलो बेसुराजा म्हाका संस्कृती सोदाचे नदरेन भोव म्हत्वाचो दिसता. कारण, तो आनीक कांय गितांनी वेगळे रितीन खाशोलपणान दिश्टी पडटा. देखीक,

श्री गदिखांब गडीचा मेडा गी अंक टंक सुंक चवरगादी गदीवर पडगादी दाड अश्चाव मलराव स्थापन चारी सोन्याच्या वाटेवरी रुपेचा गोळा बाव्वन्न ब्रदाचा पाठ परिमळा उद्दरती पाचशे सतिगाची महिमा. काळी गादी पाढरी साथी तिही भूईचे उप्परी सुवर्णाचा कलशू कत्ती ममराठी गजागण बेतुराणासि बोलावून आणिला माणिकेसी खांब घातिला बारारायाचा झूजार बाराराय खंडिचे खाडीस्थळी केले राज्याचा अंकणा गडि एक सिह भैरपाल आले गेले यांचा प्रतिपाळ उल्लघुनी पाडिता बालिआश्रामाचा आमला पोटचे दिती पण पाठिचे राखती शरणागता वज्र पंजरू.

पैंगीण, काणकोणच्या श्री परशुराम, श्री पुरुषोत्तम, श्री लक्ष्मीनारायण, श्री नवदुर्गा, श्री बाताळ ह्या देवतांच्या परशुराम पंचैग्राम वाठारांतल्या इतिहासीक स्वरुपाच्या टक्यांतल्यो ह्यो वळी. म्हजे कलाकार इश्ट श्री महेंद्र रा. फळदेसाय हांचेकडल्यान हो टको हांवें बरोवन घेतलो खरो, पूण हो फकत मजा म्हूण नाचपाचो वा आयकुपाचो विशय न्हय, जाल्यार इतिहासीक दस्तऐवज म्हूण अभ्यासपाचो विशय अशें म्हाका दिसता. आयच्या म्हज्या विशयाच्या संदर्भांत पोरणे भाशेचो (जातूंत पोरणी मराठी आसा आनी तिचेर जाल्लो कोंकणीचो प्रभाव दिश्टी पडटा) एक नमुनो म्हणून अभ्यास जावपाक जाय, वांगडाच फुगडेंतल्या गाण्यांतल्या 'बेसुराजा' वरीच हांगा जो 'बेतुराणा' जाय, ताचोय सोद गरजेन जावपाक जाय.

हेच इतिहासीक अभ्यासाचे नदरेन गोंयच्या लोकवेदाचोय सोद घेवपाची गरज आसा फळादीक जावची देखून आनी ताचेवरवीं गोंयचे संस्कृतीचेर खाशेलो उजवाड घालपाचो यत्न लेगीत फळादीक जावचो देखून लोकवेदांतल्यो कांय गजाली थोडेभितर हांगा सांगप गरजेचें दिसता.

पश्चिमेकडल्या चडशा आनी विशेश करून इजिप्शियनांचें वेपाराचें केंद्र

आशिल्ल्या आनी पयलींसावनच भोज, मौर्य, कदंब विजयनगर, चालुक्य राष्ट्रकूट आदींची सत्ता आशिल्ला तेचपरी उपरांत आदिलशाही, पुर्तुगेज आदी सत्तांचो बरो वायट अणभव घेतिल्ल्या गोंयांत आयजूय जिवी तट्टटीत आशिल्ली लोककला, लोकवेद गोंयची भास, साहित्य, संस्कृतायेचें दर्शन घडोवपी एक शाशेलें आंग. 'स्वांतसुखाय' (स्वताच्या सुखाखातीर, स्वताचे खोशयेखातीर) जाण्टयांनी निर्मिल्ली ही कला म्हळ्यार संस्कृत पंडित विश्वनाथाचे काव्याचे व्याख्येभशेन वाक्यं रसात्मकं काव्यम। लोकसंगीत, लोकनाच, लोकनाट्य आदी सगल्याच प्रकारांनी हे गजालीचो सारकोच अणभव येता आनी परंपरेन ही लोककला जतन करून दवरिल्ली दिश्टी पडटा. जाल्यारूय गोंयचे संस्कृतीचो विशेश असो की मुळांत आपलो न्हय असो 'कुर्दीन' हो पोर्तुगीज नाच लेगीत गोंयकारांनी आपलोसो करून घेतला. तसो कुर्दीन हो नाच म्हळ्यार पुर्तुगेजांचे संस्कृतेचो दस्तऐवज. थंयचे नागरी लोककलेची नमुनो.

गोंयांत आमच्या कॅथॉलिक भावभयणांनी मांडो-दुलपदावरीच ताची जतनाय करून दवरल्या. मात्त पदन्यास (पावल्यो मारपाची खाशेली तरा) आनी हस्तमुद्रा (हातांच्यो तरेकवार आकृतायो) हांचें खशेलेंपण आशिल्लो देवस्थानाच्या प्रकारांतलो 'पेणें' नाच गोंयांत निमण्या पेण्यार पावला. कथ्थक, कथकली, भारतनाट्यम् आनी मणिपुरी ह्या भारतीय नाचांच्या मुखेल प्रकारांइतलो शास्त्रशुद्ध जावन नामनेक व्याविल्लो न्हय जालो तरी एक शास्त्रशुद्ध बसका आशिल्लो आनी फिळग्यान फिळग्यो गोंयच्या देवस्थानांनी चलिल्लो 'पेणें' हो नाच तसो भारतीय नाच परंपरेच्या धाग्यांतलोच. ते नदरेन गोंयचे संस्कृताचेरूय उजवाड घालपी. आतां देवदासी, कलावंत ह्या उतरांक मेळिल्ल्या विकृत रुपाचो परिणाम जावन 'पेणें' नाच संपुष्टांत आयला हें जितलें खरें, तितलोच संस्कृतीच्या अभ्यासकांखातीर हो विशय तितलोच म्हत्वाचो. देवाक झुलोवपाखातीर म्हूण देवळांनी चलतालो तो झुलो हो गीतप्रकार लेगीत असोच अभ्यासाचो विशय.

एका वेळार आठ मात्रांच्या तालाच्या ठेक्यांत गोंयभर चलताली ती धुमाळी (धुंवाळ) ही खास गोंयची. तेचपरी धा मात्रांच्या ठेक्यांतलें 'घुमट वादन' हेंवूय खास गोंयचें. दीपचंदीच्या बाजाची सात मात्रांच्या तालांत गावपाची आरती ही लेगीत खास गोंयची.

पौषांत गोंयभर चलपी बायलांचो धालो जावं चवथी वेळावेली आनी माघांतली

तेचपरी आश्विनांतली फुगडी जावं वा फाल्गुनांतलो दादल्यांचो शिगमो जावं, सणपरबांवेळार गावपाचीं गुडुलो बनबडचीं गायनां जावं वा मांडे-दुलपदां आनी पवित्र गायनां जावं, काले जावं वा सांजाव जावं ह्या सगल्याच लोककलांमदीं, लोकवेदामदीं संस्कृतायेचें जें सुप्त सूत्र लिपिल्लें आसा, तीच गोंयची संस्कृताय. खशेलो लोककलाप्रकार न्हय जालो तरी मुसलमानधर्मी भावांचो कलाप्रकार म्हूण 'रातीब' ह्या प्रकाराचो उल्लेख करपाक जाय. उत्सवांवेळार वा सांगून घेतिल्लो नवस पावोवपाक म्हूण हो कलाप्रकार ते सादर करतात. गोंयचे संस्कृतीचें आंग म्हूण ह्या प्रकाराकडेन पळोवचें पडटलें. 'डायरा' नांवाच्या एका वाद्याच्या तालाचेर 'रातीब' नाचाच्यो विंगड विंगड कृती जातात आनी नाचपी ऐन रंगांत येतकूच वेभान जावन दाबणान कुडीच्या कान, मान, जीब आदी आंगांनी तोंपून घेतात. असोच 'हाणपेट' नांवाचो एक धर्मीक विधी नेतुल्ले, काणकोण बी वाठारांत पळोवपाक मेळटा. आपले कुडी भोंवतणीं तरसादी वावडून त्यो आंगार मारून घेवपाचो हो प्रकार दोगां जाणांमदींय चलना. देखून, एकलोच गडो वा भगत ही 'हाणपेट' कित्याक करून घेता ताचे फाटल्या इंगिताचो अभ्यास जावपाक जाय. भक्तान आपल्याक त्रास करून घेवन, कूड कश्टावन घेवन देवाक जागोवपाची, देवाक प्राप्त करून घेवपाची तरा तर न्हय मूं ही? हे गजालीचो जसो अभ्यास जावपाक जाय तेचपरी शाक्तपंथी देवस्थानांनी हो प्रकार चड चलता जाल्लयान खेत्रविधीकडेन (रणाच्य इतिहासाची याद म्हूण) ताचो संबंद ना मूं हाचोय अभ्यास जावपाक जाय. तूर्ताक तरी हें 'हाणपेट' परंपरेन आयजूय चालू आसा.

आतां गोंयांत हिंदू, क्रिस्तावं, मुसलमान आदी सगल्याच धर्मांच्या लोकांमदीं संस्कृतीकडेन संबंद सांगपी लोकवेदाचे नाना प्रकार आयजूय चालू आशिल्ल्यान आनी लोकवेद हो सगल्या धर्मांच्या लोकांक एकठांय हाडपाचो एक मध्यस्त दूत कसो जाल्ल्यान एक विचार हांगा मांडप समा दिसता. कोंकणी लोकवेदाच्यो तरेकतरा आनी सोबीत परी वाठार आनी जाती कणकणी गंवसतात. तरिकूय खंयच्याय रंगीबेरंगी फुलां झेल्याचे वावळेवरी एक समान तत्व सगल्या समाजाक गुंथता. देखीक, गोंयचे हिंदू आनी क्रिस्तांव अशे धर्मीक पांवड्यार वेगळायल्ले दोन गट सट् करून नदरेक भरतात. एक सामको भारतीय परंपरेक वेंगोवन बशिल्लो जाल्यार दुसरो पिरंगी संस्कृतायेन प्रभावीत जाल्लो. वयलेचाराक सामके दोन विंगड संस्कृतायेचे पंगड कशे दिसतात. दोनय समाजाच्या अंतरंगांत शिरकटून, बारकायेन नियाळ्ळें जाल्यार मात दोगांयच्याय लोकमनार भारतीय संस्कृतायेचो असर आनी

हांगाचे मुळावे, थळावे, अस्मितेची फांक, नदर दिपकायतली...'

गोंयच्या लोकवेदाचे एक संकलक आनी अभ्यासक प्रा. श्याम वेरेंकार हांणी बरयिल्ल्या आनी गोवा कोंकणी अकादेमीन 1991 वर्सा उजवाडा हाडिल्ल्या 'गोंयच्या लोकवेदाचो रुपकार' ह्या पुस्तकांतले 'चल मना सोदी' ह्या मनोगतांत तांणी काडिल्ले हे वयले उद्गार आमकां लोकवेदाची तांक मेजक्या उतरांनी स्पश्ट करून सांगतात. आनी... शारांतल्या लोकांक आपणें कितें वगडायलां, आपलीं संस्कृतीचीं मुळां तुटून पडल्यांत हाची सदांच खंत भोगत आसता. हाका लागून लोकवेदाक एक नवें रूप आयलां. गांवचे मेळ आतां शारांत वतात आनी शारांत रावतल्या मनशांक तांचया मूळ दायजाची वळख करून दितात. अशे तरेन गांव आनी शार हांचें तुटिल्लें नातें परतूत घट जाता. शारांतले कार्नाव्हाल, शिगम्याचे मेळ, नरकासुराच्यो सर्ती, शाळा कॉलेजांतल्या दबाज्यांतलीं लोकनृत्यां ही सगली ह्या नव्या बदलाची एक गवाय.

... अशें सांगतात की आसामांतले कांय आदिवासी नाच आनी गोंयचे परंपरीक नाच हे खूब मेळटा-जुळटात. मुंडारी संस्कृतायेचें मुळावण सगल्या भारतांत कोनशां कोनशांई पातळ्ळां...

'... लोकवेदाचो अभ्यास म्हळ्यार एका समाजाच्या इतिहासाचो, संस्कृतायेचो आनी दिसपट्ट्या जिविताचो अभ्यास...' अशें आपलें मत साहित्यिक, डॉ. मनोहरराय सरदेसाय हांणी लोकवेद विभागाचे मुखेली म्हूण 'मुळां आनी फुलां' नांवांन त्या पुस्तकाक बरयिल्ले प्रस्तावनेंत उक्तावन लोकवेदाचें गरजेन बदलतें स्वरूप आनी ताचें खाशेलें म्हत्व स्पश्ट केलां.

आतां लोकवेदाच्या ह्या अभ्यासांत 'भास' नांवाचो विशय कितलो आसपावता आनी ताची थंयची सुवात केदी ह्या प्रस्नाक जाप दितना लोकवेद हें आपलें मूळ म्हूण त्या मळार वावुरपी आनीक एका लोकवेद संकलक आनी अभ्यासकाचें मत ह्या संदर्भांत हांगा दिवप समा दिसता.

गोंय सरकाराच्या कला आनी संस्कृती संचालनालायान 1996 वर्सा लोकवेद संशोधिका बाय जयंती नायक हांचें 'नागशेराचे सूर' हें 'नाल्लबंद आनी माणकावंत' आनी 'भोजराजा आनी साधू' ह्या दोन गीत-काणयांचें संकलन पुस्तकरुपान उजवाडा हाडलां. ह्या पुस्तकांत 'काणी सांगची जाणेऱ्यांनी रे!' नांवान बरयिल्ल्या प्रास्ताविकांत बाय जयंती नायक म्हणटात ते प्रमाण लोकभाशेचें एक गिरेस्त

दायज ह्या काणयांत आसा. गोंयच्या समाजाचेर आशिल्लो कन्नड तसोच मराठी भाशेचो आनी संस्कृतीचोय प्रभाव ह्या काणयांतल्यान व्यक्त जाता. देखून ह्या कणयांचो भासशास्त्रावांगडा समाजशास्त्र आनी मानववंश शास्त्राचे नदरेंतल्यानय अभ्यास जावपाची गरज आसा...

अर्थात तांचें हें मत फकत 'नागशेराचे सूर' मदल्या काणयांकूय लागू जाता अशें न्हय, जाल्यार गोंयच्या चडशा लोककाणयांक तें लागू पडटा.

गोंयचीं देवळां, इगर्जी, मशिदी आदी देवधर्मीक संस्थांनी गोंयचे संस्कृतायेचें दायज सांबाळून दवरून ताच्या दायजाचो लोट आयच्या खिणामेरेन पावोवपाक मोलादीक योगदान केलां म्हळ्यार अतिताय जावंनये. आतां, देवधर्माचे संकल्पनेसंबंदान मतभेदांक, वादविवादाक भरपूर संद आनी सुवात आसली तरी देवधर्मीक संस्थांनी चलत आयिल्ल्या परब, उत्सव-जात्रा, फेस्त, उरूस आदी संस्कृतायेकडेन संबंद पावपी गजलींपुरतोच विचार हांगा करपाचो आसा.

ते नदरेन गोंयच्या कांय म्हत्वाच्या देवळांतल्या, इगर्जींतल्या आनी मशिदींतल्या कांय म्हत्वाच्या उत्सवांसंबंदान जाणा जावन घेवप गरजेचें. तशें गोंय म्हळें की सट्ट करून गोंयचो शिगमो जसो दोळ्यांमुखार उबो रावता, तसोच गोंय सरकारान भायर केल्ले भरपूर जायरातबाजीक लागून पर्यटकी नदरेक कार्नवाल लेगीत तितल्याच वेगान येवकार दिता! खरें म्हळ्यार कार्नवाल आमचो न्हय. आमचो न्हय म्हूण व्हडलो बोवाळ जावन तो मदीं बंद लेगीत जाल्लो. पूण आतां पयलींपरस थोडीशी तथाकथीत 'सभ्यता' पाळून तो पर्थून महोत्वाच्या रुपान सुरू जाला आनी गोंयचे संस्कृतायेचें एक आंग जावपाची ताची धडपड चालूच आसा. खरें तर गोंयचो शिगमो जावं, पैंगीणची गड्यां जात्रा जावं, साळचे गडे जावं, दिवचलचो श्रावणी सोमार जावं, म्हाडूडोळची कोजागिरी जावं, ओल्ड गोवाचें सेंट झेवियरचें फेस्त जांव, कांसावलेचें रायां फेस्त जावं वा गोंयच्या मशिदींतले उरूस जावं हें सगलें गोंयचे संस्कृचायेचें गिरेस्त दायज.

पेडण्याचें अष्टभुजा - भगवतीचें देवूळ आनी त्या वाठारांत आश्विन शुद्ध पाडवो धरून पुनवेमेरेन जावपी पेडण्याचो दसरो, पार्शे-पेडण्यांचें भगवती, सांतेरी, श्रीदेव रवळनाथ, श्रीदेव भिवंगी पंचाक्षरी, ब्रह्मो आदी पांच देवळांचें संकुल, त्या वाठारांतले दोन खेरीत दीपस्तंभ आनी थंय जावपी वर्सुकी दसऱ्याचो मोठो उत्सव, मांद्रेचें नारायण, रवळनाथ, सत्पुरीस, रामपुरीस आदी देवांनी युक्त अशें सप्तेश्वर

भगवतीचें देवूळ आनी थंयचो दसरो, पुर्तुगेजांचे छळणुकेक लागून बारदेश सांखळी-धारगळ असो प्रवास घडिल्ली शांतादुर्गा, गोंयांतूच न्हय उरिल्लया भारतांतय पळोवंक मेळना अशें वाळपयच्या ब्रह्माकरमळी गावांत आशिल्लें ब्रह्मदेवाचें देवूळ (ताका ब्रह्माकरमळी म्हूणच वळखतात), गोंयांत एका तेंपार राज्य केल्ल्या भोज राजांचें दैवत आशिल्लें पाड्डें-केप्यांचें 350 मीटर उंचायेवेल्या चंद्रनाथ प्रवतावेलें चंद्रेश्वराचें देवूळ (हाका लोक पर्वत ह्याच नांवान पाचारतात), गुलालाच्या रंगान रंगपी प्रसिद्ध जांबावलेचो गुलाल हजारांची गर्दी नेमान जंय मनयता तो जांबावलेचो हिंदू तशेंच क्रिस्तांव धर्मी भक्तांचो श्री दामोदर आनी ताचो वर्सुकी गुलाल उत्सव, दत्त जंयतीचो उत्सव जंय दरवर्सो व्हड प्रमाणांत मनयतात तें सांखळेचें दत्तमंदिर, राण्यांच्या कुटुंबाचे अशें विठ्ठलवाडी सांखळीचें विठ्ठल मंदिर, चैत्र पुनव, कांसारपालची श्री कालिकादेवी, कदंब यादवांचे बाजाल्ट फातरावेले शिल्पकलेचो तेराव्या शेंकड्यांतलो एक उत्तम नमुनो म्हूण अभिमानान सांगपासारकें तांबडें सुर्लाचें (सांगें तालुको) महादेवाचें देवूळ, गोंयांतच न्हय जाल्यार भारत देशाच्या उरिल्ल्या वाठारांतूय चुकूनच नदरेक पडपी अशा श्री विष्णुच्या प्रतिकांच्या लाकडाच्या गरादींचें खशेलेंपण मिरोवपी सभामंडपान सोबीवंत जाल्ली बांदोडेची शक्त देवता महालक्ष्मी (शिलाहार राज्यकर्त्यांची आनी कदंब राज्यकर्त्यांत्यांची भजक देवीची मूर्त कोल्हापूरचे महालक्ष्मी देवीकडे नातें सांगपी मात्त लिंग तकलेर परिधान करपी सात्विक रुपांतली देवी), म्हाडूडोळची म्हळ्यार (देव दैत्यांच्या झुजावेळावयली मोहिनी) आनी तिचो प्रसिद्ध कोजागिरी पुनवेचो उत्सव, सोळाव्या शेंकड्यांत स्थापन केल्लें आनी 1778 वर्सा पुनर्बांदणी केल्लें, साठ पुरवान (साठ दैवतां) युक्त अशें पुराणांतल्यान काणयांतल्या देवदेवतांच्या मूर्तीनी कोरांतिल्ल्या लाकडी खांब्याचें श्रीस्थळ-काणकोणचें श्री मल्लिकार्जुनाचें देवूळ आनी थंयच्यो शिगम्याचो भोंवरी आनी गोंय, कर्नाटकांतल्या शिवभक्तांखातीर प्रसिद्ध अशी शिशारान्नींची विधीयुक्त जात्रा, श्रीमद् नारायणतीर्थ स्वामींनी 1375 वर्सो काणकोणांत पर्तगाळ गांवांत स्थापन केल्लो पर्तगाळचो मठ आनी थंयची प्रसिद्ध रामनमीची जात्रा, अख्ख्या भारतांत सपसप नदरेक पडना अशा श्री परशुरामाचें परशुराम पंचैग्राम देवूळ, थंयचो बेताळ आनी प्रसिद्ध अशी गड्यांची जात्रा, गवळ्यांचो देव अशें गोंयचे पयले मुख्यमंत्री स. भाऊसाहेब बांदोडकार हांणी बांदिल्लें फर्मागुडी फोंड्यांचें गोपाळ गणपतीचें देवूळ, वेदांताचें अद्वैत तत्व व्हड प्रमाणांत सगल्याक पातळावपी अशा इतिहासीक स्वरुपाच्या आचार्यांमदल्या पयल्या अशा श्रीमद् गौडपादाचार्यांचो

मूळ कुठ्ठाळीचो 1630 वर्सा स्थलांतर केल्लो कवळेंचो गौडपादाचार्य कवलें मळ, शिव शंकराचेंच एक रूप मंगेशीचो श्री मंगेश, रामायणांतले प्रसंग उबे केल्ल्या गरादींनी आनी अश्टदिकपाल तेचपरी गंधवर्वांच्यो लाकडी भूर्ती आशिल्ल्या गरदींनी सोबीवंत सभामंडपाचें शिवशंकराच्याच आनीक एका रुपाचें बांदोडेंचें नागेशाचें देवूळ, रामनाथ पंचायतनान (श्री लक्ष्मीनारायण, श्री शांतादुर्गा-सांतेरी, श्री बेताळ, श्री सिद्धनाथ) युक्त असो मूळ रामेश्वरचो असो समज आशिल्लो रामनाथींचो श्री रामनाथ, मूळ केळशीची अशी कवळेंची शांतादुर्गा, मूळ दिवाडी जुंव्यावेलो पूण पुर्तुगेजांनी देवूळ नश्ट केले उपरांत नार्वे (दिवचल) व्हरून स्थापणूक केल्लो आनी 1668त छत्रपती शिवाजी महाराजांनी पुर्तुगेजांचेर घुरी घाल्यावेळार शिवाजी म्हाराजांचे आज्ञेवेल्यान जाच्या देवळाचें नुतनीकरण जालें तो नार्वेंचो 'धरालींग' चो देव सप्तकोटेश्वर आनी थंयची प्रसिद्ध गोकुळाष्टम, हिंदू आनी क्रिस्तांव धर्मी देवभक्त जिका साराक्याच प्रमाणांत भजतात, पुजतात अशी फातर्पेंची श्री शांतादुर्ग कुंकळ्ळीकरीण आनी हालींच जिच्या देवळाचो जिर्णोद्धार करून सोबीवंत अशें व्हडलें देवूळ जंय बांदलां ती फातर्पेंची श्री शांतादुर्गा फातर्पेकांरीण आनी तांच्यो प्रसिद्ध जात्रा, म्हापशेंचो बोडगेश्वर, हनुमान, दत्तमंदिर, पणजेचो मारुती आनी महालक्ष्मीचें देवूळ, पोरण्या गोंयचो गोमटेश्वर, माशेलांतलो देवकीकृष्ण आनी मान्नी पुनव, वास्कोचो श्री दामोदर आनी भजनी सप्ता. गोंयचें संस्कृतीक दायज सांबाळून दवरपी हिंदू धर्मसंस्थानां मदल्यो ह्यो कांय वेंचीक पती.

कारण, गोंयच्या सगल्या देवळांच्या इतिहासाचो सारसरांव सोडाच, पूण निखटीं देवळांचीं नांवांच दिवपाचीं जाल्यार फक्त नामावळेचेंच एक व्हडलें पुस्तक जावंयेता इतलीं ल्हान-व्हड देवळां गोंयांत गोंयभर आसात आनी तातुंतल्या दर एक देवळांत कसले ना कसले तरी उत्सव, जात्रा वर्सभर चालू आसतात. कांय कडेन ह्यो जात्रा 'काले' ह्या नांवानूय प्रसिद्ध आसात. कार्तिक पुनवे निमतान जातात ते संकासूर काले, दशावतारी काले आनी तातुंतलीं भट, विदूशक आनी सवंगां तेचपरी धुमाळीवादन आदी प्रकार तर खाशेले गोंयचे. अशा काल्यांतल्या ह्या संवंगांची भास कोंकणी. मात्त हरदास मुळांत महाराष्ट्रांतले जाल्ल्यान तांची भास मराठी. आमचो संकासूर तर अस्सल कोंकणी. गोंयच्या चडशा वाठारांनी काले ह्या नांवांसकयल जावपी नाटकांची सुवात आतां कांयकडेन कांय प्रमाणांत कोंकणी नाटकांनी घेतिल्ली आसली तरी पयलींसावन चड नाटकां मराठींतल्यान जायत आयल्यांत, जायत आसात ही वस्तुस्थिती! मात्त, नाटकां पयलींचें सुवांरीवादन

हें खास गोंयचें आनी तातूंत 'प्लांव, चेटमेट, बरमूट, घोडा, बुच्ची, ढोळा, झील जाले सोळा' हें 'प्रसिद्ध' गीत आसलेबगर तर सुंवारी पुराय जायीच ना. आतां गोंयांत जात्रा जावं भायर थरावीक सुवातींनी इस्पिकांचे आनी गडगड्यांचे मांड नासत जाल्यार ते सगले उत्सव कांय गोंयकारांक सामके पचक, अळणी लागतले हातूंत दुबाव नाच्च! हे मांड जात्रेंतल्या मिठायेइतलेच गोंयचे संस्कृतायेचें एक आंग मानल्यार म्हाका दिसता मांडार दिसनाशिल्ल्या गोंयकाराकूय वाटड दिसपाचें कारण ना! कारण कांयकडेन तर काले, नाटकां हें निमित्य आसता, ते निमतान इस्पिकांच्या मांडाचेर आनी गडगड्यांच्या मांडाचेर घोळपी अर्थविव्हाराची घोळणूक दिसपट्टे चलपी नामनेच्या मटक्याकूय लजोवपी आसता, अशे आयकतां! अर्थात, ह्या वेव्हरांत 'गुंतवणूक' करपी गोंयकारांचो आंकडो कायद्यांतलें कांय एक कळनासतनाय एका तेंपार त्रिबुनालार (कोर्टांत) 'आदोगाशी' करपी आनी खास करून 'तिस्तमूजा' चो (साक्षीदार) 'वेवसाय/धंदो' अभिमानान आनी भौमानान चलोवपी कांय मेजक्या गोंयकारांइतलोच! देखून हो एक आडवाद जाल्ल्यान अशे तरेचे संस्कृतीक लागून गोंयकाराक तशें लज बी दिसपाचें कारण आसा, अशें म्हाका तरी दिसना!

गोंय सोडून उरिल्ल्या भारत देशाचे संस्कृतीपरस खास वेगळे अशे गोंयचे संस्कृतायेचे विशेश खंयचे असो प्रस्न जर कोणेंय विचारलो तर सट् करून अभिमानान जाप दिवं येता ती म्हळ्यार गोंयचो समान नागरी कायदो. पुर्तुगेज शासनाच्या कांय बऱ्या गजालींमदली एख बरी गजाल, बऱ्या कायद्यांमदलो एक बऱ्यांतलो बरो कायदोः समान नागरी कायदो. लग्नाचें रजिस्ट्रेशन होवूय एक असोच विशेश कायदो. विशेश कश्ट करून पिकोवन खातल्याक सवलत दिवपी भौशीक स्वरुपाची कोमुनिदाद ही स्वायत्त संस्था, अलिखित कायद्यांनी गांव चलोवपी, ग्रामपंचायतीच्या रुपान चवकशी करपी, तेचपरी, बऱ्या वायटाचो न्याय निवाडो करपी, गांवची 'गांवकी' चलोवपी 'गांवपण' ही गोंयच्या गांवांगांवांतली कोर्ट स्वरुपी बुन्यादी संस्था. भुमीपुरीस, सांतेर, म्हारांगण धरून मेरेनची देवदेवता, म्हासत धरून बाराजण मेरेनचो खाशेल्यो यादस्तिकाच्यो सुवाती, परंपरेन मराठी भजनां, आरत्यो, किर्तनां आयकत आयिल्ले तरीय आपल्या भक्तांक, कुळाव्यांक, म्हाजनांक कोंकणीतल्यानूच कोवूल दिवपी गोंयच्या देवांचे भार, मराठी मातृभाशीक म्हूण घरांत मराठी उलोवपी तरीय कोंकणीतल्यानूच सांगणी करपी गोंयच्या देवळांतले भट, ब्राह्मण, पुजारी, कोंकणीतल्यानूच प्रसाद पाकळी मागपी गुरव-वेळीप,

मराठींतल्यान विज्ञानाच्यो गजाली करुनूय देवदेवस्की करपी गोंयची 'भाविकता', नाटकावेळार नटराजाक, गणनायक गणपतीक कोंकणींतल्यानूच सांगणी करपी नाट्याकलाकार, भायल्यान आयिल्ल्या 'गद्य' मनशाचेरूय सूर, ताल, लयीचे काव्यात्म जिणेचो घोगो सोडून ताका पिसावपी गोंयचें सोबीत सुंदर सैम, आंगांत भार भरपी गोंयचो शिगमो, नाच-नाच-नाचोवपी तितलींच भक्तीन भिजोवपी गोंयचीं नातलां! गोंयचे संस्कृतायेच्या खारोलपाणच्यो ह्यो कांय नदरेंत भरसारक्यो पती! येयात, बसात उतरांनी परक्याकूय येवकार दिवपी मायेस्त गोंयकार ही तर ताची खशेली नाट!

भायल्यान गोंयांत येवन राबितो करून रावपी मनीस कांय दिसांभितरूच, चडच म्हळ्यार कांय म्हयन्यांभितरूच आपली मूळ आस्मिताय सोडीनासतना गोंयकार कसो जाता तें पळयतलो जाल्यार गोंयच्या बाजारांचेर एक नदर मारपाक जाय, देशांतल्या चडशा देशी भाशांची ओप मारिल्ल्यो भाजी मार्केटांतल्यो कोंकणीच्यो विंगड विंगड शैली आयकुपाक जाय, मूळ गोंयच्या नुस्तेकान्नींची भेस-भास सहजतायेन आपणावन पुरायेन गोंयकार जाल्ल्या नुस्त्या मार्केटांतल्यान चड करून नव-नुस्तेकान्नींचेर एक उडटी नदर मारपाक जाय, पुर्तुगेज तेंपार सावन चलत आयिल्लें, सायब, सर अर्थाचें गोंयकारांमदल्यान शेणत चलिल्लें तरी भायल्यान गोंयांत येवन 'गोंयकार' जाल्ल्या नव-गोंयकारांमदीं घोळपी 'पात्राम्' उतर कान दिवन आयकुपाक जाय, बस स्टँडाचेर आनी बस-स्टँडावेल्या बशींनी तेचपरी फेरी बोटीच्या धक्क्यांचेर आनी फेरीबोटींनी चलिल्ल्यो 'बाजलेलीं, उकडळ्ळेलीं बिकणां' ची भुपाळी आनी सायंप्रार्थना आयकुपाक जाय, पेप्सीच्या थंड शितळ मंत्रोच्चारान भुरग्यांक चाळोवपी पेप्सीकारांचीं पेप्सी, पेप्सी हीं उतरां आनी जाणटेल्यांच्याय तोंडाक उदक हाडपी चिक्कीकारांचे चिक्की, चिक्कीचे नारे आयकुपाक जाय आनी थोडोसो वेळ मेळ्ळो जाल्यार गोंयांत गोंयभर जंय जंय म्हूण बांदकाम चलता थंय जंय वचून भायलो कामगार आनी गोंयचो कंत्राटदार, गोंयचो इंजिनियर, गोंयचो बिल्डर (अर्थांत हांगा लेगीत तशें मूळ गोंयकारपण उणेंच!) हांचेमदली संपर्काची भास आयकूंक जाय, गोंयांत येवन 'गोंयकार जावनूय' आपले मूळ भाशेंतल्यान कार्यरत आशिल्ल्या कन्नड, मल्याळी, गुजराती आदी समाजाच्या कार्यावळींनी वांटेकार जावपाक जाय, विविधरंगी, विविधढंगी आशा वास्कोंतल्या कर्नाटकांतल्या कन्नडिगांक धरून उत्तर प्रदेशाच्या भैय्यामेरेनच्या लोकांच्या थंयच्या वाडट्या प्रस्थाचो एक नियाळ करपाक जाय, महाराष्ट्र परिचय केंद्र, साने गुरुजी कथामाला, गोमन्तक साहित्य सेवक

मंडळ, गोमन्तक मराठी अकादेमी आनी थोड्या प्रमाणांत कला अकादमी आनी संस्थांवरवीं, गोंयांतल्या कांय अतिउत्साही अशा तथाकथित 'मराठी' मंडळीच्या पालवान तितल्याच आतिउत्साही अशा महाराष्ट्रांतल्या कांय मराठी मंडळीन गोंयांत 'मराठी संस्कृती' चो प्रवाह अखंडपणान चालू दवरपाच्या चलयिल्ल्या यत्नांचो बारीकसाणेन अभ्यास करपाक जाय!

एक गजाल मात्त मान्य करचीच पडटली कीं मराठी नाटक स्पर्धा, मराठी भजन स्पर्धा, चित्रकला स्पर्धा, गायन महोत्सव आनीक अशाच जायत्या स्पर्धावांगडा आनी हेर कार्यावळीवांगडाच कोंकणी नाटक सर्त, तियात्र सर्त घेवन नाटक-तियात्र कलाकारांक उत्तेजन दितनाच, लोककलेच्यो विंगड विंगड सर्ती घेवन लोककलेची पोसवण करून लोककलाकारांक उत्तेजन दितनाच लोकवेदाच्या आनी लोकसंस्कृतायेच्या दस्तनाच्या वावरांत भरीव असो वावर करपाचें खर आव्हान कला अकादमीमुखार उबें आसा! फुडले पिळगेक मार्गदर्शक थरपी अशा स्वरुपाचे, सासणाखातीर उरपाचे लोकवेद, लोकसंस्कृतायेचे प्रकल्प ही ह्या आव्हानाक जाप थारूं येता. गोंयांतली कला आनी संस्कृती संचालनालय लेगीत गोंयचे कलेचे आनी संस्कृतायेचे जतनायेखातीर आनी वाडीखातीर वावुरतना जाणटे पिरोयेच्या कलाकाराक दर म्हयन्याक मानधन दिवन तांचो भौमान करता, दर वर्सा कांय जणट्या विशेश गुणवंत कलाकारांक राज्य संस्कृतिक पुरस्कार भेटोवन तांकां राजमान्यता फावो करून दिता, लोककलेकडेन संबंदीत कलांक उत्तेजन दिवपाखातीर लोककलेच्या पंगडांची आदान-प्रदान येवजण चालीक लायता, कला अकादमी जशी आपल्या कांय येवजणांखातीर अस्तंत विभगीय क्षेत्राची मजत घेता, तसोच पालव कला आनी संस्कृती संचालनालय लेगीत घेता, लोककलेकडेन संबंदीत विशयांवेलीं पुस्तकां उजवाडा हाडून त्या विशयावांगडाच लोककलेक उत्तेजन दिता आनी अशोच जायत्यो कार्यावळी चालीक लायता तरी लोककलेचें आनी विशेश करून लोकसंस्कृतीचें जतन कपराचे प्रकल्प व्हडा आशेन कला आनी संस्कृती संचलनालयाकडेन पळयतात म्हळ्यार अतिताय जावची ना! कोंकणी अकादेमीमुखार तर हे नदरेन चड व्हड आव्हान उबें आसा म्हणपाक जाय! ना म्हणपाक हे अकादेमीकडेन लोकवेदाचे दस्तन-वाडीखातीर खास असो एक लोकवेद विभाग आसा आनी ह्या विभागाच्या पालवान तंत्रज्ञांवरवीं गोंयच्या परब-उत्सवांचें, जात्रा-फेस्तांचे दृक्-श्राव्य स्वरुपाचें ध्वनीमुद्रण करून घेवन ह्या विशयावेलीं पुस्तकां नेमान उजवाडावपाची येवजण चालीक लायल्या. हे येवजणे सकयल लोकवेद

विभागाचीं संशोधन सहाय्यक जयंती नायक हांची संकलन स्वरुपाची आनी अभ्यासपूर्ण अशीं आतांमेरेन उजवाडा आयिल्लीं पुस्तकां, तेचपरी प्रा. शाम वेरेंकार, श्री चंद्रकांत केणी हांचीं पुस्तकां गोंयच्या लोकवेदाचेर आनी लोकसंस्कृतीचेर 'थोडोभोव' उजवाड घालतात. कोंकणी अकादेमीन संकलीत केल्ली पुराय म्हायती पुस्तक रुपान उजवाडा आयले उपरांतच 'थोडोभोव' च्या जाग्यार 'चडसो' उतर घालप शक्य जावंयेता. गोंयचे लोकसंस्कृतीचेर उजवाड घालपाचो वावर गोंयचें म्हायती आनी प्रसिद्धी संचालनालय तेचपरी गोंयचें पर्यटन संचालाना करता. मात्त, कांय वेळार हीं संचालनालयां 'सुप्रसिद्धी' च्या बदला गोंयची 'कुप्रसिद्धी' करतात म्हण जाग्रुत गोंयकार बोवाळ घालतात. कार्नवाल आनी दर्यादिगेवेली संस्कृती ही गोंयची संस्कृताय म्हूण भासोवन भायल्या पर्यटकांक हांयस दाखोवपाचे ह्या खात्यांचे 'धंदे' आनी ताचेआड त्या त्या वेळार कांय जाग्रुत गोंयकारांनी उठयिल्लो आवाज ह्यो ताच्यो देखी!

तशी गोंयचे भाशेची संस्कृती वा संस्कृतीची भास 'येयात, बसात' ह्या श्री गणेशान सुरू जाता. आदल्या तेंपार त्या मोगाळ येवकाराच्या उतरां फाटोफाट गोड पाणी (उदक) येतालें, आतां कांय कडेन साखर, पाणी येता जाल्यार कांय कडेन कोल्ड. आदीं गोड पाण्या उपरांत 'उदक तांपूंक दवरलां' वा 'च्याये दवरलां, च्या घेवन वचात'. अशीं 'कडक चाय' वालीं स्पूर्तदेणीं उतरां आयकूंक येतालीं. आयजूय खंयच्याय गोंयकारागेर गेल्यार च्याबगर कोणाचीच सुटका वाट नासता.

हांगा पू. साने गुरूजींनी केल्ली संस्कृतीची व्याख्या याद जाता. संस्कृती म्हळ्यार कितें तें सांगताना तांणी बरोवन दवरलां- 'भूक लागली आसताना खाणे ही प्रकृति, भूक लागली नसतना खाणे ही विकृति आणि भूक लागली असतानाही दुसऱ्याला देणे ही संस्कृति'. 'आप राखून धर्म करप' अशे गोंयकारांचे येवकारवृत्तीक लागू पडपासारकीच ही व्याख्या.

आतां हे येवकारवृत्तीक भरभक्कम सांगात दिवपाक गोंयचो सैम लेगीत सदांच सज्ज आसता. सदांकाळ पाचवोचार असो सिद्धनाथ, चंद्रनाथ धरून गोंयचो देंगर देगणांचो सैम, मांडवी-जुवारी धरून गोंयच्या अख्ख्या न्हंया-व्हाळांची संथताय, प्रवाहीपण, अरबी समुद्राची विशाळकाय आनी खोलाय व्हड काळजान नदरेसामकार हाडपी गोंयच्या 130 कि. मी. लांबायेच्या दर्याचो सुखदिणो येवकार गाज, गोंयचे मुक्तुतायेच्या इतिहासाची गवाय दियत अभिमानान हड्डें मुखार काडून उबे

राविल्ले आगवाद, तेरेखोलचे कोट, दुदाचे घोगे ओतयत येतल्या-वतल्या पर्यटकांचें लक्ष ओडपी आनी तांचे नदरेक सुखदिणो संतोश दिवपी दूदसागर, हरवळेंच्या घोग्यान वाजपी-गाजपी गोंयच्या आनी गोंयाभायल्याय भाविकांचें तीर्थक्षेत्र हरवळें, मयें (दिवचल) चें सोबीत सुंदर तळें, गोंयचे संस्कृतायेचें दायज मिरोवपी आनी तातूंत नवी नवी भर घालपी गार्डन, म्युझियमां आनी आर्ट गॅलरी आदी गजालींच्यो कितल्यो म्हूण देखी दिवच्यो? अर्थांत, कळंगूट, कोलवा धरून मिरामार, दोनापावल धरून हणजूण, वागातोर ते माजोड्डें, लीला बीच, पाळोळें मेरेनच्यो दर्यादेगो, गोंयच्या मंगेशी म्हाड्डोळसारक्या देवळांवांगडाच ओल्ड गोवाचे बाँ जेजससची बाझिलिका, से कॅथेड्रेल धरून दुसऱ्यो पिलार सेमिनारी, राशोल सेमिनारी, साळगांव सेमिनारी आनी थंयच्यो इगर्जी, पणजे शारांतली अवर लेडी ऑफ इमाक्युलेट कंसेप्शन चर्च धरून गोंयच्या दर एका तालुक्यांतल्यो इगर्जी, गोंयचीं कपेलां, आग्नेल आश्रम, फोंड्यांतली साफा मशीद, पणजेंतली जामा मशीद, वास्कोंतली मदिना मशीद, दिवचलचें नमाजघर आनी तालुक्या-तालुक्यांतलीं दुसरीं नमाजघरां (मशिदी), वास्कोंतली गुरूद्वार सिंग सभा, बेतींतलें (बारदेश) गुरुद्वार आदी धर्मीक सुवातींचो आसपाव हातूंत जाताच. गोंयचे सैम-सोबितकायेचें दर्शन घेतनाच मोलेंचें भगवान महावीर अभयारण्य, बोंडलाचें अभयारण्य आनी खेतीगांव-काणकोणचें अभयारण्य पळोवपाची संद पर्यटकांक मेळटाच आनी विशेश म्हळ्यार गोंय पळोवपाक आयिल्ल्या सगल्या पर्यटकांखातीर पर्यटर उद्देगाचें एक अविभाज्य आंग म्हूण गोंयांत साद्या हॉटेलांक धरून शारांत आनी दर्येदेगांनी जीं नानाविध हॉडेलां, तारांकीत हॉटेलां दिशींमाशीं वाडत चल्लयांत तांकां गोंयचे संस्कतीपसून वेगळें कशें काडूं येयत? दर्यादेगांवेल्या शेक्सांचें पर्यटन-हंगामावेळावेलें आकांतान पातळत चलिल्लें जाळ आनी ह्या पर्यटनाच्या घुडाचो बार ‘बार देखो, हजार बार देखो’ अतितायेन म्हणपाचें जाल्यार ‘एक घर, एक बार’ असो कळस तर नदरेआड करूंकूच नजो. कारण, एका तेंपार काजू-फोगांचो रोस काडप ‘भश्ट’ मानपी समाज आयज काजू-फोगांचो रोस तर काडटाच, वांगडाच शक्य जाल्यार हज्जारांनी दुडू फारीक करून खोन्न (भाटी) पावयता (पावणी घेता) इतलेंच न्हय तर कांय जण स्वता भाटी घडोवन सोरोय काडटात. अर्थात, खूब आदींसावन मिनावांगडाच भरपूर कर दिवपी, उत्पन्न दिवपी गोंयचो धंदो म्हूण सोऱ्याचो धंदो चलत आयिल्ल्यान त्या धंद्याची परंपरा ‘धंदो’ म्हूण कोणेंय चलोवपाक कोणाची हरकत आसपाक रजांव आसाशें दिसना. जाल्यारूय आतां दिशींदिशीं

नवो नवो तरणाटो आरंबाक मजा म्हूण काजार, बर्थडे पार्टीच्या निमतान 'ड्रिंक' ह्या सोबीत नांवाखाल सोऱ्याची 'टेस्ट' घेता आनी उपरांत पुरायेन ताचे भकीक पडटा. गोंयच्या दर्यविळांनी आनी आतां शारांनीय पातळत चलिल्लें ड्रग्साचें वेसन हीवूय एक गोंयची स्टायल म्हाणटां म्हणटां संस्कृताय जावची ना मूं अशी भिरांत दिसपा इतलें वेसन हालींसरा गोंयांत पान-सुपारीच्या, मावा, मधू, गुटखा आदी नाना तरांच्या श्रीगणेशान सुरू जालां, वाडत चल्लां.

अर्थात फकत 3,813 चौखण किलोमिटरांच्या आकाराचें सोबीत सुंदर धाकटुलें अशें भारत देशांतलें गोंय नांवाचें हें पंचविसावें राज्य कोणेंय कितलेंय 'उदेंतेकडेलें रोम' म्हूण गायलें, तरी पूर्वी पश्चिम संस्कृतायेचो संगम जावनूय तें आयजमेरेन तरी गोंयच उरलां. पुर्तुगेजा तेंपार सावन दक्षिण मध्य रेल्वेचो भरपूर अणभव घेतलिल्ल्या गोंयांत आतां कोंकण रेल्वे धांवपाक लागल्या आनी ताचेसंबंदान समाजामदीं विंगड विंगड प्रतिक्रिया आसात. जाल्यारूय कोंकणा रेल्वे ही गोंयकारांखातीर वरदान थरलेबगर रावची ना आनी तिचो खेरीत अणभव लेगीत गोंयची संस्कृताय कांय न्हय करून पचयतली, अशें दिसता. मुरगांव बंदराक लागून उद्योगधद्यांच्या संबंदातले विंगड विंगड अणभव घेतिल्ल्या आनी पचयिल्ल्या तेचपरी दाबोळी (वास्को) विमानतळाक लागून देश-विदेशांतूय पर्यटनाचें आनी बऱ्या उंचेल्या संबंदांचे नातें प्रस्थापीत केल्ल्या गोंयकारांच्या हातांतल्यान आयज गोंय सुट्टा अशें आयचें गोंयचें धंद्याचें गणित पळयल्यार जरी दिसता जालें तरी हरेक मळाचेरे गोंयचें म्हूण खाशेलें धोरण थारावन जाता तितले बेगीन ते दिकेन पावलां मारपाची मोख गोंयच्या सरकारान पर्यायान गोंयकारांनी दवरली जाल्यार अजुनूय फाकीवंत साहित्यीक बाकीबाब बोरकारांनी गायिल्ल्या

'माझ्या गोव्याच्या भूमीत
येते चांदणे माहेरा
ओलावल्या लोचनांनी
माझ्या गोव्याच्या भूमीत
सागरात खेळे चांदी
आतिथ्याची, अगत्याची
साऱ्या षड्रसांची नांदी',

अशा गोंयची सासाय पर्थून एक फावट जागी जालेबगर रावचीच ना. मात्त

ते खातीर 'मार शेंसार, येतलो भ़ार', म्हूण वाट पळोवचीच पडटली. मागीर भौ. मनोहारबाबांचे 'आयज धोलार पडली बडी' कवितेचें नांव मंत्र जातलें. भौ. उदयबाबांचें 'चान्नयाचे राती' गीत लोकगीत जातलें; भौ. चाफ्रा बाबाचें 'कोंबले वाबांनो साद रे घाला, आमगेर आज बाबू जाला' कवीत बालगीत जातलें, भौ. पुंडलीक बाबांचें ''शबै शबै भौजनसमाज' धरून 'श्रीविचित्राची जात्रा' मेरेनचें नाटक क्रांतीचो 'बांगर-बैल' जातलें, भौ. रमेशबाबांची 'सावुलगोरी' संस्कृतायेच्या माटवांत लख्ख बरी सोबून दिसतली. भौ. महाबळेश्वरबाबांची 'काळी गंगा' कोंकणीचें कोंकणपण प्रवाहीत करपाक पावतली! आतां, ह्यो कांय वेंचीक देखी.

कोंकणीचे आद्यपुरुश शेणै गोंयबाबांच्या उतरांनी सांगपाचें जाल्यार-

गोड म्हजें गोंय! सुंदर म्हजें गोंय!
पुर्विल्लें नामनेचें, चड मोठ्या भाग्याचें,
ऊंच माथें, कोंकणाचें, हें म्हजें गोंय!

....

उजळ संस्कृतायेचें, खरेल्या कुळवंतांचें,
उदार मनाच्या लोकांचें, पाटांगड्या विद्वानांचें
बळिष्ट झुजप्यांचें, बुदवंत राजकणर्यांचें
वावराड्या कामवंटांचें, कर्तुत्वी मनशांचें
हें म्हजें गोंय!

....

(भुरग्यांलो इश्ट 1935)

****

कोंकणी नाटकांचो मेस्त्री

--ऐड्डी सिकेर

(कृपा 'जिवीत' २५ ऑक्टोबर १९८४)

कोंक्णी नाटकांचें चरित्रेंत गेलेत्या सुमार पन्नास वर्सांनी पन्नासां वय्र नाटक बरवपी जाल्यात. त्या पय्की चडच्च बरव्वी पावसांतल्या काजुल्यांबरी घडिये मिणमिणोन दुसऱ्यान नपंय्च जाल्यात. थोडे ग्यास लाय्टाबरी थोडे पावटीं चड आनी चड पाव्टीं उणो उज्वाड फांकवन उप्रांत फुक्क जाल्यात, तेलनास्तना वा तेल घाल्तेले ना जाल्ल्या वेळार.

आज हाळ्वायेन पळेयलें जाल्यार पन्नासांची प्राय उतरल्लें आम्चें कोंकणी रंगमंच आनी नाटक काळोकांत सास्पातात तशें दिसून येता. मागीर तिक्षाणेन पळेय्लें जाल्यार आमचे मांचियेर आतां खेळचे ते चडताव नाटक दुसर्या भाशेच्या नाटकां संगीं व पंद्रा वर्सां भरोंक नातल्या गोंयच्या कोंक्णी नाटकां संगीं तुकून पळेलें जाल्यार जाणतो जायजे आसल्ले आमचे नाटक दूद चिंवच्या बाळश्यापरीं पोट वोडून रंगमंचार वेचें स्पष्ट दिसून येता. पुण आसा, खरें जांन्ची एक दिशा.

सुमार पंच्वीसं वर्सां आदीं काजुल्या आनी ग्यास लाय्टां मधें सुरयो दिष्टिक पडल्लो.. मधेगात मोडां लिपय्तालीं जाल्यारी आजून अपालिपा प्रकास फांकवन आसा. मूळ कवी, पत्रकर्त, बरव्पी, उलोवपी तशेंच नाटक लिख्पी: मानेस्त चा.फ्रा.दे'कोस्ता.

हो सुरयो कित्याक जालो, तें पय्लें रंगमंचार काळोक कित्याक आय्लो हें हांवें सांगाजे पडटा. त्या वेळार कोंकणी नाटाकांक तीस वर्सां उतरल्लीं जाल्यारयी आम्चो नाटक जल्माताना कसो आसल्लो तसोच्च आस्लो. आतां जाल्यारयी तसोच्च. नाटकाचो उद्देश जांव, नाटकाची बांदावळ जांव हांतुं नवेसांव नातल्लें. लांब कादंबरेपरीं आस्ची काणी, रागाची, मोगाची, खुनिगाराची, सांतांची, चडताव भुर्ग्यापणार आरंभ जांन्ची काणी, ती पात्रां काजर जाता वरेग, पाद्री जाता वरेग व फाशी दिता वरेग व्हाळ्ताली, लांबताली. हाका लागून उण्यार उणे पंद्रा-वीस दृशां, ग्रेस्ताचें घर, शहराचो रस्तो, हळ्ळेचो रस्तो, कोर्ट, जय्ल, गर्जेचें एक गार्डन आनी सांगाताच पदां. कोण मेल्यार, कोणाक मोगाचो रोग लाग्लो जाल्यार गार्डनाच्या बांकां भोंवतीं चार भंवाडे काडून, नाचोन म्हणोंक आनी लोकाकी हासंवचे खातिर इस्कळ इजाराचो, इस्कळ जिबेचो अधिक-प्रसंगी बटलेर.

ह्या नाटकाच्या कथा वस्तूंत जांव, संभाशणांत जांव व तांतूं येंवच्या त्या पात्रांनी जांव विसॅस कितेंच नातल्लेंच. त्या कथा वस्तूंनी खंचायी समस्यां वयर, व्यक्ती वयर, आचरण, पात्येणी असल्या संग्तीं वयर विमर्सो जायनातल्लो. त्या प्रास गर्जेचें पात्रदाराच्या नटनाक सोभाय हाडचें, मोल दिंव्चें, सभाव चित्रण व पात्र पिंत्रावणी (characterization) नातल्लेंच.

असली प्रगती नातल्लें, सांगल्लेंच सांग्चे नाटक पळेवन प्रेक्षक उबगाल्लो. शिकप चडल्लेपरीं मनश्याची अभिरूच चडता. बरें मनोंरंजन मात्र न्हय बगार नाटकांनी समाजिचें विश्लेषण आय्कोंक, त्या विशयांनी चिंतूंक प्रेक्षक आपेक्षीता. पुण असल्या विषयांयानीं नवे नवे प्रयोग करच्या बदलाक लोकाक दाधोस कर्चे खातिर नाटका मदें संबंदनातल्लीं पदां, प्रख्यात गावप्यांथावन गांव्क लावून नाटकाच्या प्रामुख्यतेक कुशिक मार्ले. हें नवेसांव थोडो तेंप चल्लें. पुण संगीताचेर आकरशण चडल्ल्यान पदां गायतेल्यांनी तांचिंच पदांचीं कार्याक्रमां मांडून हाडटाना नाटक लिपलो. अशें पदां आनी संगीत हांची उदरगत जाताना नाटकांचीं अवनत सुरु जाली म्हण्येत. ह्याच वेळार, सबार दृशां नातल्ले, एकांक, सुडसुडित जीव जिवेच पात्रांचे प्रदर्शन दाकंव्चें सुळसुळ्या संभाशणांन प्रेक्षकांचें चिंतप जागें कर्चे नाटक घेवन रंगमंचियेची सोडवण करुंक उदेलो (दे) मानेस्त चार्ल्स फ्रानसीस डि'कोस्ता या चाफ्रा.

कन्नडाचो दो। शिवराम कारंत, प्रसिद्द बरवपी, चिंतपी तशें विमरशक म्हणता. जर आमच्या साहित्यांत, संगीतांत, नाटकांत व कलेच्या हेर प्रकारांनी आमी आसचे समाजिचें, तिच्या समसयांचें, आचार विचारांचें व वेक्तिचें रूप दाकयनांव व ताचें विश्लेशण करिनांव त्या वॅरेग आमी बरव्पी कलाकार जावन आम्चें करतव्य करिनांव आनी आम्कांच बरे कलाकार म्हणोंक सकानांव.

शेक्सपियेराच्या नाटकांचे विमर्शक अशें म्हणतात–ताचे नाटक त्या काळाचे आर्से. हाच्या नाटकांनी येंव्चे पात्र विशिस्ट सभावाचे, तशें ताणे वापरल्ली भास साहिताचो अलंकार.

बरनार्ड शो, आनयेक प्रसिद्द नाटककार तशें विमर्शक म्हणता – जर नाटकांत संघरशण ना, थंय नाटक ना.

असल्या मौलिक विचारां विशीं आम्चो लेखक चिंतूंक गेलो ना.. चिंतची गरज ताका दिस्ली ना कित्याक आमचे समाजेंत कशें बरयल्यारी तें साहित्य जाता, कशें बोबाटल्यारयी, नाचल्यारी तो नाटक जाता. आमी बांयतले माण्के. भायल्यान कितें सर्व जाता, नाटकांनी कसली प्रगती जाल्या

हें सर्व आमच्या गमनाक वचाना.

पुण एका लेखकान पुणी वेग्ळें चिंताप केलें. चा.फ्रा.न पय्लो नाटक बरय्लो आपल्या वीस वर्सांचे प्रायेरः 'आंक्वार मेस्त्री'. मंग्ळुरांतच आस्लेल्यान हांगासर पळेयल्ल्या नाटकांच्या अनुभवान तो नाटक नोव दृशांनी ताणे मांडल्लो. दुस्र्याच वर्सा तो आपल्या फुडाराची वाट धरुन बोंबय गेलो. आनी थंय्सर सबार तेंप खालिच बेकार आस्लेल्यान ताणे आपल्या साहित्याच्या ज्नानाची तान गृंथालयांतलीं पुस्तकां वाचून थांबवन पळेताना त्या गृंथालयांनी आसल्ले सर्व इंग्लेज भाशेचे नाटकांचे बूक, सांगाताच फ्रेंच, रशियन इत्यादि भासांचे इंग्लेजान तर्जण जाल्ले बूक सर्व वाचून काडले. अशें नाटक म्हळ्यार कितें, ताची लांबाय रुंदाय कशी, ह्या सर्वांचें स्पश्ट चित्रण मेळ्ळ्या उप्रांत 'आंक्वार मेस्त्री' नाटक एकाच दृशाचो, तीन भागांचो जावन परिवर्तन जालो.

हो गंबीर नाटक, अप्रतिम पात्र चित्रण, मतीक दाग दिंव्चे तसलें संभाषण आमच्या सदांच्या जीवनांत येंवच्या एका समस्या वय्र, ताच्या दोनयी कुशीं वय्र तर्क, घर्शण, व्हय – सताचेर एक्स–रे दीष्ट घालच्या ह्या नाटकांत सतच देव, सता शिवाय मनीस जिवित वेर्थ म्हण बोबाटचो मेस्त्रिचो रुपाळ, जिवाळ पात्र खंचायी नटाचे जिणियेंत असलो पात्र खेळोंक मेळचें एक भाग. नाटक पळेवन पाटीं वेताना प्रेक्षक चिंतूंक पडटा. मनश्याक सत गर्ज? व हेर कोण म्हणात, नाटकांतल्या एका पात्रान सांग्चेपरिं 'सत दळ्बाराची म्हणांय, गिरेस्तांची आस्त, म्हज्या मांय–बाबाक मर्यादिची वोंक लागल्लेवेळीं उप्कारचें तस्त'.

ह्या नाटका उप्रांत आय्लो 'सोभित संसार.' पय्लो नाटक हिंदू कोंकण्याच्या कोंक्णी साहित समितिन आपल्या फेस्टिवलाक विंचल्लो. मराठी साहिती प.के.अत्रेन आपल्या "मराठा" पत्रांत देड कोलमाचो विमर्सो दिल्लो पयिल्लो नाटक. १,५०० प्रदर्शनां जाल्ल्या मराठी 'दुरितांचे तिमिर जावो' नाटकाक सरी केल्लो नाटक.

उप्रांत आय्लो आनयेक श्रेष्ट नाटक 'भांगार मनीस', फकत चारच पात्रांनी विणल्लो. अडेज घंट्यांचे आव्देक प्रेक्षकांक कुडीक आनी मतीक थर्थारांवचो तरी मोवाळ नाटक. नाटक स्परध्यांत चारयी पात्रांनी प्रथम चार स्थान जोडले म्हणताना हांत्लें पात्र चित्रण कितल्या ऊंच वर्गाचें म्हण परत सांग्ची गर्ज दिसना.

पाटापाट नाटकांचो व्हाळो – सां। क्रिस्तोफराची जिणी पिंत्रायिल्लो

'पयणार्यांचो मित्र, हास्याचें तुफान उटंवचो 'जोर्जि बुतेल'; माट-मंत्रांक कांतून काडल्लो 'बोक्लाक सात जीव'; सपणांतल्या संसाराक वरचो 'सुणें माजर हास्ता'; सां। जुजेक आदुनिक काळाक वोडचो 'जुजे दयाळ'; मोगाक मुककोन खांञ्चो 'मागिरचें मागिर'; फिर्गजेंतल्या जिणियेक तुक्लांञ्चो 'तर्नें तर्नें मोर्नें'; पयश्यांच्या मोगाचें आबलेसपण उटवन दाकंवचो 'हांडो उटला'; एक्सुऱ्याची जिणी पिंत्रांञ्चो 'बोंचो बंद'; न्हाणियेंत गेल्ल्या कुवाळ्याचो तमासो 'कुवाळ्याची वाल' आनी हेर.

असले मौलिक, कोंक्णी नाटकांकच अलंकार जांञ्चे नाटक बरयिल्लो चा.फ्रा. बरो बरवपी मात्र न्हय बगार दुस्र्यांनियी असले व ताच्याकी बरे आनिकी प्रगतेक पावल्ले नाटक लिखिजे, खेळय्जे म्हण आशेंवचो नाटकांचो मेस्त्री.

पाटल्या चारच वर्सांच्या ताच्या सांगाताच्या म्हज्या अनुभवान सांग्चें तर, ह्या मेस्त्रीथावन, ताच्या नाटकां थावन म्हाका जाय्तें शिकोंक मेळ्ळां. ताच्या नाटकांनी अभिनयन कर्तास्ताना व त्या नाटकांक दिग्दर्शन दिताना आम्चे मधें घंटयांचे घंटे तर्क चल्लां, विचार अदली-बदली जाल्यात, ताच्या नाटकांविशीं हेर भासांच्या नाटकां विशीं. अशें कोंक्णिच्या मट्टाक परिपूर्ण नाटक रंगमांचियेर हाडूंक हांव सक्लां.

म्हज्या बराबर आमच्या नाटकांक एक बरो फुडार आशेंवचे आनिकी दॉग-तॅग नवीकरण, प्रगती आशेंवचे बरवपी उदेल्यात. पुण हे थोडे पावानांत. कोंकणी नाटक राश्ट्रीय मट्टाक येजे तर आनिकी चड जण उद्देशाभरित, तर्काभरित नाटक बरवपी, नाटकिस्त उदेजे. नवें नवें आशेंञ्चो बरें आशेंवचो प्रेक्षक हें आशेता म्हणच्यांत दुबाव ना. चा.फ्रा.-च्या नाटकांक येंवचो लोका संखो, पाटल्या वर्सांनी ताच्या नाटकांक स्पर्ध्यांत मेळल्लीं बहुमानां हें रुजू कर्ता.

असले नाटक बरञ आनी खेळंव्क तर्भेती जाय तें वास्तवीक. तर्बेती दीव्क असलो मेस्त्री आसा पुण मेस्त्री मात्र पावाना. ताचे नाटक मात पावनांत; एक गृंथालय, सर्व भासांच्या नाटकांच्या बुकांची, त्या नाटकाक संबंध जाल्ल्या बुकांची, नाटकाची ध्वनी तशेंच वीडियो केसेटिंची गरज आसा.

****

छाप्याची चरित्रा

–वी. सिक्वेरा, बरोडा

("मांयगांव" – १ सपटेंबर १९८२ अंक्याचे कृपेन. हें नेमाळें आतां चलावणेंत ना)

छापो (प्रिंटिंग प्रेस्स) सोधून काडल्ली कीर्त चीनाक लाबता म्हणतात. चिनकारांनी क्री.श.८६८ इसवेंत पयिल्लें पुसतक छापल्लें आनी त्याच वेळार पिपिंग थावन प्रगट जाल्लें 'चायनीस कोर्ट गजेट' संसारांत्लें प्रथम पत्र अशें चरित्रेगार म्हणतात. चीना थावन, भौवशा आर्ब्यां मुखांत्र युरोपाक छाप्याची वळक जाली म्हणतात तरी ताका फावोती रुज्वात ना. कित्याक, पाश्च्यात देशांनी छापो देकल्लो पंद्राव्या शतमानांत आनी स्वतंत्र रितीन म्हळ्ळो वाद आसा.

जर्मनिंतल्या म्शेन्ज शहरांतल्या जोवान गुटेनबर्ग म्हळ्ळया एका सोनारान (गोल्ड स्मित) छाप्याचें संशोदन केलें आनी छापूंक जाय जाल्ली शायी (इंक) ताणेंच सोदून काडली. उप्रांत १४५६ इस्वेंत ताणे ३०० बायबल छाप्ले आनी छाप्याचे चरित्रेंत तो अमर जालो.

अशें एरोपांत छाप्याचें शोधन जातेच इटेलिंतल्या वेनिस छाप्याचें एक प्रमुख केंद्र जालें.

वेस्ट मिनिस्टर (इंग्लंड) हांगासर विलियम केकेसतण म्हळ्ळयान पय्लो छापखानो उघडलो. केकेस्टन इटेलिच्या कोलोन शहरांत छाप्याचें काम शिकल्लो. सुर्वेर लात्या भाषेंत चलोन आसल्लो छापो आतां इंग्लिषांत घुंवोंक लाग्लो. वर्सां पाटल्यान वर्सां पाशार जाताना युरोपंतल्या व्हड–व्हड वेपार केंद्रांनी प्रिंटिंग प्रेस्सां उभीं जालीं

वर्तमान पत्रांचो जल्मः

सोळाव्या शतमानाच्या मद्धात आव्देंत येरोपांत वर्तमान पत्रांनी जल्म घेत्लो. सुर्वेर वेपार–वयवाट केंद्रांनी वर्तमान पुसतक (न्यूस बुक्स) आनी उप्रांत वर्तमान पत्रां (न्यूस पेपर्स) प्रगट जालीं. क्रमेण १५६० इस्वेंत जर्मनिच्या शहरांनी आनी स्विजर्लेंडांत क्रमिक आंक्ड्यांची (क्रमानुसार) पत्रां परगट जालीं. जर्मनी थावन १६०९ इस्वेंत चार पानांचें "आविसा",

आनी 'स्ट्रोबर्ग' थावन 'रिवॅशन्स' अशें दोन वर्तमान पत्रां सराग प्रगट जालीं. सरिसुमार १६१८ इस्वेंत होल्लेंडांतल्या आम्स्ट्डाम शहराथाव्न इंग्लिष, फ्रेंच, डच आनी जरमन भासांनी हफताळीं पत्रां प्रगट जालीं.

उप्रांत १६२१ इस्वेंत इंग्लिष प्रेस्सांनी इंग्लेंडांत 'कोररिटो' म्हळ्ळें पत्र सुरु केलें आनी १६६० इस्वेंत इंग्लेण्डांत हेर हफताळीं पत्रां प्रगट जांव्क सुरु जालीं. 'लंडन गजेट' म्हळ्ळें सुर्विलें. 'ओक्सफर्ड गजेट प्रगट जाल्लें १६६५ इस्वेंत. हें पत्र हफत्यांत दोन पावटीं प्रगट जातालें.

खंचायी संग्तिन खंचायी आधुनिक पत्राक सहजल्लें जावन आसल्लें 'दी डेय्ली करेंट' हाची सुरुवात जाल्ली अट्राव्या शतमानाचे सुर्वेर (१७०२) आनी त्या वर्सा थावन आधुनिक पत्रां जलमोनंच आसात.

संयुक्त अमेरिकाक पावल्ल्या बेंजामिन ह्यार्रिस नांवांच्या ब्रिटिष पत्रकारान १६९० इस्वेंत 'पब्लिक अंकंन्सास बोत फोरैन ऍंड डोमेस्टिक' म्हळ्ळें पत्र काडलें. हें अमेरिकाचें प्रथम पत्र. केंबल नांवांच्या एका अमेरिकनान 'भोश्टन न्यूस लेटर' म्हळ्ळें पत्र १७०४ इस्वेंत सुरु केलें. 'पेन्सिल्वानिया' संयुक्त अमेरिकाचें प्रथम दिसाळें पत्र. रशियांत १७०३ इस्वेंत पयिल्लें पर्तमान पत्र प्रगट जाल्लें.

भारतांत छापो आनी पत्रां:

भारताक १५५० इस्वेंत जेज्वित मिशियोनरिंनी छापो हाडल्लो. तरी हांगासर धार्मीक लिखितां आनी पुस्तकां मात्र पोर्चुगीस, तमिळ, मलेयाळम आनी कोंक्णी भासांनी छापतालीं. मोघल रांयांच्या काळार देशांत थोडीं पत्रां झळकातालीं खंय. पुण सार्वजनिक पत्रां भारातांत आसा केल्ली कीर्त ब्रिटिषांक फावो जाता.

ईष्टिंडिया कंपेनी थावन निवृत जाल्ले व राजी दीवन भाग्र आयिल्ले वेक्ती इंग्लेंडांत प्रगट जांवच्या पत्रांपरीं हांगासरयी पत्रां प्रगट करुंक आशेले आनी वावुर्ले. तसल्या थोड्यां पयकी विलियम बोल्ट म्हळ्ळया निवृत वेक्तिन कल्कतांत १७७६ इस्वेंत एक पत्र काडूंक म्हिनत घेतली. तरी सर्कारान ताका पर्वणगी इनकार केल्ल्यान ताची म्हिनत तितल्यार संप्ली पुण, तेरा वर्सां उप्रांत कल्कतांत सन्वारा जनेर २९, १७८० इस्वेंत 'बेंगाल गझेट' म्हळ्ळया बारा इंचां लांबायेच्या, दोन पानांच्या, तीन वोळिंच्या हफताळ्या पत्रान जल्म घेतलो!

भारतांत हें प्रथम पत्र काडल्ली कीर्त जेम्स अगोस्टस हिकी म्हळ्ळ्या इंग्लिष वेक्तिक फावो जाता. जिणियेंत सबार पावटीं सल्वणी चाकल्ल्या, ईष्ट इंडिया कंपेनिच्या सर्कारी अधिकारी लागीं झगडल्ल्या, मोटव्या, अशिक्पी, गर्वी आनी रागिष्ट हिकी साय्बाची जीवन चरित्रा कुतूहलभरित तशें बिर्मतेची जावन आसा. त्या काळाच्या सर्कारी अधिकारिंनी हिकीक बरेंच धोस्लें. तीन वर्सांचे आवदे भितर ताचें पत्र 'जिवेशीं मारुन' हिकीक ताच्या देशाक (इंग्लेंडाक) पाटीं धांवडाय्लो. त्या उप्रांत हिकीन थंयसर आप्लें जीवन कशें सार्लें आनी संपय्लें म्हण चरित्रा सांगाना तरी, हिकीन ताच्या हरयेका कार्‍यांत सल्वणी आपणावन, निरास जावन संसाराक आदेव्स माग्लो म्हणतात.

हिकीन संसार सांडून दोन शतमानां उतर्तात तरी तो भारतांत पत्रगारिकेच्या चरित्रेंत अमर जाला. आज भारतांत चडावत हरयेका पत्राचो संपादक हिकीक वळ्काता. आनी, एकाच उत्रान सांग्चें तर, हिकी पत्रगारांक मोगाचो जावन आसा. हिकीच्या साहसा वर्वीं हांगासर भारतांत दोन विषेस संग्ती घडल्यो. पयल्यान, भारताक पत्रगारिकेची वळक जाली आनी छाप्याचो महत्व समजालो. दुसर्‍यान हिकी तसल्या हेर साहसी वेक्तिंनी पत्रगारिकेंत आसक्त दाकय्ली. परिणाम जावन १७८४ इस्वेंत 'कलकट्टा गजेट' उदेलें. त्या उप्रांतल्या दुसर्‍या वर्सा रिचर्ड जोन्सान 'मेड्रास कोरियर' प्रगट केलें. बोंबय थावन प्रगट जाल्लें प्रथम पत्र 'बोंबे हेराल्ड' (१७८९). हिकीन प्रगट केल्ल्या धा वर्सांनी भारतांत १५ वर्तमान पत्रां उदेलीं.

आज भारतांत शतमाना वयर आवदी संपयिल्ल्या पत्रांचो दाक्लो दिंवचो तर, 'बोंबे समाचार' (१८२०) म्हळ्ळें बोंबयंत्ले दिसाळें आनी इंग्लिष दयनिक जावन आसात. 'दी टायमस ऑफ इंडिया' (१८३२), कलकत्तांचें 'अमृत बजार पत्रिका' (१८६८), लक्नोंत्लें 'पायोनियर' (१८३२) आनी हेर. मद्रासांत्लें 'दी हिंदू' म्हळ्ळें प्रख्यात इंग्लिष पत्रयी शेंबर वर्सां वयर थावन जीवंत आनी बळिष्ट आसा.

सुर्विल्या काळार आतांचेपरी कोणायकी कितेंयी छापूंक हक्क नातल्लें. छापो परिपूर्ण रितिर सर्काराच्या आनी इगर्जिंच्या नैयंत्रणाखाल चल्तालो. दुसर्‍ये रितिर सांग्चें तर, छापो स्वतंत्र म्हळ्यार कितें म्हण नेणासलो. अट्राव्या आनी एक्णीसाव्या शतमानांत भारतांत तरी हिच्च परिगत आसल्ली. छाप्याचे कायदे नातल्ले. पत्रांनी छापल्लें अधिकारिंक कोडू लागल्यार ते

अधिकारी पत्रकारांची नीत करुन तांकां शिक्षा दिताले. एकेक पावटीं पत्रां बंद केल्लिंयी आसात. चडावत जावन पत्र छापच्या पयलें छापूंक येव्जिल्ले विषय अधिकारिंक कळंच्चें पट्टालें.

ब्रिटिषांनी हांगासर पत्रां सुरु केल्लीं जाल्ल्यान अधिकारिंनी तांकां ताळ पडानातल्या संपादकांक इंग्लेंडाक पाटीं वेचें जातालें. त्या शिवाय पत्रांनी छापचे चडशे विषय हांगासर आसच्या इंग्लिषांक आसक्त आस्चे चालू विशय जावन आसल्ले, देकीक, पार्लिमेंट रिपोर्ट, आर्मी रिपोर्ट आनी खब्रो. इंग्लेंडांत जांवची वैज्ञानिक आनी कैगारिकेची प्रगती पत्रांनी छापताली. थोड्या पावटीं विदेशी (ल्याटिन अमेरिका, युरोप आनी चीना). वाचप्यांचीं पत्रां, सामाजिक जाग्रातां (जनन, लग्न, मरण आनी हेर), फेशनांविशीं लेखना छापून येतालीं. मटव्यान सांग्चें तर, आतांच्यापरीं हरयेका संग्तिंक पत्रांनी अवकास नातल्लो. हाका प्रमुक काराण तवळचो संसार विग्यानिक अभिवृद्देक पावोंक नातल्लो. पत्रकारांक आतांच्यापरीं प्रत्येक तर्भेती मेळानातल्ली.

इत्लेंच न्हय, वर्तमान छापची रीतयीं वेगळिच आसल्ली. एकेक विषय व खबर एकेका वोळिंत वयर थावन सक्ला छापताले. आतांचे रितिंत थोडी बदलावण आनी सुद्राप आटापलां.

एका पत्रांत जेराल रितिन दोन संग्ती आटापून आस्तातः म्हणजे, खब्रो (न्यूस) आनी अभिप्रायो (वीव्स). अभिप्राय मुख्य जावन संपादकीय लिखितांनी आटापता. संपादकीय लिखितां पत्रांचो आर्सो जावन आसात. एका दैनिक पत्राचें आव्क फकत २४ घंटे तरी तांतूं आटापून आसल्ल्या अभिप्रायें निमत्तीं एक पत्र एका दिसान मरण पावाना.. जाव्येत, खबर बेळशेवन नास जाता; पुण अभिप्राय चड तेंपाक बाळवता–खब्रांपरीं वेगिंच आळवाना. शेक्ड्यार १५ मात्र संपादकीयां वाचतात खंय. पुण आपणाक सहज आसचो व आपणाचेर प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष रितिन परिणाम हाडची खंचीयी संगत संपादकीय लिखितांत आटापल्यार ती व्यक्ती जरूर संपादकीय लेखन वाचता आनी पत्राची अभिप्राय समजता. ह्या निमत्तीं संपादकीयाचे महत्व कळ्ता.

वर्तामान पत्रां जलमाल्ल्या सुर्वेर खब्रो विंगड आनी अभिप्रायेचीं लिखितां विंगड प्रगट जातालीं. ड्यानियेल डिफो नांवाच्या एका इंग्लिष

व्येक्तिन आपल्या 'दी रेव्यू' म्हळ्ळ्या पत्रार १७०४-ंत प्रथम जावन खब्रो आनी अभिप्राय लिखितां (संपादकीय लॅखनां) एकटावन, म्हणजे आतांचेबरी एकाच्च पत्रार छापून पत्रगारिकेंत नांव जोडलें. तशेंच सुर्विल्या पत्रांनी संपादकीय लिखितां अतांचेबरी एका विंगड पानाचेर छापिनातल्ले. संपादकीयाक विंगड पान अमानत केल्ली कीर्त 'नॉवा वेबस्टार' हाका फावो जाता. आनयेक संगत अशी आसा की त्या काळार संपादकीय एकाच्च व्येक्तीचें आस्तालें आनी तें कॉण बरयता म्हण वाचप्यांक कळित आसल्लें. पुण आतां तशें न्हय: व्हड व्हड पत्रांनी संपादकीय मंडळी आस्ता आनी त्या मंडळेंतले एक्टांय जावन तयार कर्तात संपादकीय.

छाप्याचीं थोडीं हक्कां:

विलियम क्याक्सटन हाणे इंग्लेंडांत छापखानो स्थापन केल्ल्या(१४७६) दोन शतमानां उप्रांत (१६९४) सत्राव्या शतमानाच्या आक्रेक प्रथम जावन अधिकारिंची ओप्पिगी/पर्वण्गी घेनास्तां छापचें हक्क पयलें इंग्लिषांक लाबलें.

छाप्या चरित्रेंत दुस्रें घडित जावन आसा ठिका कर्चें हक्क (राय्ट टु क्रिटिसायज). हें हक्क वेवेगळ्या देशांनी वेवेगळ्या वेळाकाळा प्रकार मेळोन आयलां. हें हक्क आप्णांव्क सबार लोक व्हावुर्ला, कश्टाला आनी त्याग जाला. ठिका करचें हक्क संयुक्त अमेरिकान पऱ्यांत मांदून घेतल्लें गेलेत्या शतमानांत.

आनी तिस्रो मय्ला फातर जावन आसा भात्मी हक्क-दी राय्ट टु रिपोर्ट. हें हक्क खंचायी देशांत आज पर्यांत संपूर्ण स्थापित जांवक ना. देकीक, पार्लिमेंटांतल्यो थोड्यो संगती, न्यायालयांतले थोडे विषय आसा तसे पत्रांनी छापूंक पत्रकारांक पर्वण्गी ना. देशांत्लीं सबार कायदे-कानूनां हाका आड येतात. पार्लिमेंटांतले विषय छापूंक इंग्लेंडांत १७७१ पर्यांत पर्वण्गी नातल्ली. अमेरिकाच्या पार्लिमेंटांत म्हणजे 'हौज ओफ रेप्रेसेनंटेटीव्स' ह्या आडळित विभागान १७८९ पर्यांत भातमीदारांक दार उग्तें करुंक ना. आनी सेनेटान भातमीदारांक स्वागत दिल्लो १७९५ इस्वेंत.

वेग्यानिक आनी कैगारिक अभिवृद्दे निमत्तीं आज संसारार वर्तमान पत्रां एळगेच्या तुदियेक पावल्यांत. संसारा भंवती घडच्यो सर्व संगती रेडियो

आनी टेलेविजना वर्वी कळित जातात तरी आय्कोवप्यांक आनी वाचप्यांक जाय्तें फरक आसल्लेवर्वी दीस पाशार जातां जातां पत्रांचें महत्व चडोनंच येता शिवाय उणें जायना. आशिया, आफ्रिका आनी दक्षीण अमेरिकाच्या राश्ट्रांनी नवीं नवीं पत्रां जल्म घेतें आसात. भारतांतच पाटल्या पंचवीस वर्सांनी शेंबरां वय्र नवीं पत्रां जल्माल्यांत आनी जलमोनंच आसात. एका हिस्पा प्रकार आज संसारार २० हजार दैनिक पत्रां आसात खंय.

(आयच्या छाप्याच्या आनी संपर्क माद्यमाचे प्रगती साम्कार हें लॅखन पर्नें दिस्ता व्हय तरी, कसलियी चरित्रा केन्नांयी पर्नी जाय्ना कित्याक ती (चरित्रा) जावन आसा बुन्याद प्रगतिची–सं)

****

क्रिस्तांवांक देशी नांवां

नांवां कसें दिताले:

'नांवांत कितें आसा?' अशें विचारलां कवी शेकस्पियेरान. तरी एका नांवांत जाय्तो मतलब आटापला. देकुनंच, भुरग्यांचीं व्हडिलां बाळशें भुंय पडच्या सबार दिसां आदिंच एक योग्य नांव विंचून काडच्यांत पुश्कळ तक्ली खर्चितात. चडावत जावन पेल्यांचीं अथवा सांतांचीं नांवां पळेवन, तांतलें आप्णाक सोभ्ता तें विंचतात. विंचताना, त्या नांवांचो नीज अर्थ कितें, त्या नांवांक अर्थ आसा या ना म्हळ्ळें चिंतून पळेनांत. थोडीं आप्ल्या सर्लेल्या मालघड्यांच्या नांवां पयकी एक विंचतात; आनी हेरां जसें आदीं इटेलिंत आनी स्पेयनांत भुर्गें जल्माल्ल्या दिसाच्या सांतांचें नांव दवर्ताले तसी पद्दत आदार्तात. सां जुवांव क्रिससोतम तवळच्या क्रिस्तांवांनी नांवां दवर्च्यांत वापरलेली रीत दाकवन म्हण्ता – बाळश्याक सांतांचीं नांवां दिंवच्या बद्लाक सबार दिवे पेटवन दवर्तात आनी त्या दिव्यांक नांवां दवर्तात आनी जो दिवो हेर दिव्यां प्रास चड वेळ झळत उर्ता ताचें नांव त्या बाळश्याक दवर्तात कित्याक तें बाळशें त्या दिव्यापरीं चड अवकाक वांचतेलें म्हणच्या पात्येणेक लागून. ही रीत तो खेंडतालो आनी तांकां उमेद दीवन म्हणतालो की तक्लेंत आयिल्लें कितेंयी नांव तुमच्या भुर्ग्यांक लाय्नाकात, मेल्ल्या माल्घड्यांक सैलाप करुंक तांचीं नांवां लाय्नाकात बगार भक्तिवंत आनी शेगुणांनी आनी देवाचे चाक्रेंत नांवांडिदक जावन गेल्ल्या सांतांचीं नांवां लाया.

नांवांचो जल्म:

सांतांचीं नांवां दवरुंक जाय म्हणताना त्या सांतांक कोणाचीं या कसलीं नांवां आय्लीं म्हळ्ळें सवाल विचारुंक येता. ह्या सवलाक सार्कीं जाप दिंव्क जाय तर आमी मनश्या कुळाच्या आरंभाथंय सोदनेची दीष्ट व्हरुंक जाय – म्हणजे, आदांव बापा थंय. 'आदांव' हें नांव त्या मनश्याक कित्याक आय्लें? त्या नांवाचो अर्थ पळेल्यार कळ्टा. 'आदांव, ह्या नांवांचो अर्थ 'जो पय्लो (the first one).

पयल्या तस्तामेंताच्या काळार आसल्लीं नांवां अर्था भरित जावन आसात आनी तीं त्या भुर्ग्याथंय दिसुल्ल्या लक्षणांचो या घुर्तांचो अर्थ

आटापतालीं. Nomina sunt omina नांवां जावन आसात लक्षणां (फितिसपणां) म्हण्येत. ह्या सांग्णे प्रकार पर्नो तस्तामेंत दाकयता त्यापरीं पेळेल्यार आम्कां कळोन येता की आदांव बापान जीं जीं रचनां पळेलीं तांच्या लक्षणांचो फरक/व्यात्यास वर्णुंच्या अथवा उचार्च्या अर्थार तांकां ताणे नांवां दवर्लीं. ताणें ताच्या धाकटया पुताक 'आबेल' म्हणून नाव दिलें. 'आबेल' म्हळ्यार 'स्वास'. भुर्गें भुंय पडल्ल्या फरा आम्कां त्या भुर्ग्या थंय दिस्चें मुख्य लक्षण कितें? स्वास चालू कर्चें. आदांवन्यी तें भुर्गें भुंय पडल्ल्याफरा पयल्याच पावटीं पळेलें, स्वास भाग्र भितर वर्तालें तें. देकून ताणे 'आबेल' म्हण एवेक सांग्लें. तें उतार तिणे त्या आपल्या बाळश्याक नांव जावन घट्ट धरलें.

नांवाचो दीस:

पुर्विल्या जुदेवां मधें भुर्ग्यांक नांवां दवर्चें हक्क आनी जवाबदारी ताच्या आवय-बापायची आनी चडावत आवयची. कुटमांतल्यो स्त्रीयो अथवा सेजारच्यो भुर्ग्याक फावो तें नांव सोदून काडून सांग्तालीं. अशें विंचून दिल्लें नांव चेर्क्याक आटव्या दिसा सिरकुम्सिजार (circumcision) करच्या वग्ता आनी चेडवाक तें जल्माल्ल्याच दिसा दवर्तालीं. जसें ग्रीक लोकाक आनी हीब्रू लोकाकयी एकच नांव दवर्ची रूड आसल्ली. इंग्लेंडांतयी एकच नांव दवरची पद्दत आसल्ली. लेकीन, क्रमेण कुटमां आनी कुळियो चड आनी चड जाताना, तांकां येकामेकाथावन वळ्कोंक सुलब जांवच्याक (आड नांवां) आल्कुंत्रां घेतलीं. इंग्लेंडांत एकच नांव दवर्ची पुराणिक पद्दत इंग्लिष राय-राणियांनी आजून चालू दवर्ल्या. (रोमांतल्या पाप-साय्बांनी तिच रीत आदारल्याशी दिस्ता.) पुण रोमन राय तीन चार नांवां पर्यांत घेताले.

परन्या सोल्यांतलीं नांवां:

परन्या सोल्ल्यांतल्या चरित्रेंत १७३नांवां आसात आनी त्या पय्की ६२ नांवांक अर्थ नांत, बाकिच्यांक आसात. क्रिस्ताच्या काळार आनी उप्रांतल्या तीन शतमानांनी क्रिस्तावांक बापतिज्म दिताना नांवां दिताले आनी तीं नांवां 'क्रिस्तांव नांवां' म्हणताले. जाल्यारी त्या नांवांक आनी पुरविल्या अनभावाडत्यांच्यां नांवांक भेद नातल्लो.अनभावाडत्यांच्या देवांचीं आनी देविंचीं नांवां क्रिस्तांवांक दिताले. तांचीं सर्व नांवां अर्था परमाणें विमरसून पळेल्यार तांचे इक्रा वर्ग या वांटे करूंक जाता. देकीक:

१. अनभावाडत्यांच्या देवांचीं (मर्कुरियूस, भाकुस, अपोल्लो, हेमोजेनेस,

डायाना आनी हेर)

२. समडतेच्यां काऱ्यांक आनी फितिसपणांक संबंद जाल्लीं (आगुस्तुस, ओप्टिसियुस आनी हेर)

३. अंक्यांचीं (प्रिमुस, सेकुंदुस, ओक्ताबियुस, सेंचूरियन आनी हेर.

४. मन्जातिंचीं (लियो, उर्सुला, ताव्रुस आनी हेर.

५. रंगांचीं (अल्बुनुस, रुफुस)

६. फुलांचीं (रोज, नार्सिस्पुस इत्यादि)

७. दिव्यांचीं–मार्गरेट, क्रिसांत्रुस

८. म्हयन्यांचीं (आप्रिलिस, जूनिया, जुलीयुस)

९. गांवांचीं (मवरुस, साबिना)

१० वयुक्तिक शेगुणांचीं (हिलारियुस, प्रोदेन्स)

११. चरित्रेंतल्या श्रेष्ट मन्श्यांचीं (सीजर, वर्जीलिया, कोर्वेलिया)

हांचे शिवाय पुर्विल्या क्रिस्तांवांनी क्रिस्ताचे समडतेक संबंद आसल्ल्या फेस्तांचीं, तत्वांचीं, शेगुणांचीं नांवां दवर्लीं. देकीकः नतालिस, पास्कालिया, रेदेंपुतुस, अनास्तासिया, अगापे, एल्सिस, आइएरिन इत्यादी.

सांतां भक्तांथाव्न नांवांः

क्रिस्ता उप्रांतल्या सुर्वेच्या तीन शतमानांनी वयर सांगल्ल्या वर्गाचीं नांवां दवर्ताले आनी सांगाताच देवोत भक्तांचीं, मार्तिरांचीं, पात्रियार्कांचीं आनी प्रोफेतांचींयी नांवां दवर्ताले. पुण साख्यिण मायेचें आनी आपस्तलांचीं नांवां घेवूंक चालू केल्लें चवत्या शतमानांत मात; कित्याक म्हळ्यार आंक्वार मरी आनी आपस्तल ऊंच वर्गाचे सांत म्हळ्ळ्या अबिमानाक लागून. तांकां तवळचे क्रिस्तांव देवा उप्रांत वर्तो मान दिताले आनी तांचीं नांवां लेगून पवित्र म्हणुन लेक्ताले. आयरलेंडांत तांचे भाषेंत 'मुयिर' (Muire) हें नांव फकत देवाच्या आवय्क म्हणोन रक्षित दवर्लां. स्पेय्न आनी इटेली गांवांनी तिचे थंय आसच्या विषेस देवासांवांक लागून लोक तिच्या फेस्ताचीं नांवां आपल्या भुग्र्यांक दवर्तात. दृष्टांताकः कोसेसांव, आसेसांव, दोलोरेस, मर्सी इत्यादी.

चवत्या शतमानांत आनी उपरांत आपस्तलांचीं नांवां सराग दवर्चीं पद्दत चालू जाली. तांचेपयकी सां। जुवांवंचें नांव लोकाक चड खाय्स जातालें,

काराण, तो जेजूक आनी मरियेक अधिक मोगाचो जावन आसल्लो देकून म्हण्ता अलेक्स्जांड्रियाचो सांत डायोनी पियुस.

अशें क्रिस्तांवांनी सांतांचीं नांवां घेंवची पद्दत चालू केल्या उप्रांत त्या नांवांचो मूळ अर्थ लिपोन गेलो आनी लोकाक त्या नांवां थंय भक्त आनी आकर्शण भोगल्ल्याचें काराण जाव्न आसा त्या नांवाच्या अर्थाक लागून न्हय बगार त्य नांवाच्या सांता या सांतिणेच्या विषेस देव भक्तेक, शेगुणांक, पवित्रायेक लागून.

इगर्जमातेची ताकेद:

भुर्ग्यांक सांतांचिंच नांवां दींव्कजाय म्हळ्ळो इगर्जमातेचो कानून-काय्दो ज्यारियेक आयिल्या जायत्या वर्सां आदीं थावन ही पद्दत पाळूंक जाय म्हळ्ळी वत्ताय या ताकेद आसल्ली. शिवाय, पुराण्च्या देवांचीं वायट अर्थ आस्चीं नांवां दवरुंक नजो म्हण आडवारल्लें. सांतांचीं नांवां दवर्चो इरादो जावन आसल्लो कितेंगी म्हळ्यार त्या सांताच्या जिणियेचो पाटलाव करचो, ताचे शेगूण आदार्चे, कुडी अतम्याच्या गर्जांनी तांची मजत आनी अनवारांनी तांचे ससायेन बचावी जोडचो.

नांवां दिंव्चो संदर्भ:

क्रिस्तावांक नांवां बाप्तिज्मावेळार दिंवची रूड केदना सुरु जाल्ली तें स्पष्ट कळित ना. पुण बाळश्याक बाप्तिज्म दिंवची जेराल पद्दत चालू जाल्ल्या तवळथावन ती आज परयांत चलत आयल्या. आदीं प्रायेस्त कन्वेडतर जावन बापतिज्म घेंवचेवेळीं तांकां नवें नांव दिताले सांगाताच आदलें नांव रद्द करिनातल्ले. देकीक: ब्रिटिष राय- केडवाल, नांवाचो कन्वेडतर जातेच ताका पापा सेर्जियुसान रोमांत बाप्तिज्म दिल्लो. दिताना ताका पीटर म्हण्चें नांव दिलें. मागिर तो राय रोमांत अंतर्लो. ताका निकेपिल्ल्या फोंडाचेर ताचीं दीनयी नांवां बरवन घाल्लीं आसात.

नवीं नांवां क्रिज्म दिंवच्या वेळारी दिताले, आतांयी दितात. पुण चडावत नांवां दींवक सांगल्लो संदर्भ बापतिज्माचो; कित्याक तो जावन आसा पय्लो सक्रांमेंत क्रिस्तांव जिणियेचो. क्रिस्तांव समडतेचो भोव आदलो सांत बाल्सामुस आपल्या लिखितांत सांग्ता की ताच्या बापान दवरल्लें नांव 'बालसामुस' पुण मागिर ताका बापतिज्मा वेळार दिल्लें पवित्र नांव 'पीटर.' तरी सांतांच्या तारीक पट्टेर (केलेंडर) ताचें आदलेंच नांव दाकय्लां,

बापतिज्माचें नांव ना!

इंडियन क्रिस्तांवांचीं नांवां:

इंडियांतल्या कथोलिक इगर्जमातेक लग्ती आसच्या चरित्रेंत पळेल्यार तेनकांत (दक्षिणांत) सीरियन क्रिस्तांव सीरियन भाषेच्या उच्चारां परीं सांतांचीं नांवां दवर्ताले. पोर्तुगेज येवन कन्वेडतर केल्ल्या क्रिस्तावांकयी सांतांचीं नांवां दवर्ताले. तीं नांवां देशी रुपार दीनातल्ले पुण त्या गांन्च्या भाषेंत उचारोंक जाय सार्कें थोडी बदलावण कर्ताले. तिच पद्दत पोर्तुगेजांनीं कन्वेडतर केल्ले नोडतेर (ईष्ट इंडियन) आदार्ताले. अशें मंग्ळुरगार, गोंयकार आनी नोडतेर पोर्तुगेजांचीं नांवां घेवुन आपापल्या भासांनी उच्चार करुंक जाय सार्की थोडी बद्लावण कर्ताले. देकीक: पीटर म्हण्चें नांव नोडतेरान मराठींत 'पेद्रिया' केलें, गोंय्कारान आनी मंग्ळुरगारान 'पेद्रु' केलें. जो आज (जोन), हें पोर्चुगेज नांव नोडतेरांक 'जांव्डु' जालें आनी गोंयकारांक आनी मंग्ळुरगारांक जुवांव जालें. अशें, आमी फिंर्गी नांवां आनी तिंयी अर्धीकुरीं बदलून घेंवचीं पळेवन इतर जातिंचो लोक हास्ता मात न्हय त्या नांवांचो मूळ अर्थ सय्तयी पिडच्चार जाता. ही पाड सवय सोडूंक अथवा तिदवून घेवूंक बरी न्हयंगी म्हळ्ळें सवाल उबजाता.

चडावत सांत–सांतिण्यो एरोपी गांवांतल्यो जावन आसल्ल्यान तांचीं फिंर्गि नांवां आसा तशीं आमी घेंवच्या बदलाक आमच्या प्रती एका भाषेच्या उच्चाराक ताळ पडाशें तीं भाषांतर केल्यार बरें न्हयंगी म्हळ्ळें सूचन आसा. आज काल हें सूचन आम्कां पसंद आसा आनी तें कार्यांतर कर्चें मनयी आसा आनी आतांचो हो वेळ योग्य जाल्लो. पुण तीं नांवां हिंदुस्थनाच्या सर्व भाषांनी बदलूंक साध्य ना तर उपाव कसलो? आसा एक. आमच्या हिंदुस्थानांतल्या चडउणे हर एका भाशेक संस्कृत भाषेंतल्या सब्दांचो उपेग आसा. आनी ती हिंदूशास्त्रांत वापर्लेली जावन आसा – आमी क्रिस्तांव लातें व ग्रीक वापारतांव तशें. त्या पासून आमी आमच्या सांतांच्या नांवांचो अर्थ संस्कृत भाषेंत तर्जुमो करुंव जाल्यार आम्कां योग्य जाल्लीं देशी नांवां मेळ्तलीं. मात्र न्हय, तीं आमच्या इतर समडतेच्या लोकाक मेच्वतेलीं.

आमच्या सांतांचीं नांवां संस्कृत सब्दा मारिफात देशी रुपाक बदली कर्चें सूचन कांय उडतें या नवीन न्हय. इंडियन इगर्जेची चरित्रा पळेल्यार हें सूचन २०० वर्सां आदीं कार्यांतर केल्लें दिसून येता. फादर कोन्सतांजो (कोन्सटेंट) बेस्टी ह्या नांवांच्या जेज्वितान मधुरा जिल्ल्यांत आपलें मिसांव

प्रगटल्ल्या वेळार आपलें बापतिजमाचें नांव कोन्सतांजो आसल्लें संस्कृतांत तर्जुमो करुन 'धैरियानाथन' म्हणोन बदिललें. (कोन्स्टेंट = थिर रांवचो मनीस =धऱ्याधिक मनीस= धौरियानाथन.) हो जेज्वित तमिळ कवी जावन नांवाडल्लो. पुण देशी नांवां क्रिस्तांवांक दिंवची पद्दत सुरु केल्ली ताणे न्हय बगार ताच्याकी आदीं – म्हण्जे सोळाव्या शतमानांत फादर रोबर्ट दे नोबिली हाणे सुरु केल्ली म्हणतात. क्रीस्तांव समडतच देशी पद्दतेंक बदलूंक ताणे आपली जीण खर्चिल्ली खंय. क्रिस्तांवांचीं मागणीं, पवीत्र पुस्तकां आनी लितुर्जीक कार्यीं ताणे संस्कृत पद्दतेक बदिललीं; आनी आपणे सन्यासिचो वेस घेतलो. ब्राह्मणांपरीं ताणे मास खांव्चें आनी आमाल सेंव्चें रावयलें. उद्देश – हिंद्वांक क्रिस्तांव समडत मेचवाशी कर्चो. अशें म्हणतेच क्रिस्तांव नांवांक संस्कृतेचो वेस दिंव्ची पद्दत ताणेंच सुरु केल्ली जावन आस्येत.

आजून मधुरा आनी मैसूर प्रदेशांतले क्रिस्तांव देशी नांवांच वापार्चें आम्कां दिसून येता. थोडीं नांवां तमिळ आनी थोडीं पुराणिक कन्नड भासांनींयी आय्कोंक मेळटात.

देकीक, हीं नांवां पळेया:

आंद्रू = बल्वोद्रा (संस्कृत) = बळिष्ट

बोनिफास = नल्लप्पा (तमिळांत नल्ल = बरो = बरें कर्चो)

क्लेमेंत = संताप्पा (तमिळ), काकूळदार

कोन्सटेंट = धैरयानाथन = (संस्कृत)= थिरासणेचो

दोमिनिक=स्वामीनाथन (संस्कृत) = सायब

हिलरी = आनंद = खुशली

जोन = अरुळ (तमिळांत अरुळ म्हळ्यार 'कुर्पा' = कुर्पेचें देणें)

मार्सेल = गुरुस्वामी (संस्कृत) सैनिक

पाव्ल = सीनप्प (तमिळ) सण्णप्पा (कन्नड) = ल्हान मनीस

पीटर = रायप्प (कन्नड आनी तमिळ) तमिळांत राय = फातोर.

ह्या वयल्या दृष्टांताक पळेताना आमचीं क्रिस्तांव नांवां देशी रुपार बदिलल्यार तीं नविंच या उडितं तशीं दिसनांत. तशेंच हिंद्वांक आसात तीं नांवां इंग्लिष या लात्या भाषेंत तर्जुमो केल्यार तांतलीं चडावत आमच्या क्रिस्तांव नांवांक बदली जातात.

अशें म्हणताना हीं हिंद्वांचीं नांवा आम्कां क्रिस्तांवांक योग्य जांव्चीं न्हय. दाक्ल्याक, तांच्या देवांक, देविंक आनी पुरणांतल्या वीरांक आस्चीं तीं. तांचो अर्थ पळेल्यार तिंयी भोव साधीं, म्हणजे वनन्याचीं. उदाहरणाक: राम=सोभित, कृष्णा=काळो. गौरी=धवी; तरी तीं वाप्रुंक तिं नांवां तांच्या देवां आनी देविंक सृष्टायिल्लिं. आमी वाप्रूंक फावो ना.

त्याच प्रमाणे सक्ला दिल्यांत तीं नाांवां आमी घेवूंक फावो न्हय बगार तांच्या अर्थां पर्माणे तीं देशी भासांनी तरजुमो करुंक सुदा जाय्नांत.–

बरटाम	=	धवो पाकीसाळो
क्लोडियस	=	थोंटो
डेनिस, डायनिसियस	=	वाय्नाचो देव
जोनास, जोन्हा	=	पार्वो
जुलियस	=	जुलियूसा थावन उबजाल्लो.
लूसियन	=	लुसियना थावन उब्जाल्लो
सेसिलिया, सेसिली	=	गयऱ्या दिष्टिचें
सिंतिया	=	सिंतिय पर्वतालाग्चें
माग्देलेना	=	माग्देला गांवचें
मरियान	=	मेरी आनी अन्ना
ओफेलिया	=	सरोप
साबीना	=	साबीना गांवचें
उर्सुला	=	बाय्लें आस्वेल
सिप्रियन	=	सैप्रस गांवचो
लिडिया	=	लिडिया गांवचें
मैकल	=	देवा सार्को कोण?

आमच्या वाचप्यांच्या जाणवाये खातिर आमच्या क्रिस्तांव नांवां पय्की तर्जुमो करुंक जांव्चीं थोडीं (पुरुषांचीं आनी स्त्रीयांचीं) नांवां विंचून तांच्या

अर्थां प्रकार देशी नांवां दिल्यांत:

पुरुषांचीं:

क्रिस्तांव नांव	अर्थ	संस्कृत (देशी नांव)
आरोन	उंचलो	उन्नत
आब्दियेल	देवाचो चाकोर	देवदास
आबेल	स्वास	प्राण
आब्रांव	संततेचो बाप	जानक
आडोल्फ	कार्भारी मानेस्त	महावीर
आलबर्ट	नांव वेल्लो	प्रसिद्द/महायिस
अलेक्सांडर	लोकपालक	लोकपालक
आल्फ्रेड	बरी बूद सांग्चो	सुमंत्री/सुसाचिव
आलफोन्सो	कबूल करचो	सहामत
आल्विन	सक्डांक प्रितिचो	सर्वप्रिया
आंब्रोज	मरण नातल्लो	अमृत
आंद्रु	बळिष्ट	पुरुषोत्तम
आंतोन	आमोलिक	अमूल्या/प्रासास्या
आर्चिबाल्ड	विषेस धय्राधिक	महाशूर
आर्थर	वरतो	महाकुलीन/महाकुळ
आगस्तस	श्रेष्ट साय्ब	महेश्वर
ब्यापटिस्ट	स्वच्च करचो	पावन
बार्थोलोमिव	झुजारी पूत	रणप्रिया
आपोल्लो	सुरयो	दिवाकर, प्रभाकर
बेजिल	रायाळ	राजय्या
बेनेदिक्त	भागी	धन्यवंत
बोनिफास	धर्मिष्ट	हिताकर/उपकारक
ब्रूनो	गेंदो	कपिल
सीजर	निळश्या दोळ्यांचो	निलाक्षा, निलानयक

चार्ल्स	बळादिक	बालाधिक/बालावन/धिरात्म
क्लेरेन्स	काक्ळुदार	करुणाशील, दयाशिल कृपाशील
कोन्त्राड	थिरमनाचो	निस्राया
कोन्सतांतिन	धृड सभावाचो	धृडात्मा

स्त्रीयांचीं:

आदेल, आडेलैड,आदेलिया, आडेलीना आलीस=रायाची धुव = कुमारी

आगाता	दयाळ	सादया/दयावती
आग्नेस	निस्कळ	सती
आलेक्सांड्रा	पाळोक	लोक पालकी
अमॆलिया	चटुवटिकेचें	आनालासी
एमी	प्रीतीपात्र	प्रिया/कांता/कामनिया
आंजेलिना	सोभित	सुंदरी, कांता
आन्ना	कुरपा	कृपा
आंतोनिया/आंतोनिना	मोलाधिक	प्रासास्य
आगुस्ता	साख्रिण	महेशवरी
आव्रोरा	सकाळचो उज्वाड	अरुणा
बियात्रिस	सुख दिंवचें	सुखाकरणि/सुखादायिनी
बेनेदिक्ता	भागी	कल्याणिनी
ब्लांच	धवें	गौरी, सुची
बेरता	रुपेस्त	सुंदरी
ब्रिजित	त्राण	सबला
केरोलिन, चार्लेट	बळिष्ट	प्रभला
सिलेस्तिन	स्वर्गीय	दिव्य
क्लारा, क्लारिस	पर्जळीक	सुप्रभा, भास्वती
क्लेमेंतीन	साधें	कोमल, सुशीला
डायना	देवी	देवी, भाग्वती

दोरोतिया	देवाचें देणें	दॅवा प्रसाद
इडित	आनंद	आनंदिनी
एडना	धादोस्काय	रमणी, मधुरा
एलियानोर, हेलेन,एल्ला, एलेन, नोरा = उज्वाड		प्रभा,कांता,कांती
एलिज, एलिजाबेत	देवाची भक्ती करचें	दॅव भक्तिण
एल्वीरा	धवें	शुक्ला, श्वेता
एमेलिन,एमिली,एम्मा	कष्टी	कर्मशीला
एस्तेर	नेकेत्र, अदृष्ट	तारा, सुभागिनी
एव्लालिया	बरें उलवणें	मधुभाशिनी
एनफ्रेम्रीया	शाभास्केचें	सुकीर्ती
ईवा, ईव्लिन	जीव	संजीवनी
पुरुषांचीं:		
क्रिस्पिन/क्रिसपियन	कोंग्र्या केसांचो	कुरळकेस
कतवर्ळ	प्रकाशीत	महायास
सिरील	पद्वेदार	ईश्वर
साय्रस	सुर्यो	भास्करा
दानियल	दैवि मुन्सुब	पर्माधक्षा
दारियस	रक्षण कर्चो	रक्षका
दाविद	प्रीतिचो	वल्लभा
डोनाल्ड	गंभीर, प्रमुक	अभिमन्यु
एडमंड/एडवरड	आस्तिचो राक्वली	धानापालक
एडवीन	आस्तिदार	धनांजय
एग्बर्ट	तल्वार श्रेष्ट	खड्गायस
एल्ड्रेड	भिरांकुळ	भीमा, भीषणा
एम्मानवेल/मान्वेल	दॅव आम्चेथंय	सहदॅव
एनोक	अरपिल्लो	निक्षिप्त
एरिक	ग्रेस्त, धीर	श्रीमन,धारा

एवझिन	श्रेष्ट जल्माचो	महाकुल
फेलिक्स	सुखी	भाग्यावान, सुभाग
फ्रान्सिस	अजादी, स्वतंत्रीया	अनिरुद्द
फ्रेड्रिक	समाधानेचो राय	शांतराज
जॉर्ज	रैत	कृषीवाल, खेत्रपती
जेराल्ड	भाल्ये सार्को घट	शूलबल
ग्रेगरी	जागृतेचो	सावदान
गुस्तावस	झुजारी	महावीर
गिलबर्ट	नांवाडिदक	महायास
हेराल्ड	चांपियन, सॅनापती	विक्रांत, सेनापती
हर्बर्ट	सैनाचो आनंद	सॅनायस
हेनग्री	घराचें मस्तक	गृहपती, कुलपती, प्रासन्ना
हिलरी	खुशली, सुखी	हर्ष, सहर्शा
ह्यूबर्ट	पर्जळीक अतम्याचो	भासुरात्मा, प्रभात्मा
ह्यूग, हूगो	मत, आत्मो	मानु
इग्नेशियस	उमेंद्वंत	उतप्प, तॅजस्विन, आग्नेया
इजाक	हासो	हसन्मुखी
जोन	देवाचें कुर्पेभरित देणें	दॅवदत्ता, दॅव प्रसाद
जेरोम	पवित्रनांव	पवित्र नामा
जॉब	दुकेस्त	दुखित

जोसेफ जुजे= फ्रोफेत (आदॅशक), प्रोफेतांचो दॅव (सिद्दॅव), जनतेचो दॅव (जनदॅव), संतत उतपन्न कर्णार (संयोजक)

जोशुआ	साल्वसांवचो दॅव	मॉक्ष दॅव
जोसिहा, जोसियस	सोमियान दिल्लो	स्वामिदत्त
जूलियस	मॉव केसांचो	मृदुकेश
जुस्तिन	नितिदार	न्यायवर्ली
लेनल्यॉट	धाक्टुलो आंज	दॅवदूत

लोरेन्स	कुर्वार केल्लो,	यशस्वि, प्रख्यात
लाजरुस	देवान मजत केल्लो	देव सहाय
लियांडर	सिंहकास्ताचो मनीस	नरसिंह
लियोनार्ड	सिंहापरीं धय्राधिक	सिंहासुर, सिंहबळ
लीनस	रंगीन केसांचो	उमकेश
लायोनेल	तर्नें सिंह	सिंह कुमार
लुविस	धय्राधिक सैनिक	वीरसेन
लूसियस	सकाळिं जल्माल्लो	अरुनाज
मार्टिन	झुजारी	रण प्रिया, रणरागा
मार्कुस/मार्सेल	मंगळ गृहाचो	रणज
मेथ्यू/मथायेस	देवाचें देणें	ब्रह्मादाना, देवदाना
माव्रिस	सावळो / काळो	कृष्ण/ शामा
मोजेस	तारोक	तारक, लोक रक्षक
निकलस	लोकाची जीक	लोक विजय
नतानियल	देवाची काणिक	देवदान
नोयेल	क्रिसमस	क्रिस्तजल्मा
ओस्मंड	देवान सांबाळचो	स्वामी रक्षणान
ओस्वल्ड	देवाची सत्ती	देव प्रभावा
पेट्रिक	श्रेष्ट	आर्या, आर्याजण
पेरेग्रिन	पर्की	अन्यजण
पीटर	खडाप	प्रस्तर, पाशन
फिलिप	घोड्या प्रेमी	अश्वप्रेमी
पियुस	देवोत	धर्मशील, धर्मात्मा
स्त्रीयांचीं:		
फेसिलिया	सुख	आनंदी
फिदेलिया	विश्वासी	पतिवृत
फ्लोरा	फुल	कुसुमा, पुश्पा

फ्लोरेन्स	फुल्तें	प्रफुल्ला
गर्टी–जेत्रुद		कुंती
ग्रेस	उपकार	प्रसाद
हेरियेट, हेरियेट्टा	घराची व्हडिल्न	गृहेश्वरी
आय्डा	देवा सार्कें	देवासम्म, देवातुल्या
आय्रिन	समदानी	शांती
इज्बेल	देवाची भक्ति करचें	देॅवभक्तिणी
जेॅन, जोन,जीन, जेनेट, जुवान – देवाचें देणें		देवादत्त, देॅवकृपा
जोसेफिन	प्रोफेतांची देॅवी	सिद्दॅवी, जनदेॅवी, प्रेॅशिता
जूडित	होग्ळिकेचें	प्रासस्या
जुलिया,जुलियेट	मॉव केसांचें	मृदुकेॅशी
जुस्तिना	नितिवंत	न्यायशील
लिल्लि, लिलियन	लिल्लिफुल	पदमिनी, नलिनी
लुविज (लुविजा)	धय्र्याधिक झुजारी	वीरसेॅना
मेॅबल, अमाबेल	प्रितिपात्र	कांत, वत्सला
मार्गरित	पोव्ळें	मुक्त
मेॅरि	खताविण	निर्मल
मातिल्डा	नाय्किण	नायिका
फिल्लिस	पाच्वो ताळो	हरित्सका
प्रिसिल्ला	प्रायेस्तशें	अल्पत्सिरा
रेबेका	अती सोभायेचें	मनोॅरमा
रोॅज, रोॅजा, रोॅजालिन	गुलोब	जपा
रूत	सोभाय	शोॅभा
सेलोम	समधानी	शांता
सारहा	रायाची धुव	राजकन्या, कुमारी
सेलीना, लीना	चंद	चंद्रा, इंदु
सिबिल	फ्रोफेतिण	आदेॅशकी

सोफिया	बुद्धंतकाय	बुद्दी, विवेकिनी
स्तेल्ला	नेकेत्र	तारा
सुजान, सुजान्ना,तियोदोरा	लिल्ली	नलिनी, कुमुदिनी
तियोदोसिया	देवाचें देणें	देवप्रसाद
विक्टोरिया	जयत	विजय
वाय्ला, वाय्लेट	वाय्लेट रंग(जांब्ळी रंग)	पातला
वर्जीनिया	आंक्वार	विशुद्द
विल्लेमिना	पालक	धीरपालिका, रक्षत्री
विन्निफ्रेड	समादानी	शांताप्रिया

(गर्जेचो शहरो:

ह्या लॅखनाचो मूळ लॅखक मानेस्त चार्ल्स कुवेल आनी अनुवादकः "जोस्या"

हें लॅखन १९६२ इस्वेंत 'मित्र' हफ्ताळ्यार सांक्ळेक्रमार प्रगट जाल्लें. आतां हें पत्र बंद जालां आनी कोणालागीं विचार्यां म्हळ्यार आमकां कसलेच विवर/विळास कळितनांत.

तरी पुण ह्या लॅखनांतली माहेत आनी जाण्वायेचें भंडार इतलें आसा– की आमी बऱ्या उद्देशान कसलियी बर्पिनिशीं पर्वणगीनास्तां, आसा तशें छापलां. संबंद जाल्यांनी आमकां सुदार्सिजे, माफ करिजे.

आमचो उद्देश इतलोच – 'अमर कोंकणी' वाचप्यांक कांय तरी नवी माहेत दिंवची आनी तसली माहेत हांतूं धाराळ आसा.)

धन्यवाद.

--संपादक)

****

हव्यास जाणवायेचो आनी फाय्द्याचो

–वी.ऐ.पिंटो

(संपादकाचो श्हरोः हें लॅखन वाचतेच हाचो जिनोस वेग्ळोच म्हण तुमकां भोग्तेलें सहज आनी सासांगाताच एका संसोधिक शण्मासिकांत ह्या बरपाक स्थान कसो म्हळ्ळें सवालयी उट्टेलें. ह्या अंक्यांत आमी एक ल्हानशी घुंव्डी घेतल्या. तुमी मांदतेल्यात–गी, हर अंक्यांत विंच्णार संसोधिक लॅखनां लाबचीं त्रासाचो वाव्र. तरी पुण कोंकणी साहितांत आनी पत्रिकोद्यमांत विविदाय/जाणवाय जायती आसा आनी १९६१ थावन सय्त कानडी लिपियेंतल्या कोंकणी नेमाळ्यांनी असलीं विभिन्न कालेतिचीं बरपां प्रगट जातालीं म्हळ्ळी संगत खरी. त्या मट्टाक आनी मापांत हें लॅखन हांगासर सार्केंच बस्ता म्हळ्ळी पात्येणी संपादकाची.

तुमच्यो अभिप्रायो कळयात.

हें लॅखन दसेंबर १९६१ इस्वेंत 'मित्र' पत्रार प्रगट जाल्लें. हें नेमाळें आतां चलावणेंत ना आनी मूळ लॅखकाचो संपर्क आमकां लाब्लो ना. तरी ह्या मुकांत्र आमी तांकां धन्यवाद पाटय्तांव आनी शिणूंक नजो म्हण विनती करतांव)

"एक तर्नाटी स्त्री आपल्या नेस्पा–कुडाक टप्पाल चिटिंनीं विणल्लो पडदो (a curtain made of postal stamps) तयार करुंक सोदता जाल्ल्यान, कोणयी उदार मनाच्यानी वापरल्ल्यो या ताका उपेगाक पडानातल्ल्यो टप्पाल चिटी म्हाका पावित करीत तर व्हड उपकार जातोलो. येदोळ पऱ्यांत म्हज्या सयऱ्यांनी आनी ईष्टांनी दाडून दिलल्यो १६००० टपाल चिटिंचो संग्रह म्हजेलागीं आसा तरी हो संखो पावाना देकून ही विनती"(तिचें नांव आनी विळास)

हें जाग्रात १८४१ इस्वेंत 'दी लंडन टायम्स' पत्रार आयिल्लें पळेवन आख्खें लंडन शहर विस्मित जालें कित्याक हें जावन आसल्लें पय्लें जाग्रात तप्पाल चिटिंचो वापर १८४० इस्वेंत सुरु जाल्या उप्रांत!

पुण चरित्रा आम्कां सांग्ता – 'जुवांव बर्क' नांवांचो इंग्लेंडाचो रिसीवर जनरल १७७४ इस्वेंतच ड्यूटी स्टॅंप्स म्हळ्ळ्यो चिटी जमो कर्तालो म्हण. पुण त्या तेंपार टप्पाल इलाख्यान चिटी वापरुंक सुरु करुंक नातल्लें.

पुण, १८४१ इस्वे उप्रांत इंग्लेंडांतल्या ग्रेस्त तशें दुबळ्या स्त्रीयांक ह्यो चिटी जमो कर्चें एक कसब ज़ावन गेलें. तवळ राज्वट चलवन आसल्ल्या हेन्री आटव्या रायान राणियेचें शिरस्स आसल्ल्यो चिटी वापरूंक व जमो करुंक नजो म्हण खडख काय्दो घालो जाल्यारयी त्या चिटींक चड खाय्स आसल्लो म्हण "पंच" म्हळ्ळें सर्कारी पत्र सांग्ता.

टप्पाल चिटी जमो कर्चो हव्यास आजकाल सगळ्या संसारार विस्तारला. इगर्ज मातेच्या व्हडिलां थावन सर्कारी हुद्देदारांक आनी हेर कामागारां थावन इस्कोल शिकच्या विद्यार्थिंक लेगून ही एक पिसाय जावन गेल्या. १९५९ इस्वेंत मेयांत काडलेल्या लेका परमाणे संयुक्त अमेरिकांत इक्रा मिलिया लोक हें कसब कर्तास्ताना, तें एका थराच्या आदायाचेंयी जाल्ल्या निम्तीं, इंग्लेंडांत एका वर्सा धा मिलिया पौंडांच्यो चिटी विक्रो जातात म्हण कळोन आय्लें. १८४१ इसवेंत त्ये स्त्रीयेन इस्तिहार फाय्स केल्ल्या तेदाळा फकत दोन थरांच्यो चिटी चलावणेंत आसल्ल्यो आस्तां आतां २५०,००० थरांच्यो चिटी संसारार वापरतात मात्र न्हय बगार २५०० नमुन्यांच्यो चिटी हरएका वर्सा छापतात म्हण चरित्रा सांग्ता. तशें जाल्ल्यान आजकाल्चे चिटी जमो कर्णार एकेका नमुन्याच्यो एकेक चीट दवरतात शिवाय आदलेबरी चडीत दवरिनांत म्हळ्ळेंयी संसारान मांदुन घेतलां.

टप्पाल चिटी जमो करच्या कामांत अधिक नांवाडल्लो संस्थो जावन आसा 'दी ब्रिटिष रोयल कलेक्षन' म्हळ्ळो. ह्या संस्थ्यान फकत ब्रिटिष राश्ट्रांच्यो आनी इजिप्ताच्यो चिटी जमो करुन ६० पानांचे ३३० बूक करुन दवर्ल्यात म्हळ्यार कोणेंयी आय्कोन विज्मित जांवचेंच सय. आनी ह्या विषांत लंडनांतल्या 'दी रोयल फिलाटेलिक सोसायिटी'न धा हजार बुकांचें वाचनालय उघडल्या.

टप्पाल इलाखो जावन आसा चरित्रे तितलोच पर्नो या तिच्याच प्रायेचो. पर्सियांत प्रारंब जाल्ली ही टप्पाल इलाख्याची पद्दत पळेवन 'चरित्रेचो बापय' म्हण नांव वेल्ल्या 'हेरोडेटेसान' त्या तेंपार लिखल्ले. 'धुंव्री व पावस, धग वा हिंव, काळोक या उजवाड हाका खंचाकी भियेनास्तां वेळा पर्माणे खंचायी अन्वारांत काम करता जाल्यार तो एकच्च टप्पाल इलाखो.' हिंच उत्रां जायत्या टप्पाल आफीसांच्या दारांचेर बरवन घाल्लीं वाचूंक मेळ्तात म्हण इतिहास आमकां सांग्ता. पुण हो इलाखो पर्नो व आदलो जाल्यारी चिटी चिड्कांच्ची पद्दत उप्रांत्ली म्हळ्ळें विस्रोंक नजो.

येदोळ म्हणासार हाचे विशांत थोडी माहेत आमी वाचून घेत्ली. आतां, ह्यो चिटी वाप्रुंक सुरु केल्ल्यो कोणे म्हळळें आमी समजोन घेना जाल्यार ही माहेत व्यर्थ. १८३७ इस्वेंत बर्मिंगह्याम नगरांतल्या सर रोलेंड हिल्ल म्हळ्ळ्या एका इस्कोल मेस्त्रिन 'पॉष्ट ओफिस रिफोर्म्स' म्हळ्ळी कडतील फाय्स केली. तवळ पर्यांत पत्रां धाडतेल्यांक कांय दुडू खर्च करुंक नातल्लो पुण टप्पाल घेतेल्यान दुडू भरोंक आसल्लो. इत्लेंच न्हय, लाग्शिल्या हळ्ळेक पत्र व्हरिजे तर २८ पेन्नी खर्च पडटालो खंय. सर रोलेंड इल्लाक ही पद्दत बरी लाग्ली ना. ताणे आप्ले कडितलेंत इतल्या पयस पत्र व्हरिजे तर इतल्याच अयवजाची चीट वापरिजे आनी चिटीचो खर्च न्हय पत्र घेतेल्यान, बगर धाडतेल्यान म्हळ्ळें सुचन दिलें. हें सुचन तेदाळाच्या पॉस्ट मास्टर जनरलाक, लोर्ड लीकफील्ड हाका इत्लें मांदलें की ताणे आप्ली शिफारस ह्या भाषेन उचार्ली. 'जायत्या नमून्यांच्यो आलोचन्यो मुकार हाडल्यो ह्या टप्पाल चिटी विशांत. बऱ्या सांगाता वाय्ट. पुण हांवें आनी इलाखेच्या जायत्या कामगारांनी वाचुल्ल्या या आय्काल्ल्या सर्व सुचनां पयकी ही म्हाका चड पसंद जाता जील्लेवर्वीं आमी ताका शाभास्की पाटयतांव आनी ताचें सूचन मांदून घेतांव. कित्याक ही जावन आसा उण्या खर्चाची सांगाताच सर्वांच्या फाय्द्याची, जसें सर्काराक तसें लोकाक.'

आनी इतल्यार पडली बुन्याद टप्पाल इलाख्यान पत्रांक चिटी वापरुंक लांवची.

ही आलोचन इलाख्यान मांदून घेतेच १८४० इस्वेंत इंग्लेंडाच्या पार्लिमेंटांत 'बिल्ल' (मसूद) मंजूर कर्तेच एका पेन्निची (पैसो) काळ्या रंगाची आनी दोन पेन्निंच्यो निळश्या रंगाच्यो चिटी छापूंक सर्काराथावन हुकुम आयिल्लिच विक्टोरिया राणियेच्या शिरस्साच्या रुपाच्यो चिटी ब्रिटनांत आनी आयरलेंडांत वाप्रूंक प्रारंब जाल्यो आनी ह्यो छापूंक हेन्री कोर्बोल्ड म्हळ्ळ्यान नक्षा कर्ताना, अमेरिकाच्या नांवाडिदक नोट छापणारान जाकोब पर्किन्स म्हळ्ळ्यान छापचें काम हातीं घेतलें.

अशें, १८४० इस्वेंत मरियेक भेटोवन दिल्ल्या माय म्हयन्यांत संसाराची पयिल्ली टप्पाल चीट भायर सर्ली. हें नवें क्रम पळेवन प्रजेक इत्ली धादोस्काय भोग्ली की त्या वर्सा भितर ७५ मिलिया चिटी विकून गेल्यो म्हण चरित्रा सांग्ता. आनी त्याच चिटिंक आज पयिल्ल्याक २६ पांव्डांचें आनी दुस्ऱ्याक ८५ पांव्डांचें मोल येता म्हळ्ळोयी उडास कर्ता.

ब्रेझील आनी स्विटजरलेंड जावन आसल्ले उप्रांतले गांव चिटी चलावणेर घालूंक. हें पळेलेंच अमेरिका वोगेंच बसानास्तां १८४७ इस्वेंत हेन्री आर्चर म्हळ्ळ्या इंजिनियरान (तो अईरिष गांन्चो) एकाथावन चिटी मेक्ळी करुंक सुलब जायशें perforating machine सोदून काडलें. आनी हेंयी चलावणेंत घालूंक ब्रिटिशच्च पयले. हें मिशिन चलावणेंत येंवच्या पयलें चिटी छाप्ताना गीट घालून उप्रांत त्यो कातर्न काडटाले खंय. हाच्या उप्रांत जायतें सुद्राप जावन येताना अग्रीश कुळियेच्या विल्लियम हंफ्रसान छापूंक आनी कात्रूंक जांवचें मिशिन सोदून काडून चिटींच्या चरित्रेंत नांव वेलें. हाच्या उप्रांत हेंच चलावणेर आसल्लें जाल्यारी, थोड्या गांवांनी प्रामुख्य कार्यांवेळीं छापच्यो (commemorative) चिटी embossed करुंक सुरु केलें. १८५३–त तसली नाजूक आनी पयिल्ली चीट छापून पोर्चुगलान नांव वेलें.

टप्पाल चिटी वेगिंच सगळ्या संसारार विस्ताल्र्यो म्हळ्ळ्याक हेर कसलियी रुज्वात नाका. कित्याक आमच्या तेंपार आमिंच पळेवन जाणांव आनी सदांनीत तांची बदलावण पळेतांव.

तर आतां, ह्या चिटींच्या आकारांच्या चरित्रेच्या दुस्र्या विभागाक वेचें वाजबी जावन आसा:

१८५० इस्वेंत ब्रिटिशांनी ऊरुट आकाराच्यो चिटी सुरु कर्ताना, इंडियांतयी सुताच्या रीलाच्या आकाराच्यो चिटी चलावणेक पडल्यो म्हळ्ळें कळोन येता. तेणें तेन्का आफ्रिकांत१८५२ इस्वेंत 'त्रीकोन' आकाराच्यो चिटी छापताना आनी थोड्याच तेंपान त्यो तबदील करुन त्रीकोन आकार आसल्लेपरिंच पुण दोन देगो एकाच्च लांबायेच्यो जावन तिस्री मटवी जांवक पावली. १८६५–व्या वर्सा कोलोंबियान एकाच्च मापाची लांबाय आसची त्रिकोण आकाराची चीट चलावणेक घाली जाल्यारी थोड्याच तेंपान ताचो आकार ताणी तबदील केलो. उप्रांत त्याच गांवान स कोनशे आसची चीट १८६९ इस्वेंत चलावणेक घाल्ताना, तांच्यावर्नी फुडें १८६६ इस्वेंत रशियान 'ओवल स्त्यांप' म्हण चवका भितर व्रत्ताकाराची चीट न्हयंच छापली बगार १८६९ इस्वेंत परत ताणी 'डैमंड' (वज्राआकाराची) चीट भायर काडली. १८४४ इस्वेंत ब्रेझिलान लांबायेन वज्रा आकार आसून ताचे भितर विमानाचें पिंतुर आसची चीट चलावणेक घाल्ताना, 'कोस्टोरिका' गांवान चचौकाकाराची पुण कोनशे मात्र मात्से कातर्लेल्या

परीं नव्या आकाराची चीट भायर काडली. आनी ही चीट विसाव्या शतमाना पर्यांत चलावणेंत आसल्ली म्हण चरित्रा सांग्ता.

ह्या चरित्रेंत उस्तोन आमी मुकार वेताना चिटींच्या लांबाये आनी रुंदाये विषांत सवाल येंवचें वाजबी जावन आसा. संसारार येदोळ पर्यांत छापल्ल्या चिटीं पयकी १८६३ इस्वेंत कोलंबिया सर्कारान काडलेली चीट जाची लांबाय ५/१६" आनी रुंदाय ३/८" जावन अती ल्हान आस्तां १९१३ इस्वेंत चीनान ९-३/४" लांबाय आसून २-३/४" रुंदायेची चीट चलावणेर घालून, अती व्हड चीट छाप्णार म्हळ्ळें नांव वेलें.

हाच्या उपरांत्लो चिषय जावन आसा चिटींचो रंग. चिटी संग्रहांत प्रवीण जाल्ल्यांनी सांगच्या प्रकार तांब्ड्या रंगाच्यो पुण रंगांत थोडें फरक आसच्यो १०० थरांचो चिटी छापल्यो तर निळश्या रंगांत ४० नमून्यांच्यो केल्यात, उर्लेल्या जायत्या रंगांच्यो छापल्या म्हण ते आमकां सांग्तात. आनी हें आमी आतां पळेवन जाणां जाल्यांव म्हळ्ळ्याक कांयच दुबाव ना.

चिटींच्या मोलां विषांत हांगासर हांवें आरायिल्ली थोडी माहेत दितां. फ्रान्सान १९१९ इस्वेंत अर्धें संटाय्म (१/४ नवो पैसो) अती उणया मोलाच्यो चिटी भायर घाल्ताना, तेदोळ पर्यांत अती मोलाच्यो जावन आसात ह्यो तीनः १९२३ इस्वेंत जर्मनीन छापल्ली ५००,००० मार्क्स (आतां उपेग केल्ल्या ह्या चिटीचें मॉल ३ पेन्नी). १९४६ इसवेंत हंगेरिन छापल्ली ५,००० मिलिया पेनगोसाची; आनी ब्रिटिषांनी छापल्ल्या चिटीं पयकी चड मोलाची जावन आस्लेली १९२५ इस्वेंत चलावणेक घाल्ली १०० पौंडांची हाका 'केन्या तांब्डी आनी निळशी' म्हण नांव पडलें. तर ह्या टप्पाल चिटीनी थोड्याच वर्सां भितर कितें सर्व नवाल केलें?

थोड्या धाकटुल्या प्रांतांनी सोभित चिटी छापतात. उदाहरण जावन, 'लीचेनस्टेन' आनी 'मोनाको.' पुण हाणी छापच्यो चिटी उण्यो जाल्यान संसारार चलावणेर आसच्यो उण्यो आनी पळेंवक मेळच्यो भारिच्च अप्रूब. जाल्यारी असल्या चिटींक थोड्या वर्सां उप्रांत विशेश मॉल येत म्हळ्यार कोण पातियेत? त्याच पर्माणे संयुक्त राश्ट्रांच्यो (UNO) आनी 'दि सुयेज केनाल कंपेनि'च्यो चिटी प्रत्येक आसात जाल्ले निम्तीं, १९५६ इस्वेंत इंग्लेंडाचो प्रधानी जावन आसल्ल्या Sir Antony Eden हाचें रुपणें आसल्ली चीटयी चलावणेंत आयिल्ली. तेचपरी विमानार वरच्या टप्पालाक एका विंगड नमून्याची चीट लायताना विमानाचेर वेचें टप्पाल म्हण कामेल्यांक कळटा.

असली, विविध चिटी लांवची पद्दत १९१७ इस्वेंत इटेली थावन त्यूरिनाक पयलें विमान उबल्ल्या संदर्भार चालू केल्ली. उप्रांत ती सग्ळ्यांनी चाल्तेर आयली. त्या भायर इटेलींत धरणी पंदल्या सुरंगांतल्यान एका जाग्यार थावन दुसऱ्या सुवातेक वर्च्या टप्पालाक आनी 'सब–मेरिन पॉस्ट' हाका वापर्ताना असल्योच्च मेलान, रॅम, नॅपल्स, टूरिन, जेनिवा आनी स्पॅयनांतयी ही पद्दत रूडींत आसा.

संसारांतलो हरएक मनीस चूक आदार्ता. तसेंच टप्पाल चिटी छाप्तानांयी चुकी जाल्यात आनी असल्या चिटींक संग्रहकां मदें मोल चड. चुकींक वळग जाल्ल्यो टप्पाल चिटी, चूक गमनाक आयिल्ल्या तक्षण चलावेणेंतल्यो काडटात आनी उप्रांत मेळानांत. अशें जाल्यान तांचें मॉल विप्रीत आस्ता. देकीक १८५६ इस्वेंत छापल्ली एका सेंटसाची चीट आज सगळ्या संसारार एकच्च उर्ल्या म्हणताना असल्या चिटींचें मोलाधीक प्रमुकता कित्ली म्हळ्ळो अंदाज कर्येत. ही चीट एका विद्यार्थी लागीं आसल्ली, ६ शिल्लिंगाक ताणे घेतल्ली १९२२ इस्वेंत ७३४३ पौडांक विकून गेली!. आतां ताचें मौल्य १८ हज़ार पौंडांक पावलां खंय. ही चीट आतां ऑसट्रेलियांतल्या एका संग्रहकालागीं आसा म्हणतात. पुण येदोळ पर्यांत संसारांत अधिक मोलान विकून गेल्ली चीट स्विजर्लेंड गांवची जी १८५५ इस्वेंत पाचव्या रंगान छापच्या बदलाक चुकीन हळ्दुव्या रंगान छापल्ली आनी हाका १२,७२० पौंड मॉल आय्लां.

येदोळ परयांत जायती माहेत आमी जोडली ह्या चिटीं विषांत. आतां आदीं थावन ह्यो चिटी जमो कर्च्या कामांत कोणे म्हिनत घेतल्या ती. संसारार ह्या कामांत नांव वेल्लो दादलो जावन आसा इंग्लेंडांतलो तोमास के. टेपलिंग (एम.पी). हाणें जमो केल्ल्यो हजारांच्यो हजार चिटी १८९१ इस्वेंत तो अंतरताना ब्रिटिष म्युजियमाक दान दीवन गेलो. स्त्रीयां पयकी, अप्रूब मेळच्यो तसल्यो बारा गांवच्यो चिटी आसून नांव वेल्ली जावन आसा, फ्रान्सांतल्या एका बंदुको व्यापरिस्ताची पतीण मदाम बोर्चार्ड. इंग्लेडांचो राय जॉर्ज पांचवो, हफत्यांतलो एक दीस ह्या हव्यासाक खर्चिताना अमेरिकाचो पिर्जेंत रूजवेल्ट ह्या हव्यासा पाटल्यान पिसोच्च जाल्लो.

१९४१ इस्वेंत दुसऱ्या म्हा झुजा वेळार दसेंब्रांतल्या एका आयतारा पर्ल हार्बराचेर बोम घालून जपानान अमेरिकाक सल्वय्ताना रूजवेल्ट आपल्या चिटीं संग्रहालागीं खेळ्तालो शिवाय ताका झुजा विशांत कसलेंच पडोन

वचूंक नातल्लें म्हण ताचीच पतीण सांग्ता. तर हें कसलें पिशें कोणाक आनी खंचा वेळार?

क्रिस्तांव अतमीक व्हडिलां पयकी अमेरिकाचो कार्डिनल स्पेलमेन हाका outstanding champion of modern stamp collectors म्हण अमेरिकान पाचार्ला. पुण, येदोळ ह्या संग्रहाच्या वाव्रांत प्यारिसांतलो 'फिलिप्पा ला रेनेतोझ्रे फोन फेरारी' जाणे धा वर्सांचे प्रायेर हें काम सुरु केल्लें आनी १९१७ इस्वेंत तो अंतरताना ताच्या संग्रहाक ४०२,९६५ पौंडांचें मोल आयिल्लें. टप्पाल चिटींचो संग्रह या philately निजायकी एक फायद्या भरीत हव्यास.

आतां थोड्या भोंव अप्रूब चिटीं विशांत आमी जाणां जांवयां:

इस्वी	देशाचें नांव	चिटी वयलें चित्र आनी विवर
१८४०	पोर्तुगल	सर रॉलेंड हिल्ल
१८४०	इंग्लेंड	विक्टॉरिया महाराणी
१८४४	ब्रेझिल	बोक्डेचो दोळो
१८५६	ब्रिटिष गियाना	पिंतुर कळाना. चुकीन छापून १७ हजार पौंडांक विकून गेल्ली
१८६६	केनडा	वीणें
१८६९	रशिया	गांवाचो घुर्त
१८६९	कोलंबिया	पिंतुर नास्तां फकत बरप आसल्ली (त्रीकोन आकाराची)
१८९८	टर्की	आट कोन्शे आसून ग्रीस आनी टर्की मधें जाल्ल्या ऑप्पंदाच्या उडासाची
१९०४	सेरबीया	दोन तकल्यांचें पिंतुर आसून वोम्तें-उदारें धल्र्यार फाशियेचो खांबो दिस्ता.
१९१४	जर्मनी	लुडविग राय तिस्रो, ह्यो चिटी पयल्या म्हाझुजा वेळार ब्रिटिषांनी फोर्जरी केल्ल्यो.

१९१८	अमेरिका	विमान – जाच्या चित्रांत चूक जाल्ली
१९२२	आयरल्यांड	इंग्लेंडाचो राय–पुण दोदोन पावटीं छापल्ली.
१९४५	स्लोवाकिया	फा। जोसफ टिटो–जाका कम्युनिस्तांनी जिवेशीं मारल्लो.

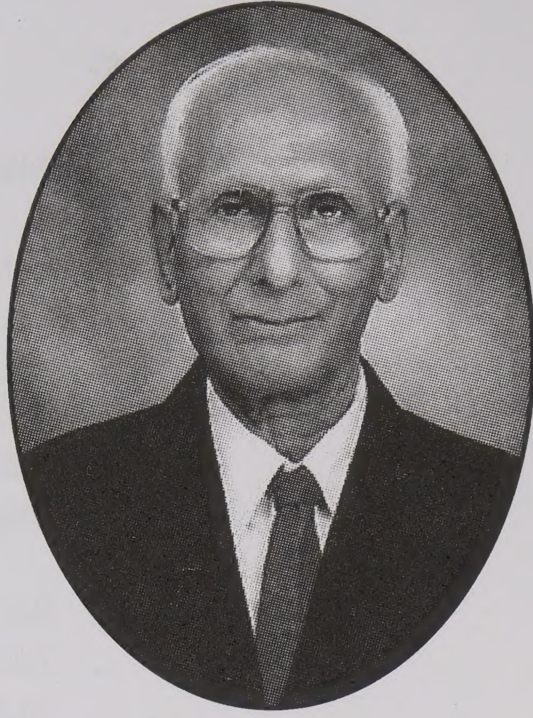
त्या भायर ह्यो कातोलिक समडितक लग्ती जाल्ल्योः पोर्चुगीसान छापल्ली सां\फ्रान्सिस सावेर; स्पेय्नः मरि माग्देलिन; अंगोलाः सोमियाचें भागेवंत रुपणें; चिलीः सोमियाचें रुपणे; त्या शिवाय स्विजर्लेंडाची जाचेर रय्न शराची नक्षा, बेल्जियमाची आस्ट्रीड राणियेचा मानाच्या उडासाची; मोनाको प्रिन्सेस ग्रेस आनी राय रायनर हांच्या लग्नाच्या उडासाक काडलेली; रुमेनिया गांवचीः अंत्रळ तार्वार गेल्लें पय्लें सुणें 'लैका' हाचें पिंतुर आसल्ली; रशियाचो प्रथम कृतक बाळ चंद्र उबयिल्ल्या उडासाक काडल्ली; लेनिन आनी स्त्यालिन हांच्या शिरस्सांची सांगाता पिंतुर आस्ची; निमाणे, जुदेवांचें नेकेत्र हाचें चित्र आस्ची इस्रायेलाची चीट चड नांवाडिदक जाल्यात.

पुण येदोळ सर्वां प्रास नांवाडिदक आनी चड पाव्टीं रुप्णें छापलां एकल्याचें मात्र – क्रिस्तोफर कोलंबस्स.

खंडित, टप्पाल चिटींच्या संग्रहाचो हव्यास जाण्वाय चडंवचो, तसोच फायध्याभरित!

****

देवाधीन प्रोफेसर आल्बन कास्तेलिनोक शृद्दांजली
(१९२४ – २०१४)



१९८६ थावन १९९४ पर्यांत 'अमर कोंकणी' शणमासिकाचो संपादक जावन आसून, त्या उप्रांत आपल्या मरणा पर्यांत संपादकीय आनी सलहा मंडळेचो सक्रीय सांदो जावन आसल्लो प्रोफेसर आल्बन कास्तेलिनो ह्या २०१४ जनेर ६ तारिकेर देवाधीन जालो.

ताणे कोंकणी भाषेक, संगीताक आनी जानपदाक दिल्ली दॆणगी अपार.

भौतिकशास्त्रांत उत्तम श्रेणिची पद्युत्तर पदवीका आपणायिल्लो तो सां. लुवीस कोलेजिंत सबार वर्सां प्रोफेसर जावन वावुर्ला.

तो एक प्रामाणिक, शिक्पी आनी मानविका मुळांक मान दिंवचो तालेंतवंत मनीस. एक उत्तीम संगीतकार, कोयरिस्त, नाटकिस्त आनी नाटक निर्देशक.

सां.लुवीस कोंकणी संसथ्यान ताणे संपादन केल्ली 'वोवियो आनी वॆर्स' म्हळ्ळी कडितल चार आवृतयांनी प्रगट केल्या.

वेवेगळ्या संस्थ्यांनी ताका मान–सनमान आनी प्रशसत्यो प्रदान केल्यात.

सां. लुवीस कोंकणी संस्थो आनी 'अमर कोंकणी' संपादकीय मंडळी, प्रोफेसर आल्बन कास्तेलिनोक मोगाची शृद्दांजली भेटय्ता आनी ताच्या कुटमाच्या दुखांत वांटेली जाता.

––संपादक

Statement of ownership and other particulars about the journal

"AMAR KONKANI"

FORM IV (Rule 8)

1. Place of Publication	... ...	Mangalore
2. Periodicity of its Publication	... ...	Half Yearly
3. Printer's name	... ...	Rev. Fr.Peter Cyprian D'Souza
Nationality	... ...	Indian
Address	... ...	Assisi Press Mangalore-575003
4. Publisher's Name	... ...	Rev.Fr.Swebert D'Silva, S.J
Nationality	... ...	Indian
Address	... ...	St.Aloysius College Mangalore-575003
5. Editor's Name	... ...	Sri Edwin J.F.DSouza
Nationality	... ...	Indian
Addresss	... ...	"FOUNTAINHEAD" Highlands, Mangalore-575002
6. Name and Address of Individuals who own the journal and partners or shareholdetrs holding more than one percent of the total capital	... ...	Rev.Fr.Swebert D'Silva,S.J St.Aloysius College Mangalore-575003

I, Rev.Fr.Swebert D'Silva, S.J., hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

Mangalore
30-June-2014

Sd/-Rev.Fr.Swebert D'silva, S.J